

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Α
1242

Αναγνωρίσιμος

Ε.Σ.ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ
ΚΑΙ Δ.ΒΟΥΤΥΡΑ-

ΤΑ ΔΙΚΑ ΜΑΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΛΗΑ ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ-ΑΘΗΝΑΙ

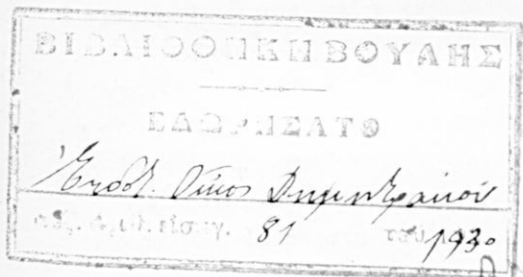
Ε. Γ. ΠΑΠΑΜΙΧΑΗΛ — Δ. ΒΟΥΤΥΡΑ

ΤΑ ΔΙΚΑ ΜΑΣ

ΚΑΙ

ΤΑ ΠΑΛΙΑ ΧΡΟΝΙΑ

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟ Γ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

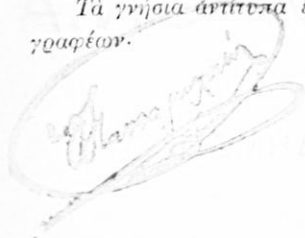
Ἀθήνα

ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΥ

56—Ὁδὸς Σταδίου—56

1929

Τὰ γνήσια αντίτυπα ἔχουν ἐδῶ τὴς ὑπογραφὰς τῶν συν-
γραφέων.

"Ένα καλοκαίρι στο βουνό.

Πό το χειμῶνα ἄκουγα τοὺς γονεῖς μου
νὰ λένε πὼς θὰ πηγαίναμε στὸ χωριό,
ὅπου ἔμενε ὁ παππούς, καὶ θὰ περάσωμε τὸ καλοκαίρι
στὸ βουνό.

«'Αχ, δὲν περνᾷς, χειμῶνα, γρήγορα; δὲν περνᾷς;»,
ἔλεγα μὲ τὸ νοῦ μου, καὶ ἡ καρδιά μου πετοῦσε ἀπὸ χαρά.

Καὶ πέρασε ὁ χειμῶνας, μὲ τὰ κρύα του καὶ τὶς
βροχές του, πέρασε καὶ ἡ ἀνοιξη καὶ ἦρθε καὶ ἡ μέ-
ρα ποὺ θὰ φεύγαμε. Λυπήθηκα ὅμως τώρα τὸ σπίτι μας,
ποὺ θὰ τὸ ἀφήναμε μοναχό, σκοτεινό.

"Εν' αὐτοκίνητο μᾶς περίμενε κάτω, μᾶς πῆρε καὶ
γρήγορα μᾶς ἔφερε στὸ σταθμό.

Τὸ τρένο ἦταν ἕτοιμο νὰ φύγῃ καὶ οἱ ἐπιβάτες
βιαστικοὶ ἔμπαιναν μέσα, ἔπιαναν θέσεις.

Μπήκαμε κι ἐμεῖς σ' ἓνα διαμέρισμα, ὅπου ἄλλος
δὲν ἦρθε νὰ καθίσῃ.

Σαλπίσματα ἔπειτα ἀκούστηκαν, κι ἓνα σφύριγμα
τόσο δυνατό, ποὺ μ' ἔκανε, καθὼς κοίταζα ἔξω, νὰ
βάλω τὸ κεφάλι μου μέσα, βουλώνοντας τ' αὐτιά μου.

Τὸ τρένο ξεκίνησε ἀργὰ πρῶτα, κι ἔπειτα σιγὰ σιγὰ
ἄρχισε νὰ τρέχῃ γρήγορα.

"Ω! τὰ σπίτια, οἱ στύλοι τοῦ ἡλεκτρικοῦ, τὰ δέν-

τρα μου φαίνονται σὰ νὰ φεύγουν πρὸς τὰ πίσω ὅλα μαζί.
Μὰ καὶ μιὰ κυρία, ποὺ μᾶς κοίταζε ἀπὸ τὸ μπαλκόνι της,
κι αὐτὴ σὰ νὰ φεύγῃ πρὸς τὰ πίσω μὲ τὸ σπῖτι της μαζί.

Σὲ λίγο τὸ τρένο ἔτρεχε σὲ ἀνοιχτὸ μέρος. Περνᾷ
ἀνάμεσα σὲ δέντρα κι ἀμπέλια καταπράσινα. Βουνὰ
πέρα γαλαζόμαυρα. Πουλάρια πετοῦσαν, καὶ κάτω πάλι
στὸ χορτάρι κατσίκες, πρόβατα ἔβοσκαν. Καὶ μιὰ
γελάδα κόκκινη εἶχε πάψει νὰ τρώῃ χορτάρι καὶ μᾶς
κοίταζε μὲ τεντωμένα αὐτιά. Καὶ ὁ σιδηρόδρομος
ἔτρεχε, ἔτρεχε. Καὶ κάποτε σφύριζε δυνατὰ τρέχοντας.

Ἡ μητέρα μου καὶ ὁ πατέρας μου κοίταζαν καὶ
αὐτοὶ ἔξω.

Ἐγὼ ἄκουα τὸ τρέξιμο τοῦ σιδηροδρόμου, τὸν
κρότο ποὺ ἔκανε τρέχοντας, ἓνα: πὰφ-πὰφ-πὰ- κράκα-
κράκα-κράκ. Καὶ μοῦ φάνηκε, καθὼς τ' ἄκουγα, πὼς
κάποιος γίγαντας πελώριος μὲ δύναμη μεγάλη, πολὺ
μεγάλη, ἔτρεχε μπρὸς σέρνοντας τὰ βαγόνια καὶ οἱ
χτύποι αὐτοὶ ἦταν ἀπὸ τὴς ποδιάρες του.

Καὶ ἔτρεχε, ἔτρεχε ὁ πελώριος γίγαντας, χτυ-
πώντας τὴ γῆ δυνατὰ μὲ τὰ πόδια του, ἀγκομαχώντας
καὶ σέρνοντας πίσω του τὰ βαγόνια μὲ μᾶς μέσα καὶ
τοὺς ἄλλους ἐπιβάτες. Καὶ ὅταν περνοῦσε ἀπὸ τὰ
σπιτάκια, ποὺ ἦταν κοντὰ στὴ γραμμὴ, αὐτὰ σὰ νὰ
ξεφώνιζαν ἀπὸ τρομάρα ποὺ τὸν ἔβλεπαν...

«Ἐ!» ἄκουσα ξαφνικὰ νὰ μοῦ λέη ὁ πατέρας μου.
Τὸν κοίταξα καὶ εἶπα:

«Πὼς τρέχει!.....»

—«Βλέπεις, μοῦ εἶπε, τί δύναμη ἔχει ὁ ἀτμός;
Πόσα βαγόνια σέρνει ἡ ἀτμομηχανὴ καὶ γεμάτα ἀπὸ
ἀνθρώπους, ἐμπορεύματα! Χιλιάδες ὀκάδες! Καὶ τρέ-
χει, τρέχει σὰ νὰ μὴ σέρνῃ τίποτε.

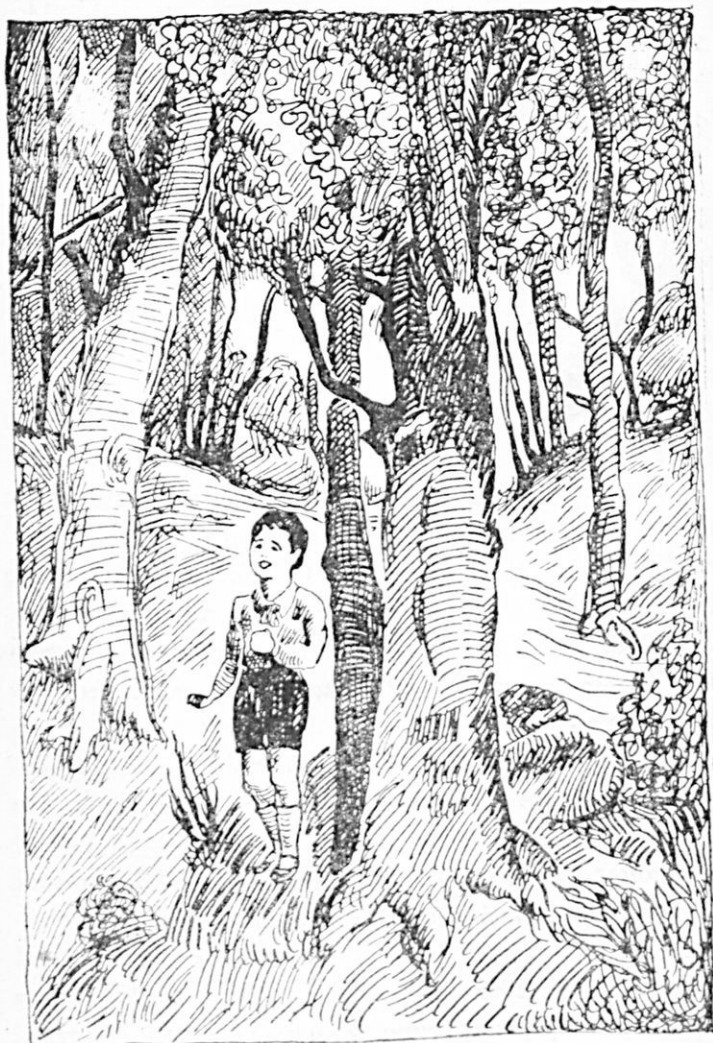
Στὸ βουνό.

τοῦ παπποῦ μου τὸ σπίτι δὲ μέinaμε
πολύ. Φύγαμε γρήγορα γιὰ τὸ βουνό,
ὅπου στήσαμε τὴ σικηνή μας. Ὁ πατέρας μου ὅμως
δὲν ἔμεινε μαζί μας. Ἐφυγε γιὰ νὰ πάη στὴν πόλη.
Λυπήθηκα πολύ, πολύ γι' αὐτό. Τὸν ἤθελα κοντά
μου. Ὅμως ἔπρεπε νὰ πάη, γιατί ἡ ἐργασία του δὲν
τὸν ἄφηνε νὰ μείνη μαζί μας.

Καὶ πόσο μ' ἄρεσε τὸ βουνό, τὰ δέντρα, ἡ μυ-
ρουδιά τους! Καὶ ἦταν κάτι δέντρα μεγάλα, μεγάλα
μὲ χοντροὺς κορμούς.

Καθὼς τὰ κοίταζα μοῦ φάνηκε σὰ ν' ἄκουσα τὴ
φωνή τοῦ δασκάλου μου, ποὺ μᾶς ἔλεγε καὶ μᾶς ξανά-
λεγε στὸ σχολεῖο :

«Ν' ἀγαπᾶτε τὰ δέντρα, νὰ τ' ἀγαπᾶτε! Τὰ δέντρα
γιὰ τοὺς ἀνθρώπους εἶναι ἡ μεγάλη τους μητέρα.
Τοὺς δίνει καθαρὸ αἷμα, δύναμη! Κάνει καλὰ τὸν
ἄρρωστο, τοῦ δίνει τὴν υἰεία ποὺ ἔχασε, καὶ τὸν κάνει
πιὸ δυνατὸ ἀπ' ὅ,τι ἦταν, πιὸ γερό!.....»

Στὸ βουνό.

Καὶ καθὼς στεκόμουν καὶ τὰ κοίταζα, κοίταζα τὰ δέντρα τὰ μεγάλα, τὰ πελώρια, αὐτὰ κουνούσαν ἐλαφρὰ τὶς κορυφές τους, τὰ κλαδιά τους καὶ σὰ νὰ μοῦ ἔλεγαν:

«Καλῶς τον! καλῶς τον! Εἴχαμε μάθει, πῶς ἔχουν ἄρρωστος τὸ χειμῶνα κι εἶχες ἀδυνατίσει πολύ. Καλὰ ποὺ ἦρθες, ποὺ σ' ἔφεραν οἱ γονεῖς σου ἐδῶ γιὰ νὰ σοῦ δώσωμε τὸ χρῶμα, ποὺ ἔχασες, καὶ νὰ σὲ κά-νωμε γερό, δυνατό!.....»,

Τὰ παιχνίδια μας.

τὸ βουνὸ καὶ κοντά μας
ἦταν καὶ ἄλλες οἰκο-

γένειες, ποὺ ἔμεναν κι αὐτὲς σὲ σκηνές, ὅπως ἐμεῖς. Ἡ μητέρα δὲν ἄργησε νὰ γνωριστῇ μαζί τους. Πρὶν ὅμως ἀπ' αὐτὴ εἶχα ἐγὼ πιάσει φιλία μὲ τὰ παιδιά τους καὶ τὸ εἴχαμε ρίξει στὰ παιχνίδια. Μὰ καὶ τί δὲν παίζαμε!

Ἐπιτέλους τὰ βαρεθήκαμε ὅλα αὐτὰ καὶ εἶπαμε νὰ βροῦμε κάποιον ἄλλο παιχνίδι.

Τότε ἐγώ, ἀφοῦ σκέφτηκα λίγο, τοὺς εἶπα νὰ χτίσωμε ἓνα χωριουδάκι μὲ τὴν ἐκκλησιά του, τὸ σχολεῖο του, ὅλα ὅσα κάνουν τὸ χωριό.

—«Νὰ κοιμοῦμαι!»

—«Μὰ οἱ ἄρρωστοι, παιδί μου, εἶναι στὸ κρεβάτι μέρα».

—«Ἐγὼ θέλω νὰ εἶμαι καὶ μέρα στὸ κρεβάτι, ἀπαντᾷ ὁ Γιάννης, θέλω νὰ κοιμοῦμαι!»

Τὸ κουκλάκι, ἡ μάνα, φεύγει λυπημένο.

Σὲ λίγο ἀκούγεται τοῦ Γιάννη τοῦ Ὑπναρᾶ ἡ φωνή:

«Μάνα, μάνα!»

Ἡ μάνα του, τὸ κουκλάκι, τρέχει.

«Τί εἶναι, παιδί μου;»

Καὶ ὁ Ὑπναράς, ποὺ εἶχε σηκωθῇ πάνω στὸ κρεβάτι του:

«Δὲ θέλω νὰ κοιμοῦμαι πιά μέρα στὸ κρεβάτι, δὲ θέλω. Εἶδα στὸν ὕπνο μου ἓνα μεγάλο βάτραχο νᾶρθη νὰ κοιμηθῇ μαζί μου».

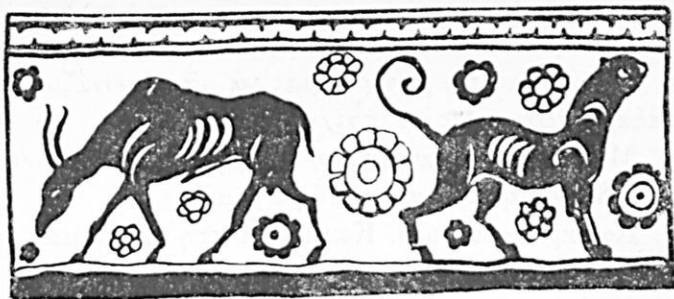
—«Ἄ! μπράβο, παιδί μου! Τότε νὰ σοῦ ἐτοιμάσω τὴ σάκκα νὰ πᾶς σχολεῖο».

—«Δὲ θέλω» λέει πάλι ὁ Γιάννης ὁ Ὑπναράς, θέλω νὰ κοιμοῦμαι».

—«Μὰ πῶς! κάνει ἡ μάνα του· ἐσὺ εἶπες πῶς δὲ θέλεις μέρα νὰ κοιμᾷσαι στὸ κρεβάτι».

—«Θὰ κοιμοῦμαι στὴν πολυθρόνα, ὅπως ὁ παππούς».

Ε

Τὸ βουνὸ μᾶς διώχνει.

τσι περνοῦσε τὸ καλοκαίρι. Μιὰ μέρα ὅμως, ὅταν ξυπνήσαμε τὸ πρωί, βρήκαμε τὸν οὐρανὸ σκεπασμένον ἀπὸ μαῦρα σύννεφα.

Καὶ ξαφνικά, ἐκεῖ ποῦ πήγαμε νὰ παίξουμε, νὰ ἔνας δυνατὸς ἄνεμος, ταραῖζει τὰ δέντρα, τὰ κάνει νὰ βουίξουν ἄγρια, καὶ μὲ ὀρμὴ σηκώνει καὶ παίρνει μαζί μὲ τὰ ξερὰ φύλλα καὶ τίς σκεπές τῶν σπιτιῶν τοῦ χωριοῦ μας, τίς φτέρες, μισογκρεμίζοντας τὰ σπιτάκια.

«Ἄχ, ἄχ, πᾶνε οἱ σκεπές μας!» φώναξε ὁ Σωτηράκης ὑψώνοντας τὰ χέρια του μὲ ἀπελπισία.

Καὶ οἱ σκεπές μας, οἱ φτέρες δηλαδή, ταξίδευαν μεσοοὐρανα μαζί μὲ τὰ ξερὰ φύλλα, σὰν ὁ ἄνεμος νὰ τίς πήγαινε νὰ τίς δώση στὰ μαῦρα σύννεφα γιὰ νὰ παίξουν κι αὐτὰ τὰ παιχνίδια μας. Καὶ κεῖνα σὰ ν' ἄπλωναν πρὸς τὰ κάτω πελώρια χέρια νὰ ἀρπάξουν καὶ φτέρες καὶ φύλλα.

Κάτι πήγα νὰ πῶ κι ἐγώ, νὰ μαζέψουμε τὰ παιχνίδια μας, ἀλλὰ σταγόνες χοντρὲς ἄρχισαν νὰ πέφτουν καὶ μιὰ λάμψη καὶ μιὰ βροντὴ ἔγινε.

Ἀκούσαμε τίς μητέρες μας νά μᾶς φωνάζουν καί τρέξαμε ἀφήνοντας τὰ παιχνίδια μας.

Μόλις κρυφτήκαμε, ἄλλη λάμψη καί ἄλλη βροντή— καί ἡ βροχή ἄρχισε νά πέφτη μὲ ὀρμή.

Καί κράτησε πολύ. Κρυμμένοι στή σκηνή μας, τὴν ἀκούγαμε νά πέφτη, ἀκούγαμε τὸν κρότο της, καί τὸ θόρυβο τοῦ νεροῦ, ποὺ κατέβαινε, ποὺ ἔτρεχε πρὸς τὰ κάτω.

Ὅταν ἔπαψε, βγῆκε τὸ οὐράνιο τόξο μὲ τὰ ὠραῖα χρώματά του. Καί σὰ νὰ ἔλεγε στή βροχή:

«Ἔ, φτάνει πιά!»

Τότε βγήκαμε καί μεῖς καί τρέξαμε νά πάρουμε τὰ παιχνίδια μας.

Βρήκαμε τὰ σπίτια τοῦ χωριοῦ μας γκρεμισμένα, τὸ κάμπαναριό τῆς ἐκκλησιᾶς μας πεσμένο καί τίς κουκλίτσες μας καί τ' ἄλλα πράματά μας ἄνω—κάτω.

Μαζέψαμε τὰ ἀνθρωπάκια μας, τὰ παιχνίδια μας, καί τὰ βρήκαμε ὅλα σωστά. Ἄ, ξέχασα ὄχι ὅλα. Ἐλειπτε ἓνα τοῦ Σωτηράκη. Καί ἦταν αὐτό... ὁ Γιάννης ὁ Ὑπναράς.

Ψάξαμε ἐδῶ, ἐκεῖ, παντοῦ, μὰ δὲν τὸν βρήκαμε. Τὸν εἶχε πάρει τὸ νερό.

«Εἶδατε, παιδιὰ, μᾶς εἶπε ὁ Σωτηράκης, ἀκόμα καί οἱ κουκλίτσες, ποὺ τίς κάνομε ἐμεῖς ὕπναράδες, τί παθαίνουν; Τίς παίρνει τὸ νερό!.....»

Τὴν ἄλλη μέρα φύγαμε ὅλοι ἀπὸ τὸ βουνό, γιατί ἄρχισε νά κάνη καί κρύο, καί κατεβήκαμε στὸ χωριό.

Κι εἶχαμε μιὰ λύπη, λύπη μεγάλη ποὺ φεύγαμε. Δὲ θέλαμε νά ἀφήσουμε τὸ βουνό. Ἄλλὰ τί νά κάνουμε; Μᾶς ἔδιωχνε αὐτὸ μὲ τὸ κρύο του.

Τὸ φθινόπωρο.

Ἦρθε πάλι τὸ φθινόπωρο
κι ὅπου πάη κι ὅπου σταθῇ
βλέπει πρασινάδες γύρω του
καὶ κοιτάζει κι ἀπορεῖ.

«Τί μανία μ' αὐτὸ τὸ πράσινο
πούπιασε τὸ καλοκαίρι!
λέει κι ἀμέσως πλούσια χρώματα
παίρνει μὲ ζωγράφου χέρι.

Μὲ τὸ πράσινο τὸ κίτρινο
σμίγει, κι ἔπειτα ἀρχινᾷ
χρώματα κιτρινοπράσινα
μέσ' τὰ φύλλα νὰ σκορπᾷ.

Καὶ κατόπι τὸ φθινόπωρο
στὰ περβόλια πάει, στ' ἀμπέλια,
βλέπει τοὺς καρποὺς τοὺς πράσινους
καὶ λιγώνει ἀπὸ τὰ γέλια.

«Μπά, τὸ καλοκαίρι!» σκέφτεται,
Μπά; καὶ φύλλα καὶ καρποὺς
τάχει βάψει καταπράσινα
κοίταξε ζωγράφου νοῦς!».

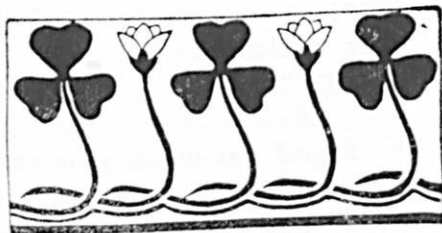
Κι ἀρχινᾷ καὶ μύρια χρώματα
στὰ σταφύλια ἀγάλια δίνει,
καὶ στὰ μῆλα βάζει κόκκινο
κι ἄλλοῦ πράσινα τ' ἀφήνει.

Καὶ μὲ τέχνη τὰ ροδάκινα
χρωματίζει, τὶς ἐλίες,
τὰ δαμάσκηνα, τὰ κούμαρα,
σ' ὅλα δίνει χρωματιές.

Μὰ δὲν ξέρει τὸ Φθινόπωρο
μοναχὰ νὰ ζωγραφίζη·
τοὺς καρπούς, μὲ γεύση κι ὕσφρηση,
γλύκα κι εὐωδιές γεμίζει.

Καὶ καλεῖ κατόπι ὁλόχαρο
τοὺς ἀνθρώπους νὰ χαροῦν.
Τ' ἀκριβὰ τὰ πλούσια χρώματα,
τοὺς καρπούς του νὰ γευτοῦν.

Τοὺς καλεῖ, γιατί αὐτὸ βιάζεται
ἀπ' τῇ γῇ ν' ἀναχωρήση,
κι ὁ Χειμῶνας μὲ τὰ χιόνια του
ἄσπρα ὅλα θὰ τὰ ντύση.

Ὁ τρύγος.

ἄνω στὸ χωριό, ποὺ κατεβήκαμε,
βρήκαμε ἄλλη κίνηση.

Ἀπὸ τὶς ρεματιὲς θερίστηκαν τὰ καλαμπόκια, καὶ
στὶς καλαμιὲς ἔβοσκαν τὰ βόδια. Στ' ἀλώνια λια-
ζόταν τὸ χρυσοκόκκινο καλαμπόκι. Ἄλλοι χωρι-
κοὶ ἔβγαζαν τὶς πατάτες, τίναζαν τὶς καρυδιὲς καὶ
τὶς καστανιὲς.

Τὴν πλατεῖα, πρὸς τὸ μέρος τῆς βρύσης, τὴ βρή-
καμε πιασμένη ἀπὸ τὰ πολλὰ βαρέλια τοῦ κρασιοῦ,
ποὺ περίμεναν ὅλα τὴ σειρά τους, νὰ πλυθοῦν.

Ἐφτασε καὶ ὁ τρύγος. Ἐνα πρωὶ ξυπνήσαμε, πρὶν
νὰ βγῇ ὁ ἥλιος γιὰ νὰ πᾶμε στὸν τρύγο. Καὶ γιὰ νὰ
πᾶμε καὶ ὁ θεὸς μου μέβαλε μέσα σὲ μιὰ κόφα ἑνὸς
μουλαριοῦ. Τὸ ἴδιο ἔκανε καὶ γιὰ τοὺς μικροὺς φίλους
μου.

Φτάσαμε στ' ἀμπέλια τὴν ὥρα ποὺ ἔβγαине ὁ ἥ-
λιος. Τὴ νύχτα εἶχε πέσει σιγανὴ βροχὴ καὶ εἶχε ξε-
πλύνει τὰ φύλλα καὶ τὰ σταφύλια. Οἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου
ἔκαναν τὶς σταλαματιὲς, ποὺ εἶχαν μείνει ἀπάνω, νὰ
λάμπουν καὶ νὰ σκορποῦν διάφορα χρώματα.

Ὅλοι στ' ἀμπέλια τρυγοῦσαν καὶ τραγουδοῦσαν,
καὶ ὅλος ὁ τόπος γύρω βούιζε, σὰν ἀπὸ μελίσσι ποὺ
βγαίνει στὴ βοσκὴ.

Πῆρα κι ἐγὼ τὸ καλάθκι μου ναὶ τὸ μικρὸ κλα-
δευτηράκι νὰ τρυγήσω. "Αργήσα ὥσπου νὰ βάλω στα-
φύλι στὸ καλάθι, γιατί ὅλα τὰ σταφύλια τὰ τσιμποῦσα
καὶ ὅλα τὰ δοκίμαζα. Μοῦ φαινόταν πὼς δὲ θὰ χορτάσω
μὰ σὲ λίγο μοῦ κόπηκε ἡ ὀρεξή. "Ενας μικρὸς ρίχτηκε
στὰ σταφύλια σὰ νὰ τὰ ἔβλεπε πρώτη φορά.

Σ' ἓνα ὅμως σταφύλι ἦταν κρυμμένη μιὰ σφήκα
καὶ τσάπ! δίνει μιὰ δαγκωματιά στὸ ἄριστερό του
μάγουλο. Φωνές, κακὸ ὁ μικρός. Σὲ λίγο τὸ μά-
γουλό του πρίστηκε πολὺ, ἔγινε διπλὸ ἀπ' τ' τᾶλλο,
σὰ νὰ εἶχε παχύνει μόνο ἀπὸ τὸ ἓνα μάγουλο. "Ω, τί
κωμικὸς ποὺ ἦταν.

Τὸ βράδυ ἀνάβονταν φωτιές καὶ σὲ ὅλα τ' ἀμπέλια
ἀκούονταν τραγούδια ἀπὸ τὰ κορίτσια τὰ μεγάλα,
καὶ στήνονταν χοροί. Ἀλλὰ καὶ τῇ νύχτα ὅλη δὲν
ἔπαυε ἡ κίνησις. Ἦχολογοῦσαν τὰ κουδούνια τῶν μου-
λαριῶν ποὺ κουβαλοῦσαν τὸ μούστο, τραγουδοῦσαν οἱ
ἀγωγιάτες καὶ ὅσοι πατοῦσαν τὰ σταφύλια στὰ πα-
τητήρια.

"Αμα τρύγησαν τ' ἀμπέλια, σὺναξαν τὰ φύλλα ἀπὸ
τὰ κλήματα καὶ τίς συκιές νὰ τὰ ξεράνουν. Θὰ τὰ ἔ-
διναν γιὰ τροφή στὰ ζῶα τους τὸ χειμῶνα.

"Υστερα ἀπὸ δυὸ ἐβδομάδες τ' ἀμπέλια ἦταν χωρὶς
φύλλα.

Οἱ χωρικοὶ σπέρνουν.

Ἀ φύλλα τῶν δέντρων ἀρχίζουν νὰ κιτρινίζουν. Τῆς βυσσινιάς ἔχουν πάρει κοκκινωπὸ χρῶμα, καὶ καθὼς ἦταν πολλὲς στοὺς κήπους τοῦ χωριοῦ, τοῦ ἔδιναν μιὰ ὄψη ὁμορφῆς, τὸ πρωὶ πού ἔβγαινε ὁ ἥλιος καὶ τὸ βράδυ πού βασιλευε.

Σὲ λίγο ἀρχίζουν νὰ πέφτουν τὰ φύλλα καὶ νὰ ἠχολογοῦν σὰν κοχύλια.

Κάθε πρωὶ οἱ χωρικοὶ τὰ μαζεύουν ἀπὸ τοὺς δρόμους καὶ ἀπὸ τοὺς κήπους. "Ὅσα δὲν προφταίνουν νὰ τὰ συνάξουν τ' ἀρπάζει ὁ ἄνεμος καὶ τὰ σκορπίζει, τὰ κάνει νὰ χορεύουν καὶ τὰ πετᾷ ἐδῶ καὶ ἐκεῖ.

Τὰ χελιδόνια συνάξονται καὶ πετοῦν ἀνήσυχτα.

Μὲ τὴ δεύτερη βροχὴ πού ἔπεσε, ἔφυγαν. Πόσο λυπηθήκαμε! Σὲ λίγο θὰ φύγουν καὶ οἱ καρδεῖνες, νὰ κατέβουν στὰ χειμαδιά.

Πόσο χάρηκαν οἱ χωρικοὶ πού ἔβρεξε! Πῶς μυρίζει τὸ χῶμα! Βιάζονται νὰ σπείρουν. Ἀρχίζουν ἀπὸ τὰ χωράφια, πού εἶναι ψηλὰ στὸ βουνό, καὶ θὰ τελειώσουν μὲ τ' ἄλλα, πού εἶναι γύρω στὸ χωριό.

Πῆγαινα κι ἐγὼ μὲ τοὺς φίλους μου, ὅταν ἀρ-
Τὰ δικά μας καὶ τὰ παλιὰ χρόνια

χισαν νά σπέρνωνται τὰ κοντινά χωράφια καὶ κοιτάζαμε.

Ὁ γεωργὸς ἔπαιρνε ἀπὸ τὸ σακούλι τὸ σιτάρι μὲ τὴ δεξιὰ του χούφτα καὶ τὸ ἔσπερνε. Ἐπειτα ὡδηγοῦσε τὰ βόδια νὰ σύρουν τὸ ἀλέτρι. Τὸ ὄνι χωνόταν στὸ χῶμα καὶ ἄνοιγε αὐλάκια, χάραζε τῆς γῆς τὸ σῶμα, γιὰ νὰ ρίξει στὸ χάραγμα τὸ σπέρρο.

Πίσω ἀκολουθοῦσαν κοράκια. Αὐτὰ δὲν ἔτρωγαν τὸ σπέρρο παρὰ τὰ σκουλήκια, ποὺ θὰ ἔτρωγαν τὰ φύτρα, ἅμα θὰ ἔβγαιναν ἀπὸ τοὺς σπόρους.

Ἀργὰ ἀργὰ τραβοῦσαν τ' ἀλέτρι τὰ βόδια.

Τὰ πρωτοβρόχια στὴν πόλη.

Ὅσο χάρηκα ποὺ ὁ παπποὺς εἶπε νὰρθῇ νὰ περάσῃ τὸ χειμῶνα μαζί μας.

Ἔτσι μιὰ μέρα ἐτοιμαστήκαμε καὶ γυρίσαμε στὴν πόλη. Στὸ σταθμὸ μᾶς περίμενε ὁ πατέρας μου. Ἡ χαρὰ ἔλαμπε στὰ μάτια του, ποὺ μᾶς εἶδε γερούς καὶ ροδοκόκκινους. Τὸ βουνὸ μᾶς εἶχε διώξει καὶ ὁμως

στήν πόλη ἦταν ἀκόμη ζέστη, σκόνη, σκόνη σύννεφο πού μὲ ἔπνιγε.

Καὶ πόσο χάρηκα, πού εἶδα τὴν ἄλλη μέρα, τ' ἀντικρινὸ βουνὸ νὰ φορῇ τὴ σκούφια του. Σκούφια λένε οἱ ναυτικοὶ τοῦ τόπου μας τὰ σύννεφα, πού κάθονται στὴν κορυφὴ τοῦ βουνοῦ. Τὸ ἔχουν παρατηρήσει, πῶς ἅμα αὐτὸ τὸ βουνὸ φορέσει τὴ σκούφια που θὰ βρέξει.

Στὴν πόλη ἔγιναν ἀνεμοστρόβιλοι σὲ ὅλους τοὺς δρόμους. Ἀρχίζαν ἀπὸ κάπου, στριφογύριζαν, ἔπαιρναν μαζί τους σκουπίδια, παλιόχαρτα, φύλλα πού πέφταν ἀπὸ τὰ δέντρα, καὶ ὑψώνονταν μεσοοὔρανα. Καὶ προχωροῦσαν, σὰ νὰ χόρευαν τρελὸ χορὸ μὲ τὰ χαρτιά καὶ τ' ἄλλα ποῦχαν πάρει πρὸς τὸ βουνό. Καὶ ἀνέβαιναν ἔτσι χορεύοντας ψηλά, θόλωναν τὸ γαλάζιο χρῶμα τ' οὐρανοῦ, καὶ ὕστερα χάνονταν σιγά, σιγά. Τὰ φύλλα καὶ τὰ παλιόχαρτα τώρα κατέβαιναν, ἔπεφταν κάτω ἀργὰ σὰν πεταλοῦδες, πού δὲν ἔχουν ζωή.

Τὸ ἀπόγευμα ὁ οὐρανὸς γεμίζει ἀπὸ σύννεφα μαῦρα, σκοτεινά.

Μιὰ βροντὴ ἀκούεται, ἄλλη καὶ ἄλλη, καὶ νά, ξέσπασε ἡ μπόρα. Πλάφ, πλάφ! πέφτουν οἱ πρῶτες στάλες, μεγάλες, μεγάλες καὶ κάνουν στά πεζοδρόμια μεγάλα σημάδια. Κρρρ, κρρρ! μπούμ! μπούμ! οἱ κεραυνοί. Τὰ σπίτια τρέμουν. Τὰ τζάμια τρίζουν.

Οἱ ἀστραπὲς σὰ φίδια λαμπερὰ σχίζουν τὸν ἄέρα. Ἐπειτα ἀπὸ τίς στέγες, ρρρ, ρρρ, ρρρ! πλίφ, πλάφ, πλάφ χύνεται τὸ νερό. Οἱ σταλαματιῆς χορεύουν σὰ χαρούμενες, πού κατέβηκαν ἀπὸ τόσο ψηλά κι ἔχουν τόση δουλειὰ νὰ κάνουν! Στίς σκεπὲς ἀκούραστες πλένουν τὰ κεραμίδια καὶ τὰ ξαναπλένουν. Ὅπου

είναι βαθούλωμα σχηματίζουν γοῦρνες καὶ χορεύουν ἐκεῖ μέσα καὶ ὅλο χορεύουν. Οἱ ἄλλες πού πέφτουν ἀπὸ τοὺς σωλῆνες, πλένουν τὸ πεζοδρόμιο κι ἔπειτα ἐνώνονται καὶ κάνουν τὸ αὐλάκι. Καὶ τὸ αὐλάκι τρέχει γοργὸ καὶ παίρνει μαζί του τὰ χαρτιά, τὰ στριφογυρίζει καὶ σὲ μιὰ γωνιά, ρρρρτ! χύνεται στὸν ὑπόνομο. Μερικὰ χαρτιά ἀντιστέκονται, σὰ νὰ θέλουν νὰ δοῦν τὸν κόσμο ἀκόμη, μὰ ἄλλο κῦμα τὰ σπρώχνει καὶ πέφτουν καὶ αὐτὰ μέσα στὸν ὑπόνομο.

Ἡ βροχὴ ἀρχίζει νὰ σταματᾷ.

Μπούμ μπούουμ μπούμ! ἀκούονται ἀριὰ ἀριὰ τὰ τελευταῖα μπουμπουνητά. Μὰ νὰ ὁ ἥλιος ἔσκισε τὰ σύννεφα καὶ πρόβαλε ὁλόλαμπρος.

Ὅλα βρεμμένα τώρα τὰ δέντρα καταπράσινα.

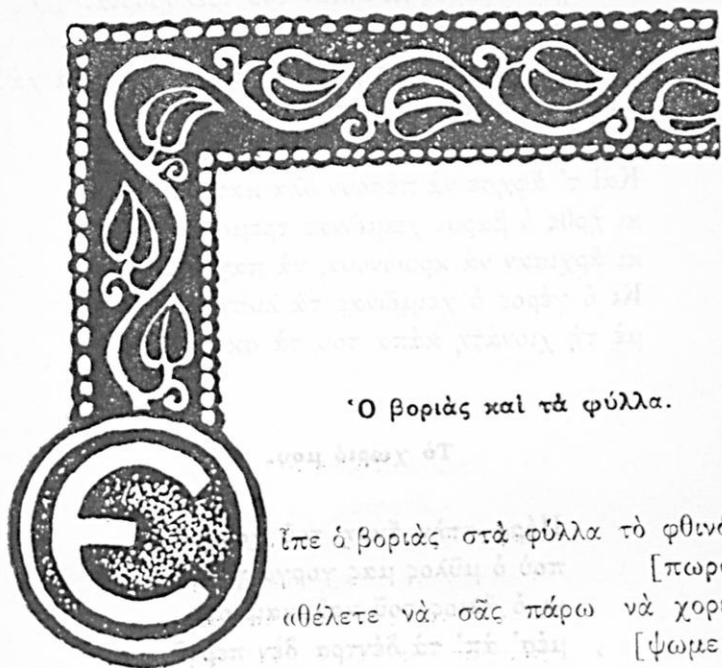
Τὰ ἔπλυνε ἡ βροχὴ, πῆρε τὴ σκόνη πού ἦταν ἀπάνω τους πεσμένη.

Σιγὰ σιγὰ βγαίνει κανένας πωλητής:

«Μπάμιες, ντομάτες, πατάτες, μελιτζάνες!»

Καὶ ἡ δύση σὲ λίγο, σὰ νὰ ἔχη πανηγύρι, λάμπει, φλογίζεται. Τὰ σύννεφα φαίνονται σὰ νὰ γιορτάζουν καὶ νὰ παραστέκονται λαμπροστολισμένα στὴν ἀναχώρηση τοῦ ἡλίου, πού σιγὰ σιγὰ φεύγει καὶ χάνεται.

Ὁ βοριάς καὶ τὰ φύλλα.

ἔπε ὁ βοριάς στὰ φύλλα τὸ φθινό-
[πωρο:
«θέλετε νὰ σᾶς πάρω νὰ χορέ-
[ψωμε;»

Καὶ κεῖνα τ' ἀσυλλόγιστ' ἀποκρίθηκαν:
«ἀκοῦς ἐκεῖ! καὶ θέλει τάχα ρώτημα;»
Ἐφύσηξε ὁ βοριάς μ' ὁρμὴ καὶ τ' ἄρπαξε,
κι ἀρχίνησαν μαζί του νὰ χορεύουνε.
«Μὴ φεύγετε, παιδιὰ μου, ἀπ' τὴν ἀγκάλη μου»
τοὺς φώναξε τὸ δέντρο, «μὴ μ' ἀφήνετε!
Κακὰ σᾶς συμβουλεύει ὁ τρελὸς βοριάς».
Ὅμως ἐκεῖνα χόρευαν ὀλόγυρα,
τρελά, ξεμυαλισμένα καὶ χαρούμενα
κι ἔλεγαν καὶ στὸ δέντρο περιπαίζοντας:
«Τὰ λόγια σου μὴ χάνεις, δὲ σ' ἀκοῦμε πιά».
Κι ἀγάγια λίγο λίγο ἀπομακρύνονταν
καὶ χόρταιναν χορό. Μὰ ὅταν βράδυασε

τὰ πῆρε ὁ φόβος κι εἶπαν τοῦ τρελοβοριᾶ:
«Βοριά, νὰ ζήσης, φέρε μας στὴ μάνα μας».
—«Πῶς εἶπατε; στὴ μάνα σας, χα χα, χα χα!
Γιατί, παρακαλῶ, θέλετε τὴ μάνα σας;
δὲν ἔχει τόπο χάμω νὰ πλαγιάσετε;»
Καὶ τ' ἄφησε νὰ πέσουν ὅλα καταγῆς
κι ἦρθε ὁ βαρὺς χειμῶνας τρεμογόναντος
κι ἄρχισαν νὰ κρυώνουν, νὰ παγώνουνε.
Κι ὁ γέρος ὁ χειμῶνας τὰ λυπήθηκε,
μὲ τὴ χιονάτη κάπα του τὰ σκέπασε.

Τὸ χωριό μου.

Πέρα στὴν ἄκρη τοῦ χωριοῦ,
πού ὁ μῦλος μας γοργὰ γυρνᾷ
κι ὁ ἥλιος τοῦ καλοκαιριοῦ
μέσ' ἀπ' τὰ δέντρα δὲν περνᾷ,
ἐκεῖ εἶναι καὶ τὸ φτωχικὸ
τὸ σπίτι μου τὸ πατρικόν.

Ἐκεῖ πρωτάνοιξα στὸ φῶς
τὰ μάτια μου καὶ τὴν καρδιά
κι εἶμαι σὰ νᾶμαι ἀδερφός
μὲ τ' ἄλλα τοῦ χωριοῦ παιδιά.
Γέλια, παιγνίδια ἀπ' τὴν αὐγὴ
κοντὰ στὴ δροσερὴ πηγὴ.

Ἡ πηγὴ.

Στὸ χωριό μας μιὰ πηγὴ
ἀναβρύζει ἀπὸ τῇ γῇ
φέρει ἀστείρευτο νερό,
κρουσταλλένιο, δροσερό.

Καὶ μὲ χάρη περισσὴ
πολυτρίχια καὶ κισσοὶ
γύρω στὰ νερά της σκύβουν
τῇ στολίζουν καὶ τὴν κρύβουν.

Κι ὁ διαβάτης σταματᾷ,
φιλικὰ τῇ χαιρετᾷ
καὶ στὸν ἴσκιο ἔχει κοντά της
ξεκουράζεται ὁ διαβάτης.

Καὶ τοῦ δίνει αὐτὴ νερό,
κρουσταλλένιο δροσερό
κι ὁ διαβάτης εὐλογεῖ
τῇ φιλόξενη πηγὴ.

Καράβι ἀνοίγει τὰ φτερά.

Καράβι ἀνοίγει τὰ φτερά, τὴν ἄγκυρα σηκώνει
καταβοκύρης στέκεται κρατώντας τὸ τιμόνι.
Καράβι, στὰ ταξίδια σου θὰ βρῇς λιμάνια χίλια,
θ' ἀκούσης: καλῶς ὥρισες ἀπὸ χιλιάδες χεῖλια.
Μὴν τὰ πιστέψης. Ἀπιστες εὐχὲς ποὺ ἀγέρας παίρνει
καὶ τίς σκορπᾷ στὸ δρόμο του καὶ πίσω δὲν τίς φέρνει!
Τὸ μόνον καλῶς ὥρισες τῇ μόνῃ εὐχῇ ποὺ πιάνει!
Θὰ τὴν ἀκούσης στὸ φτωχὸ τοῦ τόπου σου λιμάνι!

Πρῶτα ἡ δουλειὰ κι ὕστερα τὸ παιχνίδι.

Σκυρμένο στὸ βιβλίο διαβάζει τὸ παιδί
ἀπὸ τὸ παραθύρι μιὰ ἀκτῖνα ἥλιου μπαίνει.
«Ἐλα, μικρό μου, λέει, σῦρε νὰ παίξεις ἔξω,
νὰ παίξεις σὺ μαζί μου, μαζί σου ἐγὼ νὰ παίξω».
Καὶ τὸ παιδί γυρίζει, μ' ἀγάπη τὴν κοιτάζει
καὶ λέει: «ὅταν τελειώσω». Καὶ γράφει καὶ διαβάζει.

Νά τώρα ἓνα πουλάκι, στοῦ δέντρου τὴν κορφή,
σκύβει στὸ παραθύρι καὶ γλυκοψιθυρίζει:
«ἔξω οὐρανὸς γαλάζιος, τὸ δάσος πρασινίζει,
ἀνθίζουν τὰ λουλούδια, παντοῦ χαρὰ κρυφά».
Καὶ τὸ παιδί γυρίζει καὶ τὸ πουλί κοιτάζει
καὶ λέει: «ὅταν τελειώσω». Καὶ γράφει καὶ διαβάζει.

Μὰ κι ἡ μηλιά τοῦ κήπου, τοῦ λέει κρυφὰ κρυφά,
σαλεύοντας στ' ἀγέρι τὰ πράσινά της φύλλα:
«ὠρίμασαν καὶ πάλι τὰ ζουμερά μου μῆλα,
ἔλα νὰ δοκιμάσης δὲν εἶναι πιά στυφά».
Καὶ τὸ παιδί γυρίζει καὶ τὴ μηλιά κοιτάζει
καὶ λέει: «ὅταν τελειώσω». Καὶ γράφει καὶ διαβάζει.

Ἐτέλειωσ' ἐπιτέλους καὶ τὰ χαρτιά σφαλᾶ
καὶ κλείνει τὰ βιβλία, στὸν κῆπο κατεβαίνει.
Τί ὄμορφ' ἡ μηλίτσα στὰ μῆλα φορτωμένη,
πῶς ψάλλουν τὰ πουλάκια κι ὁ ἥλιος πῶς γελά!
Καὶ τὸ παιδάκι τρέχει, πηδᾷ στοὺς κάμπους ἔξω
καὶ λέει εὐτυχισμένο: «Τώρα μπορῶ νὰ παίξω».

Ὁ θαυματουργὸς γιατρός.

Θέμελης ὁ γέρος ὁ γιατρός γύριζε κουρασμένος σπίτι του.

«Α! εἶπε στή γυναῖκα του, κουράστηκα πολὺ σήμερα. Δὲν ἔχω ὄρεξη γιὰ φαγητό. Ἄφησέ με νὰ ξεκουραστῶ λίγο στὸ γραφεῖο μου κι ἔπειτα νὰ φάω. Καὶ νὰ μὴ μ' ἐνοχλήσῃ κανεὶς, ἐκτὸς ἂν εἶναι γι' ἄρρωστο».

Καὶ πῆγε μέσα στὸ γραφεῖο του καὶ ξαπλώθηκε στὴν πολυθρόνα του. Τὰ ἐξώφυλλα τῶν παραθύρων ἦταν κλειστά καὶ ἓνα μισοσκοτάδι ὑπῆρχε μέσα.

Ἦσυχία στὸ σπίτι. Ἀπέξω φωνές πωλητῶν ἐρχόνταν κι ἓνα ροκάνισμα μονότονο ἀπὸ τὴν οἰκοδομή, ποὺ ἐγινόταν πέρα λίγο ἀπ' τὸ σπίτι του.

Ἀλλὰ νά, ἀπάνω ποὺ πῆγε ὁ ὕπνος νὰ τοῦ κλείσῃ τὰ βλέφαρα ἢ ἐξώθυρα χτύπησε.

«Ἴσως εἶναι κάποιος ποὺ ἦρθε γιὰ ἄρρωστο, εἶπε. Καλύτερα νὰ ἔτρωγα παρά νὰ ξαπλωθῶ».

Ἄκουσε τὸ κουδούνι τῆς ἐξώθυρας νὰ διαλαλῇ δυνατά, νὰ φωνάζῃ σὰ φύλακας σωστός, ὅτι ἀνοιγαν τὴν πόρτα.

“Άλλο κουδούνισμα έπειτα μικρότερο από την πόρτα που έκλεινε.

«Αὐτὸ θὰ εἶναι» εἶπε ὁ γιατρός.

“Άκουσε βήματα έλαφρά στὸ διάδρομο νὰ έρχονται πρὸς τὸ γραφεῖο του καὶ νὰ σταματοῦν ἀπ’ ἐξω. “Ένα χτύπημα σιγαλὸ έπειτα στὴν πόρτα.

—«Έμπρός!» έκανε στρέφοντας πρὸς τὴν πόρτα καὶ κουνώντας τὸ κεφάλι του.

Ἡ πόρτα ἀνοιξε καὶ φάνηκε τὸ παχὺ καὶ στρογγυλὸ πρόσωπο τῆς ὑπηρετρίας του.

«Μὲ ζητοῦν, ἔ;» τῆς εἶπε ὁ γιατρός.

—«Ναί, γιατρέ, εἶναι μιὰ γυναῖκα, ἡ κυρὰ Γιώργαινα»,

—«Μπά! καὶ ποιὸς εἶναι ἄρρωστος στὸ σπίτι της; Τὸν ἄντρα της τὸν εἶδα, ὅταν έρχόμουν. Πέ της νᾶρθη. Κανένα ξαφνικὸ ἴσως. “Ολα γίνονται».

Καὶ ὁ γιατρός σηκώθηκε ἀπὸ τὴν πολυθρόνα του, καὶ πῆγε καὶ ἀνοιξε τὰ ἐξώφυλλα τῶν παραθύρων γιὰ νὰ μπῇ φῶς.

Καθὼς γύρισε, ἅμα τελείωσε, εἶδε τὴ γυναῖκα νὰ μπαίνει.

«Καλὴ μέρα, γιατρέ».

—«Καλῶς τὴν κυρὰ Γιώργαινα. Τί τρέχει; τί συμβαίνει; Δὲν πιστεῦω κακὸ, ἔ;»

—«Ναί, γιατρέ μου, δόξα νᾶχη ὁ Κύριος! Μά....» Καὶ ἡ κυρὰ Γιώργαινα σταμάτησε καὶ κούνησε τὸ κεφάλι της.

—«Τί, τί; γιὰ λέγε;» τῆς εἶπε ὁ γιατρός.

—«Τί νὰ εἰπῶ, γιατρέ μου. Νά, ἐκεῖνος ὁ ἄντρας μου, ὅσο πάει καὶ πιὸ νευρικός γίνεται».

—«Λέγε, λέγε» τῆς έκανε ὁ γιατρός.

—«Μὰ τί νὰ εἰπῶ κι ἐγὼ ἡ ἄμοιρη, δὲ σγκώνει λό-
γο. Μὲ τὸ παραμικρό, μὲ τὸ τίποτε, σπάζει ποτήρια,
πιάτα. Καὶ βρίζει, βρίζει!»

—«Μπά!»

—«Ναί, γιατρέ μου, νά, χτὲς πέταξε ὅλο τὸ τρα-
πέζι μὲ τὸ φαγητὸ κάτω στὴν αὐλή».

—«Τί μοῦ λές! Κακό! κακό! ἔκανε ὁ γιατρός.
Καὶ τί μπορῶ νὰ κάμω ἐγὼ, κυρὰ Γιώργαινα;» ρώ-
τησε ὁ γιατρός.

—«Μά, γιατρέ μου, ἐσὺ τὰ ξαίρεις ὅλα! Νὰ μοῦ
δώσης κανένα γιατρικὸ νὰ καταπραῦνη τὰ νεῦρα του.
Δὲ γίνεται, θὰ ὑπάρχει κανένα γιατρικὸ».

Ὁ γιατρός ἔκανε νὰ χαμογελάσῃ, ἀλλὰ κρατήθηκε.

«Ὑπάρχουν πολλά, εἶπε ὁ γιατρός. Ἀλλὰ χρειά-
ζεται προσοχὴ νὰ διαλέξω ἐκεῖνο ποῦ θὰ φέρῃ τὸ
ἀποτέλεσμα. Κάθισε νὰ ἰδῶ, τί μπορῶ νὰ σοῦ δώσω».

Ἦξαιρε ὁ γιατρός τὸ μάστρο-Γιώργη, πρὶν νὰ πά-
ρῃ γυναικὰ του τὴν κυρὰ Γιώργαινα. Ὁ μαστρο-
Γιώργης ἦταν ἡσυχος, ἐργατικὸς καὶ σπάνια θύμω-
νε. Ἦξαιρε καὶ τὴν κυρὰ Γιώργαινα, ὅτι ἦταν μιὰ
γλωσσοῦ φοβερὴ καὶ τρομερὴ, ποῦ ὅταν ἀρχίζε ἡ
γλῶσσα της νὰ λέγῃ, ἀκουόταν στίς ἄλλες γειτονίες.

Ἀφοῦ ἔκανε, ὅτι βυθίστηκε σὲ σκέψη, σήκωσε
ξαφνικὰ τὰ μάτια του καὶ τῆς εἶπε:

—«Ἀκουσε, κυρὰ Γιώργαινα. Ὅσα γιατρικὰ καὶ
νὰ πάρῃ ὁ ἄντρας σου λίγο θὰ τὸν ὠφελήσουν. Ὑπάρ-
χει κάποιο σπάνιο φάρμακο. Αὐτὸ ὅμως πρέπει νὰ
τὸ παίρνουν ὅσοι δὲν εἶναι νευρικοὶ καὶ ποῦ εἶναι κοντὰ
στοὺς νευρικοὺς!.... Μ' αὐτὸ τὸν τρόπο μόνο μπορεῖ
νὰ ἡσυχάζουν τὰ νεῦρα τῶν νευρικῶν. Κατάλαβες;»
Καὶ ἡ κυρὰ Γιώργαινα: «Ναί, ἀπάνω κάτω. Νὰ

μὴν τὸ παίρνῃ ὁ νευρικός, παρὰ ἐκεῖνος ποὺ εἶναι κοντά του. "Ἐτσι δὲν εἶναι;»

Ὁ γιατρός: «Ναί, ναὶ ἔτσι.....»

—«Πληρώνω, γιατρέ μου, ὅσα κι ὅσα γι' αὐτὸ τὸ φάρμακο, εἶπε ἡ κυρὰ Γιώργαινα.

—«Δὲν εἶναι αὐτό, τῆς εἶπε ὁ γιατρός. Τώρα θέλω νὰ προσέξῃς σ' αὐτὰ ποὺ θὰ σοῦ εἰπῶ. Τὸ φάρμακο θὰ τὸ παίρνῃς ἐσύ, ἀλλὰ ὅπως θὰ σοῦ εἰπῶ ἐγώ. "Ἄν δὲ μ' ἀκούσῃς τὰ πράγματα θὰ πᾶνε ὅλο καὶ στὸ χειρότερο».

—«Θὰ σὲ ἀκούσω, γιατρέ μου. "Ο,τι εἰπῇς θὰ κάνω. Μὰ τέτοιο φάρμακο, τόσων χρονῶν ποὺ εἶμαι, δὲν ἄκουσα» ἄρχισε ἡ κυρὰ Γιώργαινα μὲ σκοπὸ νὰ λέῃ ὧρες.

Ὁ γιατρός ὅμως τὴν ἄφησε, μπῆκε σ' ἄλλο δωμάτιο κι ἔπειτα φάνηκε μὲ μιὰ μποτίλια στὸ χέρι.

—«Τὸ φάρμακο, κυρὰ Γιώργαινα, εἶναι μοναδικό, τῆς εἶπε. Νά, μιὰ μποτίλια γεμάτη ἀπ' αὐτό. Εἶναι λίγο ξινό. Πρόσεξε τώρα τί θὰ κάνῃς. "Ἄμα ἰδῇς τὸν ἄντρα σου νὰ τὸν πιάνουν τὰ νεῦρα του, νὰ πᾶς κρυφὰ καὶ νὰ γεμίσης τὸ στόμα σου μ' αὐτὸ καὶ νὰ τὸ κρατήσης, ὅσο νὰ μετρήσης ὡς τὰ πεντακόσια. Θὰ ξαίρης πιστεύω, ἔ;»

—«Ξαίρω καὶ ὡς τὰ χίλια, καὶ ἀκόμη παραπάνω», εἶπε ἡ κυρὰ Γιώργαινα.

—«Καλά, καλά. Ὁ ἄντρας σου θὰ παραξενευτῇ, ποὺ δὲ θὰ μιλήσῃ, καὶ μπορεῖ νὰ σὲ ρωτήσῃ.

«Τότε ἐσύ δεῖξε του τάχα ὅτι σοῦ πονεῖ τὸ δόντι. Αὐτὸ θὰ τὸ κάνῃς ὅσες φορές θυμῶναι, ὅσο νὰ ἰδῇς ὅτι ἡσύχασε».

Ἡ γυναῖκα πῆρε τὴ μποτίλια κι ἔφυγε εὐχαρι-

στώντας τὸ γιατρό, ποὺ δὲ θέλησε νὰ τῆς πάρῃ χρήματα γιὰ τὸ γιατρικό.

Ὑστερα ἀπὸ τρεῖς ἡμέρες, καθὼς ὁ γιατρὸς ἐτοιμαζόταν νὰ βγῇ ἔξω, ἡ πόρτα χτύπησε. Τὸ κουδούνι ἀκούστηκε ἔπειτα νὰ φωνάξῃ μὲ τὴ δική του τὴ γλῶσσα:

— «Κάποιος μπαίνει!»

Ἡ ὑπηρέτρια παρουσιάστηκε στὸ γιατρό.

— «Ἡ κυρὰ Γιώργαινα!

— «Νὰρθῇ μέσα».

Ἡ κυρὰ Γιώργαινα πῆγε.

— «Ἔ, τῆς εἶπε ὁ γιατρὸς, τί νέα;»

— «Ἔ.....»

— «Τί ἔ; λέγε καθαρά!»

— «Νά, γιατρέ μου, τὴν πρώτη ἡμέρα μόλις ἦρθε στὸ σπίτι καὶ ἄρχισε, ἔβαλα ἐγὼ στὸ στόμα μου τὸ φάρμακο καὶ τὸ κράτησα. Αὐτὸς ἔλεγε, ἔλεγε. Μιλιά ἐγώ. Εἶχα τὸ φάρμακο στὸ στόμα καὶ ποῦ νὰ μιλήσω! Θὰ σοῦ περάσῃ, ἔλεγα μὲ τὸ νοῦ μου, θὰ σοῦ περάσῃ. Ἔ, ἔ καὶ νὰ ἤξαιρες τί ἔχω στὸ στόμα μου!

»Σὲ λίγο ἄρχισε νὰ τοῦ κόβεται ὁ θυμὸς, νὰ καταπραῦνώνται τὰ νεῦρα του. Τὸν ἐπiane βέβαια τὸ φάρμακο. Καὶ μὲ ρώτησε τί ἔχω. Ἐγὼ τοῦ ἐδειξα τὸ μάγουλό μου καὶ τὸν ἔκανα νὰ καταλάβῃ πὼς ἔχω πονόδοντο.

— «Τώρα ἀρχίσαμε νὰ χῶμε καὶ κούφια δόντια!» ἔκανε αὐτὸς καὶ ἠσύχασε. Τὸ βράδυ ἔκανα τὸ ἴδιο καὶ τὸ ἴδιο τὴν ἄλλῃ μέρα. Σήμερα ὅμως δὲ βάστηξα τὸ ἔφτυσα τὸ φάρμακο καὶ κάτι τοῦ εἶπα. Πῶ! Πῶ! πὼς ἔγινε, γιατρέ! Θηρίο πάλι, θηρίο σωστό».

— «Καὶ τώρα τί θέλεις ἀπὸ μένα, κυρὰ Γιώργαινα;» ρώτησε ὁ γιατρὸς.

—«Λέω, γιατρέ μου, νά μὴν ἦταν ἀδύνατο τὸ γιατρικό. Μὴν ὑπάρχει κάποιο ἄλλο πιὸ δυνατό;»

—«Δὲν ἔχω ἐμπιστοσύνη πιά, κυρὰ Γιώργαινα. Ὅσοι μὲ ρωτοῦν πρέπει νὰ κάνουν ὅ,τι τοὺς λέω. Τώρα περίμενε χειρότερα. Ὁ ἄντρας σου τὸ δίχως ἄλλο θὰ φτάσῃ σὲ τρέλα» εἶπε ὁ γιατρός.

—«Γιὰ τὸ θεό, γιατρέ μου, τί μοῦ λές;» ἔκανε ἡ κυρὰ Γιώργαινα τρομαγμένη.

—«Αὐτὸ ποῦ σοῦ λέω, μπορεῖ νὰ φτάσῃ σὲ τρέλα καὶ τότε, κάνε καλὰ!»

—«Μὰ τί; πῶς; τί πρέπει νὰ κάνω γιατρέ μου;» Πές το μου. Σοῦ κάνω ὅρκο πῶς θὰ κάνω ὅ,τι μοῦ εἰπῇς».

—«Καλὰ» ἔκανε ὁ γιατρός καὶ βγῆκε ἀπ' τὸ γραφεῖο του. Σὲ λίγο φάνηκε πάλι κρατώντας μιὰ μποτίλια.

—«Ἀκουσε, κυρὰ Γιώργαινα, τῆς εἶπε αὐστηρά. Ἐδῶ μέσα εἶναι ἀπὸ τὸ ἴδιο φάρμακο μὰ πιὸ δριμύ. Ἄν κάνῃς, ὅτι τὸ φτύνεις πρὶν νὰ ἡσυχάσουν τὰ νεῦρα τοῦ ἄντρα σου, ἄλλη θεραπεία δὲν ὑπάρχει. Ὁ Γιωργάκης σου θὰ καταντήσῃ στὸ φρενοκομεῖο. Μπορεῖς;»

—«Ναί, γιατρέ μου, τὸ ὀρκίζομαι» εἶπε ἡ κυρὰ Γιώργαινα ἀπλώνοντας τὸ χέρι νὰ πάρῃ τὴν μποτίλια μὲ τὸ φάρμακο.

—«Πήγαινε στὸ καλό, τῆς εἶπε ὁ γιατρός δίνοντας τὴν μποτίλια, καὶ γι' ἄλλο γιατρικό νὰ μὴν ξανάρθῃς».

Ἡ κυρὰ Γιώργαινα εὐχαρίστησε τὸ γιατρὸ καὶ ἔφυγε.

Ἐπέρασαν μῆνες. Μιὰ βραδιά ποῦ ὁ γιατρός ἦταν στὸ τραπέζι, νάτῃ πάλι ἡ κυρὰ Γιώργαινα.

—«Τί τρέχει πάλι;» ρώτησε ὁ γιατρός.

—«Ἦρθα, γιατρέ μου, νὰ σ' εὐχαριστήσω.

Στὸ σπίτι μου τώρα ὅλα ἤσουχα, ὅλα μέλι—γάλα.
'Ο ἄντρας μου ἔγινε πάλι καλός, πιὸ καλὸς ἀπ' ὅ,τι
ἦταν. Περνοῦμε ὥραϊα. Ἀπὸ τὸ γιατρικὸ ἔχω ἀκόμη.
'Ελπίζω ὅμως νὰ μὴν τὸ χρειαστῶ πιά. Δὲν ξαίρω τί
βοτάνι ἔχει μέσα, μὰ κατάλαβα τί ἔκανε σὲ μένα».

—«Πῶς, τί κατάλαβες;» ρώτησε ὁ γιατρός.

—«Συνήθισα νὰ κρατιέμαι καὶ νὰ μὴν ἀντιμιλῶ!»

'Ο γιατρός ξέσπασε στὰ γέλια.

—«Αὐτὸ εἶναι, γιατρέ;»

—«Ναί, τῆς λέει ὁ γιατρός, αὐτὸ εἶναι, αὐτό!.....

Τώρα καθὼς βλέπω γιατρός θὰ γίνης καὶ σύ, κυρά
Γιώργαινα».

Ἕνα τράβηγμα αὐτιοῦ
στὴ κατάλληλη στιγμή.

ταν μιὰ κρύα παγω-
μένη νύχτα. Ὁ βοριάς
φυσοῦσε ἄγριος. Μέσα ὅμως στὸ σπίτι τοῦ κυρίου
Ρασπαλᾶ πού μὲ εἶχε προσκαλέσει, εἶχαμε ζέστη
σχεδόν. Ἡ θερμάστρα ἔκαie δυνατά.

Δὲ θυμοῦμαι πῶς ἔγινε λόγος, ἂν πρέπη νὰ χτυ-
ποῦν τὰ παιδιὰ, ὅταν κάνουν ἀταξίες. Οἱ περισσότεροι

σχεδόν έσυμφωνοῦσαν πώς αὐτὴ ἢ τιμωρία δὲν ἐπιτρέπεται, ὅτι εἶναι βάρβαρος ἐκεῖνος ποὺ μεταχειρίζεται γιὰ σωφρονισμό τὸ ξύλο.

Ὁ γέρο-Σωφρόνης, θεῖος τοῦ οἰκοδεσπότη, μπῆκε στὴ μέση καὶ μᾶς εἶπε:

— «Καὶ ἐγὼ λέω, ὅτι δὲν πρέπει νὰ χτυποῦν τὰ παιδιὰ, ἀλλὰ θὰ σᾶς διηγηθῶ κάτι, ποὺ πρέπει νὰ τ'ἀκούσετε μὲ προσοχή.

Ὅλοι τὸν κοιτάξαμε, καὶ μείναμε σὰ νὰ κρεμαστήκαμε ἀπὸ τὰ χεῖλη του. Ὁ γέρο-Σωφρόνης ἄρχισε:

— «Εγὼ, ὅπως ξαίρετε, κάνω τὸν περίπατό μου ἀπὸ χρόνια πολλὰ κάτω στὴν ἀποβάθρα. Μ' ἀρέσει ἐκεῖ νὰ βλέπω τὴν κίνηση τοῦ λιμανιοῦ, τὴ θάλασσα, τὰ πλοῖα ποὺ ἔρχονται καὶ φεύγουν, τὸν καπνὸ τῶν βαποριῶν.

Λοιπὸν δὲ θὰ εἶναι τώρα ἓνας χρόνος ποὺ ἓνας νέος, χωρὶς νὰ τὸν ξαίρω, καθὼς περνοῦσε, ἢ περπατοῦσε κι αὐτὸς ἐκεῖ, μὲ χαιρετοῦσε.

Ἐλεγα ὅτι κάπου θὰ μὲ γνώρισε κι ἐγὼ τὸν εἶχα λησμονήσει, σὰ γέρος ποὺ εἶμαι...

Μιὰ μέρα ὅμως ἐμίλοῦσε μὲ κάποιον γνωστό μου, καί, καθὼς περνοῦσα καὶ τοὺς χαιρέτησα, ὁ γνωστός μου μὲ φώναζε νὰ μοῦ συστήσῃ τὸ νέο.

Φαινόταν πὼς ὁ νέος τὸ εἶχε ζητήσει.

«Ἄν καὶ εἶναι περιττό, μοῦ λέει ὁ νέος μὲ χαμόγελο, γιατί ἐμεῖς γνωρίζομαστε ἀπὸ πολλὰ χρόνια»

— «Πῶς αὐτό; Τὸ ὄνομά σας, παρακαλῶ;» ρώτησα.

Ἄκουσα ἓνα ἄγνωστο ὄνομα.

«Δὲ θυμοῦμαι, τοῦ εἶπα, νὰ γνωριστήκαμε ποτέ! Μὲ χαιρετᾶτε, ἐγὼ ὅμως δὲ σᾶς γνωρίζω».

— «Καὶ ὅμως, μοῦ ἀπάντησε αὐτός, ἐσεῖς μὲ λη-

σμονήσατε, ἐγὼ ὄχι! Καὶ τότε μάλιστα ποὺ σᾶς πρωτογνώρισα μοῦ κάματε ἓνα μεγάλο καλὸ, ποὺ τώρα γιὰ αὐτὸ σᾶς εὐχαριστῶ πάρα πολύ».

—«Ὑγώ, τοῦ εἶπα, σᾶς ἔκανα καλὸ; Πότε; Δὲ θυμοῦμαι».

—«Ναί, ναί, ἐσεῖς ὁ κύριος Σωφρόνης Ἄν δὲ βιάζεστε καὶ θέλετε ν' ἀκούσετε, εὐχαρίστως θὰ σᾶς διηγηθῶ τὴν ἱστορία τῆς πρώτης μας γνωριμίας».

■ Δέχτηκα γιὰ νὰ ἰδῶ, τί καλὸ εἶχα κάμει σ' αὐτὸν τὸν κύριο καὶ δὲν τὸ θυμόμουν.

Πήγαμε καὶ καθίσαμε σ' ἓνα καφεενεδάκι. Ἐκεῖ ὁ νέος μοῦ διηγήθηκε:

«Θὰ ἤμουν δέκα χρονῶν παιδάκι καὶ πήγαίνα στὸ σχολεῖο. Ἐνα πρωὶ περνοῦσα ἀπὸ τὴν ἀγορά. Ἦταν παραμονὴ μεγάλης ἐορτῆς καὶ ἡ ἀγορὰ εἶχε πλημμυρίσει ἀπὸ κόσμο. Δὲν ξαίρω κι ἐγὼ πὼς βρέθηκα ἢ ἔπεσα ἀπάνω σὲ κάτι κοφίνια μεγάλα, γεμάτα πορτοκάλια. Καθὼς τὰ εἶδα τόσο κοντά μου, ἄπλωσα τὸ χέρι μου νὰ πάρω ἓνα. Μισοπεσμένος πάνω στὸ κοφίνι καὶ χωμένος μέσα στὸν κόσμο, μικρούτσικος, μοῦ φάνηκε ὅτι θὰ τὸ ἔπαιρνα χωρὶς νὰ μὲ ἰδοῦν. Μόλις ὅμως τὸ ἔπιασα, ἀναγκάστηκα νὰ τὸ ἀφήσω ἀμέσως. Εἶχα αἰσθανθῇ ἐκείνη τὴ στιγμὴ ἓνα χέρι νὰ μοῦ τραβᾷ τὸ αὐτί, καὶ ἄκουσα καὶ μιὰ φωνή, ποὺ μοῦ φάνηκε φοβερή, νὰ μοῦ λέη:

—«Ἐτσι λησμονεῖς, παιδί μου, τὴν ἐβδόμη ἐντολή; «Μὴν κλέψης», λέει, θὰ τὴν ξέχασες».

Ντροπιασμένος, κατακόκκινος ἔστρεψα τὰ μάτια καὶ εἶδα τὸν ἄνθρωπο καὶ μοῦ ἔλεγε αὐτά.

«Πιστεύω νὰ εἶναι ἡ πρώτη φορά» πρόσθεσε. «Εἶσαι παιδί τοῦ σχολείου, ὑποθέτω».

Τὰ δικά μας καὶ τὰ παλιὰ χρόνια

—«Ναί, τοῦ εἶπα σιγά, κατεβάζοντας τὰ μάτια. Εἶμαι μαθητής. Ἀλήθεια πρώτη φορά δοκίμασα νὰ κάμω αὐτό».

—«Νὰ δώσῃ ὁ Θεὸς νὰ εἶναι καὶ ἡ τελευταία φορά, ποὺ παραβαίνεις τὴν ἐβδόμη ἐντολή».

Καὶ χωρίσαμε. Ἐγὼ κοίταξα τὸν ἀγαθὸ ἄνθρωπο καλὰ, καλὰ, καθὼς εἶχε ἀποτραβηχτῇ ἀπὸ τὸν κόσμον καὶ ἔφευγε.

Τὸν εἶδα ὕστερα ἀπὸ πολλὰς ἡμέρας καὶ τὸν ἐγνώρισα... Περπατοῦσε μόνος στὴν ἀποβάθρα.

Καὶ πάντοτε τὸ ἀπόγευμα, ὅσες φορές τύχαινε νὰ περάσω ἀπὸ ἐκεῖ, τὸν ἔβλεπα ταχτικά νὰ περπατῇ σ' αὐτὸ τὸ μέρος.

Ὅταν τελείωσα τὸ δημοτικὸ, ἔγινα ὑπηρετῆς σὲ ἓνα κατάστημα. Καὶ τότε πάλι ἔβλεπα αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο τὴν Κυριακὴ τὸ ἀπόγευμα νὰ κάμῃ τὸν περίπατό του πάνω κάτω στὴν ἀποβάθρα.

Καὶ ὅταν τὸν ἔβλεπα, πάντοτε μοῦ ἐρχόνταν τὰ λόγια του στὸ νοῦ μου καὶ νόμιζα ὅτι τὸν ἄκουα, ἄκουα τὴ φωνή του νὰ μοῦ λέῃ:

«Πιστεύω, ὅτι θὰ εἶναι ἡ πρώτη φορά, ποὺ παραβαίνεις τὴν ἐβδόμη ἐντολή».

Πέρασαν λίγα χρόνια. Ἐπειτα ἔφυγα γιὰ τὴν Ἀμερικὴ. Ἐκεῖ πολλὰς φορές μοῦ ἐρχόταν ἡ ἐπιθυμία ν' ἀποχτήσω χρήματα παραβαίνοντας τὴν ἐβδόμη ἐντολή. Ὅταν ὅμως ἀποφάσιζα νὰ γελάσω κανένα, μοῦ φαινόταν, σὰ ν' ἄκουα τὴ φωνὴ ἐκείνου τοῦ ἀνθρώπου νὰ μοῦ λέῃ:

«Πιστεύω, πὼς θὰ εἶναι ἡ πρώτη φορά ποὺ παραβαίνεις τὴν ἐβδόμη ἐντολή. Νὰ δώσῃ ὁ Θεὸς νὰ εἶναι καὶ ἡ τελευταία!»

Ἔτσι ἡ φωνὴ αὐτοῦ τοῦ ἀνθρώπου, νὰ λήῃ αὐτὰ τὰ λόγια, μοῦ ἦταν σὰν ὁδηγὸς στὴν ξενιτιὰ γιὰ ν' ἀποφεύγω κάθε κακὴ πράξη. Ἦταν σὰ φῶς, ποὺ καθὼς βρισκόμουν ἢ ἔπεφτα σ' ἓνα σκοτάδι καὶ ζητοῦσα νὰ κάνω τὸ κακὸ, μὲ φώτιζε.

Ὑστερα ἀπὸ πολλὰ χρόνια, ἀφοῦ πάλεψα τίμια κι ἀπόχτησα ἀρκετά, γύρισα ἐδῶ στὸν τόπο μου. Καὶ ἓνα ἀπόγευμα ἐπῆγα στὴν ἀποβάθρα. Δὲν μποροῦσα νὰ μὴν πάω, κάτι μὲ τραβοῦσε πρὸς τὰ ἐκεῖ.

Καὶ ἐκεῖ, δὲν ξαίρετε μὲ τί χαρά, βλέπω τὸν εὐεργέτη μου νὰ περιπατῇ. Τὸν ἐγνώρισα, ἂν καὶ τὰ γένεια του τὰ μακριὰ εἶχαν ἀσπρίσει. Πέρασα ἀπὸ κοντὰ του καὶ τὸν ἐχαιρέτησα.

Καὶ ἀπὸ τότε ἔρχομαι ταχτικά κι ἐγὼ στὴν ἀποβάθρα.

Περπατῶ, βλέπω τὸν εὐεργέτη μου, τὸν ὁδηγό μου καὶ τὸν χαιρετῶ».

— «Καὶ εἶμαι αὐτὸς ἐγώ;» τὸν ἐρώτησα καὶ σὰν κάτι μακρυνὸ θαμπὸ μοῦ εἶχε ἔρθει στὸ νοῦ.

— «Ναί, ἐσεῖς» μοῦ ἀπάντησε καὶ μοῦ ἔδωσε τὸ χέρι του.

«όσο στενοχωρέθηκα μια μέρα!» μᾶς ἔλεγε ὁ θεῖος μου ὁ Κωστάκης «καὶ στενοχωρέθηκα πολύ. Κάποιον εἶδα, ἕναν παλιό μου συμμαθητή καὶ δὲν μπορῶ νὰ λησμονήσω τὰ χάλια του».

Καὶ ὁ θεῖος μου ὁ Κωστάκης μᾶς διηγήθηκε γιὰ τὸν παλιό του συμμαθητή. Ἐξῶ ἀκούγαμε κάθε τόσο τὸ βοριά νὰ φυσᾷ, νὰ τραντάζῃ τὰ παράθυρα, τὲς πόρτες, σὰ νὰ ἤθελε κι αὐτὸς νὰ μπῇ μέσα, ν' ἀκούσῃ τὴν ἱστορία καὶ νὰ ζεσταθῇ ἀπὸ τὴ φωτιά, ποὺ θέρμαινε τὸ σπίτι.

Καὶ ὁ θεῖος ὁ Κωστάκης ἄρχισε:

«Στὴν ἴδια γειτονιά καθόμαστε μ' αὐτὸν τὸ Δημητρό—ἔτσι τὸν ἔλεγαν. Τὸ σπίτι του βρισκόταν λίγο μακριὰ ἀπὸ τὸ δικό μας. Ὁ πατέρας του ἦταν στὸ ταχυδρομεῖο γραμματοκομιστής. Ἀπὸ τὸ πρωὶ ὡς τὸ βράδυ κατακοβόταν τρέχοντας ἐδῶ καὶ κεῖ γιὰ νὰ πηγαίνει στὰ σπίτια τὰ γράμματα.

Θυμοῦμαι καλὰ, πὼς ἓνα βράδυ εἶχε ἔρθει ἡ μάνα τοῦ Δημητροῦ στὸ σπίτι μας καὶ παρακάλεσε τοὺς γονεῖς μου νὰ τοῦ ποῦνε νὰ χτυπῶ τὴν πόρτα τους τὸ

πρωί, όταν πηγαίνω στο σχολείο, και να παίρνω μαζί μου τὸν «Προκομμένο» τους. Ἔτσι τὸν εἶπε.

Αὐτὸ τὸ ἔκανα. Χτυποῦσα τὴν πόρτα τους και περίμενα νὰ βγῇ ὁ «Προκομμένος». Καὶ μήπως ἔβγαίνε γρήγορα; Περίμενα ἀρκετὴ ὥρα. Πήγαίνα γλήγορα πρὸς τὸ σχολεῖο, γιατί φοβόμουν καὶ μὴν περάσῃ ἡ ὥρα. Ὅταν ἔκανε κρύο, ἢ ὅταν φυσοῦσε ὁ ἄνεμος, ἦταν μαρτύριο γιὰ μένα.

Αὐτὸς ἔβγαίνε καὶ μοῦ ἐρχόταν μὲ πρισμένα τὰ μάτια, ἄνιφτος.

«Ποπώ!» μοῦ ἔλεγε, ὅταν ἔκανε κρύο. «Ποπώ, τουρτουρίασμα εἶναι! Τί καλὰ ποὺ ἤμουν στὸ κρεβάτι μου!»

Μαζεμένους, μὲ τοὺς ὤμους σηκωμένους, μὲ ἀκολουθοῦσε. Καὶ μήπως τὸν εἶχαν φτωχὰ ντυμένο οἱ γονεῖς του; Πολὺ καλὰ μάλιστα! μὲ τὸ πανωφοράκι του τὸ χοντρό, μὲ σκοῦφο μάλλινο. Τὸν εἶχαν καὶ μοναχογιό.

Καὶ ποὺ ἐρχόταν ὁμως στὸ σχολεῖο, μήπως ἤξαιρε ποτέ του μάθημα; Μήπως πρόσεχε νὰ τὸ μάθῃ; Μία φορὰ δὲ θυμοῦμαι νὰ εἶπε κι αὐτός. Ἐνῶ ἦταν πολυλογάς, ἔκανε τὸν ἔξυπνο, ἐκεῖ μπροστὰ στὸ βιβλίο ὅλα χάνονταν, καὶ γινόταν σωστὸ κούτσουρο. Πᾶνε τὰ πολλὰ του λόγια, οἱ ἐξυπνάδες του!

Σιγὰ σιγὰ ἄρχισε καὶ νὰ μὴν ἔρχεται στὸ σχολεῖο. Μὰ ἔτσι ἔπρεπε νὰ γίνῃ! Γιατὶ καθὼς πηγαίναμε γιὰ τὸ σχολεῖο, πάντοτε αὐτὸς θὰ μὲ ἀκολουθοῦσε σὰ νὰ τὸν εἶχα δεμένον ἀπὸ τὸ λαιμό. Καὶ θὰ ζητοῦσε ἀφορμὴ νὰ σταθῇ. Θὰ καθόταν ἀπ' ἐξω ἀπὸ μιὰ βιτρίνα:

«Ἄ, ἔλα νὰ ἰδῇς!» μοῦ ἔλεγε.

—«Τί λές; τοῦ ἀπαντοῦσα ἐγώ. Ἡ ὥρα πέρασε. Θὰ ἔρθης;»

—«Πήγαινε καὶ σ' ἔφτασα!» ἦταν ἡ ἀπάντησις.

Τὸν ἄφηνε καὶ ἔφευγε. Κι αὐτὸς δὲν ἐρχόταν.

Ἄλλοτε θὰ ἐρχόταν στὸ διάλειμμα. Τρύπωνε μέσα στὸ σχολεῖο καὶ κρυβόταν πίσω ἀπὸ τὰ παιδιὰ στὴν τάξη, μὴν τὸν ἰδῇ ὁ δάσκαλος.

Δὲν κράτησε αὐτὸ καὶ πολὺ. Ὅταν ἄρχισαν οἱ χάρτινοι ἀετοί, δὲν πατοῦσε διόλου. Κι ἐγώ δὲν πῆ-
γαίνα νὰ τὸν πάρω.

Ἄετοὺς χάρτινους νὰ ξεπετᾷ, σβοῦρες νὰ γυρίζη, βόλους νὰ παίξῃ, πέτρες νὰ πετᾷ, ἦταν ἡ μοναδική του ἀσχολία. Αὐτὰ ἔκανε, μ' αὐτὰ πάλευε ἀπὸ τὸ πρωὶ ὡς τὸ βράδυ. Ὅταν μεγάλωσε ἀκόμη, ἄρχισε νὰ κυνηγᾷ πουλιά.

Ἐπειτα τὸν ἔχασα, γιατί ἐμεῖς φύγαμε καὶ ἤρ-
θαμε στὴν Ἀθήνα.

Ἦμουν ἄντρας πιά καὶ παντρεμένος, ὅταν μιὰ μέρα, ἓνα μεσημέρι μάλιστα, ἀπ' ἔξω ἀπὸ ἓνα σπίτι μεγάλο, βλέπω κάποιον ἀγριάνθρωπο. Αὐτὸς ὁ ἀγρι-
άνθρωπος εἶχε στὸ πεζοδρόμιο καὶ κοντὰ στὸν τοῖχο τοῦ μεγάλου σπιτιοῦ, κλουβιά μὲ πουλάκια μέσα. Καὶ τὸν βλέπω πού μὲ εἶδε, νὰ μὲ κοιτάζῃ καλὰ, καλὰ μὲ ὁλάνοιχτα γουρλωμένα μάτια.

Τὸν κοίταξα κι ἐγώ καὶ γνώρισα τὸ παιδί τῆς γειτονιάς μου καὶ παλιὸ συμμαθητή μου, τὸ Δημη-
τρώ, κι ὅς εἶχαν περάσει τόσα χρόνια.

Σταμάτησα τότε καὶ τοῦ εἶπα:

«Σὰ νὰ σὲ ξαίρω, μοῦ φαίνεται!».

—«Κι ἐγώ, κι ἐγώ, μοῦ ἀπάντησε μὲ βραχνή, βραχνή, φωνή, κι ἐγὼ σὲ ξαίρω».

—«Δὲν εἶσαι ὁ Δημητρός τοῦ γραμματοκομιστῆ;»

—«Ναί, ναί, ὁλόκληρος..... κι ἐγὼ σὲ γνώρισαν».

—«Τώρα τί κάνεις;»

—«Νά, μοῦ εἶπε καὶ μοῦ ἔδειξε τὰ κλουβιά μὲ τὰ πουλάκια, αὐτὸ κάνω! Ἔτσι τὸ ἤθελε ἡ τύχη.....»

Ἔμαθα καὶ πὼς ὁ πατέρας του καὶ ἡ μάνα του εἶχαν πεθάνει ἀπὸ πολλὰ χρόνια.

Ἐκεῖ τὴν ἄλλη μέρα ποὺ πέρασα, δὲν τὸν εἶδα· οὔτε τίς ἄλλες ἡμέρες· τὸν ἔχασα πάλι.

Τὰ χρόνια περνοῦσαν. Ἀσπρες τρίχες ἄρχισαν νὰ στολίζουν τὰ μαλλιά μου, ὅταν μιὰ μέρα, ποὺ φυσοῦσε ἓνας ἄγριος, ψυχρὸς ἄνεμος καὶ πῆγαινα βιαστικὸς γιὰ τὸ τράμ, ἀκούω νὰ μὲ φωνάζουν.

Γυρίζω καὶ βλέπω ἓνα γέρο σχεδόν, κουρελῆ λοῦστρο, ποὺ εἶχε σηκωθῇ ἀπὸ τὸ σκαμνάκι του. Ἦταν κίτρινος ἀπὸ τὸ κρῶς.

«Τί εἶναι; Τί θέλεις;» τὸν ρώτησα.

—«Δὲ μὲ γνωρίζετε, κύριε Κωστάκη;» εἶπε κεῖνος λυπημένα. Μὰ καθὼς κατάντησα, δίκιο ἔχετε..... Ποῦ νὰ μὲ γνωρίσετε! εἶμαι ὁ.....»

—«.....Δημητρός!» εἶπα ἐγώ. Τὸν εἶχα γνωρίσει.

—«Ναί, ναί, εἶμαι ὁ Δημητρός!..... Βλέπετε τὴν κατάντια μου; Ἄχ, αὐτὸ φταίει..... «Καὶ ὁ Δημητρός μοῦ ἔδειξε τὸ κεφάλι του τώρα. «Αὐτὸ φταίει. Ὅσο κακὸ μοῦ ἔχαμε αὐτό, δὲ θὰ μπορούσε ὅλος ὁ κόσμος νὰ μοῦ τὸ κάμῃ!.....»

Ἡ τυφλή γάτα.

δερφή τοῦ πατέρα μου, πού μέ παρακαλοῦσε νά πάω ἀπὸ τὸ σπίτι της.

Ἦτανε γῆρα ἀξιωματικοῦ, καὶ κατοικοῦσε σ' ἓνα σπιτάκι παλιό, ἀλλὰ σὲ κεντρικὸ μέρος τῆς Ἀθήνας. Καὶ εἶχα χρόνια νά πάω στὸ σπίτι της νά τὴν ἰδῶ, νά ἰδῶ καὶ τίς ξαδέρφες μου.

Κι ἐπῆγα. Νόμιζα, πὼς κάτι θὰ μέ χρειαζόταν κι ἔτρεξα τὴν ἴδια μέρα νά πάω. Ἀλλὰ δὲ μέ ἤθελε τίποτε· ἔτσι μοῦ ἔγραφε νά μέ ἰδῇ.

Ἀφοῦ μιλήσαμε καὶ εἶπαμε ἀρκετά, βγῆκα μὲ τὴν ξαδέρφη μου τὴν Ἐλευθερία, νά ἰδῶ τὸν παλιὸ καὶ μεγάλο κῆπο. Ἡ ξαδέρφη μου λίγο ἔμεινε μαζί μου· μ' ἄφησε νά πλανῶμαι μὲς στὸν κῆπο κι ἔφυγε.

Ἐγὼ γύριζα, κοίταζα τὰ δέντρα πού ἀπὸ κάτω μικρὸς ἔπαιζα καὶ ὅταν ἀκόμα εἶχα μεγαλώσει ἀρκετά, ζητοῦσα νά κάμω γυμναστικὴ στὰ κλαδιά τους...

Ξαφνικὰ ἀκούω τὴ φωνὴ τῆς ξαδέρφης μου νά μέ φωνάζει καὶ νά μοῦ λέει:

«Ἐλα νά δῆς μιὰ γάτα!»

Πῆγα. Στεκόταν καὶ κοίταζε μιὰ γάτα, ποὺ πρίν, καθὼς βγαίναμε ἀπὸ τὸ σπίτι, λίγο ἔλειψε νὰ τὴν πατήσω, καὶ ποὺ ἡ ξαδέρφη μου εἶχε εἰπεῖ πὼς ἦταν ὁλωσδιόλου τυφλή.

«Μὰ τί; τὴν τυφλὴ γάτα νὰ μοῦ δείξεις;» εἶπα δυσχαρεστημένος, γιατίι με εἶχε βγάλει ἀπὸ κεῖνα ποὺ θυμόμουν, τὰ παιδικὰ μου χρόνια.

—«Γιὰ νὰ δῆς» μοῦ εἶπε ἡ ξαδέρφη μου ἅμα πῆγα, κοντὰ «ἓνα παράξενο».

—«Τί παράξενο;» εἶπα ἐγὼ με τὸ νοῦ μου.

Ἡ γάτα ἦταν μαζωμένη κοντὰ στὸν τοῖχο τῆς μάντρας τῆς αὐλῆς, καὶ φαινόταν νὰ κρύβει.

Ἡ ξαδέρφη μου γύρισε καὶ κοίταξε σ' ἓναν τοῖχο χαμηλό, τῆς γειτονικῆς αὐλῆς. Κοίταξα κι ἐγὼ καὶ δὲν εἶδα τίποτε.

«Νά, νά, κοίταξε» μοῦ λέει καθὼς εἶχα φέρεи τὰ μάτια μου στὴν τυφλὴ γάτα.

Εἶδα μιὰ γάτα νὰ κατεβαίνει τὸ χαμηλὸ τοῖχο καὶ νὰ ἔρχεται πρὸς ἐμᾶς.

«Νὰ μὴ νομίζῃ τάχα ἡ ξαδέρφη μου, ὅτι δὲν ξαίρω ἀπὸ γάτες, ὅτι πρώτη φορὰ βλέπω» εἶπα ἐγὼ πάλι με τὸ νοῦ μου.

Ἡ γάτα ὅμως, μιὰ ραβδωτὴ, αὐτὴ ποὺ ἐρχόταν, κάτι κρατοῦσε στὸ στόμα της.

Πλησίασε τὴν τυφλὴ γάτα, κι ἔβαλε κεῖνο ποὺ κρατοῦσε κοντὰ της, κι ἔφησε μιὰ φωνὴ σιγανή: νιάρ-νιάρ!

Εἶδα τότε ἐγὼ τί ἦταν. Κεφάλι ψαριοῦ.

Ἡ τυφλὴ γάτα προχώρησε, βρῆκε τὸ κεφάλι καὶ ἔρχισε νὰ τὸ τρώῃ, ἐνῶ ἡ ἄλλη ἡ ραβδωτὴ, τὴν κοίταζε ποὺ ἔτρωγε. Ὅταν πλησίαζε νὰ φάῃ ἡ τυφλὴ

γάτα τὸ κεφάλι, ἔφυγε ἡ γάτα ἡ γερή, ἀνέβηκε τὸ μαντρότοιχο τὸ γειτονικό, καὶ πήδησε κάτω στὴν ξένη αὐλή.

«Μήπως εἶναι παιδὶ καὶ μάνα;» ρώτησα.

—«Ὁχι, ὄχι» μοῦ ἀπάντησε ἡ ξαδέρφη μου, «δὲν ἔχουν καμιὰ συγγένεια. Εἶναι φίλες μόνο».

—«Ἡ τυφλὴ εἶναι δική σας;»

—«Ναί, καὶ τυφλώθηκε ἀπὸ ἀσβέστη».

Ἡ γάτα ἡ ραβδωτὴ πάλι φάνηκε νὰ ἔρχεται ἀπὸ τὸ γειτονικό σπίτι. Καὶ πάλι ἔφερε ἄλλο κεφάλι ψαριοῦ.

Τὸ ἔδωσε κι αὐτὸ στὴν τυφλὴ γάτα. Καὶ ἡ τυφλὴ γάτα τὸ ἔτρωγε μὲ λαιμαργία, ἐνῶ ἡ γερὴ τὴν κοίταζε.

Κι ὅταν ἔφαγε κι αὐτὸ τὸ κεφάλι ἡ τυφλὴ, πάλι ἡ γερὴ ἔφυγε.

«Αὐτὴ ποὺ φέρνει τὰ ψαροκέφαλα, τίνας εἶναι;» ρώτησα γώ.

—«Αὐτὴ εἶναι τοῦ γείτονα, τοῦ κυρίου ποὺ κάθεται ἐδῶ δίπλα.

Ὅθι εἶναι τὸ φαῖ της!..... Δὲν τόχει μιὰ φορὰ καὶ δυὸ κάνει, πολλὰς φορές.....»

Καὶ νὰ ἡ γάτα ἡ ραβδωτὴ πάλι μ' ἓνα ψαροκέφαλο. Τὸ ἔδωσε στὴν τυφλὴ. Αὐτὴ ὅμως τὴ φορὰ ἡ τυφλὴ, μόλις ἔφαγε λίγο, στάθηκε, ἔβγαλε μιὰ φωνούλα καὶ ἀποτραβήχτηκε. Τότε ἡ γάτα ἡ ραβδωτὴ πῆγε κοντὰ στὸ κεφάλι τοῦ ψαριοῦ καὶ τὸ ἔφαγε.

‘Ο ψεύτης.

Παπαρδέλας, ὁ τσαγκάρης, ποτέ του δὲν εἶχε μπορέσει νὰ ἐργαστῇ Δευτέρα, ὅση δουλιὰ κι ἂν εἶχε. Κρατοῦσε πιστὰ μιὰ παλιὰ συνήθεια τῶν τσαγκάρηδων, πού δὲν ἐργάζονταν τῇ Δευτέρα καὶ γι’ αὐτὸ λεγόταν γι αὐτοὺς καὶ Τσαγκαροδευτέρα. Κι ἐνῶ οἱ ἄλλοι οἱ συντεχνῖτες του εἶχαν ἀφήσει αὐτὴ τῇ συνήθεια ἀπὸ καιρὸ, γιατί τοὺς ἔκανε κακὸ καὶ ὄχι καλὸ, αὐτὸς ἔμεινε ἐκεῖ καρφωμένος στὰ παλιὰ, στὴν τσαγκαροδευτέρα του. Καὶ ἔπινε καὶ μεθοῦσε καὶ τῇ Δευτέρα κι ἔκανε ἔπειτα μόνος του καὶ τὴν Τσαγκαρο-Τρίτη, γιατί ἀπὸ τὸ κρασί τὸ πολὺ, πού ἔπινε δυὸ μέρες, δὲν μποροῦσε νὰ δουλέψῃ καὶ τὴν Τρίτη, ἦταν ἄρρωστος.

Στὴν ἀρχὴ εἶχε καλὴ καὶ μεγάλη πελατεία, ἀλλὰ τὸν βαρέθηκαν σιγὰ σιγὰ ἀπὸ τὰ μεθύσια του καὶ ἀπὸ τὴς ψευτιῆς του.

Ποτέ του δὲν εἶχε σταθῇ στὸ λόγο του. ‘Η μιὰ αἰτία ναί, ἦταν τὸ κρασί, πού τὸν ἔκανε νὰ χάνῃ δυὸ μέρες, ἀλλὰ ἦταν καὶ φυσικὰ ψεύτης. “Ἐλεγε τὴν ψευτιά, ὅπως οἱ ἄλλοι λένε τὴν ἀλήθεια.

Κι ἔτσι τοῦ ἔφυγαν οἱ περισσότεροι πελάτες του καὶ τὸν ἀνάγκασαν νὰ κἀνῃ καὶ Τσαγκαροπέμπτη καὶ Τσαγκαροπαρασκευή. Μιὰ δυὸ μέρες τὴν ἐβδομάδα θὰ δούλευε. Καὶ δὲν μπορούσε καὶ νὰ πιῇ πολὺ, γιατί δὲν εἶχε νὰ πληρώσῃ.

Μιὰ μέρα ἔτσι ποὺ δὲν εἶχε δουλιὰ, καὶ δὲν ἤξαιρε τί νὰ κἀνῃ, πῆρε τὸ δρόμο πρὸς τὴ θάλασσα. Ἀπὸ τὴ νύχτα εἶχε ἀρχίσει τρομερὴ θαλασσοταραχὴ καὶ θέλησε νὰ πάῃ νὰ δῇ.

Φυσοῦσε ἄνεμος δυνατὸς καὶ ὁ βόγκος τῶν ἀγριεμένων κυμάτων ἔφτανε στ' αὐτιά του σὰ βόγκος χιλιάδων, ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων, ποὺ πονοῦν ἢ φωνάζουν, ἢ ποὺ θυμώνουν κάτι ζητώντας.

Ἡ παραλία, ὅταν ἔφτασε, ἦταν ἔρημη. Μόνο σὲ μιὰ βάρκα τραβηγμένη μακριὰ ἀπὸ τὰ κύματα, ποὺ ἐρχόνταν κυνηγώντας τὸ ἓνα τὸ ἄλλο ἀφρισμένα, τρεῖς ψαράδες μὲ τοὺς σκούφους τοὺς καλὰ στὸ κεφάλι χωμένους μιλοῦσαν. Ἕνας ἦταν καθισμένος μέσα στὴ βάρκα καὶ οἱ δυὸ οἱ ἄλλοι ἀπ' ἔξω ἀκουμπισμένοι.

Εἶδε τὰ κύματα ὁ Παπαρδέλας, ξύλα ριγμένα στὸν ἄμμο, ἴσως ἀπὸ ναυάγιο, φύκια σωρὸ πεταμένα ἔξω καὶ μακριὰ ἀπὸ τὸ θυμὸ τῆς θάλασσας. Καὶ ἀφοῦ βαρέθηκε ὁ Παπαρδέλας τὴν ἀγριεμένη θάλασσα, πῆγε κοντὰ στοὺς τρεῖς ψαράδες κι ἔπιασε ὀμιλία μ' αὐτοὺς, κι ἄκουσε καὶ τί λέγανε.

Οἱ ψαράδες λέγανε γιὰ τὰ μεγάλα θηρία τῆς θάλασσας καὶ διηγόντανε πολλὲς ἱστορίες καὶ τί εἶχαν ἀκούσει ἀπὸ πολλοὺς ναυτικούς.

Ὁ Παπαρδέλας, ἀφοῦ ἔμεινε ἀρκετὴ ὥρα μαζί τους, ἔφυγε γιὰ τὴν πόλη. Μὰ καὶ οἱ ψαράδες φύγανε ἀφήνοντας μόνῃ τὴ βάρκα.

Ὁ Παπαρδέλας εἶχε πεινάσει, κι ἄρχισε νὰ με-
τανοῇ γιατί εἶχε πάει ἴσαμε κεῖ κάτω. Θὰ ἔκανε τόσο
δρόμο πάλι μὲ τὰ πόδια. Ἀριστερά του καὶ μακριά
ὡς χίλια μέτρα ἦταν γραμμὴ τρένου, ἀλλὰ ποῦ χρή-
ματα νὰ πάη μὲ τροχιόδρομο.

Ἐπιτέλους ἔφτασε κατακουρασμένος στὴν πόλη
καὶ τράβηξε γιὰ τὸ δωμάτιό του, ὅπου εἶχε ψωμί καὶ
ἐλιές γιὰ νὰ φάη καὶ νὰ ἀναπαυτῇ ἔπειτα.

Στὴν πόρτα ἐνὸς καταστήματος, καθὼς πῆγαινε,
εἶδε ἕναν ἀγαθὸ ἄνθρωπο, ποῦ ἔκανε τὸ μεσίτη. Ἦταν
γνωστός του.

— «Τί νέα;» τὸν ρώτησε ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος.

— «Νά, τί νέα! τοῦ ἀπάντησε. Εἶχα πάει ἴσαμε
τὴ θάλασσα γιὰ νὰ ἰδῶ τὴ φουρτούνα!..... Φοβερή!»

— «Ἀφοῦ ἐγὼ νόμισα, εἶπε ὁ μεσίτης, πὼς θὰ
μᾶς πάρη τὴ σκεπὴ ὁ ἄνεμος καὶ θὰ μᾶς ρίξῃ καὶ τὸ
σπίτι!»

— «Ναί, ναί! ἔκανε ὁ Παπαρδέλας. Μὰ ἐδῶ νὰ ἰδῆς
τὰ θαύματα τῆς φουρτούνας. Γιὰ νὰ πάρη τὸ σπίτι
σου δὲν εἶναι τίποτε! Ἄν ἦταν κοντὰ στὴ θάλασσα
θὰ τὸ ἔπαιρνε ὅσο νὰ πῆς κρεμμύδι! Λοιπόν, ἐδῶ νὰ
δῆς! Πάω στὴ θάλασσα καὶ ἀριστερά καθὼς κατεβαί-
νομε καὶ μακριὰ ἀπὸ τὴ γραμμὴ, πολὺ μακριά...
τί βλέπω; Ἐδῶ θὰ σὲ πιάσῃ τρομάρα! Στὴν ἀρχὴ μοῦ
φάνηκε σὰ βαπόρι μεγάλο πεταμένο ἔξω! Πάω κοντὰ
νὰ δῶ καὶ τί βλέπω; Πὼς ἦταν..... ψάρι! Θεριὸ τῆς
θάλασσας! Ἀπ' αὐτὰ ποῦ μποροῦν νὰ καταπιοῦν βάρ-
κες, κότερα, καΐκια!»

Ὁ ἀγαθὸς μεσίτης εἶχε μείνει σὰ νὰ μαρμαρώθηκε
«Μὰ τόσο μεγάλο!» ἔκανε ἔπειτα σὰ νὰ ἔπαιρνε σιγὰ
σιγὰ ζωή.

—«Μεγάλο!..... "Αμα σοῦ λέω σὰ μεγάλο βα-
πόρι!» Καὶ ὁ Παπαρδέλας λέγοντας αὐτὰ σήκωσε τὰ
χέρια του.

—«Μὰ τὸ εἶδες μὲ τὰ μάτια σου;» ρώτησε πάλι ὁ
μεσίτης. «Τόσο μεγάλο!»

—«Τὸ εἶδα! λέει; "Οπως μὲ βλέπεις καὶ σὲ βλέπω!
"Αμα στὸ λέω τόσο μεγάλο εἶναι σὰ νὰ τὸ μέτρησες
μὲ τὰ χέρια σου».

Χωρίστηκαν.

Ἦ Παπαρδέλας τράβηξε γιὰ τὸ δωμάτιό του νὰ
φάη καὶ νὰ κοιμηθῇ. Πέρασε ὅμως πρῶτα καὶ ἀπὸ τὸ
μικρὸ κατάστημά του, πού τὸ εἶχε ἀνοιχτὸ μὲ φύ-
λακα ἓνα παιδάκι. Τοῦ εἶχαν φέρει γιὰ μπάλωμα
παπούτσια ἓνα ζευγάρι καὶ τοῦ εἶχαν ἀφήσει καὶ
λίγα χρήματα γιὰ προκαταβολή, ἐπειδὴ ἤξαιραν τὴ
φτώχεια του.

Ἔδωσε λεφτὰ στὸ παιδί νὰ πάη νὰ φάη, καὶ
τ'ἄλλα τὰ ἔβαλε στὴν τσέπη του γιὰ ν' ἀγοράσῃ τὸ δέρ-
μα καὶ νὰ δειπνήσῃ τὸ βράδυ.

Ἔφαγε καὶ κοιμήθηκε. Ἀντὶ γιὰ κρασί εἶχε πιεῖ
μόνο νερό.

Εἶδε κι ἓνα ὄνειρο εὐχάριστο καὶ δυσάρεστο. Τοῦ
εἶχαν, λέει, παραγγείλει ἑκατὸ χιλιάδες ζευγάρια πα-
πούτσια. Καὶ σὲ ὅλους αὐτούς, πού ἦταν σὰ στρατὸς
μεγάλος, εἶχε δώσει τὸ λόγο του πὼς αὔριο δίχως
ἄλλο θὰ ἦταν ἑτοιμα.

Καὶ σὰν τάχα νὰ ἦρθε τὸ αὔριο καὶ παρουσιάστηκε
τὸ πλῆθος ζητώντας τὰ παπούτσια του. Εἶχαν δώ-
σει καὶ ὅλοι προκαταβολή σημαντική. Αὐτὸς πού δὲν
εἶχε ἐτοιμάσει οὔτε ἓνα, δὲν ἤξαιρε τί νὰ κάμῃ.
Κρύφτηκε. Ἀλλὰ τὸ πλῆθος ἄνοιξε μὲ τὴ βία τὴν

πόρτα και ἄρχισε νὰ τὸν κυνηγᾷ. Αὐτός, ποῦ γιὰ νὰ σωθῇ, εἶχε πηδῆσει ἀπὸ τὸ παραθυράκι τοῦ καταστήματός του σὲ μιὰν αὐλὴν, ἔτρεχε ζητώντας καταφύγιο καὶ πίσω τὸ πλῆθος μὲ ξύλα καὶ μὲ ρόπαλα.

Ἀπάνω ποῦ τὸν ἔφταναν καὶ τὰ ξύλα καὶ τὰ ρόπαλα ἦταν ἑτοιμα νὰ πέσουν στὴν κεφαλὴ του καὶ στὸ σῶμα του, ἀπὸ τὴν τρομάρρα του ξύπνησε.

Καὶ εἶχε ἰδρώσει σὰν ἀληθινὰ νὰ ἔτρεχε. Ἀφοῦ ἔμεινε λίγο συλλογισμένος γιὰ τὸ ὄνειρο, σηκώθηκε καὶ βγῆκε ἔξω. Ἦταν ἔρημος ὁ δρόμος.

Ὅταν ὅμως ἔφτασε σὲ κεντρικὸ δρόμο, εἶδε μιὰ παράξενη κίνηση, σὰν κάτι μεγάλο νὰ συνέβαινε καὶ ὁ κόσμος ἔτρεχε νὰ δῇ.

Ἀμαξες, σοῦστες, κάρα, ἀμάξια μακρουλά, τρένα, ὅλα αὐτὰ γεμάτα κόσμο στιβαγμένα, ἔφευγαν, ἔτρεχαν πρὸς τὴ θάλασσα ἢ πρὸς τὸ μέρος τῆς θαλάσσης.

«Μὰ τί συμβαίνει; ἔκανε μὲ τὸ νοῦ του. Κάτι συμβαίνει μεγάλο!»

Ἄλλος κόσμος πλῆθος πάλευε ποῖος θὰ μπῇ σὲ τρένο, σὲ λεωφορεῖο.

Πλησίασε ὁ Παπαρδέλας καὶ ρώτησε κάποιον:

«Μὰ τί συμβαίνει;»

— «Μὰ δὲ μάθατε! τοῦ ἀπάντησε κεῖνος. Ἡ θάλασσα πέταξε ἔξω ἓνα ψάρι, ἓνα τέρας μεγάλο ἴσαμε θωρακωτὸ βαπόρι!.....»

Ὁ Παπαρδέλας στάθηκε λίγη ὥρα συλλογισμένος καὶ ἔπειτα εἶπε:

«Δὲν πάω νὰ δῶ κι ἐγὼ μήπως εἶναι ἀλήθεια;» Καὶ σκαρφάλωσε σ' ἓνα τράμ.

Τὸ πρῶτο χιόνι.

Πὸ τὸ βράδυ εἶχα ἀκούσει νὰ λέη ὁ πατέρας μου.

«Ἀπόψε θὰ χιονίσῃ δέχως ἄλλο».

Ἐμένα μοῦ εἶχε φανῆ παράξενο, γιατί δὲ φυσοῦσε διόλου.

Τὸ πρωὶ πετάχτηκα νὰ ἰδῶ. Δὲν εἶδα χιόνι ἔξω, ἀλλὰ οἱ γύρω λόφοι ἦταν κάτασπροι. Ὅταν βγῆκα νὰ πάω σχολεῖο καὶ ὅταν κοίταζα τὰ ὑψώματα ἔτσι ἀλλαγμένα, μοῦ φάνηκαν σὰ μασκαρεμένα, χωρὶς νὰ τὸ θέλουν αὐτὰ καὶ σὰ νὰ ἔλεγαν:

«Δὲ φταῖμε ἐμεῖς, ποὺ γίναμε ἔτσι».

Στὸ σχολεῖο βρήκαμε τὸ δάσκαλο ν' ἀνάβῃ φωτιά μαζί μὲ τὰ μεγαλύτερα παιδιά. Εἶχαν βάλει δυὸ μεγάλα ἐλάτινα κούτσουρα καὶ πολλὰ μικρότερα ξερά ξύλα. Σὲ λίγο ἄρχισε ἡ φωτιά νὰ τρώῃ τὰ ξύλα καὶ οἱ φλόγες τῆς σὰ γλῶσσες πολλὲς νὰ ξεπετιοῦνται καὶ νὰ γλείφουν τὸν ἀέρα. Τριζοβολοῦσαν τὰ ἐλάτινα ξύλα, σὰ νὰ πονοῦσαν καὶ φώναζαν ἀπὸ τὸν πόνο καὶ πετοῦσαν σπίθες, σπίθες πολλές.

Ἄρχισε τὸ μάθημα. Ἐξω ὁ βοριάς βοῦιζε καὶ ὁ οὐρανὸς εἶχε φανερωθῇ ἀπὸ τὸ κοίτην ἔξω.

—«ὦ, ὦ! Πέφτει χιόνι, πέφτει χιόνι ἔξω! ἀκοῦμε τὴν Ἑλλη ξαφνικὰ νὰ φωνάζη.

Τὸ μάθημα κόπηκε. Ὅλων τὰ μάτια κοίταζαν ἔξω.

«Ζήτω» φώναζαν τὰ παιδιὰ.

Ἐπεφτε χιόνι ἀπαλά, ἀπαλά ἀθόρυβα καὶ ἄσπριζε τὴ γῆ, τὰ πάντα. Καὶ ὁ ἄνεμος εἶχε κοπῇ, δὲν ἀκούγτοταν.

«Τί θέλετε τώρα, νὰ κάμουμε μάθημα ἢ νὰ κοιτάζουμε τὸ χιόνι;» μᾶς ρώτησε ὁ δάσκαλος.

—«Τὸ χιόνι! τὸ χιόνι!» φωνάξαμε.

—«Καλά» εἶπε ὁ δάσκαλος, «ὁ καθένας ὡς πάρῃ τὴ θέσῃ ποὺ θέλει»

Μερικοὶ ἀνέβηκαν στὰ παράθυρα, ἄλλοι στάθηκαν στὴν πόρτα, καὶ ἄλλοι ἔτρεξαν στὴν αὐλὴ.

Ἐγὼ βγῆκα καὶ κοίταζα. Σὰν πούπουλα ἔπεφτε τὸ χιόνι καὶ μοῦ γέμιζε τὰ μαλλιά καὶ τὰ ροῦχα.

Ἀσπριζε ἡ αὐλὴ καὶ τὰ δέντρα γέμιζαν λουλούδια ἄσπρα, φανταχτερὰ λουλούδια, κι ἔμοιαζαν σὰν ἀνθισμένες ἀμυγδαλιές.

Ὁ δάσκαλος μᾶς φώναξε καὶ μπήκαμε μέσα.

«Καὶ ἀπὸ μέσα μπορείτε νὰ βλέπετε» μᾶς εἶπε. Τὰ χέρια μας ἦταν κατακόκκινα, τὸ ἴδιο τὰ μάγουλα καὶ οἱ μυτίτσες ὅλων ποὺ βγήκαμε ἔξω.

Πρώτῃ φορὰ ἐνίωσα στὰ χέρια μου, σὰ νὰ μὲ τρυποῦσαν ψιλὰ βελονάκια. Ὑστερα ζεστάθηκαν πολὺ καὶ ἐγιναν πιὸ κόκκινα.

Ὁ δάσκαλος δὲ μᾶς ἄφησε νὰ πλησιάσωμε στὴ φωτιά. Θὰ μᾶς πονοῦσαν, μᾶς εἶπε, πιὸ πολὺ τὰ χέρια.

Ὅλοι ἔπειτα κοιτάζαμε ἀπὸ τὰ παράθυρα τὸ χιόνι ποὺ ἔπεφτε.

Τὰ δικὰ μας καὶ τὰ παλιὰ χρόνια

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

«Εγὼ βλέπω καλύτερα ἀπ' ὅλους!» εἶπε ἓνας.

Εἶχε σκαρφαλώσει σ' ἓνα ψηλότερο παραθυράκι καὶ κοίταζε.

Ὁ δάσκαλος γύρισε, τὸν εἶδε καὶ ὕστερα τὸν ἐρώτησε:

«Γιὰ πές μου, τί βλέπεις ἐσὺ ἀπ' αὐτοῦ ποῦ εἶσαι;

Αὐτὸς κοίταξε καλὰ καλὰ τώρα γουρλώνοντας τὰ μάτια του καὶ ἀπάντησε:

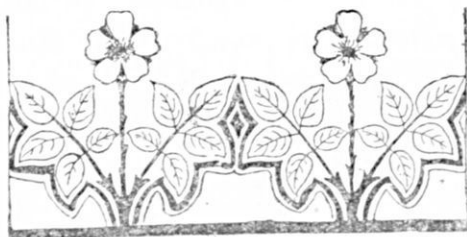
«Σὰ νὰ τοὺς ἔρριξαν ἀπάνω τους ἓναν κουβά ἀσβέστη!»

Ὁ δάσκαλος γέλασε, ἔβαλαν τὰ γέλια καὶ τὰ παιδιά.

«Τώρα, μᾶς εἶπε ὁ δάσκαλος, ἐτοιμαστῆτε γιὰ τὰ σπίτια σας. Νὰ πᾶτε γρήγορα καὶ ἂν αὔριο εἶναι πολὺ χιόνι δὲ θὰ ἔρθετε».

Μαζέψαμε γρήγορα τὰ βιβλία μας καὶ τὰ χαρτιά μας, χαιρετήσαμε τὸ δάσκαλο καὶ φύγαμε.

Τὸ χιόνι πάλι ξανάρχισε καὶ ἅμα προχωρήσαμε λίγο ἔπεφτε τόσο πυκνὸ, ποῦ δὲ μᾶς ἄφηνε νὰ δοῦμε καλὰ.

Ἱστορίες
τοῦ φαναριοῦ.

ἰά βραδυά κοιμήθη-
κα στενοχωρημένος.
Στὸν ὕπνο μου εἶδα
πὼς ἦμουν στὴν ξενιτιά καὶ πὼς ἦταν παραμονὴ
πρωτοχρονιάς. Ὁ τρελοβοριάς μανιασμένος φυσοῦσε
καὶ λίγνιζε ἓνα σπειρωτὸ χιόνι. Κι ἓνα δειντράκι τὸ
λύγιζε τόσο, σὰ νὰ θελε νὰ τὸ σπάσῃ, κι αὐτὸ ἀντιστε-
κόταν, παλεύοντας γενναῖα.

Τὸ φανάρι, ποὺ ἦταν στὴ γωνία καὶ ἀπ' ἐξῶ ἀπὸ
τὸ σπῆτι, τὸ κουνοῦσε καὶ αὐτό· τὸ ἔκανε νὰ τρίζῃ
δυνατά. Ἦταν, λέει, ἓνα παλιὸ φανάρι ἀπὸ ἐκεῖνα ποὺ
ἔκκιαν μὲ πετρέλαιο. Εἶχε ἓνα φῶς κλαψιάρικο, ποὺ
ὅταν ἔσβηνε, γέμιζε τὰ γυαλιά του μὲ καπνιά. Καὶ τὸ
εἶχαν ἀκαθάριστο, ποῖος ξαίρει ἀπὸ πότε! Ἔρριχνε
ὅμως κάποτε φῶς μέσα στὸ δωμάτιό μου καὶ τὸ εἶχα
γιὰ συντροφιά.

Ξαφνικά, καθὼς εἶχα πλησιάσει στὸ παράθυρο
καὶ τὸ κοίταζα, τὸ ἀκούω νὰ μοῦ λέῃ:

Ἄπόψε δὲν ἔγραψες τίποτε. Ἄς εἶναι ὁμως ἄκουσε, καὶ αὔριο γράφεις αὐτὲς τὶς ζωντανὲς ἱστορίες πού βλέπω.

Στὶς αἴθουσες τοῦ διπλανοῦ παλατιοῦ φῶτα πολλὰ ἀναμμένα. Πόσο λάμπουν! Τὸ δικό μου φῶς μπροστά τους δὲν εἶναι οὔτε φῶς πυγολαμπίδας.

Ἀμάξια πολλὰ ἔρχονται καὶ σταματοῦν στὴν ἐξώπορτα καὶ ἀπὸ μέσα βγαίνουν κυρίες καὶ κύριοι λαμπροφορεμένοι. Μπαίνουν στὶς αἴθουσες καὶ ἀρχίζει πολυθόρυβη μουσική, ἀκούονται χοροὶ καὶ γέλια.

Κάποιος πλησιάζει τὴν ἐξώπορτα. Πρὶν νὰ συλλογιστῶ, γιατί ἄργησε καὶ γιατί ἦρθε πεζός, εἶδα πὼς ἦταν ἓνας διανομέας τηλεγραφημάτων. Τὸν ἐγνώρισα ἀπὸ τὴ στολή του, τὸ καπέλο του καὶ τὴ σάκκα του πού βάζει τὰ τηλεγραφήματα.

Χτύπησε, καὶ ἓνας λαμπροστολισμένος ὑπὸνόμενος πῆρε τὸ τηλεγράφημα.

Τὸ ἔδωσε σὲ μιὰ κόρη, πολὺ ὠραία, πού φοροῦσε τὰ πιὸ πολλὰ διαμάντια καὶ τὰ πιὸ πολὺτιμα μεταξωτά. Ἡ κόρη τὸ ἀνοιξε, ἔρριξε μιὰ ματιά καὶ ἔτρεξε στὴ μητέρα της. Τὸ ἴδιο ντυμένη καὶ αὐτή.

Κάτι πολὺ τρομερό, ποιὸς ξαίρει τί, θὰ ἔλεγε τὸ τηλεγράφημα καὶ ἀμέσως κόπηκε ἡ μουσική καὶ τὰ γέλια καὶ οἱ χοροί. Καὶ οἱ περισσότερες κυρίες καὶ κύριοι κατέβηκαν καὶ μπῆκαν στ' ἀμάξια τους.

Τὸ φῶς πού ἦταν μέσα στὸ μεγάλο σπῆτι μὲ βοήθησε νὰ ἰδῶ τί γινόταν μέσα κεῖ.

Μητέρα καὶ κόρη ἔκλαιαν, ἔκλαιαν καὶ ἄλλες γυναῖκες καὶ ἄντρες προσπαθοῦσαν νὰ τὶς παρηγορήσουν».

— «Γιατί ἔκλαιαν;» ρώτησα γὼ τὸ φανάρι, πού μοῦ τὰ διηγόταν.

— «Δὲν ξαίρω, μὰ μοῦ φαίνεται πολὺ παράξενο.

Τόση λάμψη καὶ πλοῦτος μαζί μὲ τόσο πικρά δάκρυα!»

Τὸ φανάρι ἐξακολούθησε:

«Ἐνα εἰκοσαράκι τρία κουτιά σπέρτα! Πάρτε σπέρτα κέρινα, κύριοι! Ἐνα εἰκοσαράκι τὰ τρία κουτιά!» Ἔτσι φωνάζει δυὸ ὄρες ἓνα παιδάκι. Εἶναι ντυμένο κουρέλια καὶ τὰ παπούτσια του μόλις στέκουν στὰ πόδια του. Τὸ κρῦο τὸ πηρουνιάζει καὶ ἀρχίζει νὰ κάνη μερικά βήματα νὰ ζεσταθῇ, μὰ πάλι ξαναγυρίζει στὸ μικρὸ κύκλο τὸ δικό του, ποὺ φωτίζει, καὶ φωνάζει: «Πάρτε κέρινα σπέρτα, κύριοι! ἓνα εἰκοσαράκι τὰ τρία κουτιά τὰ σπέρτα!»

Ἐνας ἄνθρωπος πλησιάζει τρικλίζοντας. Χωρὶς ἄλλο εἶναι μεθυσμένος.

«Πόσα ἔβγαλες;» ρωτᾷ τὸ παιδί.

— «Τρία εἰκοσαράκια, πατέρα!» ἀπάντησε καὶ τὰ ἔδειξε. Αὐτὸς τ' ἄρπαξε τὰ εἰκοσαράκια καὶ προχώρησε σκουντουφλώντας.

— «Μὴν τὰ παίρνεις, πατέρα» φώναξε κλαίοντας τὸ παιδί. «Θὰ τὰ πάω τῆς μητέρας μου. Δὲν ἔχει ψωμί, τὸ ξαίρεις!»

— «Θὰ τῆς τὰ πάω ἐγώ!» τραύλισε ἀπὸ τὸ μεθύσι χωρὶς νὰ γυρίσῃ ἐκεῖνος. Καὶ μὲ τὰ κλάματα στὰ μάτια ὁ μικρὸς ξαναφώναξε:

— «Σπέρτα κέρινα, κύριοι! πάρτε, σᾶς παρακαλῶ. Ἐνα εἰκοσαράκι τρία κουτιά σπέρτα!»

Νά κι ἄλλος μικρὸς. Αὐτὸς δὲν ἔκλαψε ποτέ του, οὔτε θὰ κλάψῃ. Ἀκου πῶς κουδουνίζει ἡ φωνή του!

«Κουλουράκια φρέσκα! φρέσκα! Ξεροψημένα κουλουράκια, ζεστὰ κουλουράκια!»

Ροδοκόκκινος είναι ο μικρός και ούτε χιόνι, ούτε βροιάς τόν κρατούν μέσα. Κάθεται έδω κοντά σ' ένα υπόγειο.

Ο πατέρας του, φτωχός χτίστης, μόλις οικονομεί τὸ ψωμί τῆς οικογενείας του.

Ο μικρός αδερφός του μέρες τώρα ήταν βαριά άρρωστος. Ήταν ένας μικρούλης με ξανθά μαλλιά και γαλανά μάτια. Μέσα στὸν πυρετὸ πού τὸν έψηνε φώναζε. «Παπούτσια θέλω· κόκκινα τὰ θέλω με φιδόγκους· καὶ νὰ γυαλίζουν, νὰ γυαλίζουν πολὺ πολὺ!

Γιατί τ' άλλα παιδιά νὰ έχουν παπούτσια κι ἐγὼ νὰ μὴν ἔχω;»

—«Εγὼ θὰ σοῦ φέρω παπούτσια» τοῦ εἶπε ὁ αδερφός του.

Χτὲς τὸ βράδυ τὰ πήγε. Ο μικρός άρρωστος άνοιξε τὰ μάτια του, τὰ έσφιξε στὴν άγκαλιά του καὶ ξεψύχησε.

Τὴν ἴδια βραδιά ὁ μικρός μου φίλος ξαναπέρασε καὶ φώναζε δυνατά:

«Ξεροψημένα κουλουράκια φρέσκα! φρέσκα!»

Καὶ πολλὰ άλλα βλέπω. Αὐτὴ τὴ στιγμή νά, τί βλέπω...

Πλησιάζει ένας μαραγκὸς φορτωμένος τὸ ζεμπίλι με μιὰ γυναῖκα. Ἡ γυναῖκα ἔχει κάτω ἀπὸ τὸ πανωφόρι της έναν μπόγο μεγάλο. Στὸ άλλο χέρι κρατεῖ ένα πακετάκι.

«Πῆρες, βλέπω, πολὺ δουλειά ἀπὸ τὸ ραφτάδικο» εἶπε ὁ άντρας.

—«Ναί» ἀπάντησε ἡ γυναῖκα.

—«Μὰ νὰ ξενοχτᾷς πολὺ δὲ θέλω. Τί ἔχεις στὸ πακετάκι;»

Ἡ γυναῖκα τὸν κοιτάζει μὲ λαμπερά μάτια καὶ τοῦ λέει: «μάντεψέ το».

Ὁ ἄντρας σήκωσε τοὺς ὤμους γελώντας κι ἐκείνη πρόσθεσε: «Κάτι γιὰ τὸ παιδί μας! Θέλεις νὰ δῇς;»

Νά καὶ οἱ δύο τους κάτω ἀπὸ τὸ φῶς μου. Ἡ γυναῖκα, ἀφοῦ ἀπόθεσε κάτω τὸ μεγάλο μπόγο καὶ ξετύλιξε τὸ μικρὸ πακέτο ἀπὸ τὰ χαρτιά, λέει γρήγορα:

«Ξενύχτησα δυὸ μέρες αὐτὴ τὴν ἐβδομάδα καὶ ἔρραψα πολλά. Μὲ τὰ λίγα χρήματα ποὺ περίσσεψαν ἤθελα νὰ κάμω τὸ παιδί μας νὰ χαρῇ. Αὔριο εἶναι πρωτοχρονιά. Δὲν ἔκαμα καλὰ;»

Πρὶν ὅτι ἀπαντήσῃ ὁ ἄντρας, ἀνοίξε τὸ κουτὶ ἡ γυναῖκα καὶ εἶδε μέσα μιὰ χαριτωμένη κουκλίτσα.

Κοίταξαν καὶ οἱ δύο τὸς τὴν κουκλίτσα. Τώρα σήκωσαν τὰ μάτια καὶ μέσα τους βλέπω νὰ χαμογελά ἡ εὐτυχία.

«Ἀλήθεια, πολὺ θὰ χαρῇ τὸ παιδί μας!» εἶπε ὁ ἄντρας καὶ μὲ χαρούμενες ὀμιλίες προχωροῦν.

Ἦθελε κι ἄλλες ἱστορίες νὰ μοῦ πῇ τὸ φανάρι, μὰ ὁ βοριάς τὸ χτύπησε δυνατά, ἔσπασε τὰ γυαλιά του καὶ τὸ ἔσβησε.....

Σύπνησα, ἄνοιξα τὰ μάτια. Οὔτε φανάρι, οὔτε ξενιτιά. Ἦμουν στὸ σπῆτι μου καὶ στὸ κρεβάτι μου.

"Αν δέν ἦταν
ὁ μπάριμπα Σπύρος.

ἡ χρονιά ἐκείνη ἦταν πολὺ
βαρὺς ὁ χειμῶνας.

Πρὶν νὰ λιώσῃ τὸ χιόνι, ἔπεφτε ἄλλο. Πλησίαζε
ὁ Ἰανουάριος ὅταν σηκωθήκαμε ἓνα πρωινὸ ἀποκλει-
σμένοι ἀπὸ τὸ πολὺ χιόνι. Σὲ μέρος ποὺ δὲ φυσοῦσε, ὁ
πατέρας μου τὸ εἶχε λογαριάσει πὼς ἦταν ὡς τρία
μέτρα.

Πέρασαν ἀρκετὲς ἡμέρες, ὥσπου νὰ μπορέσουν οἱ
ἄντρες ν' ἀνοίξουν τοὺς δρόμους τοῦ χωριοῦ. Σὲ πολ-
λὲς μεριὲς περνοῦσαμε κάτω ἀπὸ χιονένιους θόλους.
Μερικὰ χαμηλὰ σπιτάκια ἦταν ὁλόκληρα χωμένα στὸ
χιόνι καὶ οἱ ἄνθρωποι ποὺ κατοικοῦσαν μέσα εἶχαν
κατορθώσει νὰ βγοῦν ἀπὸ τὰ παράθυρα καὶ ἀπὸ κεῖ
ν' ἀνοίξουν δρόμο.

Εἴκοσι μέρες ἔκανε νὰ μᾶς ἔρθῃ ὁ παῖς ταχυ-

δρόμος από την παραλιακή πόλη. Μᾶς εἶχε εἰπῇ πῶς τὸ χιόνι εἶχε φτάσει ὡς τὴν παραλία καὶ εἶχε σπάσει πολλές ἐλιές. Σαράντα ἡμέρες ἔκαμαν νὰ συγκοινωνήσουν τὰ χωριά μεταξύ τους καὶ μὲ τὴν παραλιακή πόλη. Καὶ ἀπὸ ἐκεῖ κουβαλοῦσαν οἱ ἀγωγιάτες κάθε Κυριακὴ τόσα καὶ τόσα πράγματα, πού τὰ εἶχαν ἀνάγκη.

«Πολὺ θὰ ὑποφέρουν στὸ Μεγαλοχώρι· μπορεί νὰ πεθαίνουν καὶ ἄνθρωποι ἀπὸ τὴν πείνα. Εἶναι φοβερὸ νὰ μὴν μποροῦμε νὰ τοὺς βοηθήσουμε» εἶχε εἰπεῖ πολλές φορές ὁ πατέρας μου.

Ρώτησα κι ἔμαθα πῶς οἱ περισσότεροὶ ἄντρες ἀπὸ ἐκεῖ λείπουν τὸ χειμῶνα. Ἐργάζονται στοὺς κάμπους καρβουνιάρηδες, ἀσβεστάδες, χτίστες καὶ σκαφτιάδες. Σιτάρι δὲν κάνει πολὺ· ἀνεβαίνουν ἀπὸ τὸν κοντινὸ κάμπο γεωργοὶ στὸ Μεγαλοχώρι καὶ τοὺς κουβαλοῦν κάθε Κυριακὴ τὸ σιτάρι καὶ τὸ καλαμπόκι. Καὶ οἱ γυναικοῦλες τῶν ξενιτεμένων τὸ ἀγοράζουν λίγο λίγο τὸ σιτάρι, ὅσο νὰ περάσουν τὴν ἐβδομάδα.

Ἐνα μεσημέρι κοιτάξαμε κάτω στὴ ρεματιά· ἦταν γεμάτη γυναικοῦλες, κορίτσια, μεγάλα ἀγόρια καὶ μερικοὺς γέροντες πού ἀνέβαιναν πρὸς τὸ χωριό μας. Πάλευαν μὲ τὰ χιόνια οἱ δύστυχοι. «Οἱ Μεγαλοχωρίτες, παιδιά» εἶπε ὁ πατέρας μου. «Πᾶμε νὰ τοὺς βοηθήσουμε!»

Ἐτρεξαν πρόθυμοι. Πῆγε καὶ ὁ πατέρας μου καὶ ὁ παπὰς τοῦ χωριοῦ ἀκόμη.

Ἐρχονταν ν' ἀγοράσουν σιτάρι. Ἦξαιραν πῶς ὁ μπαρμπα-Σπύρος, ἓνας καλὸς ἔμπορος γιὰ καλὸ καὶ γιὰ

καλὰ ἀποθήκευε κάθε χρόνο τὰ σιτάρια καὶ τὰ καλαμπόκια πὺν περισσεύαν στὸ χωριό.

Ἐκεῖνη τῇ χρονιά, σὰ νὰ τὸ ἤξαιρε, εἶχε ἀποθηκέψει πολὺ· εἶχε κουβαλήσει καὶ ἀπὸ τὴν παραλίαν καὶ πόλιν. Τὸν εἶχαν μιμηθῇ καὶ μερικοὶ ἄλλοι. Καὶ αὐτοί, καθὼς εἶδαν τώρα νὰ ἔρχονται οἱ πεινασμένοι, ἔτριβαν τὰ χέρια τους, γιατί θὰ κέρδιζαν πολλά. Θὰ τὸ πουλοῦσαν ὅσο βαστοῦσε ἡ ψυχὴ τους τὸ σιτάρι καὶ τὸ καλαμπόκι.

Στὸ μεταξὺ ἡμεῖς τὰ παιδιά εἶχαμε πάει στὸ σχολεῖο. Ὁ δάσκαλος μᾶς εἶδε, πὼς δὲν εἶχαμε νοῦ γιὰ μάθημα. Τὰ μάτια ὅλων μας εἶχαν πέσει κατὰ τὴν ρηματιά, πὺν ἀνέβαιναν ἀργὰ καὶ θλιμμένοι οἱ πεινασμένοι. Τότε ὁ δάσκαλος ρώτησε:

«Θὰ μπορούσατε νὰ κάμετε κι ἐσεῖς τίποτε γι' αὐτούς;»

— «Ναί, ναι!» εἶπαμε ὅλα τὰ παιδιά.

— «Θὰ ποῦμε στὶς μητέρες μας νὰ μᾶς δώσουν ψωμί νὰ τοὺς πᾶμε. Τώρα πὺν ἀνοίξε ὁ δρόμος, δὲν εἶναι δύσκολο νὰ πᾶμε» εἶπε ἡ Ἑλλη.

— «Καλὰ λέει ἡ Ἑλλη» πρόσθεσε τρίτος.

— «Νὰ φύγωμε, κύριε;» ρώτησα κι ἐγώ.

— «Ὅ,τι θέλετε κάμετε» ἀπάντησε ὁ δάσκαλος.

Αὐτὸ ἦταν! Στὴ στιγμή σκορπιστήκαμε καὶ σὲ λίγο μιά σειρά μικρὰ κεφαλάρια κατέβαιναν τὸν κατήφορο. Πηγαίναμε ψωμιά, τυριά, κανάτια μὲ νερό, τσότερες μὲ κρασί.

Ὁ πατέρας μας πὺν μᾶς εἶδε, φώναξε: «Μπράβο, καλὰ παιδιά!»

Μὰ τί ἦταν ἐκεῖνοι! Ἄνθρωποι ἢ φαντάσματα; Κάθισαν κάπου καὶ ἔρχισαν νὰ τρῶνε ἀργὰ ἀργὰ. Τὰ

σαγόνια τους είχαν μουδιάσει από την πείνα. Καημένοι άνθρωποι! Δύσκολα κρατούσαμε τὰ δάκρυα. Τὰ μάτια εκείνων σβησμένα μᾶς κοίταζαν παράξενα. Τί νὰ ἔλεγαν;

Ζωντανεμένοι τώρα μὲ τὸ φαγὶ καὶ τὸ πιετό, ἀνέβηκαν.

Στὴν πλατεῖα, ὅσοι είχαν τὸ σιτάρι καὶ τὸ καλαμπόκι, μιλοῦσαν ζωηρά. «Ὅλοι κοίταζαν τὸν μπαρμπα-Σπύρο ἐχθρικά. Καὶ ἡ φωνὴ τοῦ μπαρμπα-Σπύρου ἀκούστηκε: «Στὸ σπίτι μου εἶμαι νοικοκύρης. Ἐγὼ τόσο θὰ πουλήσω. Ἐσεῖς κάμετε τὸ λογαριασμό σας».

— «Πόσο θὰ πουλήσης, μπαρμπα-Σπύρο;» τὸν ἐρώτησε ὁ πατέρας μου.

Ὁ μπαρμπα-Σπύρος εἶπε ἓναν ἀριθμό.

«Μπράβο! Χίλιες φορές μπράβο, μπαρμπα-Σπύρο!» φώναξε μ' ἐνθουσιασμό ὁ πατέρας μου καὶ τὸν ἀγκάλιασε καὶ τὸν ἐχάιδεψε στὶς πλάτες.

— «Ἀνθρωποι εἶμαστε, κύριε, δὲν εἶμαστε θηρία», εἶπε ὁ μπαρμπα-Σπύρος χαμογελώντας.

— «Καὶ ν' ἀφήσης νὰ σὲ βοηθήσωμε, μπαρμπα-Σπύρο» τοῦ εἶπε ὁ πατέρας μου.

— «Οἱ ἀποθῆκες δικές σου», ἀπάντησε ὁ Μπαρμπα-Σπύρος.

Ὁ πατέρας μου εἶπε στὰ μεγαλύτερα παιδιά τοῦ σχολείου νὰ γεμίζουν τὰ σακουλάκια, καὶ νὰ κάνουν γρήγορα, γιατί οἱ ἄνθρωποι ἔχουν πολὺ δρόμο νὰ κάμουν. Καὶ θὰ τοὺς περιμένουν καὶ οἱ ἄλλοι στὰ σπίτια τους.

Ὁ πρόεδρος τῆς κοινότητος τὰ ζύγιζε καὶ ὁ πατέρας μου θὰ ἔπαιρνε τὰ χρήματα.

Στὸ μεταξὺ οἱ γυναῖκες τοῦ χωριοῦ μας είχαν

Ξαναδώσει τροφή στους ξένους μας· τους έδωσαν άλλη για τὸ δρόμο καὶ ἀπὸ λίγο ἀλεύρι νὰ ζυμώσουν ὥσπου ν' ἀλέσουν.

Σὲ δυὸ ὥρες ἦταν ἔτοιμοι· θὰ ἦταν ἀπάνω ἀπὸ ἑκατό. Καμιὰ δεκαριά δικοὶ μας θὰ πήγαιναν μπροστά, νὰ πατοῦν τὰ χιόνια.

Πόσο θαρρετὰ καὶ γρήγορα κατέβαιναν τώρα, καὶ ἄς ἦταν φορτωμένοι.

Ὁ πατέρας μου δίνοντας τὰ χρήματα στὸν μπαρμπα-Σπύρο, τοῦ εἶπε:

«Λίγα κέρδισες, μπαρμπα-Σπύρο, μὰ ἡ χαρὰ ποὺ αἰσθάνεσαι, δὲν πληρώνεται μὲ χρήματα».

—«Ἀλήθεια, ἀλήθεια» ἔλεγε ὁ μπαρμπα-Σπύρος καὶ ἔλαμπε τὸ πρόσωπό του ἀπὸ εὐχαρίστηση.

Τ' ἀπομεσήμερα
καὶ τὰ βράδια
τὸ χειμῶνα.

Ὁ πρωί, ἂν δὲν
τύχαινε νέο χιόνι
νὰ μᾶς κλείσῃ
τοὺς δρόμους, πη-
γαίναμε στὸ σχο-
λεῖο.

Τὸ ἀπομεσήμερο μαζευόμαστε ὅλοι στὸ γραφεῖο τοῦ Θείου. Πη-
γαίναμε καὶ στὰ σπίτια τῶν φίλων.

Ἄφοῦ ἐτοιμάζαμε τὴν ἐργασία τοῦ σχολείου ἀρχίζαμε τὰ παιγνίδια.

Πολλὲς φορές ἔπαιζαν καὶ οἱ μεγάλοι μαζί μας, ὁ θεῖος, ἡ γιαγιά, καὶ ἂν τύχαινε νὰ ἔρθῃ ὁ παπὰς μετὰ τὴν παπαδιά, ὁ πρόεδρος τῆς κοινότητος, ὁ μπαρμπα-Σπύρος. Ἔτσι θὰ ἤμαστε πάντοτε ἀπὸ δέκα ὡς δεκαπέντε.

Τότε παίζαμε τὴν κολοκυθιά. Πρῶτος θὰ ἔχανε ὁ μπαρμπα-Σπύρος. Τελευταῖοι μέναμε ἐγώ, ὁ Γιῶργος, ὁ Πάνος καὶ ἡ Ἀθηνᾶ. Ἀδύνατο τότε νὰ γελαστοῦμε καὶ ἀρχίζαμε τοὺς γλωσσοδέτες:

Ἄσπρη πέτρα ξέξασπρη
κι ἀπ' τὸν ἥλιο ξεξασπρότερη.

Ἑκκλησιὰ μολυβωτή.

Ἑκκλησιὰ μολυβωτή,
μολυβοκοντυλοπελεκητή,
ποιὸς σὲ μολυβοκοντυλοπελεκοῦσε
ὁ γιὸς τοῦ μολυβοκοντυλοπελεκητῆ.
Νάχα κι ἐγὼ τὰ σύνεργα
τοῦ μολυβοκοντυλοπελεκητῆ
νὰ δῆς πῶς σὲ μολυβοκοντυλοπελεκοῦσα.

Δαυλὶ μαυρομουρόδαυλο.

Γαῖδούρι ξεψαχνόραχο, φίδι ξεπουκαμισιασμένο.
Πιὸ θαρρετὰ καὶ γρήγορα τὰ ἔλεγε ἡ Ἑλλη. Ὁ καημένος ὁ Σπύρος κανένα δὲν κατῴρθωσε νὰ πῇ σωστά. Τ' ἄλλαζε τόσο, ποῦ ὅλοι ξεκαρδιζόμαστε στὰ γέλια.
Ἐπειτα κοιτάζαμε νὰ ἰδοῦμε ποιὸς θὰ εἶπῃ τὰ περισσότερα αἰνίγματα:

Καράβι δωδεκάσφηνο, κάθε σφήνα κι ὄνομα.

Χίλιοι μίλιοι καλογέροι

σ' ἓνα ράσο τυλιγμένοι.

Ἄσπρος κάμπος μαῦρα φύτρα,

καὶ μιλεῖ καὶ συντυχαίνει

σὰν ἐκεῖνον ποὺ τὰ δέρνει.

Ψηλὸς ψηλὸς καλόγερος

καὶ κόκαλα δὲν ἔχει.

Ὁ γιός μου ὁ Κοντοθόδωρος

μὲ τὰ πολλὰ ζουνάρια.

Κούφιος πλάτανος, βρόντος μεγάλος.

Χίλιοι, μίλιοι καλόγεροι

σ' ἓνα σκολιὸ διαβάζουσι.

Τὸ φίδι τρώει τὴ θάλασσα

κι ἡ θάλασσα τὸ φίδι,

καὶ στήν κορφή τῆς θάλασσας

καράβι ἀρμενίζει.

Τὸ βράχο, βράχο πήγαίνα

κι ἔβρισκα μιὰ πέρδικα,

τὰ φτερά της ἔτρωγα,

τὸ κορμί της πέταγα.

Πάνω κουτί, κάτω κουτί

καὶ μέσα ἡ κόρη κεληδεῖ.

Δυὸ στοιχειὰ παλεύανε

ἄσπρο γῶμα βγαίνανε.

Τί εἶναι,

Τὰ περισσότερα τὰ ἤξερε ἡ Ἀθηνᾶ. Ἄν δὲν τὸ
βρίσκαμε γρήγορα μᾶς ρωτοῦσε:

«Νὰ τὸ πάρῃ τὸ ποτάμι;»

Ἐμεῖς, ἂν δὲν μπορούσαμε νὰ τὸ βροῦμε, λέγαμε:
«Ἄς τὸ πάρη!»

Νὰ τὸ πάρη τὸ ποτάμι θὰ πῇ: νὰ σᾶς πῶ ἐγὼ τί εἶναι;

Ὁ Σπύρος τὰ μπερδεύει, δὲν ἤξερε ποιοὶ αἰνίγμα ἔκρυβε τίς μυλόπετρες, τὴ γλῶσσα, τὸ σταφύλι, τὸ μελίσσι, τὸ λύγνο, τὸ βαρέλι τοῦ κρασιοῦ, τὸ τύμπανο, τὸν καπνὸ, τὸ χρῶνο, τὸ ρόδι καὶ τὸ βιβλίο μὲ τὰ γράμματα.

Ἐπειτα ζωγραφίζαμε μὲ τὰ χρωματιστὰ μολύβια, τὰ σπίτια, τὸ ἐκκλησάκι, τὸ βουνό, τὰ δέντρα καὶ ἄλλα. Μὲ τ' ἀδεικνὰ κουτιά κάναμε χωριὰ καὶ σιδηροδρόμους νὰ ταξιδεύουν ἀπὸ τὸ ἓνα στὸ ἄλλο χωριό.

Σχεδιάζαμε στὸ χοντρὸ χαρτί χίλια δυὸ πράγματα καὶ τὰ κόβαμε γύρω γύρω μὲ τὸ ψαλίδι.

Κάναμε κοῦκλες ἀπὸ κερὶ καὶ ἀπὸ ψίχα ψωμοῦ, ἀφοῦ τὴ ζυμώνουμε πολὺ.

Μὲ τὸν καιρὸ κάμαμε γεωργοὺς νὰ σπέρνουν νὰ θερίζουν, ν' ἀλωνίζουν, ψαράδες νὰ ψαρεύουν, κάρavia νὰ ταξιδεύουν.

Ὁ Γεωργὸς ἐνθουσιάστηκε, ὅταν τὸ καταφέραμε νὰ φτιάσωμε τὸ μαντρί τους στὸ βουνό μὲ προβιάκια, μὲ τὸ σκύλο, μὲ τὸν μπαρμπα-Γεωργό, τὸ Γεωργὸ νὰ παίξῃ τὸ καλάμι καὶ τὴ γιαγιά του νὰ κάθεται καὶ νὰ γνέθῃ.

Μιὰ μέρα διάλεξα μιὰ μεγάλη πατάτα, ποὺ ἔμοιαζε μὲ ἄνθρωπο μὲ στραβὸ πρόσωπο. Τὴν ἔκαμα κοῦκλα. Πόσο γέλασαν οἱ φίλοι μου! Ἐπειτα κάμαμε ὁλόκληρη οἰκογένεια ἀπὸ πατατένιες κοῦκλες. Τί ἀστεῖες ποὺ φαίνονταν!

«Θὰ παίξω μὲ αὐτὰς θέατρο» εἶπε· καὶ τὸ ἔκαμα.

Καὶ εἶχα νὰ παίξω τόσες κωμωδίες. Ἦταν ἐξήντα τ' ἀγόρια καὶ τὰ κορίτσια στὸ σχολεῖο, κι ἂς ἀφήσωμε τόσους ἄλλους μεγάλους ποὺ γινώριζα.

Ὁ δάσκαλος εἶχε εἰπῇ στὸ θεῖο, πὼς ὁ πατατένιος Φασουλῆς εἶχε διορθώσει πολλὰ παιδιὰ. Ποῦ νὰ τολμήσουν νὰ ἔρθουν ἄπλυτα κι ἀχτένιστα ἢ νὰ μὴν κάμουν τίς ἐργασίες τοῦ σχολείου. Ὁ Φασουλῆς τὰ ἔβλεπε ὅλα.

Θυμοῦμαι πὼς μιὰ μικρούλα ποὺ δὲν εἶχε σκουπίσει τὸ μέλι ἀπὸ τὰ χεῖλη της σκουπιζόταν ἡμέρες κι ἡμέρες γιατί ὁ Φασουλῆς εἶχε εἰπῇ:

«Κυνηγᾶτε, παιδιὰ, τίς μύγες, γιατί θὰ μᾶς φᾶνε τὴν Ξανθούλα μας».

Ἄλλοτε πάλι:

«Ξαίρετε, παιδιὰ, ποιὸς πουλεῖ καινούργια χτένια;

— «Ποιὸς, Φασουλῆ, ποιός;» φώναζαν τὰ παιδιὰ.

Ἡ Μαρία κοκκίνισε γιατί ἦταν ἀχτένιστη.

Τὸ Σωτήρη πάλι ποιὸς τὸν ἔκαμε νὰ μὴ λερώνηται μὲ τὰ μελάνια;

«Ποιὸς θέλει γραμματικὸ νὰ γράφῃ μὲ τὴ μύτη!» φώναξε ὁ Φασουλῆς.

Καὶ ὁ Σωτήρης πετάχτηκε ἀπὸ τὸ θρανίο κι ἔτρεξε νὰ πλυθῇ

Ἡ ἀνοιξη.

Μετὰ τὴν νύχτα αἰσθάνθηκα στε-
νοχώρια. Εἶχα ἰδρώσει
ἀπὸ τὰ παχιά σκεπάσματα. Πετάξα τὸ ἓνα! Ἐνα
βουητὸ ἀκούστηκε καὶ κρότοι μεγάλοι Κρρ! κρρρ!
κρρρ! Κοίταξα ἀπὸ τὸ παράθυρο. Μεγάλα κομμάτια
χιόνι ξεκόβονταν καὶ ἔπεφταν ἀπὸ τὶς στέγες. Τὰ κρύ-
σταλλα ποὺ κρέμονταν στὶς ἄκρες τῶν κεραμιδιῶν σποῦ-
σαν καὶ ἔπεφταν. Τὸ εἶχε πάρει νοτιά.

Τὸ πρωὶ ἔλειπαν τὰ μισὰ χιόνια ἀπὸ τὸ χωριὸ
καὶ ἐκεῖνα ποὺ ἔμεναν ἦταν νερουλά καὶ ὅλοι οἱ δρόμοι
εἶχαν γίνει ποταμάκια καὶ ἔτρεχαν ὅλα κατὰ τὴ ρε-
ματιὰ τῆς βρύσης. Καὶ βοῦιζε ἡ ρεματιὰ καὶ ἦταν
θολή.

Μᾶς πῆρε ὁ πατέρας μου καὶ βγήκαμε στ' ἀλώνια,
νὰ ἰδοῦμε τὰ πίσω βουνὰ καὶ τὴ ρεματιὰ τὴ μεγάλη.

Τὸ βουνὸ φαινόταν ἀνταριασμένο· μιὰ σκόνη ἄ-

Τὰ δικά μας καὶ τὰ παλιὰ τὰ χρόνια

σπρη τὸ σκέπαζε, ποὺ ἔλαμπε στὸν ἥλιο καὶ εἶχε ὅλα τὰ χρώματα τοῦ οὐράνιου τόξου.

Κοιτάξαμε καὶ εἶδαμε τί γινόταν.

Κομμάτια μεγάλα ξεκόβονταν καὶ καθὼς κυλοῦσαν μεγάλωναν γίνονταν βουνὰ στρογγυλά. Καὶ χτυποῦσαν στὰ δέντρα καὶ θρυμματίζονταν.

Ὅπου δὲν ἦταν δέντρα στίς ρεματιές, κυλοῦσαν μὲ ὀρμή κι ἔπεφταν στοὺς βράχους καὶ ἀκούονταν σὰ μουγκανητὸ βοδιῶν.

Μερικὰ κατέβαιναν ὡς κάτω κι ἔπεφταν στὸ ποτάμι. Ἡ ποταμιὰ ποὺ εἶχα ἰδεῖ τὸ καλοκαίρι καταπράσινη ἀπὸ τὰ καλαμπόκια καὶ τίς πατάτες, εἶχε γίνει πλατιὰ θάλασσα, μὰ θολή, πολὺ θολή καὶ ἀπάνω της εἶχε κλαδιά, δέντρα ξεριζωμένα καὶ τοὺς βράχους ἀπὸ τὰ χιόνια, ποὺ ἔπλεαν σὰν ἄσπρα νησάκια.

Θὰ μέναμε ὧρες πολλές, ἂν δὲν ἄρχιζε νὰ σιγοβρέχει. Κετὰ τὸ βράδυ δυνάμωσε ἡ βροχὴ καὶ βάσταξε ὅλην τὴ νύχτα.

Τὸ πρῶτὸ σταμάτησε. Στὸ βουνὸ εἶχαν μείνει μερικὰ χιόνια ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, σπαρτὰ σὰν ἄσπρα μπαλῶματα. «Στὰ βελουλώματα τὸ χιόνι θὰ μείνη ὅλο τὸ καλοκαίρι» εἶχε εἰπεῖ ὁ πατέρας μου.

Τὰ ζῶα τοῦ χωριοῦ ξεχύθηκαν στοὺς δρόμους καὶ πῆραν τὸ δρόμο κετὰ τὰ λιβάδια.

Κάτω ἀπὸ τὸ χιόνι εἶχε φυτρώσει καὶ εἶχε μεγαλώσει τὸ χορτάρι. Τὰ καημένα τὰ ζῶα εἶχαν μείνει πετσὶ καὶ κόκαλο.

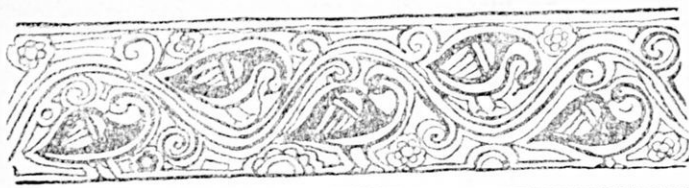
Τὰ μικρὰ παιδιὰ τοῦ χωριοῦ χόρευαν στοὺς δρόμους κι ἔλεγαν τραγουδιστά:

Περπερούνα περπατεῖ,
περπατεῖ καμαρωτῇ

τὸ Θεὸ παρακαλεῖ,
γιὰ νὰ στείλῃ μιὰ βροχή,
μιὰ βροχή καλὴ καλὴ,
γιὰ ν' ἀνθίσουν τὰ λιβάδια,
νὰ φυτρώσουν τὰ σιτάρια,
νὰ μεθύσουν τ' ἀμπελάκια,
νὰ καρπίσουν σταφυλάκια·
μπάρες μπάρες τὰ νερά,
στὰ χωράφια τὰ ξερά,
κάθε στάχυ ἓνα ταγάρι,
κάθε κλῆμα ἓνα πιθάρι·
καὶ στοὺς κάμπους μας χαρὲς
οἱ βραγιές τους νοτερές·
τὰ κρασιά μας σὰ νερό,
τὰ γεννήματα σωρό,
γιὰ νὰ χαίρωνται οἱ φτωχοί,
βάνοντάς τα στὸ σακί,
νὰ βογκάῃ ὁ μύλωνάς
καὶ νὰ σκάζῃ ὁ ἀλευράς.

Σὲ λίγες ἡμέρες οἱ χωρικοὶ ἔσκαβαν τοὺς τόπους
νὰ σπείρουν τ' ἀνοιξιότικα λαχανικά, κλάδευαν καὶ
ἔσκαβαν τὰ ἀμπέλια τους, ὠργωναν τὰ χωράφια τους
νὰ σπείρουν τὸ καλαμπόκι καὶ τὰ φασόλια.

Ὁ κήπος τὴν ἀνοιξή.

τὴν ἀνοιξή ὁ κήπος εἶναι χαρὰ Θεοῦ. Στὸ βορινὸ μέρος στέκονται ὀρθὰ καὶ βαθυπράσινα κυπαρίσσια, σὰ γίγαντες, νὰ κρατήσουν μὲ τὶς πλάτες τὸ ἄγριο φύσημα τοῦ βοριᾶ. Στὶς ἄλλες πλευρὲς βάρτα καὶ σκῖνα ἀπλώνουν τ' ἀγκαθερὰ κλαδιὰ τους καὶ κάνουν φράχτη φοβερὸ κι ἀπέραστο. Πίσω ἀπὸ τὸ φράχτη χάσκει μιὰ ὀργιὰ βαθὺ τὸ χαντάκι καὶ ψηλώνει ἄλλο τόσο τὸ χῶμα. Καὶ μέσα πρασινίζουν βραγιές βραγιές τὰ λαχανικά καὶ οἱ φράουλες. Δεξιὰ κι ἀριστερὰ στὰ δρομάκια, μοσκοβολᾷ τὸ δεντρολίβανο, ἡ φασκομηλιά, τὸ κορυοφύλλι, ὁ дуόσμος καὶ μέσα στὰ τετράγωνα ψηλώνουν οἱ μηλιές, οἱ ροδακινιές, οἱ κιτριές κι οἱ ἀγλαδιές φορτωμένες μὲ λουλούδια.

Δέντρα εἶναι ἡ νυφοῦλες; Τί ὠραία εἶναι ἐκείνη ἡ τζιτζιφιὰ καὶ ἡ μυγδαλιά, ποὺ ἔδесе τώρα τὸν καρπὸ της, κι ἡ συκιά, ποὺ τώρα βγάζει τὸ πρῶτο φύλλα της, κι ἡ λεμονιά, ποὺ δείχνει ἀκόμη στὰ κλαδιὰ της τὸν κεχλιμπαρένιο της καρπὸ, τὰ λεμόνια! Καὶ ἡ κερασιά γιατί τάζει στὰ παιδιὰ γρήγορα νὰ τοὺς δώση κόκκινα σκουλαρίκια. ἡ φιοφίθηκε ἀπὸ τὸ ἴστίου τοῦτο Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

παιχνίδια γιὰ τὰ χεῖλη τους; Κι ἡ βυσσινιά γιὰτί τοὺς
τάζει τὸ ποτῆρι μὲ τὸ γλυκό; Κι ἡ μουριά γιὰτί νὰ
μᾶς θυμίζει τὰ ξινόγλυκα μούρα; "Αχ, Θεέ μου, τί
ἄμορφος ποὺ εἶναι τώρα ὁ κῆπος!

Οἱ πορτοκαλιές νάτες! Σὰν ἀστεράκια λάμπουν
τ' ἄσπρα τους λουλούδια καὶ μέσα στὰ πράσινα φύλλα
τους καὶ ψηλὰ χρυσοκοκκινίζουν τὰ παλιὰ πορτοκά-
λια. Πουλιά πετοῦν καὶ κελαηδοῦν οἱ μέλισσες βου-
ίζουν. Κάτω στὴ γῆ τὸ σκαθάρι περπατεῖ κι ὁ σα-
λίγκαρος σκαλώνει στὰ χόρτα κι ἡ σαύρα ἠλιάζεται
ἀπάνω στὴν πέτρα, καὶ ἡ ἀράχνη ὑφαίνει τὸ πανί της
στὴν ἄκρη τοῦ τοίχου. Τίποτα δὲ μένει ἀργό, ὅλα κι-
νοῦνται κι ἐργάζονται καὶ ἀπ' ὅλα περισσότερο τὰ
μυρμήγκια.

Κοίτα τὰ μυρμήγκια! "Αλλὰ σκαρφαλώνουν στὰ
κουκκιά, ἄλλα στὶς μελιές καὶ τὶς ἀπιδιές, ἄλλα σὲ
μιὰ πικροδάφνη, καὶ πὺ πολλὰ σὲ μιὰ τριανταφυλλιά
ποὺ εἶναι κοντὰ στὰ κυπαρίσσια. Εἶναι γεμάτη τρι-
αντάφυλλα· ἄλλα εἶναι ἀνοιχτά, ἄλλα μισοἀνοιχτά, καὶ
ἄλλα μπουμπούκια ἀκόμη. Ὁ ἀέρας ὅμως μοσκοβολᾷ
ὀλόγυρά της καὶ τ' ἄνθη ἀπλώνουν μεταξωτὸ ρόδινο
πέπλο ἀπάνω της.

Χαρὰ Θεοῦ εἶναι ὁ κῆπος τὴν ἀνοιξη. Παντοῦ κί-
νηση καὶ ζωή.

Παίζομε τὸ γιατρό.

Εἶχε πᾶν ἄρρωστος στὸ χωριὸ τοῦ θεοῦ μου, τοῦ γιατροῦ. Εἶχε περάσει ἡ πρώτη ἐβδομάδα, πὺ μποροῦσα νὰ γυρίζω ἐλεύθερα στὸν κῆπο καὶ νὰ παίζω μὲ τ' ἄλλα τὰ παιδιὰ.

Τὸ πρωὶ καθόμουν στὸ γραφεῖο τοῦ θεοῦ καὶ κοίταζα μὲ προσοχή, πῶς δεχόταν καὶ ἐξέταζε τοὺς ἄρρώστους.

Μ' ἔμαθε καὶ νὰ τρίβω τὰ γιατρικὰ στὸ γουδὶ καὶ νὰ τὸν βοηθῶ μαζί μὲ τὴν Ἀνθούλα τὴν ξαδέερφή μου νὰ ἐτοιμάζῃ τὰ σκονάκια.

Μιὰ μέρα κάτω ἀπ' τὴν κληματαριὰ παίζαμε τὸ γιατρό. Ἐγὼ ἦμουν ὁ γιατρός.

Ἐνας πάγκος ἦταν ὁ καναπές, πὺ ξάπλωνα τοὺς ἄρρώστους.

Ἦρθε πρώτη ἡ Ἀνθούλα μὲ τὴν κούκλα της.

«Τὴν ἔχεις συνηθίσει νὰ τρώῃ πολλὰ στραγάλια, κυρά μου. Δῶσε της λάδι καὶ ἂν τὴν ξαναφέρῃς σὲ τέτοια κατάσταση θὰ σοῦ κλείσω τὴν πόρτα».

—«Μὰ, γιατρέ μου, πῶς νὰ τὸ χάρω πὺ κλαίει;»

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

—«Καὶ σὺ βρίσκεις πρόχειρα τὰ στραγάλια! Δὲν κάνουν ἔτσι οἱ μητέρες.»

—«Καλὰ, γιατρέ, δὲ θὰ τῆς ξαναδώσω».

—«Λίγα τὰ λόγια: πήγαινε τώρα, ἡ σειρά σου, κυρά 'Αθηνᾶ».

»Μὰ τί εἶναι αὐτά, κυρά;» ρώτησα καὶ κοίταξα τὸ κορμάκι τῆς κούκλας, πὺ τῆς εἶχε πάρει τάχα πολλές χαραχτὲς βεντουῖζες.

—«Μά, γιατρέ μου, τί νὰ κάμω; Δὲν κοιμᾶται, ὅλο φωνάζει, δὲ μὲ ἀφήνει νὰ κλείσω μάτι» εἶπε ἡ 'Αθηνᾶ.

— «Καὶ ἐσὺ βρίσκεις εὐκολοὺ νὰ ξεματώνῃς τὸ παιδί, γιὰ νὰ βρίσκῃς τὴν ἡσυχίαν σου. Δὲν ξαίρεις πῶς σκοτώνεις τὸ παιδί σου; Ἄλλῃ φορὰ νὰ μὴν ξαναἰδῶ τέτοια πράγματα».

— «Ἔτσι μᾶς ἔμαθαν, ἔτσι κάνομε» εἶπε κλαψιάρικα ἡ Ἀθηνᾶ.

— «Ἔτσι, ἔ! Καὶ τότε, τί μοῦ ἤρθες ἐδῶ, ἀφοῦ θέλεις νὰ μείνῃς μὲ τὴν γιαντρικὴ τῆς γιαντιᾶς σου; Πήγαινε τώρα γιὰ ν' ἀκούσωμε καὶ τὴν κυρά "Ελλην" εἶπα.

— «Τί ἔχει τὸ παιδί σου, κυρά "Ελλην;»

— «Πυρετὸ καὶ πονόδοντο» ἀπάντησε ἡ "Ελλην πλησιάζοντας τὴν κούκλα τῆς.

— «Τὸ φαρμάκωσες τὸ παιδί, κυρά μου. Κοίταξε σάπια δόντια! Δὲν εἶπαμε νὰ τὸ φέρῃς νὰ τὰ βγάλωμε;»

— «Μά, γιαντρέ μου, θὰ πονᾷ τὸ δύστυχο!»

— «Καὶ τώρα δὲν πονεῖ, ἔ; Ἀντὶ νὰ πονέσῃ, μιὰ καὶ καλὴ καλύτερα νὰ ψήνεται στὸν πυρετό. Καὶ πιὸ καλὰ, γιὰ νὰ ξεγλιτώσῃς, νὰ σοῦ πεθάνῃ».

— «Κούφια ἢ ὥρα ποῦ τ' ἀκούει! γιαντρέ μου».

— «Κούφια ἢ ὥρα ποῦ τ' ἀκούει!» εἶπα κι ἐγὼ κάνοντας τὴ φωνὴ τῆς "Ελλην. Γέλια τὰ παιδιὰ.

«Ἐμπρός!» εἶπα ἐγὼ σοβαρά. «Κράτησέ το νὰ τοῦ βγάλω τὰ δόντια».

Ἡ κούκλα βέβαια δὲν ἔκλαιγε, μὰ οὔτε καὶ δόντια εἶχε. Ἀντὶ τῆς κούκλας ἔκανε πῶς φώναζε ὁ Σπύρος. Τί κωμικὰ ποῦ ξεφωνοῦσε. «Πάρε κι αὐτὰ τὰ σκονάκια, καὶ ἄλλοτε νὰ τὸ προσέχῃς, νὰ μὴν τρώῃ πολλὰ γλυκά.....»

«Ἡ σειρά σου, κύρ Σπύρο!»

Ὁ Σπύρος πλησίασε σὰν πάπια.

«Μὴ μὲ παιδεύεις, καημένε Δῆμο» εἶπε παρακαλεστικῶς.

—«Γδύσου γρήγορα καὶ στὸν καναπέ» τὸν πρόσταξα.

Ὁ καημένος ὁ Σπύρος ὑπάκουσε.

Ἔβγαλε τὴν μπλούζα του καὶ ξαπλώθηκε.

Ἐγὼ τοῦ ζουλοῦσα δυνατὰ τὴν κοιλιά μὲ τὰ δύο μου χέρια καὶ τοῦ εἶπα:

«Πάλι τὸ ρούφηξες τὸ κρασάκι, μπαρμπα-Σπύρο. Τὸ συκωτάκι σου εἶναι παραφουσκωμένο καὶ θὰ μᾶς ἀνοίξῃ κακὲς δουλειές».

—«Ἄ, ἄ!» ἔκαμε χωρὶς νὰ τὸ θέλῃ ὁ Σπύρος καὶ τὸ ξεφώνημα αὐτὸ ἔμοιαζε μὲ ξεφώνημα βατράχου. «ἄ, ἄ! δέ..... δὲν πίνω πιά δὲν πίνω πιά, γιὰ... γιὰ τὸν γιατρί μου».

—«Ἔτσι τὸ λές, μὰ πίνεις. Τὸ γιατρί δὲν τὸν γελάς.....»

—«Ἄ, ἄ! ἦ..... ἦπια λίγο. Δέ..... δὲν ἔχει γι..... γιὰ τὸν γιατρί πού..... πού νὰ τὸ κόβῃ;»

—«Πῶς! Ἐχει!» εἶπα.

—«Δῶ....δῶστο μου, γιατρί, νὰ χα..... νὰ χαρῆς τὰ μάτια σου!»

—«Τὸ λένε, μπαρμπα-Σπύρο: θέλεις καὶ τὸ πίνεις, μὰ ἂν δὲ θέλῃς, δὲν τὸ πίνεις».

Ἐνα δυνατό γέλιο μᾶς ἔκοψε τὸ παιγνίδι.

«Ἄα, ἄα!» ἔκαμε τελευταία φορὰ ὁ Σπύρος καὶ σηκώθηκε. Ἐγὼ γύρισα νὰ ἰδῶ. Ἦταν ὁ θεῖος!

«Καλέ, ἔξοχα μὲ παρασταίνει!» εἶπε. Ἐγὼ κοκκίνισα.

Ὁ θεῖος τὸ εἶδε καὶ εἶπε: «Μὴν πῆς πὼς μοῦ κακοφαίνεται διόλου. Πολὺ μοῦ ἀρέσει τὸ παιγνίδι σου..... Ξαναῖπάμε το».

Ὁ Πάνος εἶχε ἄλλοῦ τὸ νοῦ του.

«Ναι, Πάνο» εἶπα μὲ δισταγμό· μὰ ὁ Πάνος εἶχε ἄλλοῦ τὸ νοῦ του. Κοίταξε τὰ σπουργίτια, ποὺ διάλεγαν τὰ πιὸ γνωμμένα κεράσια καὶ τὰ τσιμποῦσαν· καὶ δὲν ἔφτανε ποὺ ἔτρωγαν τὰ κεράσια, μὰ τὸ ἐφώναζαν δυνατά, σὰ νὰ ἔλεγαν:

«Μᾶς βλέπετε; σᾶς τρῶμε τὰ κεράσια. Τί θὰ μᾶς κάμετε; νὰ μᾶς κυνηγήσετε; Πάλι θὰ ξανάρβουμε».

Ὅχι μόνο αὐτό, μὰ καὶ μάλωναν, ποῖο θὰ τσιμπήσῃ τὸ πιὸ γνωμμένο καὶ τὸ χειρότερο, πὼς ἤθελαν ὅλα νὰ τὰ δοκιμάσουν.

Ὁ θεῖος ἔρριξε μιὰ ματιά καὶ κατάλαβε ποῦ ἦταν ὁ νοῦς τοῦ Πάνου. Ζήλευε τὰ εὐτυχισμένα σπουργίτια. Θὰ ἤθελε καὶ αὐτὸς νὰ εἶναι σπουργίτης.

«Δὲν εἶναι ἀλήθεια, Πάνο, πὼς ἤθελες νὰ εἶσαι σπουργίτης;» ρώτησε ὁ θεῖος.

— «Ἀχ! ναι, γιατρέ. Τὸ ἤθελα».

— «Ὁρᾶς, Πάνο; ἔλα, καὶ ἀλλοῦ θὰ τὸ γεύσῃς ὅσα

καὶ ἂν φᾶς. Κοίταξε μόνο νὰ μὴν τρῶς καὶ τ' ἄγουρα», εἶπε ὁ θεῖος. «Ἄλλο δὲν ἤθελε ὁ Πάνος.

Πέρασε τὸ καλαθάκι, πού τοῦ ἔδωσε ἡ γιαγιά στὴ ζώνη του καὶ σκαρφάλωσε στὴ μεγαλύτερη κερασώ.

Ἴδιος σπουργίτης βρισκόταν στὸν πιὸ ψηλὸ κλῶνο καὶ διάλεγε.

Τὰ σπουργίτια ἔβαλαν τίς φωνές καὶ πέταξαν ἀνήσυχα στὴ στέγη. Τσιριτρι τσιιτρί, φώναζαν.

«Τὸ νοῦ σας ἀπὸ τὸ παράξενο θηρίο» ἤθελαν νὰ ποῦν «τρῶει καὶ κεράσια, τρῶει καὶ πουλιά».

Δὲν ἄργησαν ὅμως νὰ πετάξουν στίς ἄλλες κερασιές.

«Καὶ ἄλλη φωλιά καρδερίνας» φώναξε ὁ Πάνος, «Αὐτὴ τὰ ἔχει ξεκλωσήσει φτερό ὅμως ἀκόμη δὲν ἔβγαλαν.....»

—«Μὴν τίς πειράζεις τίς φωλιές!..... Κοίταζε, μὰ χέρι μὴ βάζεις» εἶπε ὁ θεῖος.

Σὲ λίγο κατέβηκε ὁ Πάνος. Ὁ θεῖος τοῦ ἔδωσε ἀρκετά.

«Θὰ τὰ πάω τῆς μάνας μου» εἶπε. «Ἐγὼ χόρτασα».... Ὁ θεῖος ἔδωσε καὶ στοὺς ἄλλους φίλους μας, καὶ στὸ κάθε κορίτσι φόρεσε σκουλαρίκια τὰ πιὸ κόκκινα κεράσια.

Καλησπέρα.

Τὰ βόδια του ἀπὸ τὸ ζυγὸ
ὁ ζευγολάτης λύνει
καὶ ξεκινάει γιὰ τὸ χωριὸ
καὶ τὸ χωράφι ἀφήνει.

Σκοτείνιασε σιγὰ-σιγὰ
καὶ σῶθηκεν ἡ μέρα.
Καντήλι ἀνάβει κι ἡ γιαγιά
καὶ λέει: Καλησπέρα!

Στὴ γειτονιά φτάνει ἡ βραδιά
κι ὅλα τὰ σπίτια κλείνουν,
μπαίνουν στὰ σπίτια τὰ παιδιὰ
καὶ τὰ παιχνίδια ἀφήνουν.

Καὶ ὅλοι τώρα μὲ χαρὰ
προσμένουν τὸν πατέρα,
ποῦ θὰ γυρίσῃ ἀπ' τὴ δουλειὰ
σὲ λίγο. Καλησπέρα!

Καλησπέρα.

«Βράδυνασε, σκοτείνιασε τριγύρω
καὶ δὲν ἔχω ποῦ νὰ πάω νὰ γείρω.
Τὰ φυλλάκια σου, ἄνθος μου ἀπαλό,
ἄνοιξε, νάρθῃ νὰ ξενυχτίσω».
«Κόπιασε, σκαθάρι μου καλό,
πρόθυμα νὰ σὲ φιλοξενήσω».

«Βράδυνασε, τί κρύα εἶν' ἡ φωλιά μας,
γύρισε, μανούλα μας, κοντά μας».
«Ἐννοια σας, πουλάκια μου μικρά,
στή στιγμή καὶ γὰρ κοντά σας φτάνω.
Κάτω ἀπ' τὰ μεγάλα μου φτερά
πόσο τρυφερά θὰ σᾶς ζεστάνω!»

Τ' ἄνθος τὴν πορτούλα του σφαλίζει,
τὰ πουλάκια ἡ μάνα νανουρίζει
καὶ μέσα στὴν ἡσυχὴ βραδυὰ
μόνο τ' ἀγεράκι ζιθυρίζει
πάνω ἀπ' τ' ἄνθη κι ἀπὸ τὰ κλαδιά.

Στ' ἄσπρο μαξιλάρι.

Φειγγαράκι ἀπ' τὸ βουνὸ
χρυσασφένιο βγαίνει,
καὶ ψηλά στὸν οὐρανὸ
σιγαλὰ ἀνεβαίνει.

Μές στὸν κῆπο, στὴν αὐλή
φῶς λευκὸ σκορπίζει
καὶ τὰ λούλουδα φιλεῖ
καὶ τ' ἀποκοιμίζει.

Μές στὴν ἥσυχη φωλιά,
ποὺ κοιμᾶται, μπαίνει
καὶ χαϊδεύει τὰ πουλιά
καὶ σιγὰ διαβαίνει.

Ὅστερα τοῦ φεγγαριοῦ
τ' ἀσημένιο μάτι
φέγγει πάνω στοῦ παιδιοῦ
τὸ λευκὸ κρεβάτι.

Τὸ παιδάκι τ' ἀγαπᾷ
τὸ χρυσὸ φεγγάρι
ποῦστειλε ὄνειρα γλυκὰ
στ' ἄσπρο μαξιλάρι.

Αὐγή.

Φῶς χρυσὸ ἀπὸ τὸ βουνό
λάμπει καὶ χαράζει
κι ἡ δροσιὰ στὸ ταπεινὸ
λουλουδάκι στάζει.

Ξύπνησε μές στὰ κλαριά
τὸ μικρὸ πουλάκι
καὶ πετάει ὅλο χαρὰ
νὰ λουστῇ στὸ ρυάκι.

Χρυσή μέλισσα ζυπνᾷ
καὶ καιρὸ δὲ χάνει
ἀπ' ἀνθὸ σ' ἀνθὸ γυρνᾷ
καὶ τὸ μέλι πιάνει.

Πεταλούδα πλουμιστὴ
ἀπὸ τ' ἀνθος βγαίνει
καὶ πετάει ἐδῶ κι ἐκεῖ
τρισευτυχισμένη.

Κελαηδοῦνε τὰ πουλιά
φέγγει πέρα-πέρα,
πιάνουν κι οἱ ἄνθρωποι δουλειὰ
στοῦ Θεοῦ τὴ μέρα.

Τὸ παιδί καὶ τὸ λουλούδι.

Ἕνα φυτὸ μοῦχουν χαρίσει
καὶ γὼ τὸ φύτεψα στὴ γῆς
καὶ λαχταρῶ γιὰ νὰ βλαστήσῃ.
— Ἕλα, πουλάκι μου, νὰ ἰδῆς!

Ἕλιε, ἔλα νὰ μοῦ τὸ φωτίσῃς
νὰ πάρῃ χρῶμα κι ὁμορφιά,
καὶ σύ, βροχή, νὰ τὸ ποτίσῃς
νὰ βγάλῃ φύλλα δροσερά.

Ὁ καλὸς ἥλιος τὸ ζεσταίνει
μοῦ τὸ δροσίζει κι ἡ βροχὴ

καὶ νά, τ' ἀνθάκι μου βλασταίνει,
σά νάχε μέσα του ψυχή.

Τί τρυφερή ποῦν' ἡ ὁμορφιά του
μέσα στὴ λάμψη τῆς αὐγῆς
καὶ πῶς δακρύζει ἀπ' τὴ χαρά του!
—'Ελα, πουλάκι μου, νά ἰδῆς!

‘Ο ἀγγελιοφόρος
τῆς εἰρήνης.

τανε μεγάλο Σάβατο.
’Απὸ ὥρα οἱ καμπά-
νες εἶχαν πάψει νά
χτυποῦνε πένθιμα καὶ
εἶχαν χτυπήσει χαρ-
μόсуна τὴν πρώτη
’Ανάσταση.

‘Ο Πετράκης ὁ ὑποδηματοποιὸς ἐτοιμαζότανε νά
βγῇ ἔξω. Θὰ πήγαινε στὸ μικρὸ του κατάστημα, ὄχι
νά ἐργαστῇ, ἀλλὰ νά περιμένῃ κάποιον νά πάρῃ ἓνα
ζευγάρι παπούτσια ποῦ τοῦ εἶχε ἐτοιμάσει γιὰ τὸ
Πάσχα.

Καθὼς ἐτοιμαζόταν φορώντας τὰ καλά του, ἡ
γυναῖκα του ἔμπαινε κι ἔβγαινε συγυρίζοντας τὸ σπῆτι.

Καθὼς ὁμως συγύριζε, κάτι τῆς εἶχε ἔρθει στὸ
νοῦ, ποῦ τὴν ἐπείραζε πολὺ.

Εἶχε θυμηθῇ τὸ περασμένο μεγάλο Σάβατο, ποῦ
φημιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

ὁ κουμπάρος της, ὁ Θανάσης ὁ φούρναρης, τοὺς εἶχε στείλει τὸ καλάθι μὲ τὰ κόκκινα τ' αὐγά, τὶς κουλοῦρες καὶ τὴ λαμπάδα μὲ τὰ λουλούδια γιὰ τὸν ἀναδεξιμιό του τὸ Θανασάκη του.

Κάθε χρόνο, ἀπὸ τότε ποὺ ἐβάφτισε τὸ Θανασάκη, ὁ φούρναρης αὐτὸ ἔκανε. Ἀλλὰ καὶ πόσα ἄλλα δῶρα κάθε τόσο!

Καὶ ὁ φούρναρης ὁ Θανάσης καὶ ἡ γυναῖκα του τρελαίνονταν γιὰ τὸ μικρὸ Θανασάκη. Αὐτοὶ δὲν εἶχαν ἀποχτήσει παιδιά.

Καὶ ὅλα αὐτὰ τί ἔγιναν τώρα; Πᾶνε χάθηκαν! Καὶ γιατί; γιατί μιὰ ἡμέρα μάλωσαν τὰ σκυλιά τους, καὶ τὸ σκυλί τοῦ φούρναρη καταδάγκωσε τὸ δικό τους τὸ σκυλί. Καὶ ὁ ἄντρας της ὁ Πετράκης ποὺ ἔτρεξε νὰ τὰ χωρίσῃ, εἶπε ἀπάνω στὸ θυμὸ του ἕναν πικρὸ λόγος στὸ φούρναρη, τὸν κουμπάρο του.

Καὶ ἀπὸ τότε ὁ φούρναρης καὶ ἡ γυναῖκα του ἀποτραβήχτηκαν.

Πάει καὶ ἡ καλημέρα! Καὶ στὸ δρόμο, ὅταν τύχαινε ν' ἀπαντηθοῦν, ἄλλαζαν δρόμο γιὰ νὰ μὴ χαιρετηθοῦν.

Ἀλλαξαν καὶ ἐνορία ἀκόμη, στὴ μιὰ ἐκκλησιά ὁ ἕνας κουμπάρος, στὴν ἄλλη ὁ ἄλλος.

Αὐτὰ συλλογιζόταν ἡ κυρὰ Πέτραйна, καὶ τῆς ἐρχότανε νὰ τοῦ τὰ πῇ καὶ τοῦ ἄντρα της, ἀλλὰ κρατιόταν. Ὅταν ὅμως τὸν εἶδε νὰ βγῇ, δὲν κρατήθηκε καὶ τοῦ εἶπε:

Γιὰ θυμήσου πέρσι σὰ σήμερα;»

— «Τί;» τὴ ρώτησε ἐκεῖνος.

— «Τ' αὐγά, τὶς κουλοῦρες, τὴ λαμπάδα.....»

«Ὁ ἄντρας της κούνησε νευρικὰ τὸ κεφάλι.

—«Ναί, εἶπε, πᾶνε! τί νὰ κάνωμε τώρα;....»

—«Σωστό! τί νὰ κάνωμε τώρα! Αὐτὰ κάνει ὁ θυμός σου. Καὶ νὰ σοῦ εἰπῶ εἶχες ἄδικο κι ἔπρεπε νὰ τοῦ μιλήσης».

—«Γιὰ τ' αὐτά;»

—«Ὁχι, καλέ, κι ἐσύ! Μὰ γίνεται Λαμπρή μὲ ἔχθρα; Αὐτὲ δὲν τὸ συλλογίστηκες;»

—«Δὲν ξαίρω» εἶπε νευρικά ὁ Πετράκης. «Δὲν ξαίρω ἂν γίνεται, μὰ νὰ πάω νὰ προσπέσω; Ποτέ! Νά, τώρα, πάρε αὐτὰ τὰ χρήματα καὶ στεῖλε ἓνα παιδὶ στοῦ κυρ Γιώργη νὰ πάρη τρεῖς κουλοῦρες». Κι ἔφυγε ἀφήνοντας τὰ χρήματα ἀπάνω σ' ἓνα τραπεζάκι.

Ἡ γυναῖκα του τὰ πῆρε καὶ φώναξε τὸ μεγαλύτερο γιό της:

—«Κώστα!»

—«Εἶναι στὴν ἐκκλησίᾳ» ἀκούστηκε νὰ τῆς λέει ἡ φωνὴ τοῦ Θανασάκη.

—«Καὶ ὁ Γιάννης;» ρώτησε αὐτή.

—«Ναί, καὶ ὁ Γιάννης».

—«Ἐλα τότε ἐσύ ἐδῶ».

Ὁ Θανασάκης ἐπῆγε.

—«Νά, πάρε αὐτὸ τὸ ἑκατοστάρικο καὶ νὰ πᾶς στοῦ κυρ-Γιώργη τοῦ φούρναρη νὰ πάρης τρεῖς κουλοῦρες. Νά, στάσου. Πάρε κι αὐτὸ τὸ σχοινάκι νὰ τίς δέσης γιὰ νὰ μπορῆς νὰ τίς φέρης.»

Ὁ μικρὸς πῆρε τὸ σχοινάκι καὶ κατέβηκε τὰ λίγα σκαλοπάτια τοῦ σπιτιοῦ του. Ἀλλὰ σὲ λίγο γύρισε καὶ φώναξε ἀπὸ τῆ σκάλα:

«Κι ἂν δὲ βρῶ στοῦ κυρ-Γιώργη, νὰ πάω στοῦ νου-νου;»

Ὁ Θανασάκης ἔφυγε.
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

—«'Αν δὲ βρῶ στοῦ κυρ Γιώργη, ἔλεγε τραγουδιστὰ στο δρόμο πού πήγαινε, θὰ πάω στοῦ νουνου. Θὰ πάω στοῦ νουνου!»

Ἡ Πετράκαινα ἐξακολουθοῦσε τὴν ἐργασία της.

Ἡ ὥρα περνοῦσε. Τὰ ἄλλα δυὸ παιδιὰ της εἶχαν ἔρθει ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν.

—«Ποῦ εἶναι ὁ Θανασάκης;» τὴν ἐρώτησαν.

—«Πάει γιὰ κουλοῦρες, μὰ ἄργησε.....»

Ἦρθε σὲ λίγο καὶ ὁ ἄντρας της.

—«Ὁ Θανασάκης;» ρώτησε καὶ αὐτός.

—«Τὸν ἔστειλα γιὰ κουλοῦρες καὶ ἀκόμη νάρθη!»

—«Ἀπὸ τί ὥρα;

—«Μόλις ἔφυγες».

—«Περίεργο! Αὐτὸς δὲν ἀργεῖ ποτέ!.... Τί νὰ συμβαίνει;» Κι ἔκαμε νὰ πάη νὰ ἰδῇ τί ἔγινε ὁ Θανασάκης.

—«Ἐρχεται ὁ Θανασάκης καὶ φορτωμένος, παραφορτωμένος!» ἄκουσε ἐκείνη τὴ στιγμή τὴ φωνὴ τοῦ γιοῦ του, τοῦ Κώστα, ἀπὸ τὴ σκάλα νὰ λήη.

Καὶ δὲν πέρασε πολὺ καὶ φάνηκε νὰ μπαίνει ὁ Θανασάκης μ' ἓνα μεγάλο καλάθι, πού μὲ κόπο τὸ σήκωνε. Καὶ ὅμως δὲν ἄφησε τ' ἄλλα του τ' ἀδέρφια νὰ τὸν βοηθήσουν, ἤθελε αὐτὸς νὰ τὸ πᾶν μέσα.

—«Μὰ τί εἶναι αὐτά;» ἔκανε ἡ Πετράκαινα ξαφνιασμένη.

Εἶδε πάνω ἀπάνω στὸ καλάθι μιὰ λαμπάδα στολισμένη μὲ λουλούδια. Καὶ μέσα εἶχε κουλοῦρες καὶ αὐγὰ κόκκινα, πολλὰ, πολλὰ!

Ὁ Θανασάκης πού ἦταν καταϊδρωμένος, εἶπε:

—«Δὲν εἶχε ὁ κυρ Γιώργης καὶ πῆγα στοῦ νουνου. Ποπῶ, πῶς κῆνανε πού μὲ εἶδανε! Καὶ μοῦ εἶπε ὁ

νουνός καὶ ἡ νουνά: χρόνια πολλά! νὰ σᾶς πῶ. Καὶ
πρῶτὶ πρῶτὶ μᾶς περιμένουν στὸν κῆπο τοὺς νὰ ψήσωμε
τ' ἀρνάκι».

Ἡ κυρὰ Πετράκκινα φίλησε τὸ Θανάσάκη καὶ
κοίταξε τὸν ἄντρα της, σὰ νὰ τὸν ρωτοῦσε, τί θὰ γινό-
ταν.

— «Ἐλα νὰ σὲ φιλήσω κι ἐγώ» εἶπε ὁ Πετράκης
συγκινημένος.

— «Θὰ πᾶμε, πατέρα;» ρώτησε ὁ Θανάσάκης.

— «Ἀκοῦς, δὲ θὰ πᾶμε! θὰ πᾶμε» εἶπε ὁ Πετράκης
καὶ σηκώθηκε.

— «Θὰ πάω μιὰ στιγμὴ νὰ τοὺς εἰπῶ πὼς θὰ πᾶμε
στὴν παλιά μας ἐκκλησιά νὰ κάνουμε Ἀνάσταση» πρόσ-
θεσε καὶ βγῆκε ἔξω.

Ἀνοιξιάτικη βραδιά.

Τὸ πρῶτο ἄστρο στὰ ψηλά
τρεμουλιαστὸ προβάλλει
τὸ κῦμα ἡμερο κυλᾷ
καὶ πέφτει στ' ἀκρογιαλί.

Τὸ ἀγεράκι χαρωπὸ
τὸ κῦμα ἀνακατώνει
καὶ μὲ χαρούμενο σκιοπὸ
γλυκολαλεῖ τ' ἀηδόνι.

Γύρω, τριγύρω σιγαλιά
ἀπλώνεται μὲ χάρη
καὶ στ' οὐρανοῦ τὴν ἀγκαλιά
κυλιέται τὸ φεγγάρι.

Τὸ ἀηδόνι.

Μέσα στὸ δάσος περπατῶ
κι ἀκούω τὰ πουλάκια.

Κάθε κλωνὶ
καὶ μιὰ φωνή
σὲ κάθε δέντρῳ μουσικὴ
χαρὲς καὶ τραγουδάκια.

Μὰ κεῖ ποὺ ἄλλα τραγουδοῦν
κι ἄλλα κρατοῦν τὸ ἴσο,
ἓνα πουλὶ
μικρὸ λαλεῖ
σὰ νὰ τοὺς λέγῃ:—σωπαῖτε σεῖς!
Ἐγὼ θὰ τραγουδήσω.

Σωπάσαν ὅλα. τὸ μικρὸ
πουλὶ τ' ἀποστομώνει.
Εἶχαν λαλιά
τ' ἄλλα πουλιά.
μὰ ἓνα ἦταν μοναχὸ
ἀπ' ὅλα τοὺς τ' ἀηδόνι.

Τὸ ἀγριολούλουδο.

Μέσα στὸ δάσος περπατώντας μοιαχὸς μου
ξηλεμένο λουλουδάκι βλέπω ἐμπρὸς μου.
Ζωηρὰ τὰ χρώματά του λαμπερά. . . .
Σκύβω ἀμέσως νὰ τὸ κόψω μὲ χαρά.
Μιὰ φωνούλα γρικῶ τότε: «Τί σοῦ κάνω».

γιατί θέλεις τὸ καημένο νὰ πεθάνω;
Τὸ λουλούδι ἀπὸ τὴ ρίζα του νὰ φύγῃ
θὰ πονέσῃ, κι ἡ ζωὴ του θάναι λίγη.»
Τὸ λυπήθηκα καὶ σκύβω σιγαλὰ
καὶ τὸ βγάζω μὲ τὴ ρίζα του ἀπαλά.
Τὸ φυτεύω μὲς στὸν κῆπο μας καὶ πάλι
ξαναζῇ, ξαναφυρίζει, ξαναθάλλει.

Τὸ πουλάκι, τὰ λουλούδια καὶ τὸ νερό.

Στοῦ δέντρου τὸ πυκνόφυλλο κλαδί
κρυμμένο ἓνα πουλάκι κελαηδεῖ.
Περνοῦν διαβάτες, στέκουν ἀποκάτου,
ἀκοῦνε τὸ γλυκὸ κελάδημά του,
καὶ λένε μὲ χαρὰ χαρὰ πολλή:
—Τί ὁμορφο, γλυκόφωνο πουλί!

Ἀνθίζουν στὸ λιβάδι ταιριαστά
μυριόχρωμα λουλούδια εὐωδιστά.
Περνοῦν διαβάτες, στέκουν τὰ κοιτάζουν,
τὴν εὐωδιά, τὰ χρώματα θαυμάζουν
καὶ λένε μὲ χαρούμενη καρδιά:
—Τί χάρες καὶ τί χρῶμα κι εὐωδιά!

Ἀπ' τὸ βουνὸ ἀναβρύζει δροσερό,
καθάριο κι ὄλο γάργαρο νερό,
καὶ τρέχοντας τὰ λουλούδια ποτίζει,
τοῦ μύλου τὰ φτερά γοργὰ γυρίζει.
Περνα διαβάτης, πίνει κι εὐλογεῖ
τὸν Πλάστη ποῦ πληθαίνει τὴν πηγὴ.

Παιδί καὶ πεταλούδα.

«Μὴ μὲ σκοτώσης τὴν κατημένη,
τὸ φῶς τοῦ ἥλιου μόλις ἔχω δεῖ.
Μὲς στὸ βαβούλι μου κλεισμένη
βδομάδες ἔμουν. Μή, καλὸ παιδί.

Δὲς τί λαμπρὰ μ' ἔχει στολίσαι
ὁ Πλάστης. Στὰ γνουδωτά μου φτερὰ
χρυσὰ πλουμίδια ἔχει κεντήσει,
ποὺ λάμπουνε στὸν ἥλιο ἀστραφτερά.

Μὴ τὴ χαρούμενη καρδιά μου
μὲ τὴ σκληρὴ καρφίτσα σου τρυπᾷς
τὸ δίχτυ πέταξέ το χάμου,
ἂν τὴ γλυκιὰ μανούλα σου ἀγαπᾷς.»

Ἐρριξε χάμω τὸ παιδί
τὸ δίχτυ του καὶ τὴ σκληρὴ καρφίτσα.
«Ἀπὸ λουλούδι σὲ κλαδί
πέταξε, πλουμιστὴ πεταλουδίτσα.
Τὶς ὁμορφιὲς ἔπου θωροῦμε
κι οἱ δύο μας τὼρ' ἄς τὶς χαροῦμε.»

Ἡ μάνα τῶν πουλιῶν καὶ τὸ παιδί.

«Παιδί μου, σὲ παρακαλῶ,
ἔτσι νὰ ἰδῇς καὶ σὺ καλὸ,
μὴν πλησιάζεις στὴ φωλιά μου,
νὰ μὴ σὲ δοῦνε τὰ παιδιὰ μου
καὶ θὰ τρομάξουνε πολὺ.

Θυμήσου τὴ μανούλα σου,
ποὺ σὰν καὶ μένα εἶναι καλή.»

Ἦθελε, ἀλήθεια, τὸ παιδί
 νὰ πλησιάσῃ, γιὰ νὰ ἰδῇ
 τ' ἀφτέρουγα μικρὰ πουλιά της,
 νὰ ἰδῇ τί κρύβει στὴ φωλιά της
 καὶ πάντα γύρω της πετᾷ.
 ὅμως σὰν ἔνωσε τὰ λόγια της,
 δὲν πλησιάζει, σταματᾷ.

Ἡ Μυρτούλα.

ἦν περασμένη ἀνοιξὴ πέ-
 ρασα μὲ τὸ βαπόρι ἀπὸ
 ἓνα νησάκι. Μοῦ ἄρεσε πολὺ. Τὸ βαπόρι ὅμως δὲν ἔ-
 πιανε. Τότε κι ἐγὼ βγῆκα στὸ μεγάλο νησί καὶ τὴν
 ἄλλῃ μέρα μὲ τὸ ταχυδρομικὸ πῆγα στὸ νησάκι. Τὸ
 χωριὸ εἶχε λίγα σπιτάκια στὴν ἀκρογιαλιά γύρω στὸ
 λιμανάκι καὶ τὰ περισσότερα ἦταν στὴν πλαγιά τοῦ
 λόφου. Πῆρα καφέ στὸ καφεενδάκι καὶ ζήτησα νὰ
 μοῦ δείξουν τὸ σχολεῖο.

Μοῦ τὸ ἔδειξαν καὶ πῆγα.

«Εἶμαι ξένος, εἶπα στὸ δάσκαλο, καὶ θέλω νὰ μείνω γιὰ λίγους μῆνες ἐδῶ. Τάχα θὰ μπορέσω νὰ βρῶ δωμάτιο;»

«Ἐνα κοριτσάκι σήκωσε ἀμέσως τὸ χέρι.

Σημάδι πὼς κάτι ἤθελε νὰ εἰπῇ. Καθόταν στὰ πρῶτα θρανία καὶ ἄκουσε τί εἶπα στὸ δάσκαλο. Ἦταν κλωνοτυμένο· τὸ ὁμορφο πρόσωπό του εἶχε τοῦ σι-
ταριοῦ τὸ χροῖμα μὲ φρύδια καὶ μαλλιά μαῦρα. Ἐ-
κεῖνο ποῦ ἔκανε ἐξαιρετικὴ ἐντύπωση, ἦταν τὰ γαλα-
νὰ τῆς μάτια. Ἐπαιζαν ἀδιάκοπα.

«Τί θέλεις Μυρτούλα;» τὴ ρώτησε ὁ δάσκαλος.

—«Ἐγὼ ξέρω δωμάτιο γιὰ τὸν κύριο. Νὰ πάω μιὰ στιγμὴ νὰ ρωτήσω, ἂν θέλετε, καὶ νὰ σᾶς δώσω ἀ-
πάντηση».

—«Πήγαινε» εἶπε ὁ δάσκαλος.

Ἐκεῖνη σηκώθηκε γοργὰ καὶ βγήκε.

«Οὔτε ἐγώ, οὔτε ἄλλος μπορούσε νὰ σὲ εὐκολύνῃ»
μοῦ εἶπε ὁ δάσκαλος. Ἀφοῦ θὰ μείνης ἐδῶ, νὰ γνω-
ρίσης τὴ Μυρτούλα μας».

Σὲ λίγη ὥρα γύρισε τὸ κοριτσάκι, κάλεσε τὸ δά-
σκαλο παράμερα καὶ κάτι τοῦ εἶπε. Ὅστερα κάθισε
στὸ θρανίο καὶ κάρφωσε τὰ μάτια τῆς ἀπάνω μου, νὰ
ἰδῇ τί ἐντύπωση θὰ μοῦ κάνουν τὰ λόγια τοῦ δασκάλου.

Ὁ δάσκαλος μοῦ εἶπε.

«Εἶναι ἓνα σπιτάκι λίγο ἔξω ἀπὸ τὸ λιμάνι
κοντὰ σὲ βράχο. Ἐχει καὶ περιβολάκι. Κάθεται μιὰ
φτωχὴ γριούλα ποῦ δὲν ἔχει κανένα στὸν κόσμο. Θὰ
μείνης πολὺ εὐχαριστημένος, γιατί εἶναι καθαρὴ καὶ
περιποιητικὴ».

—«Πιστεύω πὼς θὰ μ' ἀρέσῃ πολὺ, καὶ θὰ περά-

σωμε με τή γριούλα ώραϊα» εἶπα χαμογελώντας.

Ἡ Μυρτούλα δοκίμασε νὰ χειροκροτήσῃ ἀπὸ τῆ χαρά της· εἶδα τὰ χέρια της ἑτοιμα, ἀλλὰ κρατήθηκε. Ὁ δάσκαλός της τὴν κοίταξε. Αὐτὴ κοκκίνισε, ἔσκυψε στὸ βιβλίον της κι ἔκανε ὅτι μελετοῦσε.

«Σ' εὐχαριστῶ, Μυρτούλα» τῆς εἶπα.

Ἦθελα νὰ προσθέσω καὶ ἄλλα, ὁ δάσκαλος ὅμως μοῦ εἶπε γρήγορα στ' αὐτί. «Σᾶς παρακαλῶ, μὴν τῆς λέτε περισσότερα»...

— «Τίποτα, κύριε» ψιθύρισε ἡ Μυρτούλα. Κοκκίνισε πὺ πολὺ καὶ ἐξακολούθησε νὰ μελετᾷ.

Τὴν ἴδια μέρα πῆγα στὸ σπίτι τῆς γριούλας. Πέρασα πολὺ ώραϊα. Σηκωνόμουν πολὺ πρῶι καὶ κοίταζα τὴ θάλασσα, ποὺ ἄλλοτε ἦταν ταραγμένη, ἀφρισμένη κι ἄγρια, καὶ ἄλλοτε, ἡσυχὴ γλυκιὰ ἀπλωνόταν. Καὶ βρισκόταν λίγα βήματα μακριὰ ἀπὸ τὸ σπιτάκι. Ἐπειτα ἀφοῦ ἔμενα ἔτσι λίγο κοιτάζοντας τὰ γαλανὰ νερά, πήγαινα σ' ἓνα μικρὸ ἐλαιῶνα καὶ γύριζα βουθισμένος σὲ σκέψεις. Κάποτε ἀνέβαινα τὰ βουναλάκια, πότε πήγαινα σ' ἓνα μικρὸν κάμπο ποὺ ἦταν σκεπασμένος ἀπὸ ἐλιές, πότε ἔπαιρνα τὶς πλαγιὲς τὶς ἀμπέλους φυτεμένες.

Ἄλλοτε ἀνέβαινα στὰ βουναλάκια, ποὺ κάθε κορμὴ φῆ τους εἶχε καὶ ἀπὸ ἓνα ἐρημοκλήσι κάτασπρον. Λίγο παρέξω κοντὰ στὴ θάλασσα, ἦταν καὶ τὸ ἐκκλησάκι τοῦ Ἀϊ-Νικόλα. Ἐκεῖ ἔβλεπα κάθε πρῶι νὰ πηγαίνει ἡ Μυρτούλα με μιὰ γριά. Μοῦ ἔκανε μεγάλη ἐντύπωση τὸ ὥραϊο παράστημα καὶ τὸ εὐγενικὸ πρόσωπο τῆς γριάς. Ἀναβαν στὸ ἐκκλησάκι τὰ καντήλια, ἡ Μυρτούλα ἔπειτα μάζευε λουλούδια, καὶ ὅταν ἐσήμενε ἡ καμπάνα γιὰ τὸ σχολεῖο γύριζαν.

Κάθ' απομεσήμερο πήγαιναν στὴν ἴδια ἐκκλη-
σοῦλα ἢ ἀνέβαιναν σ' ἓνα βουνάλακι. Καὶ ἀπὸ τὴς
δυὸ μεριὲς ἦταν μιὰ χαρὰ νὰ κοιτάζῃ κανεὶς τὴ θά-
λασσα. Καράβια περνοῦσαν καὶ καράβια χώνευαν
στὸν ὄρ' ζόντα, βαρκοῦλες ἀρμένιζαν καὶ φαίνονταν
σὰν κρινάκια σὲ γαλάζιο κάμπο. Τῶν ψαράδων οἱ βάρ-
κες μὲ τὰ κόκκινα πανιά φαίνονταν σὰν μεγάλες πα-
παροῦνες. Πολλὲς φορὲς βρέθηκα κι ἐγὼ κοντὰ
στὴ γριὰ καὶ τὴ Μυρτούλα. Ἡ γριούλα εἶχε λίγα τὰ
λόγια της, καὶ ἡ Μυρτούλα μάντευε πότε πρέπει νὰ
φλυαρῇ σὰν τὸ χελιδνάκι, καὶ πότε νὰ σωπαίνει. Τὸν
περισσότερο καιρὸ ἡ γριὰ καθόταν ἀπάνω σὲ πέτρα
καὶ ἀγνάντευε ἀμίλητη τὴ θάλασσα. Καὶ ὅταν ὁ ἥλιος
ἔδωε σὰ νὰ βουτοῦσε στὰ κύματα, καὶ στόλιζε μὲ ρό-
δινο χρῶμα τὸν οὐρανό, ἡ γριούλα σηκώνόταν ἀργά,
ἔρριχνε τελευταία ματιὰ κι ἔλεγε:

— «Πᾶμε, Μυρτούλα· σὲ λίγο θὰ νυχτώσῃ. Ἄρ-
γήσαμε ἀπόψε».

Μιὰ μέρα, κοντὰ νὰ βασιλέψῃ ὁ ἥλιος, πήγαινα
περίπατο μὲ τὸ δάσκαλο. Ἀπαντήσαμε στὸ δρόμο τὴ
Μυρτούλα μὲ τὴ γριούλα. Τὶς καλησπερήσαμε.

Ἄφ' οὗ περπατήσαμε κάμποσο, ρώτησα τὸ δάσκαλο:

«Ἐγγόνα της εἶναι ἡ Μυρτούλα;»

— «Οὔτε καὶ συγγένισά της, δὲν εἶναι.»

— «Τί μοῦ λές; Τότε αὐτή.....»

— «Ἡ Μυρτούλα, ἄρχισε ὁ δάσκαλος νὰ μοῦ λέη.
εἶναι ἀπὸ τὰ σπάνια παιδιὰ στὸν κόσμον· σωστὸς ἄρ-
γελος. Τριάντα χρόνια δάσκαλος τέτοιο κορίτσι δὲν
ἀπάντησα. Θὰ σοῦ εἰπῶ ὅ,τι ξαίρω γιὰ τὴ Μυρτούλα.
Σὲ παρακαλῶ ὅμως νὰ μὴν εἰπῇς σὲ κανένα τίποτε.
Ἄν τὸ μάθῃ ἡ Μυρτούλα θὰ λυπηθῇ πολὺ. Ἡ γερόν-

τισσα ήταν μιὰ φορά ἡ πρώτη καπετάνισσα, ὅχι μο-
νάχα ἐδῶ στὸν τόπο, ἀλλὰ καὶ σὲ ὅλα τὰ γύρω νησιά.
Τὸ σπίτι της ἦταν ἀνοιχτὸ γιὰ δικούς καὶ ξένους, γιὰ
φίλους καὶ γιὰ ἐχθρούς. Σπίτι δὲν εἶναι στὸν τόπο
μας ποὺ νὰ μὴν εἶδε καλὸ, ἀπὸ τὴν καπετάνισσα.
Βάστηξε κάμποσα χρόνια ἡ εὐτυχία στὸ ἀρχοντόσπιστο.
Ἦρθαν ὅμως καὶ χρόνια δυστυχίας. Τὰ παιδιά της
πέθαιναν. Οἱ δουλειὲς τοῦ καπετάνιου δὲν πήγαιναν
καλὰ. Μὲ λίγα λόγια ὁ καπετάνιος πέθανε, καὶ ἄφησε
τὴν καπετάνισσα μ' ἓνα ἀγόρι, ὡς δέκα πέντε χρονῶν.
Ὅταν ἔγινε εἴκοσι χρονῶν τ' ἀγόρι, θέλησε νὰ πάη
στὴν ξενιτιά, στὴν Ἀμερικὴ, γιὰ νὰ δουλέψῃ καὶ νὰ
βγάλῃ κάτι.

Στὴν ἀρχὴ ἔστειλε ταχυτικὰ γράμματα καὶ χρήματα
στὴ μάνα του. Ἐπειτα ὅμως σιγὰ σιγὰ ἄρχισαν
νὰ λιγοστεύουν, καὶ τὰ γράμματα καὶ τὰ χρήματα.
Ὅπου στὸ τέλος ἔπαψε νὰ στέλνῃ. Οὔτε γράμματα
πιά οὔτε λεπτὰ.

Ἡ γριά ἔγραψε, ξανάγραψε. Καμιὰ ἀπάντηση.
Ἐγραψε τότε σὲ ξένους ποὺ ἦταν στὴν Ἀμερικὴ γιὰ
νὰ μάθῃ γιὰ τὸ γιό της, ἀν ζῇ ἢ πέθανε. Τῆς ἔγραψαν
ὅτι ζῇ καὶ βασιλεύει, ἀλλὰ ἔχει πάρει κακὸ δρόμο.

Ἡ γριά δὲν ξανάγραψε, οὔτε ξαναρώτησε τί γί-
νεται ὁ γιός της. Περήφανα ὑπόφερε τὴ μεγαλύτερη
φτώχεια καὶ ποτὲ δὲν ἀκούστηκε νὰ παραπονεθῇ γιὰ τὸ
γιό της, ποὺ λησμόνησε τὴ γριά μάνα του.

Πέρασε φτώχειες ἡ γριά, φτώχειες! Τὸ βλέπαμε,
τὸ ξέραμε. Θελήσαμε νὰ τὴ βοηθήσωμε, ἀλλὰ στάθηκε
ἀδύνατο νὰ δεχτῇ. Καὶ τὴ βλέπαμε ν' ἀδυνατίζει, νὰ
γίνεται σκιά πιά. Πήγαινε πρὸς τὸ θάνατο.

Ἀλλὰ καθὼς ἐμεῖς λέγαμε αὐτά, νὰ καὶ σοῦ παρουσιάζεται ἡ Μυρτούλα.....

Ἡ γριὰ δέχτηκε ὅ,τι τῆς ἔδωσε ἡ Μυρτούλα· δὲν μπόρεσε ν' ἀντισταθῇ σ' αὐτή. Καὶ μαζὶ μ' αὐτά ἀφήνει τῇ Μυρτούλα νὰ γράψῃ στὸ γιό της. Τὴν κατάρφερε καὶ σ' αὐτὸ ἡ Μυρτούλα, γιὰτὶ ἡ γριὰ δὲν ἤθελε πιά ν' ἀκούσῃ γιὰ τὸ γιό της. Καὶ τί τοῦ ἔγραψε τὸ κορίτσι δὲν μπόρεσα νὰ μάθω. Τὴ ρώτησα δὲ μοῦ εἶπε.

— «Δὲ θυμοῦμαι!» εἶναι ἡ ἀπάντησή της. Μετὰ ἓνα μῆνα ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποὺ ἔγραψε ἡ Μυρτούλα, ἦρθε ἓνα γράμμα στὴν καπετάνισσα, τὸ γράμμα τοῦ γιοῦ της.

Κι ἔγραφε ἔτσι, τὸ διάβασα:

«Μάνα μου,

»Εἶμαι ἓνας τιποτένιος καὶ τέτοια μάνα δὲν ἔπρεπε ν' ἄρχω. Ἐπρεπε νὰ βρεθῇ ἓνας ἄγγελος νὰ μοῦ ξυπνήσῃ τὴν ψυχή. Ὁ Θεὸς νὰ τὸν φυλάξῃ καὶ νὰ τοῦ δίνῃ ὅλα τὰ ἀγαθὰ. Εἶσαι μάνα καὶ θὰ μὲ συμπαθήσῃς. Θὰ σοῦ γράφω ταχτικά καὶ θὰ σοῦ στέλνω χρήματα. Θὰ προσπαθῶ νὰ ξεμπλέξω μιὰ ὥρα ἀρχύτερα καὶ ν' ἄρθω γονατιστὸς νὰ σοῦ ζητήσω συγχώρεση».

Μετὰ δυὸ μῆνες ἔφυγα. Ὅταν ἀποχαιρέτησα τὸ δάσκαλο, μοῦ εἶπε:

«Κρῖμα νὰ μὴν καθήσῃς ἓνα μῆνα ἀκόμη. Ἐρχεται ὁ γιὸς τῆς καπετάνισσας».

— «Κάτι κατάλαβα κι ἐγώ, ἀλλὰ τί νὰ κάμω; Βιάζομαι, εἶπα. Φαντάζομαι τὴ χαρὰ τῆς μάνας!»

Λίγο πρὶν νὰ μπῶ στὴ βάρκα ἦρθε καὶ ἡ Μυρτού-
λα. Μοῦ ἔδωσε δυὸ μπουκέτα λουλούδια.

«Αὐτὸ ἀπὸ τὴν καπετάνισσα, καὶ αὐτὸ ἀπὸ μένα,
εἶπε. Καὶ καλὸ ταξίδι!»

—«Εὐχαριστῶ, Μυρτούλα· ποτὲ δὲ θὰ σὲ λησμο-
νήσω!»

Κοκκίνισε, μοῦ ἔδωσε τὸ χέρι κι ἔφυγε.

“Ὅσο πού κρύφτηκε ἡ βάρκα, δυὸ μαντίλια ἀπὸ
τὸ ἐκκλησάκι ἀνέμιζαν. Ἦταν τὸ ἓνα τῆς Μυρτούλας καὶ
τᾶλλο τῆς καπετάνισσας.....

Ἡ ἀνατολή.

να ξημέρωμα, πού ξύ-
πνησα πολὺ νωρίς, τόσο
στενοχωρέθηκα πού θυμήθηκα τοὺς δικούς μου, πού δὲν
μπόρεσα νὰ μείνω στὸ κρεβάτι μου, καὶ σηκώθηκα.

Ντύθηκα καὶ κατέβηκα κάτω στὴν αὐλή. Στὸ χωριὸ ἦταν ἡσυχία. Μακριὰ ἀκούονταν κουδουνίσματα. Θὰ ἦταν ἀπὸ κουδουνάκια μουλαριῶν.

Βγῆκα ἀπὸ τὴν αὐλή καὶ κοίταξα πρὸς τὴν κορφὴ τοῦ λόφου. Ἐκεῖ ἀπάνω ἦταν ἡ ἐκκλησοῦλα τοῦ "Αἰ-Λιᾶ. Δὲν εἶχα ἀνεβῆ ἀκόμη ἐκεῖ ἀπάνω. Νὰ εἶναι μακριά; Θὰ μπορούσα ν' ἀνεβῶ ὡς ἐκεῖ; "Ας δοκιμάσω, συλλογίστηκα, καὶ ξεκίνησα.

Τὰ δέντρα στὶς πλαγιὲς μοῦ παρουσίαζαν τὶς ἴδιες εἰκόνες, ποὺ εἶχα δεῖ νύχτα μιὰ φορὰ στὸ δάσος. Νά, ἓνα δέντρο, ποὺ μοιάζει μὲ γριούλα ποὺ ἀπλώνει τὰ χέρια της, σὰ νὰ μοῦ λέη: «ἔλα δῶσε μου τὸ χέρι σου νὰ μὲ βοηθήσης τὰ περπατήσω». Προχωρῶ. Τὰ λιθάρια κυλοῦν κάτω ἀπὸ τὰ πόδια μου καὶ θορυβοῦν: «ρρρρτ, κράκ, κράκ!»

Τὰ δέντρα ἀπὸ τὸ δροσερὸ πρωινὸ ἀεράκι σιγο-φιθυρίζουν «σσσ! σσσ!» "Ἐνα πουλάκι ἀρχίζει σιγαλὰ τὸ τραγουδάκι του: «τίρι λίρι!» Κορυδαλλὸς θὰ ἦταν.

Νά με ἐπὶ τέλους στὴν κορφὴ. Τὸ ἐκκλησάκι χωμένο μέσθ σὲ θεόρατες φουντωτὲς πουρναριές. Οἱ κορφές τους σαλεύουν καὶ βουίζουν ἀπὸ τὸ πέρασμα τοῦ ἀέρα: βββ, ββββ! Κάτω ἀπὸ τὶς πουρναριές εἶναι σκοτάδι. Ἀπὸ τὸ μοναδικὸ παρταβυράκι τῆς ἐκκλησίας βγαίνουν μερικὲς ἀκτῖνες ἀπὸ τὰ καντήλια. Προχωρῶ καὶ μπαίνω ἡ πορτούλα ἦταν μισρανοιγμένη. "Ἐκαμα καλὰ, γιατί ἤμουν ἰδρωμένος. Εἶπα τὴν προσευχή μου καὶ κάθισα σ' ἓνα στασίδι. "Ἐφερα ἔπειτα τὸ βλέμμα στὶς εἰκόνες. Μοῦ φάνηκε τότε πὼς ὅλοι οἱ ἅγιοι μὲ κοίταζαν καλὰ καλὰ καὶ σοβαρά. "Ο Χριστὸς ὅμως στὴν ἀγκαλιά τῆς μανούλας του μοῦ χαμογελᾷ. Εἶναι ζέστη

ἐκεῖ μέσα. Καὶ τὸ βουητὸ τῶν δέντρων ἀκούεται σὰ νὰ ἔρχεται ἀπὸ μακριά.

Ἀπὸ τὴν κούραση μὲ πῆρε γιὰ μιὰ στιγμή ὁ ὕπνος καὶ εἶδα ἓνα ὥραϊο ὄνειρο. Εἶδα πῶς ὁ Χριστὸς εἶχε φύγει ἀπὸ τὰ χέρια τῆς μητέρας του καὶ πῆγε καὶ ἀνοιξε τὴν πόρτα τῆς ἐκκλησίας καὶ κοίταξε ἔξω. Ἔπειτα γύρισε σὲ μένα καὶ μοῦ εἶπε μὲ μιὰ γλυκιὰ-γλυκιὰ φωνούλα:

«Γιὰ ἰδές, ὁ ἥλιος βγαίνει!.....»

Ξύπνησα. Ὁ Χριστὸς ἦταν στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μα-
νούλας του, μοῦ χαμογελοῦσε.

Πῆγα κοντά, φίλησα τὰ χεράκια του καὶ βγῆκα ἔξω. Ὁ ἥλιος ἔβγαине. Φαίνονταν οἱ ἀκτῖνες του νὰ κινοῦνται, χωρὶς νὰ φαίνεται ἀκόμη ὁ ἥλιος. Καὶ μοῦ φάνηκε ἔτσι σὰ σαλίγκαρος, χρυσός, γιγαντένιος, ποὺ κάνει νὰ βγῇ ἀπὸ τὸ καβούκι του. Ὑστερα, ξέρω κι ἐγὼ νὰ εἰπῶ, πῶς μοῦ φάνηκε; Κατάλαβα ὅμως πῶς ὅλα τὰ πλάσματα τὸν περίμεναν καὶ τὸν ἐθαύμαζαν σὰν νὰ τὸν ἔβλεπαν πρώτη φορά. Καὶ τὸ καθένα τὸν ἐχαι-
ρετοῦσε μὲ τὸ δικό του τρόπο. Εἶδα καὶ τὰ κεφαλάκια τῶν λουλουδιῶν γυρισμένα σ' αὐτὸν καὶ σὰ νὰ τὸν κοί-
ταζαν μὲ ἀγάπη καὶ θαυμασμό.

"Όταν πλησιάξω
ό θέρος.

τίγκ, ντίγκ, ντίγκ, ντίγκ,
τίγκ! άκούσθηκε ένα
πρωινό στη γεντονιά μας.

Και μαζί μ' αυτό άνοιξαν μεριά παράθυρα και
πρόβαλαν οί χωρικοί.

«Θανάσαινα, Γιάνναινα! δέν άκούτε; 'Ο γύφτος
ήρθε! 'Ακαμάτρες, ποῦ σᾶς νιάζει έσᾶς, άν θά βρε-
θήτε χωρίς δρεπάνια; και ό θέρος ζυγώνει». Ήταν
ή φωνή τής Ποθούλας, ποῦ άντήχησε στην πρωινή
ήσυχία μαζί με τό σφυροκόπημα τοῦ γύφτου: ντίγκ!
ντίγκ! ντίγκ! ντίγκ!

'Αλήθεια, πότε ήρθε ό γύφτος; Μά μήπως τό ξαίρει
μανείς πότε έρχεται και ποτε φεύγει και ποῦ πηγαίνει!

Νύχτα θά ήρθε και ξεφόρτωσε τό φουσέρό του τό

Τά δικά μας και τά παλιά χρόνια

μεγάλο και τὸ ἀμόνι και τὰ σφυριά του και τὸν τροχὸ του. "Ανοίξε τὸ κλυβάκι, πού τὸ ἔχει νοικιάσει γιὰ τὸ καλοκαίρι, και νά, τὸ ἔστησε τὸ σιδεράδικο και δουλεύει: ντίγκ! ντίγκ! ντίγκ!

Ξύπνησα πρῶτος ἀπ' ὅλα τὰ παιδιὰ.

"Ὅσο νὰ κατέβω και νὰ πάω, τὸ γύφτικο ἦταν γεμάτο μέσα κι ἔξω.

«Νὰ μοῦ τροχίσσης τὰ δρεπάνια».

«Νὰ μοῦ φτιάσσης δυὸ καινούρια».

— «Εμένα πέντε».

Οἱ γυναῖκες μπαίνουν με τὴ σειρά κι ὁ γύφτος κρατεῖ σημείωση: οἱ γυναῖκες ἔπειτα φεύγουν.

Ὁ γύφτος βάζει τὸ σίδερο στὴ φωτιά και τὸ κοκκινίζει. Ἐπειτα τὸ παίρνει με τὴν τσιμπίδα και τὸ βάζει ἀπάνω στὸ ἀμόνι και τὸ χτυπᾷ με τὸ σφυρί.

Πάφ, πῑφ, πάφ!, πετιοῦνται οἱ σιδερένιες σπίθες σὰν ἀστρουλάκια χρυσοκόκκινα.

«Αἱ!» κάνει ἓνα παιδί, πού τὸ πέτυχε μιὰ σπίθα στὸ χέρι.

Ντίγκ! ντίγκ! ντίγκ!, ἔπειτα τὸ πλαταίνει και τὸ λυγίζει. Ἀπὸ κόκκινο πού ἦταν τὸ σίδερο, γίνεται τώρα σταχτί. Τὸ βάζει πάλι στὸ καμίνι και τὸ πυρώνει.

Ββββ, ββββ, βουίζει ὁ ἀέρας, πού βγαίνει ἀπὸ τὸ φουσερό. Τὸ ψυχοπαίδι, πού ἀνοίγει και κλείνει τὰ φτερά τοῦ φουσεροῦ, λυγίζει τὸ σῶμα του πότε δεξιὰ και πότε ἀριστερά.

Τὸ σίδερο πάλι κοκκινίζει: ντίγκ! ντίγκ! ντίγκ!
Τὸ πετᾷ κάτω και παίρνει ἄλλο σίδερο. Τὸ παιδί μαζεῦει ὅποιο ἔχει κρυώσει και τὸ βάζει στὴ μέγγενη και τὸ σφίγγει. Ἐπειτα παίρνει τὴ λίμα και ἀρχίζει νὰ τὸ λιμαρῇ, γρήγορα, γρήγορα, γρήγορα, ἕτοιμο

τὸ δίνει στὸ γύφτο, καὶ αὐτὸς τὸ βάζει πάλι στὴ φωτιά· καὶ ὕστερα τὸ βυθίζει στὸ νερό. Ζββζζζ! κάνει τὸ καυτό σίδερο καὶ παύει.

Ὅλα τὰ γαλοκαίρι ἔχει πολλές δουλειές ὁ γύφτος· θὰ διορθώσῃ τὶς παλιές κλειδωνιές καὶ θὰ φτιάσῃ καινούριες, θὰ ἐτοιμάσῃ ἔπειτα τὰ μικρὰ κλαδευτηράκια γιὰ τὸν τρύγο καὶ ἔπειτα ἔχει τὰ ὄνια, τὶς ἀξίνες, τοὺς κασμάδες, καὶ ἄφησε τὰ κουδούνια ποὺ ἔχει νὰ ἐτοιμάσῃ γιὰ τοὺς βοσκούς.

Ἐμεῖς τὰ παιδιὰ τὸν στενοχωροῦμε.

Ὁ γύφτος χάνει τὴν ὑπομονή του, παίρνει τὴ βρεχτούρα καὶ μᾶς κυνηγᾷ. Ἐμεῖς τότε πηγαίνομε ἀπὸ τὸ πίσω μέρος καὶ κοιτάζομε ἀπὸ μιὰ μεγάλη τρύπα.

Μὰ πόσοι νὰ δοῦμε ἀπὸ κεῖ.

Τὸ ἓνα σπρώχνει τὸ ἄλλο νὰ ἰδῇ. Κοντὰ ἐκεῖ εἶναι δεμένο τὸ γαῖδουράκι τοῦ γύφτου. Μᾶς κοιτάζει μὲ τεντωμένα αὐτιά, καὶ φαίνεται σὰ νὰ μᾶς λέῃ: «Δὲν τὸν ἀφήνετε ἡσυχο τὸν ἄνθρωπο; Σᾶς πειράζει αὐτός; Ἀφῆστε τον νὰ κάμῃ τὴ δουλειά του!»

Μὰ ποῦ ἐμεῖς! Μᾶς ἀρέσει νὰ τὸν βλέπωμε νὰ πολεμᾷ μὲ τὰ σίδερα· καὶ ὁ γαῖδαρος ἀπελπίζεται καὶ ἀρχίζει τὸ τραγούδι του.

Ὁ τυφλὸς κορφολόγος.

να καλοκαίρι ἔμενα με τὸ
θεῖο μου, τὸν ἀδερφό της
μητέρας μου, ποὺ κατοί-
κοῦσε στὴν ἐξοχὴ καὶ σ' ἓνα ὄραιο χωριό.

Ἦταν παντρεμένος, δὲν εἶχε ὅμως παιδιά. Κοντά
τοῦ ἔμενε καὶ ἡ μητέρα του, ἡ γιαγιά μου· χρόνια πολλὰ
εἶχαν ἐκεῖ.

Μιά μέρα βρισκόμουν ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ θεῖου
μου ὅταν ἀκούω μιὰ φωνὴ ἀσθενικὴ νὰ λέει χωρὶς
νὰ φαίνεται.

«Ὅλα τῆς γῆς τὰ βότανα πουλῶ. Ρήγανη, φασκο-
μηλιά.....!»

Εἶπε καὶ ἄλλα πολλὰ, ἓνα σωρὸ, ποῦ νὰ τὰ θυ-
μοῦμαι!

«Εἶναι ὁ γερο-Γιαννάκης, ποὺ πουλεῖ βότανα, μοῦ
εἶπε ἓνα παιδάκι, ποὺ ἦταν μαζί μου. Καὶ εἶναι στρα-
βός, θεόστραβος. Μὰ νὰ τὸν ἰδῆς πῶς περπατᾷ, σὰ
νὰ ἔχη μὴ φημιόποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Ἀπὸ ἑνα στενὸ δρόμο πρόβαλε ἕνα γέρος ψηλὸς καὶ ἀδύνατος. Ἦταν φορτωμένος δυὸ σακούλια. Τὸ ἕνα τὸ εἶχε περάσει στοὺς ὤμους του, ὅπως τὰ παιδιὰ τῇ σάκκᾳ τους, καὶ τὸ ἄλλο τὸ εἶχε κρεμάσει στὸ ἄριστερό χέρι του. Μὲ τὸ δεξιὸ κρατοῦσε μακρὸ ραβδί καὶ σὰ νὰ στηριζόταν λίγο σ' αὐτό. Μοῦ φάνηκε πὼς τὸ ραβδί του, ὅπως τὸ κρατοῦσε, ἔμοιαζε μὲ μικρὸ παιδάκι, νὰ τὸν ὀδηγῇ κρατώντας τὸν ἀπὸ τὸ χέρι.

Ὁ τυφλὸς πῆγε ἴσια στὴν πόρτα καὶ στάθηκε. Μὲ τὸ ραβδί του χτύπησε ἐδῶ κι ἐκεῖ τὴν πόρτα, κατὰ λαβε πὼς ἦταν ἀνοιχτὴ καὶ μπῆκε μέσα.

Πῆγα κι ἐγὼ κοντά. Αὐτὸς εἶχε σταθῇ στὴ μέσῃ τῆς αὐλῆς καὶ ἄρχισε νὰ φωνάζει:

«Κυρὰ Ἀνθή, θ' ἀγοράσης τίποτα σήμερα;» Καὶ εἶχε σηκώσει τὸ πρόσωπό του πρὸς τὸ ἐπάνω πάτωμα, σὰ νὰ ἤθελε νὰ ἰδῇ μὲ τὰ τυφλά του μάτια τὴν κυρὰ Ἀνθή, τὴ γιαγιά μου, ποὺ φώναζε. Πόσο τὸν ἐλυπήθηκα!

— «Ναί, μπάρμπα-Γιαννάκη» ἀκούστηκε ἡ φωνὴ τῆς γιαγιάς μου νὰ λέη καὶ σὲ λίγο κατέβηκε. «Πῶς πάει τὸ ἐμπόριο, μπάρμπα-Γιαννάκη;» ρώτησε τὸν τυφλό.

— «Καλὰ, καλὰ. δόξα νάχη ὁ Κύριος! καλὰ. Ὅλοι μὲ λυποῦνται καὶ ἀγοράζουν. Στὸ γειτονικὸ χωριὸ προχτὲς ἔκαμα χρυσὲς δουλειές».

— «Ποιὸς ἄλλος εἶναι ἐδῶ στὴν αὐλή;» ρώτησε, καθὼς ἐγὼ ἀποροῦσα γι' αὐτὰ ποὺ ἔλεγε.

— «Τὸ ἐγγονάκι μου ὁ Νώντας» εἶπε ἡ γιαγιά μου.

— «Τῆς Ἀννας τὸ παιδί;»

— «Ναί, μπάρμπα-Γιαννάκη.»

Ὁ μπάρμπα-Γιαννάκης ἀπλωσε τὰ χέρια του καὶ μ' ἔψαξε.

—«Αδύνατο λίγο, μὰ γερό. Ίδιο τῆς μάνας του, εἶπε ἀνὰ σοῦ ζήση».

—«Εὐχαριστῶ».

—«Μὰ πῶς βλέπει;» εἶπα χωρὶς νὰ τὸ θέλω στὴ γιαγιά.

—«Ὁχι, παιδί μου, ποῦ νὰ βλέπω!» ἀπάντησε ὁ μπάρμπα-Γιαννάκης, «ὅλα τὰ κώθω μὲ τὸ χέρι μου».

Ἡ γιαγιά τότε τὸν ἐρώτησε:

«Πότε θὰ μοῦ φέρης κάπαρη, μπάρμπα-Γιαννάκη;»

—«Σὲ καμιὰ δεκαριά μέρες ἀκόμη. Θὰ τὴ μαζέψω ἀπὸ τὸ βράχο τοῦ μοναστηριοῦ»

—«Μὰ δὲ φοβᾶσαι μὴν πέσης μπάρμπα-Γιαννάκη;»

—«Ὁχι, κυρὰ Ἀνθή. Κατεβαίνω μὲ τὴν ἴδια εὐκολία ποὺ κατέβαινα, ὅταν ἤμουν παιδί κι ἐκοβα τὸν κισσὸ τὸ χειμῶνα. Καὶ τώρα ἀκόμη τὸν κισσὸ γιὰ τὴ γιδούλα μου ἀπὸ ἐκεῖ τὸν κουβαλῶ. Κανεὶς ἀνοιχτομάτης δὲν τολμᾷ νὰ κατεβῇ», καὶ χαμογέλασε ἡ μερα ὁ μπάρμπα-Γιαννάκης.

—«Φαντάζομαι τί θὰ ἔχουν μὲ μάτια» εἶπε ἡ γιαγιά.

—«Ἔ, τί νὰ γίνη!» εἶπε ἀναστενάζοντας ὁ μπάρμπα-Γιαννάκης.

Ἡ γιαγιά ἀγόρασε διάφορα βότανα ἀπὸ τὸν μπάρμπα-Γιαννάκη, ἔπειτα ἔφερε καὶ τὸν κέρασε κρασί.

Ὁ μπάρμπα-Γιαννάκης τὸ ἤπιε κι ἔφυγε.

«Χαιρετίσματα στὴν κυρὰ Φρόσω» τοῦ εἶπε ἡ γιαγιά.

—«Εὐχαριστῶ, εὐχαριστῶ» ἔκαμε αὐτὸς καὶ βγῆκε

Τὸ πάθημα τοῦ μπάρμπα-Γιαννάκη

μα ἔφυγε ὁ μπάρμπα-Γιαννάκης, ἡ
γιαγιά μου διηγή-
θηκε πῶς τυφλώ-
θηκε. Κάθισε σ' ἓνα
παγκάκι κι ἐγὼ κον-
τὰ της καὶ ἄρχισε:
«Εἶχαμε θέρος.
"Ὅλο τὸ χωριὸ ἦταν

ἔρημο. Μόνο μερικοὶ γέροι καὶ τὰ μικρὰ παιδάκια
εἶχαν μείνει σ' αὐτό.

»Ὁ μπάρμπα-Γιαννάκης θὰ ἦταν τότε ἴσαμε
δεκαῆξι χρονῶν καὶ κουβαλοῦσε τὰ δεμάτια του ἐδῶ
στὸ παραπάνω ἀλώνι. Εἶχε ἀρχίσει νὰ σκοτεινιάζει,
ὅταν ἔφερε τὸ τρίτο φόρτωμα. Καθὼς ἐπρόβαλε στὸ
χωριὸ ἀπὸ τὴν πέρα ράχη, τί βλέπει; Φωτιά στὴν
κάτω γειτονιά, φλόγες μεγάλες σπίθες, καπνὸ. "Ακου-
σε καὶ φωνές ξεφωνητά. Ἀφήνει τότε τὸ μουλάρι
του φορτωμένο καὶ τρέχει. Φτάνει κοντὰ καὶ βλέπει
πῶς καιόταν τὸ σπίτι τοῦ Παναγιώτη Γκρίτσαλη.

"Ὅσοι εἶχαν γυρίσει ἀπὸ τὰ χωράφια τους καὶ
ἦταν λιγοστοὶ αὐτοὶ καὶ οἱ ἄνθρωποι τῆς ἀγορᾶς,
εἶχαν τρέξει καὶ πολεμοῦσαν μὲ κουβάδες, μὲ τενε-
κέδες καὶ ἀσχιά νὰ σβήσουν τὴ φωτιά. Αὐτὴ ὅμως
εἶχε πάρει δρόμο. Φυσοῦσε κι ἓνας ἀέρας δυνατός.

Ὁ κόσμος αὐτός, ποὺ πολεμοῦσε νὰ σβήσῃ τὴ
φωτιά, νόμιζε πῶς στὸ σπίτι δὲν ἦταν ἄνθρωποι.

Ὅμως ἐκείνη τῇ στιγμῇ ποὺ ἔφτασε ὁ Γιαννάκης, ἓνα προσωπάκι φάνηκε σ' ἓνα παράθυρο νὰ σαλεύη.

Πολλοὶ τὸ εἶδαν καὶ φώναζαν: «Παιδί εἶναι μέσα, παιδί!»

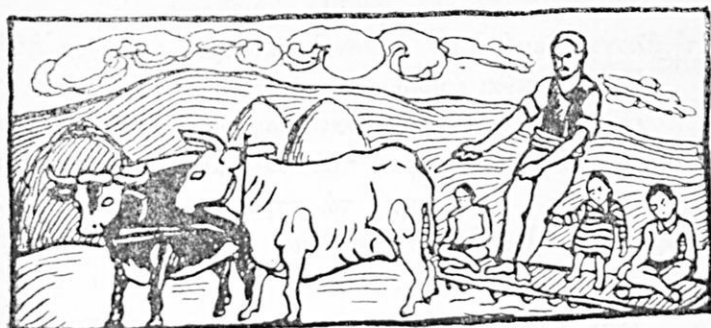
— «Θὰ εἶναι ἡ Φρόσω» πρόσθεσε κάποια γριούλα. Τὸ προσωπάκι εἶχε χαθῇ ἀπὸ τὸ παράθυρο. Ὅλοι φώναζαν σὰν τρελοί, δοκίμαζαν νὰ πᾶνε, ἀλλὰ ποῦ! Κανεὶς δὲν τολμοῦσε ν' ἀνεβῇ ἀπάνω στὸ φλογισμένο σπίτι! Ὁ Γιαννάκης ὅμως ὥρμησε. Τὸν ἔχασαν ἀρκετὴ ὥρα. Νόμισαν πὼς εἶχε καὶ αὐτός, μὰ νά, φάνηκε κρατώντας στὰ χέρια του ἓνα κοριτσάκι. Ἀλλὰ καθὼς λέγανε ὅλοι πὼς εἶχαν γλιτώσει καὶ οἱ δύο, πέφτουν ξύλα ἀναμμένα πάνω του, στὸ κεφάλι του, τὸν πληγώνουν καὶ τὸν τυφλώνουν. Τὸ κοριτσάκι ὅμως δὲν εἶχε πάθει τίποτε!

Ἐτσι τυφλώθηκε ὁ Γιαννάκης. Ἀρχισε ὅμως, ὅταν γιатρεύτηκαν οἱ πληγές, νὰ γυρίζη ἐδῶ κι ἐκεῖ, καὶ προσπαθοῦσε νὰ πηγαίνει, ὅπου πήγαινε ὅταν εἶχε τὸ φῶς του. Καὶ τὸ κατώρθωσε. Ἐμαθε καὶ νὰ πλέκη καλάθια, νὰ πελεκᾷ κουτάλια, νὰ κεντᾷ ρόκες.

Ὅσοι τὰ ἐβλεπαν τὰ ἔβρισκαν πολὺ ὥραϊα.

Ὅταν ἔρχε σὲ ἡλικία ποὺ ἔπρεπε νὰ πάρη γυναῖκα, ποιά μπορούσε νὰ πάρη ἓναν τυφλό;

Ἀλλὰ καὶ αὐτὸς οὔτε τὸ συλλογίζόταν νὰ κάμῃ οἰκογένεια. Ἦταν ὅμως μιὰ κόρη, ποὺ δὲν ἤθελε ἄλλον ἀπ' αὐτὸν νὰ πάρη: καὶ αὐτὴ ἦταν ἡ Φρόσω ποὺ γιὰ νὰ τὴ σώσῃ εἶχε χάσει τὸ φῶς του. Καὶ ἡ Φρόσω τὸν πῆρε.

Στὸ χωριὸ ὕστερα ἀπὸ τὸ θέρο.

ταν τελειώσῃ ὁ θέρος, ἀρχίζει τὸ ἀλώνισμα. Ἀπὸ τοὺς κάμπους ἀνεβαίνουν ἐκεῖνοι ποὺ θ' ἀλωνίσουν τῶν μεγάλων νοικοκυραίων τὶς θημωνιές.

Οἱ φτωχοὶ τ' ἀλωνίζουν μὲ τὰ βόδια τους ἢ καὶ μ' ἓνα βόδι καὶ τὸ γαῖδουράκι τους. Δεμένα αὐτὰ στὸ ζυγὸ σέρνουν τὸ βαρὺ σανίδι, ποὺ στὸ κάτω μέρος γιὰ δόντια ἔχει πολλὲς πολλὲς στοურναρόπετρες. Γιὰ νὰ βαραίνῃ ἡ σανίδα καὶ νὰ κόβουν γερὰ τὰ δόντια τῆς τὶς καλαμιές καὶ νὰ βγάζουν τὰ σπειριὰ ἀπὸ τὰ στάχυα, στέκει ἀπάνω ὀρθὸς ὁ νοικοκύρης μὲ τὰ παιδιά του.

Ἐκεῖ ἀπάνω μοῦ ἀρέσει ν' ἀνεβαίνω κι ἐγὼ μὲ τὸ φίλο μου τὸ Σπύρο. Μὰ τί τοῦμπεσ παίρνει ὁ Σπύρος! Σὰν τόπι κατραχυλᾷ ἀπάνω στὸ ἄχυρο. Ἐμεῖς γελοῦμε καὶ τὰ βόδια στρέουν καὶ τὸν κοιτάζουν με τὰ μεγάλα τους μάτια. Πόσο γρήγορα ὅμως γυρίζουν

τ' ἄλλα, δεμένα μὲ σκοινιά καὶ πόσο ἀργὰ τὰ βόδια.
Καθὼς εἶναι γύρω ἀπὸ τὸ χωριὸ τ' ἁλώνια τὴν
ἐποχὴ τοῦ ἁλωνισμοῦ εἶναι χωμένα μέσα σὲ χρυσὰ
σύννεφα ἀπὸ τ' ἄχυρα, ποὺ τὰ λιχνίζουν ψηλά καὶ
τὰ παίρνει ὁ ἀέρας καὶ τὰ στριφογυρίζει σὰ χρυσὰ
κουνούπια. Καὶ οἱ στέγες τῶν σπιτιῶν εἶναι στρω-
μένες μὲ χρυσὴ σκόνη.

Καὶ στὶς βρυσούλες τώρα καὶ στὰ ποταμάκια
εἶναι ὀίλη κίνηση. Πλένουν τὸ σιτάρι καὶ τὸ σμιγάδι
νὰ φύγῃ τὸ γῶμα καὶ τ' ἀπλώνουν στὶς ἀντρομίδες νὰ
στεγνώσῃ καὶ ἔπειτα νὰ τὸ πᾶνε στὸ μύλο.

Χαρὰ στὰ παιδιὰ ποὺ θὰ φᾶνε τίς ἀνιὲς κουλού-
ρες!»

Τὴν ἐποχὴ αὐτὴ ξανάρχεται ὁ μπαλωματῆς, ποὺ
ἐρχεται χρόνια τώρα στὸ χωριό.

Ἔρχεται καὶ ὁ γανωματᾶς νὰ κάμῃ συντροφιά
τοῦ γρόφτου καὶ οἱ τυρολόγοι μὲ τίς μπογιές, τὰ πα-
νιά καὶ τίς φανταχτερὲς κορδέλες.

Καὶ ἀκούεται τότε στὸ χωριό:

«Παπούτσια νὰ μπαλώσωμε!»

— «Χαλκώματα νὰ γανώσωμε!»

— «Μπογιεσεές, τσίτια, χασέδες, κορδέλες, χτένια,
τσατσάρες!.....»

Καὶ δὲν εἶναι μόνο αὐτοί. Ἔρχονται ὁλόκληρὲς
συντροφιές: ἀπὸ χτίστες νὰ χτίσουν τὰ καινούρια
σπίτια, ἀπὸ παραγκοὺς νὰ φτιάσουν πόρτες καὶ παρά-
θυρα, καὶ ἄλλες ἀπὸ ἀσβεστάδες γιὰ νὰ χτίσουν τ' ἀ-
σβεστοκάμينا, καὶ ἀπὸ πριονάδες ποὺ θὰ σκίσουν καμὶ
μεγάλῃ καρυδιᾷ ἢ καστανιά, σανίδες, ἀπὸ ἔλατα καὶ
δοῦγες ἀπὸ βαλανιδιές. Ἀπὸ τίς δοῦγες θὰ γίνουντὰ

καινούρια βαρέλια. "Όπου καὶ νῆαί θ' ἀρχίσουν νὰ
ὠριμάζουν τὰ σταφύλια.

"Έρχονται αὐτὴ τὴν ἐποχὴ, γιατί τότε βρίσκουν
δουλειά, καὶ οἱ χωρικοὶ ἔχουν νὰ τοὺς πληρώσουν μὲ
σιτάρι, καὶ τὸ σιτάρι τὸ ἔχουν ἀνάγκη οἱ φτωχοὶ
τεχνῖτες.

"Έτσι σὰ διαβατάρικα πουλιὰ περνοῦν οἱ τεχνῖ-
τες ἀπὸ τὸ χωριό.

Τέσσερα ἀδέρφια.

Τέσσερα

(γύριζε γοργά!)

τέσσερα ἀδέρφια στὸ χορὸ ὅξω στοὺς κάμπους σέρνουν
πιασμένα χέρι, χέρι,
τοῦ Γεροχρόνου τὰ παιδιὰ
ποῦναι τάγορνα ὁμορφονιοὶ κι ἡ κόρη δίχως ταῖο.

Τὸ πρῶτο

(μᾶνα μας γλυκειά!)

τὸ πρῶτο ἀγόρι τραγουδεῖ: «Σφαλῆστε τὰ βιβλία
στὶς ἐξοχὲς νὰ πᾶμε,

νὰ δροσιστοῦμε στὰ νερά.

στὸν Ἰσκιο τῆς γερομυριᾶς τὰ ὀπωρικά νὰ φᾶμε».

Καὶ τ' ἄλλο

(κράτα τὸ χορό!)

καὶ τ' ἄλλο ἀγόρι τραγουδεῖ. «Ὁ τρύγας τώρα ἀρχίζει
μὲ χαρωπὰ τραγούδια
σταφύλια καὶ σταφύλια δῶ,
πατεῖτε, ἄντρες, στοὺς ληνούς, τρυγᾶτε, καπελούδια!

Τὸ τρίτο

(ὦ μὰ τί χαρά!)

Τὸ τρίτο λέει. «Ὅμως κι ἐγὼ τὰ παραμύθια φέρνω
τριγύρω στὰ μαγκάλια
μαζὶ μὲ κάστανά ψητά,
Ἀγιοβασίλη φέρνω γώ, ἐγὼ καὶ πορτοκάλια».

Κι ἡ κόρη

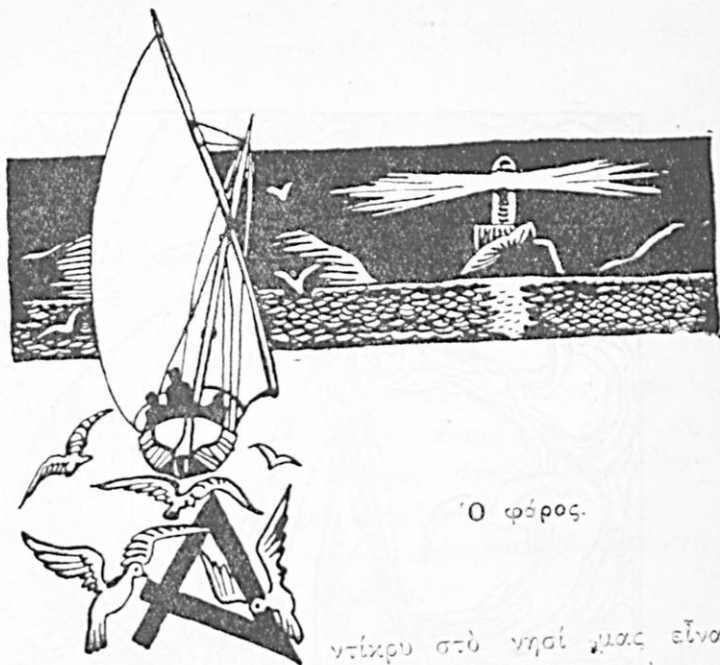
(κοίταξε ὁμορφιές!)

κι ἡ κόρη πρώτη τραγουδεῖ «τοὺς κάμπους λουλου-
καὶ τὰ κλαδιὰ φουντώνω, [δίδω
τοῦ Πάσχα φέρνω τὶς χαρές,
στῆς νύχτας μέσα τῇ δροσιᾷ μ' ἀηδόνια ξεφαντώνω».

Κι ὅλα τους

(γυρίζε γοργά!)

κι ὅλα τους τραγουδοῦν μαζὶ: «Γυρνᾶμε νύχτα μέρα
πιασμένα χέρι, χέρι,
ἐμεῖς τοῦ χρόνου τὰ παιδιὰ,
τρεῖς γιοὶ κι οἱ τρεῖς ὁμορφονιοί, μιὰ κόρη
δίχως ταίρι».

Ὁ φάρος.

ντίκρυ στὸ νησί μας εἶναι ἄλλη νησί. Στὸ στενὸ πὺν σχηματίζεται ἀνάμεσα στὸ δυὸ νησιά, ἢ θάλασσα εἶναι σχεδὸν πάντοτε ταραγμένη. Στὴν εἴσοδο τοῦ πορθμοῦ εἶναι ἓνα ξερονήσι κι ἄπάνω κεῖ εἶναι ὁ φάρος.

Στὸ φάρο αὐτὸν πήγαινε μὲ τὴ βάρκα τοῦ ὁ πατέρας μου κάμποσες φορές τὸ χρόνο γιὰ νὰ βλέπῃ τὸ φύλακα τοῦ φάρου, ἓναν παλιὸ ναυτικὸ καὶ φίλο του, τὸν καπετὰν Μπόγαλη.

Πολλὲς φορές εἶχα πεῖ στὸν πατέρα μου νὰ μὲ πάρῃ μαζί του, νὰ ἰδῶ τὸ φάρο, μὰ δὲ μοῦ ἔκανε τὴ χάρη.

Ἦταν Αὐγούστος μῆνας πὺν ἦρθε στὸ νησί μας ὁ ἑξάδερφός μου ὁ Κωστής, γιὸς τῆς ἀδερφῆς τοῦ πατέ- μου. Ὁ Κωστής, ὅταν εἶδε τὸν πατέρα μου νὰ ἔλ-...

μάζει τὴ βάρκα του κι ἔμαθε πὼς θὰ πήγαινε στὸ φάρο, τοῦ εἶπε:

«Θὰ μᾶς πάρης κι ἐμᾶς, θεῖε, μαζί σου;»

— «Καλὰ, νὰ σᾶς πάρω» τοῦ ἀπάντησε ὁ πατέρας μου.

Ἦταν ἀπόγευμα πὺ μπήκαμε στὴ βάρκα.

Τραβήξαμε λίγο τὰ κουπιὰ, ὅσο νὰ βροῦμε ἀέρα, κι ὕστερα ἡ βαρκοῦλα μας ἔβαλε πλήρη κατὰ τὸ βράχο πὺ ἦταν ὁ φάρος.

Μὲ φουσκωμένο τὸ πανὶ ἔτρεχε, ἔτρεχε ἡ βαρκοῦλα σκίζοντας τὰ κύματα. Οἱ ἄφροὶ μᾶς ράντιζαν.

Γύρω μας πετοῦσαν πλῆθος γλάροι. Βουτοῦσαν σὰ σαῖτες στὴ θάλασσα καὶ ἄρπαζαν τὰ ψάρια.

Μιά κάνουν καὶ τὰ ρίχνουν στὸν ἀνοιχτὸ φάρυγγά τους, μὲ τὸ κεφάλι πρὸς τὰ κάτω.

Καὶ εἶναι ἀχόρταγοι. Μᾶς σίμωναν, ἦρθαν κοντὰ στὴ βάρκα μας, κάνοντας γύρους. Ἴσως θέλουν κάτι νὰ τοὺς φιλέψωμε. Τοὺς ρίξαμε ἀποφάγια, πὺ εἶχαμε μαζί μας, καθὼς μᾶς τὸ εἶχε συμβουλέψει ὁ πατέρας μου. Μᾶς εἶχε πεῖ:

«Πάρτε αὐτὰ τ' ἀποφάγια· εἶναι καλὰ γιὰ τοὺς φίλους μας, τοὺς γλάρους!»

Ἔτσι τοὺς βλέπομε ἀπὸ κοντά. Κίτρινο εἶναι τὸ ράμφος τους κι ἀγκιστρωτὸ γιὰ ν' ἀγκιστρῶνῃ τὰ ψάρια, καὶ ροδοκόκκινο τὸ δέρμα πὺ ἐνώνει τὰ τρία μπροστινὰ τους δάχτυλα, ὅπως τῆς πάπιας. Τὰ πούπουλά τους εἶναι κάτασπρα, μὰ στὴ ράχη σταχτογάλαζα.

Πόσο ταιριάζει τὸ χρῶμα τους μὲ τὰ γαλανὰ νερά καὶ τοὺς ἀφρούς τῶν κυμάτων!

Τώρα πολλοὶ κουράστηκαν κι ἀφήνονται ἀπάνω στὰ κύματα νὰ τοὺς κουνοῦν.

Τὴν ξαίραμε πολὺ καλὰ τὴ μαλακὴ κούνια τῶν κυμάτων, γιατί κι ἐμεῖς ὅταν κουραζώμαστε ἀπὸ τὸ κολύμπι, πέφταμε ἀνάσκελα γιὰ νὰ ξεκουραστοῦμε.

Ὅσο πλησιάζαμε πρὸς τὸ βράχο, τόσο τὰ κύματα θεριεύουν.

Κοιτάξαμε στὸ μέρος ποὺ εἶναι μιὰ μεγάλη σπηλιά.

Τί ἀφροὶ ἦταν ἐκεῖνοι! Ὡς ἀπάνω στὴν κορυφὴ τοῦ βράχου ἔφταναν.

Καθὼς κλείνουν τὸν ἀέρα καὶ τὸν στενοχωροῦν οἱ βράχοι, ἐξήγησε ὁ πατέρας μου, παίρνει δύναμη νὰ πετᾷ τὸ νερὸ ψηλά».

Ἦταν κι ἄλλες σπηλιές μικρότερες στ' ἀκρογιαλὶ κι ἀκούσαν κουφὸς ὁ βόγκος.

Ὁ ἥλιος κόντευε νὰ βασιλέψῃ κι ἔβαφε τὶς ἀκρογιαλιές ρόδινες.

Οἱ φίλοι μας οἱ γλάροι πετοῦσαν κατὰ τὸ βράχο τοῦ φάρου.

Σὰ νὰ ἤξαιραν πὼς ἐκεῖ πηγαίνομε. Ἄλλοι ξεφύτρωσαν ἀπὸ κεῖ, ἀπὸ τὸ βράχο! Εἶδαμε κι ἓνα κοπάδι ἀγριοπερίστερα, ποὺ πήγαιναν νὰ κουρνιαξοῦν στὶς βαθιές σπηλιές τους.

Πλησιάσαμε στὸ φάρο· μὰ ἦταν ἀδύνατο νὰ πιάσωμε. Τὰ κύματα ὥρμοῦσαν σὰν τρελὰ στὸ βράχο, ἔσπαζαν ἐκεῖ, τινάζονταν καὶ ὑψώνονταν σὰν ἀγριεμένα ἄλογα. Ἄλλα κύματα ἀκολουθοῦσαν, ἔτρεχαν, σηκώνονταν ὅμοια μὲ τάγματα, μὲ στρατὸ ποὺ ὁρμᾷ, κάνοντας ἔφοδο σ' ἓνα κάστρο. Καὶ ὁ φάρος ψηλὰ ἔμοιαζε σὰ νὰ κοίταζε μὲ προσοχὴ πέρα μακριά, χωρὶς νὰ τὸν μέλῃ τί γινόταν κοντὰ του.

«Μὰ πῶς θὰ πλησιάσωμε;» ρώτησε ὁ ξάδερφός μου.

—«Τὸ καλὸ τὸ παλικάρι ξαίρει κι ἄλλο μονοπάτι!» τοῦ ἀπάντησε ὁ πατέρας μου. Καὶ σὲ λίγο, σὲ μιὰ ἐπιτήδεια στροφή, ἔκαμε τὴ βάρκα νὰ περάσῃ τὸ δυτικὸ ἀκρωτήριο καὶ νὰ πιάσῃ στὸ νότιο μέρος, μέσα σὲ δυὸ βράχους, ὅπου ἦταν λίγη ἀμμουδιά.

Εὐπόλυτοι πηδήσαμε στὰ νερά γιὰ νὰ τραβήξωμε τὴ βάρκα ἔξω. Ἐκείνη τὴ στιγμή ἀκούσαμε μιὰ φωνὴ νὰ λήῃ: «Καλῶς ὠρίσατε, καλῶς ὠρίσατε!» Γυρίσαμε καὶ εἶδαμε ἓνα γέροντα νὰ ἔρχεται πρὸς ἐμᾶς.

—«Καλῶς σὲ βρήκαμε, καπετὰν Μπόχαλη!» τοῦ ἀπάντησε ὁ πατέρας μου ἀπὸ τὴ βάρκα.

Καταλάβαμε πῶς ὁ γέροντας ἦταν ὁ φύλακας τοῦ φάρου, ὁ φίλος τοῦ πατέρα μου.

—«Σᾶς εἶδα ἀπὸ μακριὰ μὲ τὰ κιάλια», εἶπε ὁ γέρος καὶ μᾶς βοήθησε νὰ βγάλωμε ἔξω τὴ βάρκα.

—«Αὐτὸς εἶναι ὁ γιός σου;» εἶπε γιὰ μένα ὁ γέρος.

—«Ναί, τοῦ εἶπε ὁ πατέρας μου.

—«Τὸ ἄλλο παλικάρακι;»

—«Εἶναι τῆς ἀδερφῆς μου».

—«Τῆς μοιάζει πολὺ» εἶπε ὁ καπετὰν Μπόχαλης. «Μὰ πᾶμε τώρα. Ὅσο ν' ἀνεβοῦμε στὸ καλύβι μου, θὰ σκοτεινιάσῃ, καὶ πρέπει ν' ἀνάψω τὸ φανάρι.»

Κάμαμε ὅπως μᾶς εἶπε γρήγορα. Πήραμε ἔπειτα ἀπὸ τὴ βάρκα δυὸ κοφίνια μεγάλα γεμάτα τρόφιμα, μιὰ στάμνα μὲ κρασί καὶ μιὰ μὲ λάδι, δῶρα τοῦ πατέρα μου στὸ φίλο του.

Ἀνεβαίνοντας τὰ σκαλάκια φτάσαμε στὸ καλυβάκι τοῦ ἐρημίτη, τοῦ καπετὰν Μπόχαλη, ποῦ ἦταν στὰ πόδια τοῦ Φάρου.

Ξέρα κι έρημιά. Γύρω ή θάλασσα άπλωνόταν τα ραγμένη, σά νά φώναζε μέ χίλια μύρια στόματα· και ό άνεμος σά νά ούρλιαζε έκεϊ.

Ήφοϋ μπήκαμε μέσα, ό καπετάν Μπόχαλης άναψε μιá τενεκεδένια λάμπα και τήν άπόθεσε σ' ένα κοντό τραπεζάκι, πού δέν ήξαιρε κατά ποιά μεριά νά πέση. "Επειτα πήρε ένα φαναράκι και ειπε :

«Αν θέλουν τά παιδιά νά ιδούν άς έρθουν».

Άνεβήκαμε. Ό φύλακας άναψε τή λάμπα του φάρου κι έβαλε σέ κίνηση ένα μηχανήμα πού γύριζε τó φαναράκι κανονικά. Τó φαναράκι αυτό μοιάζει μέ τά φανάρια πού έχουν οι άμαξάδες και τ' αυτοκίνητα. Άπό μέσα είναι ντυμένο μέ καθρέφτες γουβωτούς, κι έχει μιá στρογγυλή πορτούλα, κλεισμένη μέ χοντρό γυαλί, για νά βγαίνει μονάχα άπ' αυτή τó φως. Αυτό τó γυαλί έχει τή δύναμη νά στείλη πολύ μακριά τó φως τής λάμπας.

"Ετσι, καθώς τó φανάρι γυρίζει, ρίχνει φως και φωτίζει τή θάλασσα πότε πρòς τó βοριά, πότε πρòς τή δύση, πότε πρòς τó νότο και πότε πρòς τήν άνατολή.

Τó φως αυτό πού σκorpίζεται, είναι ή μοναδική έλπίδα των καραβιων πού περνούν στο στενό ή περνούν μακριά. "Ετσι ζαίρουν πού βρίσκεται, όταν οι νύχτες είναι σκοτεινές, και παλεύουν οι άνεμοι και βογκούν τά κύματα και σκούζουν οι κεραυνοί, και άποκρίνονται οι σπηλιές. Μά πόσο βούιζε έκεϊ άπάνω ό άνεμος! Πώς ούρλιαζε!.....

Τόν έφαντάστηκα πώς θά έκανε τις άγριες νύχτες. Δέ θά ήταν άνέμου φωνές τότε, παρά δαιμόνων! Είχε

προχωρήσει ή νύχτα, όταν καθίσαμε νά φάμε. Είχε έρθει καί ό σύντροφος τοῦ καπετάν Μπόχαλη, παλιός ναυτικός κι αὐτός.

Στό θαμπό φῶς τῆς λάμπας πού κάπνιζε, φάνταζαν οἱ δυό θαλασσοδαρμένοι σάν ζωτικά.

‘Ο βόγκος τῶν κυμάτων ἐρχόταν ἀδιάκοπος καί σά νά γινόταν ὅσο πήγαινε δυνατώτερος, νά μᾶς πλησίαζε, νά ἐρχόταν κοντά μας.

«Τί ζωή πού τήν περνοῦν οἱ κακόμοιροι ἐδῶ ἀπάνω!» σκεπτόμουνα γώ. Νά βλέπουν μιᾷ φορᾷ στούς δυό μῆνες τὸ καράβι πού τοὺς φέρνει τὰ τρόφιμα καί τὸ πετρέλαιο! Καί τί τρόφιμα; Γαλέτες καί παστά κρέατα καί ψάρια. Νά πίνουν βρόχινο νερό ἀπὸ τῇ μικρῇ στέρνα, κι ἀπὸ ἓνα κιηπαράκι καμωμένο ἀπὸ φερτὸ χῶμα νά προμηθεύωνται κανένα χορταρικό... Καλὰ πού βρισκόταν κάποτε κανένας φίλος νά τοὺς φέρνῃ κάτι ἄλλο, σῦκα καί σταφύλια καί τόσα καλὰ πού ἔχει ὁ ἄλλος κόσμος.

Εἶχαν τίς πετονιές τους καί μιὰ παλιὰ βάρκα, γιὰ νά τρῶνε καί κανένα φρέσκο ψάρι.

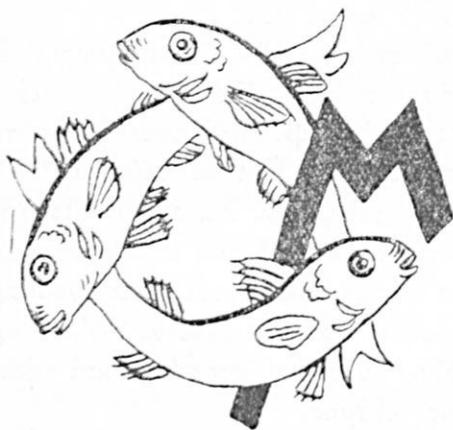
Καί ὅμως φαίνονταν εὐχαριστημένοι δὲν τοὺς πείραζε ἡ ἐρημιὰ. Μὰ ἐρημιὰ θὰ ἦταν γι’ αὐτοὺς ἐκεῖ πού ζοῦσαν, κοντὰ στὴν ἀγαπημένη τους τὴ θάλασσα;

Τώρα δὲν ταξίδευαν, ναί, ἀλλὰ κάνουν ἓνα μεγάλο καλὸ σὲ κείνους πού ταξίδευαν, στ’ ἀδέρφια τους πού γυρίζουν μὲ τὰ καράβια.

Τὴν ἄλλῃ μέρα εἶδαμε τίς φωλιές τῶν γλάρων ἀπάνω στοὺς γύρω βράχους.

Εἶχαν πιά ξεπετάξει τὰ μικρά τους τὰ γλαράκια. Τ’ αὐγὰ τους μᾶς εἶπε ὁ φύλακας πὼς μοιάζουν σάν ἀχλάδι κι ἔτσι δὲν κατακυλοῦν.

Εἶχε ἀρκετὴ θάλασσα, μὰ φύγαμε. Μοῦ φάνηκε παράξενο γιατί φύγαμε γρήγορα· τὸ κατάλαβα ὅμως κατὰ τὸ δειλινό, πού ξέσπασε μιὰ μπόρα τρομερή. Ἡ θάλασσα ὤρμουσε στὴ στεριά, σὰ νὰ ἤθελε νὰ τὴν καταπιῇ καὶ ὅλα ἦταν κατασκότεινα! Ὡ πῶς θὰ ἦταν ἐκεῖ στὸ φῶς!

Ψάρεμα μὲ συρτή.

Ἰὰ φορά, ὅταν ἤμουν μικρός, ἐταξίδευα ἐγὼ καὶ ὁ πατέρας μου μὲ καΐκι. Ἐκεῖ πού κοίταζα τὸ ἓνα καὶ τὸ ἄλλο μοῦ κίνησε τὴ προσοχὴ κάτι ἀσυνήθιστο. Στὰ πλάγια τῆς πρύμνης ἑνας γεροναύτης τραβοῦσε ἓνα λεπτὸ σπάγγο μέσα ἀπὸ τὰ κύματα. Πότε τὸν τίναζε δεξιά, πότε ἀριστερά καὶ πότε πρὸς τὰ πάνω. Ἐτρεξα κοντά του.

«Λίγο πέρα, μοῦ εἶπε, καὶ μὴν κρεμιέσαι πολὺ ἔξω, καὶ πέσης μέσα!»

Σὲ λίγο φάνηκε στὴν ἐπιφάνεια ἓνα μεγάλο ψάρι. Τὰ κινήματα τοῦ ναύτη τώρα ἦταν πιὸ δυνατά. Ἐξαφνα ἓνα πολὺ δυνατό κίνημα πρὸς τὰ πάνω, καὶ τὸ ψάρι κρεμόταν στὸν ἀέρα. Τὸ τράβηξε γρήγορα ὅπάνω, τὸ πέταξε μὲς στὸ καλὰθι καὶ ἔπειτα τὸ ξαγκίστρωσε.

Πῶς σπαρτάριζε τὸ δυστυχισμένο! Ἦταν ἓνα ψάρι χρυσοκόκκινο, κι ἄλλαζε ὅλα τὰ χρώματα πού

ἔχει τὸ οὐράνιο τόξο, ὅσο ἦταν ἀκόμῃ ζωντανό. Ὁ γεροναύτης μοῦ εἶπε πῶς τὸ ψάρι τὸ λένε συναγρίδα καὶ τὸ ἐργαλεῖο ποὺ τὸ ψάρευε συρτή.

Ἦταν ἓνας σπάγγος ὡς εἴκοσι ὀργιές, ποὺ στὴν ἄκρῃ του εἶχε ἓνα χάλκινο σύρμα, ὡς μιὰ ὀργιὰ καὶ ἓνα ἀγκίστρι μεγάλο στὸ τέλος.

Πῆρε ἔπειτα ὁ γεροναύτης ἓνα μικρὸ ψαράκι, ποὺ τὸ ἔλεγε χάνο, τοῦ ἔγδαρε τὴν οὐρά, τὸ πέρασε στὸ ἀγκίστρι καὶ τὸ ξανάριξε στὴ θάλασσα. Ἐπειτα ἔφηνε λίγο λίγο τὴ συρτή.

Εἶχε ξετυλίξει ἀπάνω ἀπὸ τὸ μισὸ σπάγγο, ὅταν ξανάρχισε νὰ τὸν μαζεύῃ, ἀλλὰ μὲ μεγάλη εὐκολία καὶ πολὺ γρήγορα. Φαίνόταν πῶς τὸ ψάρι πιάστηκε καὶ ἐρχόταν σὰ μονάχο του νὰ πέσῃ στὰ χέρια τοῦ ψαρῆ.

«Δὲν πᾶμε καλά, μικρέ μου» εἶπε, «ἄτυχος εἶσαι».

Σὲ μιὰ στιγμὴ ἓνα τίναγμα τοῦ σπάγγου κι ὁ γέρος εἶπε: «Πάει τ' ἀγκίστρι!»

Καὶ ἀλήθεια, καθὼς ἀνάσυρε τὸ σπάγγο, ἔλειπε τὸ σύρμα καὶ τὸ ἀγκίστρι.

Ἦταν γοφάρι, μοῦ εἶπε ὁ γεροναύτης, καὶ μὲ τὰ μυτερά του δόντια μοῦ ἔκοψε τὸ σπάγγο.

Αὐτὸ δὲν προσπαθεῖ νὰ φύγῃ, ἅμα γελαστῇ καὶ τσιμπήσῃ, παρὰ νὰ κόψῃ τὸ σπάγγο».

— «Καὶ τὸ ἀγκίστρι ποὺ χῶθηκε στὸ στόμα του:» ρώτησα.

— «Εἶναι πονηρὸ καὶ ξαίρει καὶ ξεγκιστρώνεται» μοῦ εἶπε «τοῦ εἶναι ἀρκετὸ ποὺ γλίτωσε τὴ ζωὴ του».

Στὸ μεταξὺ ἔπεφτε σιγὰ σιγὰ τὸ ἀεράκι, καὶ τὰ πανιὰ κρέμονταν. Ὁ δρόμος τοῦ καϊκιοῦ λιγότευε.

Δεν πέρασε πολλή ώρα καὶ ὁ ἀέρας ἔπεσε οὐλότεια·
σιγὰ σιγὰ τὸ καῖκι σταμάτησε.

Γύρω μας τώρα ξεπρόβαλαν νησάκια χαριτωμένα.
Εἶχαμε περάσει ἀνάμεσα σὲ δυό, καὶ τώρα μπαίναμε
στὸ στενὸ ποῦ σχημάτιζαν ἄλλα δυό. Οἱ ναῦτες τώρα
πῆραν τὰ κουπιά.

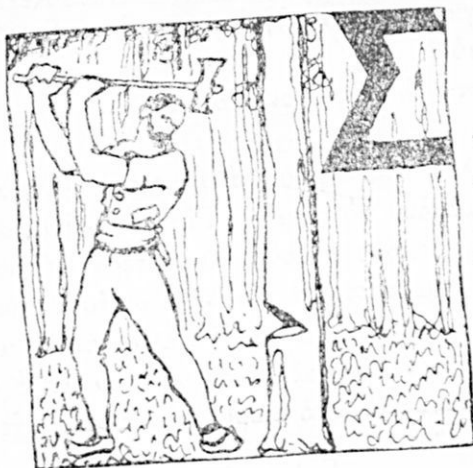
Ὁ γεροναύτης ξανάριξε τὴ συρτή.

Κάποιο ψάρι τσίμπησε καὶ τραβοῦσε τὸ σπάγγο.
Ὁ γεροναύτης ἄρχισε πότε νὰ τραβᾷ, πότε νὰ τι-
νάξῃ τὸ σπάγγο καὶ πότε νὰ τὸν ἀφήνῃ. Σὲ λίγο μιὰ
συναγρίδα φάνηκε στὴν ἐπιφάνεια νεκρή.

«Ἐσκασε ἀπὸ τὸ κακό της» μοῦ εἶπε ὁ γεροναύτης.
Τὴν ἔσυρε ἀπάνω. Ἦταν μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν πρώτη.
Ἀπὸ μακριὰ τώρα πρόβαλε τὸ μεγάλο νησι ποῦ θὰ
πηγαίναμε. Ἄν εἶχαμε ἀέρα, μᾶς ἔλεγε ὁ καπετά-
νιος, θὰ φτάναμε σὲ λίγες ὥρες. Σὲ μένα φαινόταν
πὼς σὲ λίγο θὰ φτάναμε.

Ὁ μάγειρος ἦρθε καὶ πῆρε τὰ ψάρια ἀπὸ τὸ γερο-
ναύτη. Καθὼς ὅμως τὰ ἔκοβε τοῦ ἄρπαξε ἓνα ψαρο-
κέφαλο ὁ κατάμαυρος γάτος τοῦ καϊκιοῦ. Τρέχει πίσω
τὸ ναυτόπουλο ξυπόλυτο, νὰ τοῦ τὸ πάρῃ. Ποῦ ὅμως!
Αὐτὸς ἔχει χωθῇ στὸ ἀμπάρι μὲ τὸ ψαροκέφαλο.

Τὰ κάρβουνα
καὶ ὁ ἀσβέστης.

Α'.

τὸ δάσος τὸ τσε-
κούρι ἀκούεται βα-
ριά. "Ὅλη μέρα στὸ
δάσος ἀκούεται τὸ
τσεκούρι! «Γιάπ!
γκούπ! Γιάπ!
γκούπ!»

Γιατὶ χτυπᾷ τὸ
τσεκούρι μέσα στὸ

δάσος; Πέρασε τὸ καλοκαίρι κι ἤρθαν οἱ καρβουνιάρη-
δες, νὰ μᾶς δώσουν τὸ χειμῶνα φωτιά. Κάρβουνα θὰ
μᾶς δώσουν, νὰ τὰ βάλουμε στὸ μαγκάλι, νὰ γίνουν κάρ-
βουνα χρυσοκόκκινα.

Θὰ καθίσουμε τότε ὅλοι γύρω, θὰ ψήσουμε λάστανα
καὶ θὰ εἰποῦμε παραμύθια καὶ ἱστορίες παλιές. Ὁ
βοριάς ἐξω θὰ σφυρίζη θυμωμένος· τὰ δέντρα τοῦ
κῆπου μας θὰ χτυποῦν τ' ἄφυλλα κλαριά τους σκλη-
ρά: κράπ! κρούπ! Τὸ χιόνι λευκὸ καὶ ἀπαλὸ θὰ κατε-
βαίνει στὴν αὐλὴ μας.

Μὰ ἐμεῖς μέσα στὴν καλοστρωμένη κάμαρα θὰ
καθώμαστε γύρω στὸ μαγκάλι. Τὰ κάρβουνα θὰ ροδοβά-
φουν τὰ πρόσωπά μας, θὰ ζεσταίνουν τὸ σῶμα μας,
καὶ θὰ μᾶς κάνουν νὰ γελοῦμε γιὰ τὸ χιόνι ποὺ σκε-
πάζει τὴν αὐλὴ μας καὶ γιὰ τὸ ἄγριο σφύριγμα τοῦ
βοριά. Τὰ παιδιά θὰ φλυαροῦν ἢ γάτα με σηκωμένη
τὴν οὐρά θὰ τεντώνεται καὶ θὰ ρουθουνίζει· οἱ νιές θὰ
κεντοῦν ἢ θὰ ράβουν καὶ οἱ γέροι θὰ λένε τὰ παραμύθια.

Καὶ μιὰ στρυμμένη λεμονόκουπα ἀπάνω στὰ κάρβουνα
θὰ τσιτσιρίζη συγκρατητὰ κι ἀδιάκοπα, σὰ νὰ βαστᾶ
τὸ ἴσο στὸ παραμῦθι.

Νά, γιατί χτυπᾷ τὸ τσεκούρι στὸ δάσος.

"Ὅλη μέρα δουλεύαν οἱ καρβουνιάρηδες στὴ λαγκα-
διὰ, γιὰ νὰ ἐτοιμάσουν τὸ καμίνι. Ρίχνουν κάτω ἀ-
γριόδεντρα μὲ τὰ τσεκούρια τους, κι ὕστερα κόβουν
μὲ τὸ πριόνι μικρὰ κομμάτια, τὰ χοντρά κλωνάρια τους.

"Ὅλα αὐτὰ τὰ κομμάτια θὰ τὰ βάλουν ἔπειτα μὲ
τάξη ἓνα ἀπάνω στὸ ἄλλο, καὶ θὰ τὰ κάμουν μεγάλο
σωρό. Πλατὺς θὰ εἶναι κάτω ὁ σωρὸς κι ἀπάνω μυτε-
ρός, ἀπαράλλαχτος σὰν ἓνα μεγάλο χωνί.

Στὴν κορυφὴ τοῦ σωροῦ θ' ἀφήσουν μιὰ τρύπα, ποὺ
θὰ φτάνη ὡς κάτω. "Ὅμοιες τρύπες θ' ἀφήσουν καὶ
γύρω στὴ βάση, ποὺ θὰ συγκοινωνῇ μὲ τὴν τρύπα τῆς
κορυφῆς. Τὸ σωρὸ θὰ τὸν σκεπάσουν μὲ χῶμα, ἐκτὸς
ἀπὸ μερικὲς τρυπες ἔπειτα θὰ βάλουν μὲ προσανάμ-
ματα φωτιά στὴ μεσιανή, κι ὕστερα θὰ κλείσουν μὲ
τὴ σειρὰ τῆς ἄλλης τρυπες.

"Ὑστερα θὰ κλείσουν ἐκεῖνες ποὺ εἶχαν ἀνοιχτές
καὶ θ' ἀνοίξουν ὅσες εἶχαν κλειστές....

Ἡ φωτιά ἔτσι θὰ προχωρῇ ἄργα καὶ χωρὶς νὰ λαμ-
παδιάζη μέσα στὸ σωρό. Οἱ καρβουνιάρηδες, ὅταν κα-
ταλάβουν πὼς ἡ φωτιά πέρασε ὅλο τὸ σωρό, καὶ ἰδοὺν
νὰ βγάζη φλόγες χωρὶς καπνὸ, θὰ βουλώσουν ὅλες
τῆς τρυπες μὲ χῶμα καὶ θὰ τὴν ἀφήσουν νὰ κρυφο-
καίη.

Σὲ δυὸ τρεῖς μέρες θὰ ξεσκεπάσουν τὸ σωρὸ καὶ
τὰ κάρβουνα θὰ εἶναι ἔτοιμα.

Β'.

Εἶναι πάλι ἐκεῖνο
 πὺ καπνίζει κοντὰ
 στὸ λόφο, τὸν πε-
 τρωτὸ

Βγάζει μαῦρο στρι-
 φτὸ καπνὸ, μαῦρο
 καὶ πυκνὸ καπνὸ,
 πὺ ἀνεβαίνει στὰ

σύννεφα ν' ἀνταμώσῃ τὴν καταιγίδα; Πίσω του βγαί-
 νουν κάτι γλῶσσες πύρινες. Γλῶσσες φωτιᾶς πηδοῦν
 ψηλά, σὰ νὰ θέλουν ν' ἀκολουθήσουν τὸν καπνὸ στὸ
 ἀβέβαιο ταξίδι του. Μὰ δὲν μποροῦν νὰ τὸν ἀκολου-
 θήσουν καὶ πεισμώνουν κι ὅλο πηδοῦν ψηλότερα καὶ
 σφυρίζουν θυμωμένα, σὰ νὰ τοῦ λένε: «στάσου!»

Κι ἔτσι ὁ πέτρινος σωρός, πὺ στέκει κοντὸ στὰ
 λόφο τὸν πετρωτὸ μοιάζει ἀπὸ μακριὰ μὲ δράκο.
 Ἕνα δράκο ἀπὸ κείνους πὺ λένε τὰ παραμῦθια. Εἶναι
 ριζωμένος στὴ γῆ κι ἡ φλογόχοκκη κόμη του ἀνε-
 μίζει φοβερὰ. Μὰ δὲν εἶναι δράκος, εἶναι τὸ καμίνι,
 τὸ ἀσβεστοκάμινο.

Τελείωσε ὁ χειμῶνας κι ἔρχεται ἡ ἀνοιξ. Ἡρ-
 θαν οἱ ἀσβεστάδες νὰ κάμουν τὸν ἀσβέστη. Οἱ νοικοκυ-
 ρές τὸν θέλουν τὸν ἀσβέστη. Θ' ἀσπρίσουν τοὺς τοίχους
 τῶν πτιπιῶν, θ' ἀσπρίσουν τίς πετρινες σκάλες, τὰ πε-
 ζούλια, τίς μάντρες, ὅλα θὰ τὰ ἀσπρίσουν. Ἐρχεται ἡ
 Λαμπρὴ καὶ τὸ Χριστὸς Ἀνάστη.

Οἱ ἀσβεστάδες δουλεύουν ὅλη μέρα ὅλη μέρα

θλούεται τὸ πηλέκι. Ντίν, ντίν! ντίν! ντίν! ἀκούεται
τὸ σφυρὶ στὸν πέτρινο λόφο. Μπάμ καὶ μπούμ! κάθε
τόσο τὸ φουρνέλο.

Οἱ πέτρες κυλοῦν βαριές, οἱ ἄσπρες πέτρες κατε-
βαίνουν ἀπὸ τὸ ξεροβούμι, κομματιάζονται ἀπὸ τὰ
σφυριά. Οἱ ἀσβεστάδες παίρνουν τὰ κομμάτια καὶ
τὰ βάζουν ἀπάνω στὸ καμίνι τὸ μεγάλο καὶ βαθὺ κα-
μίνι, ποὺ χάσκει τὸ στρογγυλὸ στόμα του ἀχόρταγα.
Ἐπειτα βάζουν ἀπὸ κάτω φωτιά· δυνατὴ φωτιά βάζουν
οἱ ἀσβεστάδες καὶ τὴν ἀφήνουν νὰ καίη γιὰ ἡ-
μέρες.

Ἔτσι γίνεται ὁ ἀσβέστης. Θὰ τὸν πάρη ἔπειτα
ὁ χτίστης. Θὰ τὸν σβήσῃ στὸ νερό, θὰ τὸ ἀνακατέψῃ
μὲ ἄμμο καὶ θὰ χτίσῃ τὰ πέτρινα σπίτια, τὶς πέτρινες
σκάλες καὶ τὶς πέτρινες μάντρες. Θὰ τὸν πάρουν καὶ
οἱ καλὲς νοικοκυρὲς καὶ κάθε τόσο θ' ἀσπρίζουν ὅλα
γύρω. Κι ὁ διαβάτης θὰ ὀνομάσῃ τὸ χωριὸ τους Ἀ-
σπροχώρι.

Ὁ τυφλοπόντικας
καὶ εἶ φίλει του.

Α'.

Ὡς φερόντι ἐναν καὶ
ρὸ ὁ τυφλοπόντικας
κάθισε στὴν τρύπα
του συλλογισμένως.

«Πλάκωσαν δύσ-
κολοι καιροί» εἶπε.
«Μήτε κάμπια μήτε
σκουλήκι βρίσκεται
στὰ κατώγια μου.

Ὡς τώρα καλὰ πήγαμε χάρι στο χεῖμωνα. Καθὼς
ἦταν τὰ ζωντανὰ ἀποκαμωμένα, χάπ! καὶ τ' ἄρπαζα
χωρὶς κόπο.

«Μὰ σὰν πολλὰ λέω» πρόσθεσε ἔπειτα ἀπὸ λίγο.

«Εἶμαι νηστικός ἀπὸ τὴν αὐγὴ καὶ πάει μεσημέρι·
δυὸ ὥρες ἀκόμη καὶ πεθαίνω».

Βγήκε ἀπὸ τὰ κατώγια του, ἀνέβηκε στὸ ἀπάνω
πάτωμα, ποῦ εἶχε τὴν καθαυτὴ φωλιά του. Ἀπὸ κεῖ
μ' ἓνα λοξὸ δρομάκι ἀνέβηκε στ' ἀνώγια του.

«ὦ τίς νυφούλες μου!» εἶπε καθὼς εἶδε μερικὲς
κάμπιες καὶ δυὸ τρία σκουλήκια. Καὶ μ' ἓνα χάπ! οὔτε
ἦταν οὔτε φάνηκαν τίς ἔφαγε ὅλες μονομιᾶς.

«Καλὸ φαγί, μὰ λίγο» συλλογίστηκε. «Τί νὰ γίνη;
Φαίνεται πὼς μυρίστηκαν τὴν ἀνοιξὴ καὶ πῆραν δρό-
μο στὰ ψηλά. Ἄς πᾶνε, ἄς πᾶνε» πρόσθεσε πικραμέ-
νος «γρήγορα θὰ πέσουν στὶς μύτες τῶν πουλιῶν. Μὰ
τί μὲ μέλει! Μονάχα πὼς ἀπὸ δῶ κι ἐμπρὸς θὰ κο-
πιάζω πολὺ γιὰ τὸ φαγί μου».

Μπήκε στήν πλαγινή τρύπα καὶ ἄρχισε μὲ τὸ
ρύγχος του νὰ σκάβη πρὸς τ' ἀπάνω. Ἐσκαψε κάμπο-
ση ὥρα, κι ἄρπαξε τὰ σκουλήκια καὶ τὶς κάμπιες
ποὺ ἀπαντοῦσε μπροστά του.

Ξαφνικά στάθηκε ἀνήσυχος.

«Ἡ ὁ κύρ Μηνᾶς ὁ περιβολάρης εἶναι ἀπάνω ἢ ἡ
κυρά Μάρω ἢ ἄλεπού» εἶπε συλλογισμένος.

Καὶ μὲ τὰ πόδια του σκόρπισε τὸ χῶμα καὶ τρα-
βήχτηκε μέσα. Ἀλλὰ τὴν ἴδια στιγμή μιὰ ἀτσαλέ-
νια φέτα ἄστραψε ἀπάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι του, καὶ γέ-
μισε τὸ λαγούμι χαλίγια καὶ χῶματα.

«Μπράβο σου, κύρ Μηνᾶ! Λίγο ἀκόμη κι ἡ ἀζίνα
σου θὰ μ' ἔκοβε σὰ ραπάνι», εἶπε ὁ τυφλοπόντικας
παραπονιάρικα.

«Ἄδικα κακομελέτησα τὴν καημένη τὴν ἄλεπού.
Ἐκεῖνη ξαίρει νὰ κάνη τὶς δουλειές της μιὰ χαρά πα-
ραμονεύει ὥσπου νὰ πεταχτῶ ἔξω καὶ μ' ἄρπάξει.
Ὁ κύρ Μηνᾶς ὅμως δὲν κρατεῖ τὰ νεῦρα του· βιά-
ζεται νὰ τελειώσῃ καὶ γι' αὐτὸ τὴν παθαίνει.

Ἄς εἶναι τὸ καλὸ τὸ παλικάρι ξαίρει κι ἄλλο
μονοπάτι» πρόσθεσε μπαίνοντας σὲ ἄλλο στενό.

«Ἄς πάω νὰ δῶ τί γίνεται ὁ κύρ Ἀσβός, ὁ γεί-
τονάς μου. Ξύπνησε τάχα ἢ κοιμᾶται ἀκόμα; Ἄν
δὲν πάω νὰ τὸν ξυπνήσω εἶναι καλὸς νὰ κοιμᾶται
ὥς τὸν ἄλλο χειμῶνα».

Πέρασε κάτω ἀπὸ τὸ χῶμα καὶ βγήκε σ' ἓνα δασω-
μένο λόφο, ποὺ τὸν ἔλουζε ὁ ἥλιος. Δυὸ δεντράκια
ἔστεκαν γυρτὰ στὴν κορυφή καὶ στὰ πόδια του μούρι-
ζε μιὰ βρυσούλα.

«Κόσκινο τὸν ἔκαμε τὸ λόφο ὁ φίλος» εἶπε ὁ τυφλοπόντικας, καὶ πῆγε κοντὰ σὲ μιὰ τρύπα.

«Σωστὸ λεβέτι ἀναποδογυρισμένο!» πρόσθεσε ὅταν κοίταξε μέσα. «Καὶ τί πάστρα! οὔτε τὸ καλύτερο σαλόνι τῆς Ἀθήνας. Τὸ ταβάνι του σωστὸ δίχτυ πλεγμένο μὲ τίς ρίζες τοῦ δέντρου· ἔχει καὶ τρυπίτσες γιὰ ν' ἀνανεώνεται ὁ ἀέρας. Κουμπάρε! ἔ, κουμπάρε!» φώναξε δυνατά.

—«Ποιός;» βγήκε ἀπὸ τὸ σκοτάδι μιὰ φωνὴ νυσταγμένη.

—«Φίλος» ἀπάντησε ὁ τυφλοπόντικας. Κι ἀμέσως ἄρπαξε δυὸ ποντικίγια πού πετάχτηκαν ἀπὸ τὸ ζεστὸ στρῶμα τοῦ ἀσβοῦ.

—«Ποιὸς μοῦ τρώει τὰ ποντίγια μου;» ρώτησε δυσκαρεστημένος ὁ ἀσβός, χωρὶς ν' ἀνοίξῃ τὰ μάτια του.

—«Τί, μήπως τὰ ἤθελες;» ρώτησε ὁ τυφλοπόντικας, καὶ γύρισε δεξιὰ κι ἀριστερὰ μὴν πετύχῃ κι ἄλλα. «Εἶπα ἐσύ δὲν ἔχεις ἀνάγκη. Σέρνεις ἀπάνω σου τὸ φαγί σου. Ἀλίμονο σὲ μάς, πού τρῶμε μὲ τὸν ἰδρῶτα μας».

—«Τί λές, ἀδερφέ! δὲ βλέπεις πὼς ἀπόμεινα πετσί καὶ κόκαλο;» παραπονέθηκε ὁ ἀσβός. «Ἐλα κοντὰ νὰ μὲ ἰδῆς πὼς κατάντησα».

—«Σὲ βλέπω, σὲ βλέπω! ἔκαμε ὁ τυφλοπόντικας φυλαχτά. «Ἄν καὶ δὲν ἔχῃς ἀκόμη δύναμη νὰ κινηθῇς ἀπὸ τὸν τόπο σου, καλύτερα νὰ βλεπώμαστε ἀπὸ μακριά».

—«Ἐχεις ἄδικο νὰ φοβᾶσαι ξαίρεις πόσο σ' ἀγαπῶ» εἶπε ὁ ἀσβός.

—«Κι ἐγὼ δὲ βλέπεις; Ἄμα κατάλαβα πὼς ζέ-

στηνε ὁ καιρός ἐσένα συλλογίστηκα. Κι ἔτσι εἶναι. ἄδερφέ! λαγουμιτζῆς ἐσύ, λαγουμιτζῆς ἐγώ· ταιριάζομε. Μὰ θὰ μοιάσωμε τοὺς κύρ Μηνάδες, πού δὲ χωνεύει ὁ ἓνας τὸν ἄλλο;»

— «Ἄφρησέ τους!» εἶπε ὁ ἄσβός με περιφρόνηση.

— «Δὲ μοῦ λές· ἔχει ζέστη ἔξω; μπορῶ νὰ πάω νὰ πιῶ νερό;»

— «Ζέστη λέει; Πάω νὰ σκάσω. Μὰ θὰ πῆς εἶναι καὶ ἀπὸ τῇ στενοχώρια μου»,

— «Γιατί; τί ἔπαθες;» ρώτησε περίεργος ὁ ἄσβός.

— «Τί νὰ πάθω; Δὲ μ' ἀφήνει νὰ σταθῶ σὲ μιὰ μεριά ὁ κύρ Μηνάς! Τί ἔχει μαζί σου αὐτός ὁ χριστιανός; Λέει πὼς τοῦ χαλῶ τις ρίζες ἀπὸ τὰ λαχανικά του. Ἐγὼ τ' ὀρκίζομαι, κουμπάρε, πὼς δὲ δοκίμασα ρίζα στὴ ζωὴ μου!»

— «Ἀμ' ἐμένα; Τί τοῦ κάνω καὶ με κυνηγᾷ ἐμένα;» εἶπε ἀγαναχτισμένος κι ὁ ἄσβός. «Θὰ πῆς τρώω κάποτε κανένα σταφύλι. Μὰ τὸ σταφύλι εἶναι ἴσα ἴσα πού τοῦ χιλᾷ τὸ κεφάλι πόσα κακὰ δὲν ἔπαθε ὡς τώρα ἀπὸ τὸ κρασί του! Θὰ πῆς πὼς ρημάζω κάποτε τις φωλιές τῶν πουλιῶν καὶ ξεκάνω τὰ λαγουδάκια. Ὅμως σκέψου καὶ τί ὠφέλειες ἔχει ἀπὸ μένα: Ἀπὸ τὸ τομάρι μου κάνει ἀδιάβροχα πετσιά· ἀπὸ τις τρίχες μου ἔχει μαλακὲς βοῦρτσες καὶ πινέλα· με τὸ ξίγκι μου γιατρεύει τοὺς ρεματισμούς του καὶ κάπου κάπου δοκιμάζει καὶ τὸ κρέας μου».

— «Ἀμ' ἂν εἶχε μυαλὸ ὁ κύρ Μηνάς» πρόσθεσε θυμωμένος κι ὁ τυφλοπόντικας, «ὄχι μόνο δὲ θὰ μᾶς κυνηγοῦσε, μὰ καὶ θὰ μᾶς ἔτρεφε καὶ θὰ φρόντιζε πὼς νὰ γίνωμε περισσότεροι».

— «Ἐτσι ἄδικος εἶναι ὁ κόσμος, καημένε».

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

— «Αλήθεια!» ἔκχευε ὁ τυφλοπόντικας. «Παρα-
μίλησα καὶ πεύνασα πάλιν πίσω νὰ φάω τίποτα καὶ
γυρίζω».

— «Α, φαγά!»

— «Ἀμ δὲν πᾶς δὰ καὶ τοῦ λόγου σου πίσω» εἶπε
ὁ τυφλοπόντικας· «μόνο ἡ τεμπελιά σου εἶναι με-
γαλύτερη ἀπὸ τὴν πείνα σου. Γειά σου καὶ τὰ ξανα-
λέμε».

B'.

Ὅταν ἔφυγε ὁ τυφλοπόντικας, ὁ ἄσβρος τέντωσε
τὰ ποδαράκια του μὲ τὰ φτυαρωτὰ νύχια, ἔστριψε
τὰ μάτια του, καὶ τρικλίζοντας πῆρε τὸ στενὸ πού
τὸν ἐβγαλε στὴ βρουσούλα. Στάθηκε θαμπωμένος ἀπὸ
τὸ πολὺ φῶς τ' αὐτιά του ἄκουαν εὐχάριστα, ἔπειτα
ἀπὸ τόσους μῆνες, τὸ γλυκὸ μουρμούρισμα τοῦ νεροῦ.
Ἡ δίψα του ὅμως ἦταν τόσο, πού γρήγορα βούτηξε
καὶ ἄρχισε νὰ πίνη. Ἐπινε βιαστικά καὶ κάθε τόσο
ἄφηνε τὸ νερὸ καὶ χωνόταν στὴν τρύπα του μὲ φόβο.

Ἐξαφνα, καθὼς ἦταν ἑτοιμος νὰ ξαναβγῇ, ἓνας
μεγάλος σκύλος χύθηκε στὴ βρύση καὶ γλάπ! γλάπ!
ἄρχισε νὰ πίνη νερό. Σὲ λίγο ἀκούστηκαν βαριὰ πα-
τήματα καὶ φάνηκε νὰ κατεβαίνει ἀπὸ τὸ λόφο ἓνας
κυνηγὸς μὲ τὸ τουφέκι του.

«Σκυλι ἀπὸ ράτσα» μουρμούρισε ὁ ἄσβρος. «Τὰ
μακριὰ αὐτιά του καὶ τὰ λιγνὰ ποδάρια του εἶναι κα-
μωμένα γιὰ κυνήγι ἄς τραβηχτῶ λέω».

Δὲ πρόφτασε νὰ τὸ εἰπῇ, κι ὁ σκύλος σήκωσε τὸ
κεφάλι του ψηλά, ἔπειτα τὸ χμύηλωσε καὶ τράβηξε
ἴσα γιὰ τὴν τρύπα τοῦ ἄσβοῦ. Ὁ κυνηγὸς εἶδε τὸ σκύλο
σήκωσε τὸ τουφέκι του καὶ προέμενε.

«Κάμε ὄρεξη», μουομούρισε περιπαιχτικῶς ὁ ἄσβος.
«Δὲ φοβοῦμαι καὶ τόσο. "Αν ἦταν ὁ στραβοπόδης
ὁ ξάδερφός σου μάλιστα. Ἐφοῦ κι ὁ κύρ Μηνᾶς τὸν
λέει ἀσβοκυνηγάρη! Ἀπλώνει σὰ λάστιχο καὶ χώνε-
ται στὴ στενώτερη τρύπα τῆς φωλιάς μου Ἐσὺ
ὅμως δὲν καταδέχεσαι νὰ μπῆς στὸ χαμέσπιτό μου
ἔχεις ψηλὰ τὴ μύτη».

Ὅμως γιὰ περισσότερη ἀσφάλεια χώθηκε ὁ ἄσβος
στὴ φωλιά του. Βρῆκε στὸ στρῶμα μερικὰ μικρὰ σκου-
κηχάκια, τὰ ἔφαγε ἀργὰ ἀργὰ κι ἀπολαυστικὰ καὶ
πάλι πλάγιασε. Πρὶν νὰ τὸν πάρῃ ὁ ὕπνος ἀκούει πα-
τημασιές.

«Ποιός;» κάνει μισανοίγοντας μὲ κόπο τὰ μάτια
του.

— «Ἡ ξαδέρφη σου, ἡ νυφίτσα» ἀποκρίθηκε μιὰ
φιλὴ φιλὴ φωνή.

— «Ἦρθες καὶ τοῦ λόγου σου νὰ φᾶς ποντίκια;»
λέει ὁ ἄσβος δυσχερεστημένος. Καὶ γύρισε ἀπὸ τὸ ἄλλο
πλευρό.

— «Ναί, ὄρεξη γιὰ ποντίκια ἔχω» εἶπε ἡ νυφίτσα.
Δὲ λές, πού παραλίγο νὰ μὴν ἔχῃς πιά ξαδέρφη!

— «Τί λές;»

— «Ἐκεῖνο πού σοῦ λέω. Ἄφησε νὰ ξεκουραστῶ
κι εἰπτα ν' ἀκούσης τί τραβᾷ ἡ ἄμοιρη ἡ γενιά μας!»

Ἐκεῖνη τὴ στιγμή ἓνα ποντικᾶκι πρόβαλε ἀπὸ τὸ
στοῦμα τοῦ ἄσβου καὶ καθὼς ἄκουε τὰ λόγια τῆς νυ-
φίτσας, βγῆκε θαρρετὰ καὶ κάθισε ν' ἀκούσῃ. Ἡ νυ-
φίτσα ἀληθινὰ δὲν εἶχε ὄρεξη καὶ φαινόταν πολὺ τα-
μαγμένη· τὰ τρυφερά πλευρά της ἀνοιγόκλειναν σὰ
φουσερό. Μὰ καθὼς εἶδε τὸ ποντικᾶκι δὲν κρατήθηκε
χάπ! τὴν ἔσπασε σὰν σουβλερὰ δοντάκια της.

«Τ' εἶναι πάλι;» ρώτησε ὁ ἄσβρος. «Δὲν εἶπες πῶς δὲν ἔχεις ὄρεξη;»

— «Αὐτὴ δὲν ἔχει ὄρεξη ποὺ τρώει καὶ μένα!» ἀκούστηκε νὰ λέη ὁ τυφλοπόντικας. Κι ἔβγαλε ἀπὸ μιὰ τρύπα τὸ βρεμένο μουσούδι του.

— «Ὁχι, στὴν τιμὴ μου! καθὼς ὀρκίζεται ὁ κύρ Μηνάς, ὅταν λέη ψέματα» εἶπε ἡ νυφίτσα. «Τὸ ποντικάκι ἔδειξε μεγάλη ἀδιαντροπιά καὶ γιὰ τοῦτο τιμωρήθηκε».

— «Ἄφησε τὰ δασκαλέματα καὶ πές μας» εἶπε ὁ ἄσβρος.

— «Ἐγὼ ποὺ λέτε» ἄρχισε ἡ νυφίτσα «πέρασα τὸ χειμῶνα μέσα σ' ἓνα στάβλο, ἐδῶ κοντά. Καὶ δὲν πέρασα ἄσχημα: συγύρισα τὰ κοτέτσια, ποὺ δὲν θὰ λαλήσῃ τοῦ χρόνου πετεινός.

Ἀκοῦστε κι ἓνα ἄλλο νὰ γελάσετε! Εἶναι μιὰ χήρα στὸ χωριό, ποὺ ἔλεγε πῶς θὰ μὲ κάμῃ νὰ μὴν πειράξω κλωσοπούλι. Πήγαινε ἀπὸ κοτέτσι σὲ κοτέτσι καὶ μὲ πάντρευε, ἔτσι ἔλεγε. Ἐφτιανε μιὰ μικρὴ ρόκα, ἔβαζε λίγο μαλλὶ ἀπάνω, τὴν ἔμπηγε στὴν αὐλὴ κι ἔλεγε τὸ ξόρκι της. Νὰ πῶ τὴν ἀλήθεια, τὴν ἔκανα γοῦστο τὴν κυρὰ Χαρίκλεια τῇ χήρα. Μοῦ ἄρεσε, καθὼς στεκόταν θεόψηλη στὴ μέση τῆς αὐλῆς κι ἔλεγε τὸ ξόρκι της:

Παντρεύω τὴ νυφίτσα, παντρεύω τὴν κυρὰ,
τῆς δίνω πέντε ρόκες καὶ φόρτωμα προικιά!

Πήγαινα ἀντίκρυ της, καθόμουν στὰ πίσω πόδια μου, τῆς ἔπαιζα ἀπάνω κάτω τὰ χέρια, τὴν κοίταζα κατάματα, ὥσπου ἔσκαζε στὰ γέλια. Ἐχανε τότε τὸ ξόρκι καὶ τὸ ξανάρχιζε:

Παντρεύω τή νυφίτσα, παντρεύω τήν κυρά,
τῆς δίνω πέντε ρόκες καὶ φόρτωμα προικιά.
Τὸ ἴδιο παιγνίδι ἔκαμε καὶ σήμερα. "Εξαφνα ὅμως
βλέπει τὴ γῆρα ν' ἀνοίγῃ τὸ στόμα της σὺν πηγγάδι
καὶ νὰ κοιτάξῃ ψηλά. "Ὡσπου νὰ συλλογιστῇ τί τρέ-
χει, νιώθω κάτι νύχια νὰ μὲ σφίγγουν».

«Ὁ κύρ Μηνάς!» λέει ὁ τυφλοπόντικας μὲ ἀνα-
τριχίλα.

—«Ὁ σκύλος!» λέει ὁ ἀσβός.

—«Καλὲ τί Μηνάς καὶ τί σκύλος;» κάνει ἡ νυφί-
τσα «τὸ ὄρνιο!»

—«Τὸ ὄρνιο!»

—«Ναί, τὸ ὄρνιο!» ξανάειπε ἡ νυφίτσα. «Μ' ἄρ-
παξε στὰ νύχια του καὶ τράβηξε ψηλά. Στὴν ἀρχὴ ἔ-
κλεισα τὰ μάτια μου.

Καθὼς χτυποῦσε τὰ φτερά του τ' ὄρνιο καὶ βού-
ιζε ὁ ἀέρας στὸ πέραςμό του, λιγοθύμῃσα. Σὲ λίγο
ὅμως συνῆρθα καὶ καθὼς εἶδα γύρω μου, τὰ ἔχασα.
Τί ἦταν ἐκεῖνο τὸ θαῦμα! Κάμποι, βουνά, λιβάδια,
δάση, ποτάμια, νά! πλάκα ἀπὸ κάτω μου.

«Καλὲ τί εἶστε σεῖς, θεοί!» τοῦ λέω τοῦ ὄρνιου.

—«Ἀμὲ τί θαρρεῖς;» κάνει περήφανα. «Σὰν ἐσᾶς
ποὺ τρυπῶντε στὸ χῶμα; Ζωὴ τὴ λέτε καὶ τὴ δική
σας;»

—«Ἀλήθεια» τοῦ ἀπαντῶ. Καὶ γυρίζοντας δεξιὰ
βλέπω μιὰν ἀπέραντη ἀπλωσιὰ, ποὺ ἔλαμπε σὰ γαλά-
ζιο ἀτλάζι.

«Σὰν τὰ νυφιάτικα φορέματα ποὺ σκίζεις ἀπὸ τὴ
ζήλεια σου» τὴν ἔχοψε ὁ τυφλοπόντικας.

—«Ἄφησε τίς ἀνοησίες κι ἄκουσε» λέει ἡ νυ-
φίτσα. Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ το Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

Καθώς βλέπω τέτοιο πράγμα θαύμασα. Τί είναι
κεινο;» ρωτῶ.

— «Δὲν τὸ ξαίρεις; Ἡ θάλασσα».

— «Ἡ θάλασσα! Καὶ κεῖνα τὰ δέντρα ποὺ βγαίνουν
ἀπὸ μέσα;»

— «Κρά! κρά! κρά!» γέλασε δυνατὰ τὸ ὄρνιο»
δὲν εἶναι δέντρα κυρὰ νυφίτσα μου, εἶναι καράβια.»

— «Καράβια! καὶ τί κάνουν;»

— «Νά, ταξιδεύουν πέρα δῶθε οἱ ἄνθρωποι».

— «Μπό!» ἔκαμα μὲ στεναγμό· ἀνὰ σοῦ εἶπῶ, ζη-
λεύω τῇ ζωῇ σας· ἤθελα νὰ ἔμουν καὶ γὼ ὄρνιο».

— «Σὲ λίγο θὰ γίνης» μοῦ λέει.

— «Πῶς θὰ γίνω;»

— «Νά. Ὅταν πάω στὴ φωλιά μου, θὰ σὲ φάω
καὶ θὰ γίνης καὶ σὺ ὄρνιο» μοῦ λέει. Πάγωσα ὅλη καθὼς
ἄκουσα: «θὰ σὲ φάω». Εἶχα ξεχάσει γιατί μ' ἄρπαξε
στὰ νύχια τοῦ ὁ ἄγριος ἀεροδρόμος».

— «Χί, χί, χί!» γέλασε ὁ τυφλοπόντικας. «Ἐλεγες
πῶς σὲ πῆγαινε νὰ σὲ παντρεύῃ;»

«Χά, χά, χά!... ἔκαμα κι ὁ ἄσβὸς δυνατὰ. Τί νὰ
σοῦ πῶ, ξαδέρφη, τόσο ἀνόητη, δὲ σὲ περίμενα» εἶπε.

— «Λέτε;» ρώτησε πονηρὰ ἡ νυφίτσα, «θὰ τὸ
δοῦμε. Λοιπόν, καθὼς ἄκουσα: «θὰ σὲ φάω», τὰ χρε-
ιάστηκα». «Πρέπει δίχως ἄλλον νὰ βρῶ τρόπο νὰ γλιτώ-
σω, συλλογίστηκα. «Γιὰ νὰ σοῦ εἰπῶ», τοῦ λέω ξαφνικὰ.

— «Τί θέλεις;» κάνει τὸ ὄρνιο.

Καὶ μᾶζι φέρνει τὸ αὐτί του κιντὰ στὸ μουσούδι μου.

Δὲ χάνω καιρό, τοῦ δίνω μιὰ δαγκωσιὰ στὸ λαι-
μό· πῆδησε τὸ αἷμα. Νιώθω ἀμέσως νὰ παραλύουν τὰ
φτερά καὶ τὰ νύχια του. Μ' ἀφήνει τώρα, μὰ δὲν τ' ἀφή-
νω ἐγὼ· ἂν ἔπεφτα ἀπὸ τόσο ὕψος θὰ γινόμουν κομ-

μάτια. Καρφώνω τὰ δοντάκια μου στο λαϊμό του καὶ πέφτομε, ἐγὼ ἀπὸ πάνω καὶ τὸ ὄρνις ἀπὸ κάτω ψόφιο. "Αὐμα πάτησα τὸ γῶμα, δρόμος στὸ λαγούμι σου, ξα-
δερούλη..."

Καὶ μὲ τὸ λόγὸ χίμηξε ἀπάνω στὸν τυφλοπόντικα. Νόμισε πὼς θὰ τὸν ἐβρίσκει ξεχασμένα, νὰ κλείσῃ τὸ πάθημά της μ' ἓνα καλὸ φαγί. Μὰ ὁ τυφλοπόντικας μὲ δυὸ πηδήματα χώθηκε σὲ μιὰ τρύπα καὶ πῆρε δρόμο κατὰ τὴ φολιά του πρὸς τὸν ἄνθρωπο.

«Κόπιασε, κυρά κυφίτσα! κόπιασε!» τῆς φέριξε χοροῖδευτικά.

Χύθηκε κείνη πίσω του, μὰ βρέθηκε σὲ βαθύ σκοτάδι αὐτὸ πτηνὸ μύτη της δὲν ἔβλεπε. Δὲν ἔλεγε ὅμως νὰ γυρίσῃ πίσω. "Απλῶσε τὰ μακριὰ της μουστάκια καὶ καθὼς ἐκεῖνα ἀγγίζαν τὰ πλευρὰ τοῦ δρόμου, ἔτρεχε στὸ σκοτάδι σὰ νὰ εἶχε τέσσερα τὰ μάτια της. "Οπου τῆχανε γωνιά, τὰ μουστάκια τὴν ὠδηγοῦσαν νὰ γυρίσῃ δεξιὰ ἢ ἀριστερά, τὸν ἀνήφορο ἢ τὸν κατήφορο. Ἀλλὰ γιὰ νὰ τὸν ἴδῃ τὸν τυφλοπόντικα ἀδύνατον. Ἐκεῖνος ἤξαιρε τὰ κατατόπια, καὶ πότε χωνόταν στὸ κατώγι, πότε σκαρφάλωνε στὰ ἀνώγια, πότε κατέβαινε στὸ μεσαῖο. Ἀποκεῖ σήκωνε τὰ χόρτα, πού εἶχε γιὰ στῶμα, κι ἔπαιρνε δρόμο λοξὰ στὰ βάθη τῆς γῆς. Μὰ γιὰ νὰ τὴν πειράξῃ περισσότερο τραγουδοῦσε τὸ ξόρκι, πού λένε οἱ νοικοκυρὲς γιὰ νὰ τὴν καλοπιάσουν νὰ μὴ χαλάῃ τὰ προικιά τους:

Κόπιασε κυρά κυφίτσα,
φάε τὰ χιμῶνά φᾶς τίς τηγανίτες.....

«Ἐσένα θὰ φάω!» ἔλεγε ἡ κυφίτσα. Κι ἔτριζε τὰ δόντια της.

Ὁ τυφλοπόντικας τραγουδοῦσε:

Μὴν πειράζης τὰ προικιά·
θὰ σοῦ κάμωμε χρυσά,
ὀλόχρυσά κι ὀλόαργυρά.

—«Πῶ θὰ μοῦ πᾶς! λίγο καὶ θὰ σ' ἔχω στὰ νύχια μου» φοβέριζε ἡ νυφίτσα.

Κι ὁ τυφλοπόντικας ἐξακολουθοῦσε:

Θὰ σοῦ δώσωμε γαμπρό,
νὰ παντρευτῇς, νὰ σπιτωθῇς,
νὰ γίνης νοικοκυρούλα,
νὰ μὴν τρέχης πιά στὴ ρούγα....

—«Καὶ σένα θὰ σὲ στείλω δῶρο στὸ γαμπρό» λέει μὲ χαρὰ ἡ νυφίτσα, μιὰ στιγμὴ πού ἔνιωσε νὰ χώνονται τὰ νύχια τῆς σὲ κρέας.

—«Τζί, τζί, τζί!» ἀκούστηκε μιὰ ψιλὴ φωνίτσα. «Δὲν εἶμαι ὁ τυφλοπόντικας; εἶμαι σωστὸ ποντίκι».

—«Δὲν πειράζει. Νόστιμο εἶσαι καὶ σὺ. Μὰ τί θέλεις ἐδῶ;»

—«Μὲ κυνηγοῦσε ὁ τυφλοπόντικας. Νά, ἀπὸ δῶ πᾶει. Ἄφησέ με μένα τὸ κακόμοιρο».

—«Τί, μὲ πῆρες γιὰ τὸ σνύλο, πού ἄφησε τὸ κρέας ἀπὸ τὰ δόντια του γιὰ νὰ πιάσῃ κεῖνο πού ἔβλεπε στὸ νερό; Ὁχι, χαράκω μου κάνεις λάθος».

Ἐτρεξε λίγο ἀκόμη κι ἀφρῶ ἀπελπίστηκε γύρισε στὴ φωλιά τοῦ ἀσβοῦ.

«Ἐ, τὸν ἔφαγες τὸν κακομοῖρη τὸ φίλο μου;» ρώτησε ὁ ἀσβός.

—«Ὁχι, τὸν ἄφησα νὰ παχύνῃ λιγάκι εἶναι ἀδύνατος».

—«Χά, χά, χά!» γέλασε ὁ ἀσβός. «Σὰν τὴ κυρὰ

άλεπού. Πέρσι μὲ κάλεσε νὰ μὲ φιλεῖψη σταφύλια. Πᾶμε, ποῦ λές, ποῦ νὰ μπορέσῃ νὰ φτάσῃ στὴν κληματαριά. Ἀφοῦ εἶδε πῶς δὲ γίνεται τίποτα, τοῦ λέει: «Εἶναι ἄγουρα, κουμπάρε! ἅμα γίνουν ξαναερχόμαστε. Χά, χά! χά! ἀκούς ἄγουρα, ποῦ ἔσταζαν μέλι; Τὸ ἴδιο καὶ τοῦ λόγου σου τώρα».

—«Ἄς εἶναι ὅπως τὸ λές. Γειά σου», εἶπε δυσχερεστημένη ἡ νυφίτσα.

—«Στὸ καλὸ. Καλὴ ἀντάμωση».

Γ'.

Ἐνα ἀπομεσήμερο καλοκαιριάτικο ὁ τυφλοπόντικας σκαρφάλωσε τὸ λόφο καὶ βρέθηκε μπροστὰ στὴ φωλιά τοῦ ἀσβοῦ. Εἶδε τὸ φίλο του νὰ ἠλιάζεται καὶ νὰ κουνιέται γιὰ νὰ χωνέψῃ. Ἦταν ὁλοστρόγγυλος ἀπὸ τὸ πολὺ τὸ πάχος.

«Καλὴ μέρα, κουμπάρε», τοῦ λέει.

—«Καλῶς μᾶς ἤρθες», κάνει νυσταγμένος ὁ ἀσβός.

«Κάθισε νὰ κουβεντιάσωμε λιγάκι. Μὴ φοβᾶσαι.

Ἔχω φάει τόσο πολὺ, ποῦ καὶ λαγόπουλο νὰ μοῦ φέρουν τώρα, δὲ θὰ τὸ ἄγγιζα».

—«Νὰ μὴ βασκαθῇς, κουμπάρε» τοῦ λέει ὁ τυφλοπόντικας. «Σωστὸ θρεφτάρι ἔγινες. Μὰ πές μου, τί τρῶς καὶ παχαίνεις ἔτσι;»

—«Ὅ,τι βρῶ δὲν τὸ ἀφήνω. Νά, λίγο πρωτύτερα ρήμαξα τὰ καλαμπόκια. Μπῆκα στὸ χωράφι, λύγισα τὴ καλαμιὰ μὲ τὰ πόδια μου καὶ χράπ! ἄρπαξα ἓνα καλαμπόκι. Ὅλο καὶ γάλα εἶναι αὐτὴ τὴν ἐποχὴ! Ἔφαγα, ἔφαγα, ποῦ δὲν μπορῶ πιά..... οὐφ! Τώρα βλέπεις εἶναι καὶ τὰ γλυκὰ σταφύλια. Τρώω καὶ ἀπ'»

αὐτὰ ὅσα μπορῶ μαζὶ μὲ τὸ φίλο μου τὸ σκαντζόχοιρο. Καὶ εἶναι τόσο διασκεδαστικὸς ὁ σκαντζόχοιρος!»

— «Ἀλήθεια; γινώρισα κι ἐγὼ ἓνα, ὅταν ἤμουν στὸν κῆπο. Ὅλη μέρα καθόταν κρυμμένος στὸ φράχτη, καὶ τὴ νύχτα ἔβγαινε καὶ μοῦ ἔκανε χαλάστρα. Τί νὰ σοῦ εἰπῶ; ἂν δὲν εἶχε κεῖνα τὰ περόνια, πολὺ ἄσχημα θὰ περνοῦσε μαζὶ μου. Διασκεδάξεις, εἶπες, μ' αὐτόν;»

— «Εἶναι ἄστεϊος» εἶπε χαμογελώντας ὁ ἄσβος. «Δὲν τοῦ φτάνει πού τρώει ἓνα σωρὸ σταφύλια· παίρνει καὶ γιὰ τὸ σπίτι του».

— «Σὰν καλὸς νοικοκύρης» λέει ὁ τυφλοπόντικας.

— «Ἄς εἶναι» κάνει ὁ ἄσβος. «Μὰ ἔλα πού δὲν μπορεῖ νὰ κρατήσῃ τὸ σταφύλι! Τὰ πόδια του εἶναι κοντούτσικα καὶ θὰ τοῦ σέρνεται στὸ χῶμα. Τί κάνει λοιπὸν ὁ καλὸς σου; Κόβει τὸ σταφύλι, τὸ ξερω-γιάζει κι ὕστερα κυλιέται ἀπάνω στὶς ρῶγες. Ἔτσι τίς παίρνει στ' ἀγκάθια του καὶ τίς πάζει στὰ παιδιά του».

— «Χί, χί, χί!» ἔκαμε ὁ τυφλοπόντικας. «Θὰ εἶναι ἄστεϊο νὰ βλέπη κανεὶς τὰ σκαντζόχοιράκια νὰ τρυγοῦν τὴ ράχη τοῦ πατέρα τους».

— «Νὰ σκάζῃς στὰ γέλια» λέει ὁ ἄσβος. «Ὅμως εἶναι καλὸς φίλος ὁ κακομοίρης. Κάποτε μοῦ δίνει μερδικὸ ἀπὸ τὸ κυνήγι του».

— «Αὐτὸ δὲ μ' ἀρέσει. Δὲν εἶναι σωστὸ νὰ δίνῃ κανεὶς ἀπὸ τὸ φαγί του» λέει ὁ τυφλοπόντικας.

— «Ἐννοια σου δά, κι ὁ κύρ σκαντζόχοιρας τὸ ἴδιο κάνει. Δὲν τὸ δίνει ἀπὸ καλοσύνη του. Καθὼς ξαίρειτ' μ' ἀρέσει πολὺ τὸ φιδίσιο κρέας· μὰ ἔλα πού φοβᾶμαι νὰ τὸ κυνηγήσῃ. Ἀλλὰ τὸ καταφέρνει μὲ γοῶν. Νά,

προχτὲς βρῆκε μιὰ ὀχιά πού κοιμόταν κουλουριασμένη. Τῆς ἄρπαξε, ὁ καλὸς σου, τὴν οὐρά κι ὕστερα κουβαριάστηκε καὶ πρόβαλε τὰ περόνια του. Ξύπνησε ἡ ὀχιά κι ἄρχισε νὰ τὸν χτυπᾷ μὲ τὸ κεφάλι της. Χτύπα χτύπα ἀπάνω στ' ἀγκάθια του, λιγοθύμησε. Ὁ σκαντζόχοιρος ἐτοιμάστηκε νὰ στρωθῇ στὸ φαγί. Μὰ τὴν ἴδια στιγμή παρουσιάζεται ἄλλος σκαντζόχοιρος.

— «Καλῶς τὰ χαίρεσαι» τοῦ λέει μὲ ἀστεῖο τρόπο, «μὰ θέλω κι ἐγὼ μερδικόν».

— «Φύγε!» τοῦ ἀπαντᾷ ἐκεῖνος ἀγριεμένος.

— «Γιατί;»

— «Γιατὶ ἔτσι λόγο θέλεις νὰ σοῦ δώσω τώρα; Καὶ δὲν ἄργησαν νὰ πιαστοῦν. Σηκώνουν ἀμέσως τὸ μέτωπο, τοὺς ἀγκαθεροὺς σκούφους τους, σὰν περικεφαλαῖες, καὶ χύνεται ὁ ἓνας ἀπάνω στὸν ἄλλον.

Σκραπ! σκρούπ! ἀκοῦς τὰ κονταροχτυπήματα; καὶ τὰ χαλίκια κυλοῦν κάτω ἀπὸ τὰ πόδια τους. Ἄ-λήθεια νόμισα πὼς εἶχα μπροστά μου τὸν Ἀχιλλέα μὲ τὸν Ἑκτορα, πού μοῦ ἔλεγε μιὰ φορά ὁ παππούς.

— «Τί ἦταν πάλι αὐτὸς ὁ Ἀχιλλέας κι ὁ Ἑκτορας;»
ρώτησε ξαφνιασμένος ὁ τυφλοπόντικας.

— «Ἄσβοι! μὰ πολὺ παλιοί! ἀπὸ τοὺς ἄσβους
τοὺς ἥρωες!» λέει περήφανα ὁ ἄσβός.

— «Ἔ—χέ!» ἔβαλε τὰ γέλια ὁ τυφλοπόντικας.

— «Γιατί γελάς, κουμπάρε;» ρώτησε ὁ ἄσβός σαστι-
σμένος.

— «Τώρα θυμήθηκα κι ἐγώ! τοῦ ἀπάντησε αὐτός.
Μιά μέρα ἀκούσα δυὸ παιδάκια νὰ λένε αὐτὰ τὰ ὀνό-
ματα καὶ τὸ πάλεμα ποὺ κάνανε! Μὰ ἄσβοι ἦταν αὐτοὶ
οἱ ἥρωες ποὺ εἶπες ἡ ἄνθρωποι;»

— «Καὶ τί ἔχει νὰ κάμῃ;» ρώτησε περιφρονητικά
ὁ ἄσβός. «ἄσβοι, ἄνθρωποι, τὸ ἴδιο κάνει. Τάχα δὲν
μπορεῖ νὰ γίνουν ἥρωες κι οἱ ἄσβοι;..... Ὡστόσο
βρῆκα ἐγὼ καιρό, ἀρπάζω ἀπὸ τὴν ὀχιά ἓνα κομμάτι
κι ἐδῶ πᾶν οἱ ἄλλοι. Δὲν ξαίρεις, κουμπάρε, τί νο-
στιμάδα εἶχε ἄλλο νὰ σοῦ πῶ κι ἄλλο νὰ τὸ τρῶς».

— «Καὶ μένα μ' ἀρέσει τὸ κρέας τοῦ φιδιοῦ» εἶπε
ὁ τυφλοπόντικας, κι ἔγλειψε τὰ χεῖλη του. Καμιά
μέρα θάρθῶ μαζί σου, γιὰ νὰ τσιμπήσω κι ἐγὼ κανένα
χορματάκι».

— «Ὡπως θέλεις, κουμπάρε».

— «Τώρα γειά σου, γιατί μὲ ἄρχισε ἡ πείνα» λέει
ὁ τυφλοπόντικας.

— «Ἀχ! φαγά!» τοῦ κάνει ὁ ἄσβός.

Δ'.

Οἱ μέρες γίνονταν ὅλο καὶ μικρότερες. Τὰ χελι-
δόνια ἔφυγαν.

Ὁ βοριάς φυσοῦσε δυνατὰ καὶ τὰ πουλιά πετοῦ-
σαν λυπημένα. Ὁ τυφλοπόντικας εἰσπνέει τὸ σπιτι-

κό του κι έκλεινε στο κελάρι του όσες κάμπιες και σκουληχάκια του περισσεύαν.

Μιά μέρα που πεθύμησε ποντικάκια, συλλογίστηκε τον άσβό. Άλλοι ήσαν άδύνατο να βρῇ τώρα τέτοιο φαγί. "Εξω από τις νοτίτσες, κι οι κουκουβάγιες, κι οι κουρούνες και άλλα πουλιά τὰ κυνηγοῦσαν αλύπητα.

«Τί να κάνη τάχα ό κουμπάρης;» εἶπε. Δέ χάνει καιρό και νάτος στή φωλιά του άσβου. Τον βρίσκει έλαστρήγγιλο από τὸ ποῦ πάχος, ἀλλὰ και ἀνήσυχο.

«Έ, πῶς περνᾷς τώρα;» τοῦ κάνει πνίγοντας στή στήνῃ ἕνα μὲ τ' ἄλλο τρία ποντικάκια.

— «Δέ βλέπεις; μαζεύω ξερὰ φύλλα για τὸ στρώμα μου λέει ό άσβός. «Μὰ για μένα ἤρθες ἤ για τὰ ποντικάκια μου;»

— «Οὐφ, καημένο, μὴν εἶσαι κουτός. Έσύ τώρα εταριμάζεσαι να κοιμηθῇς και ποντίκια λογαριάζεις;»

— «Σάν τί θέλεις να κάμω, άφου δέ βρίσκω να φάω;» λέει μὲ λύπη ό άσβός.

— «Κι ό φίλος σου ό σκαντζόχοιρος; Δέν μπορείς να οικονομήσης τίποτ' άπ' αὐτόν;»

— «Κι αὐτός τὸ ἴδιο κάνει μαζεύει ξερὰ φύλλα να κάμῃ τὸ στρώμα του. "Αχ, αὐτός ό χειμῶνας!» ἀναστέναξε βαθιά ό άσβός.

— «Πόσο σᾶς λυποῦμαι, κακομοίρηδες» λέει ό τυφλοπόντικας δὲ μαζεύεις τίποτα και σὺ λίγα μανιτάρια, καμιά ρίζα από γογγύλια.....»

— «Ό,τι μπορῶ τὰ κάνω μὰ δέν τὰ καταφέρνω να μαζέψω ὅσα μου χρειάζονται. Κι αὐτὴ ἡ ξαδέσφη μου μὲ λησμονήσε».

— «Τώρα ξαδέσφη σου! Δέν πᾶμαθεσαι;»

—«Τί: τί:» ρώτησε ἀνήσυχος ὁ ἀσβός.

—«Ζωὴ σέ λόγου σου, μὰ κι αὐτὴ τὰ παράκανε. Ἄμα χυνόταν σὲ ποντικούς ἢ σὲ κοτέτσι, ἔκανε καταστροφή. Ἐνας ἀρουραῖος τῆς ἔφτανε γιὰ νὰ χορτάσει, καὶ ἐκείνη ἔσφαζε ἑκατὸ τὴν ἡμέρα».

—«Ἦταν ἀχόρταγη!» παραδέχτηκε ὁ ἀσβός.

—«Τί κατάλαβε; ἔφαγε στὸ τέλος τὸ κεφάλι της! Προχτὲς ποὺ γύριζα στὴ φωλιά μου, βλέπω μιὰ μικροῦλα νυφίτσα κι ἐτοιμαζόταν νὰ μοῦ ριχτῇ. «Ἐ, ἔ», τῆς φωνάζω «τί; ἀπὸ τώρα! Ποῦ εἶναι ἡ μάνα σου;»

—«Νὰ ἦταν κι ἄλλη» μοῦ λέει, χωρὶς νὰ δείξῃ τὴν παραμικρὴ λύπη. «Τί, πέθανε;» ξαναρωτῶ! «Ὅχι» μοῦ λέει, «μπῆκε μιὰ βραδιά στὸ κοτέτσι, σκαρφάλωσε στὸ ξύλο ποὺ κοιμόνταν οἱ κότες, καὶ μιὰ μὲ τὴν ἄλλη τοὺς ἀνοίξε τὴ φλέβα ὅλων, κάπου ἑπτὰ ὀχτὼ κότες! Ἐπειτα μεθυσμένη ἀπὸ τὸ αἷμα ἔπεσε καὶ κοιμήθηκε. Τὴν αὐγὴ ὅμως ποὺ μπῆκε στὸ κοτέτσι ὁ κύρ Μηνᾶς, τὴν ἔκαμε νὰ μὴν ξαναζυπνήσῃ πιά. Φώναξε ἔπειτα τὴν κυρὰ Χαρίκλεια, τὴ χήρα, καὶ τῆς εἶπε: «Δὲν πιάνουν τὰ ξόρκια σου. Πάρε τὸ τομάρι της νὰ τὸ κάμῃς γάντια».

—«Τὴν ἄμοιρη!» εἶπε ὁ ἀσβός, «τὴ λυποῦμαι».

—«Ἀμ' ἐγὼ; Ἄν καὶ οἱ δικοὶ της μᾶς κυνηγοῦν ἀλόπητα, τὴ λυποῦμαι στ' ἀληθινά. Γιατὶ δὲν τῆς ἔβγαίνα οὔτε ἡ γυναῖκα τοῦ κύρ Μηνᾶ, στὴ λατρεία ποὺ εἶχε σιὰ μικρά της.

Δὲν ξαίρεις πῶς τὴν καμάρωννα, μιὰ μέρα ποὺ τὴν εἶδα μὲ κεῖνα! Ἀπὸ κάποιο κοτέτσι γύριζε κι ἦταν ἀλειμμένο τὸ μουςοῦδι της ἀπὸ κρόκους αὐγῶν. Ποὺς ξαίρει πόσα ρούφηξε! μὰ δὲν ἔεχασε καὶ τὰ παιδιὰ της. Πῆρε τὴν

της καὶ τὸ ἔφερε σὲ μιὰ κουφάλα ἐλίας. Ἐβγάλε ἀπὸ καὶ ἔξι ὀχτὼ μικρὰ στὸν ἥλιο, τοὺς μοίρασε τὸ αὐτό, κι ἔπειτα ἄρχισε νὰ παίζη μαζί τους καὶ νὰ τὰ μαθαίνει κυνήγι. Ἦταν μιὰ χαρὰ νὰ τὰ βλέπη κανεὶς!..... Νά! τὴ θυμήθηκα καὶ δάκρυσα».

—«Τί νὰ γίνη, κουμπάρε μου, καθένας μὲ τὴ μοῖρα του» εἶπε σοβαρὰ ὁ ἀσβός. Γι αὐτὸ κι ἐγὼ θὰ φάω ὅ,τι μάζεψα κι ὕστερα θὰ τὸ ρίξω στὸν ὕπνο ὅλον τὸ χειμῶνα. Κοίταξε, ἄμα ζεστάνη ὁ καιρὸς, νάρθῃς νὰ μὲ ξυπνήσης. Μά, τὸ καλὸ ποῦ σοῦ θέλω, νὰ μπῇς φυλαχτά.»

—«Γιατί;»

—«Γιατὶ μπορεῖ νὰ βρῇς στὴ θέση μου τὴν ἀλεπού. Γιὰ νὰ μὴν κοπιᾷζῃ νὰ φτιάγῃ δική της φυλιά, ἔρχεται πολλὰς φορές καὶ παίρνει τὴ δική μου».

—«Ἐννοια σου, ἔχεις τὸ λόγο μου ἔξω ἀπὸ κακὸ συναπάντημα».

—«Τί συναπάντημα;» ρώτησε νυσταγμένος ὁ ἀσβός.

—«Γυρεύεις τί γίνεται; Ἐγὼ, βλέπεις, τὸ χειμῶνα δὲν κοιμοῦμαι, δουλεύω.....»

—«Καὶ τί μ' αὐτό; Καὶ πέρσι κυνήγησες καὶ πρόπερσι».

—«Ναί, πολλὰς φορές πάει ἡ στάμνα γιὰ νερό, μὰ κάποτε πάει καὶ δὲ γυρίζει. Τί νὰ σοῦ πῶ; Ἐκείνη ἡ ἀξίνα τοῦ κύρ Μηνᾶ σὰν πολὺ μὲ φέρνει γύρα φέτος. Ἄς εἶναι, ὅ,τι γράφει δὲν ξεγράφει. Γειά σου καὶ καλὴ ἀντάμωση».

—«Στὸ καλὴ καλὴ ἀντάμωση» εὐχήθηκε ὁ ἀσβός. Κουλουριάστηκε στὸ στρῶμα του καὶ φρόντισε νὰ δίνη βῆσιν λιγώτερο μπορούσε κορμὶ στὸν ἀέρα. Σὲ λίγο ἀποκοιμήθηκε.

Ὁ χειμῶνας πλάκωσε. Ὁ βοριάς ὅσο πάει καὶ δυναμώνει, καὶ γίνεται πιὸ κρύος. Οὔτε ἄσβοι, οὔτε φρῦνοι, οὔτε σκάντζόχοιροι, οὔτε τυφλοπόντικι φαίνονταν στοὺς κήπους καὶ στὰ χωράφια. Ἄλλοι τρύπωσαν βαθιὰ στὸ χῶμα κι ἄλλοι ἔπεσαν στὸν ὕπνο καὶ περιμένουν νὰ ξαναγυρίσῃ ἡ ἀνοιξή.

Ἡ μάνα.

Ἀπὸ τὰ ξένα ἓνας νιὸς χαροῦμενος γυρῖζει.
Χρόνους καὶ χρόνους ἔλειπε στὴ μαύρη ξενιτιά,
κι ἄλλαξε τόσο πὺν κανεῖς, κανεῖς δὲν τὸν γνωρίζει
κι οὔτε κανεῖς τὸν δέχεται μὲ φιλική ματιά.

Περνοῦν οἱ φίλοι του οἱ παλιοί, περνοῦν καὶ οἱ γειτόνοι,
πὺν τὸν ἐπρωτογνώρισαν ἀπὸ μικρὰ παιδί.
Ὅλοι γιὰ ξένο τὸν θαρροῦν. Τὸν ἄλλαξαν οἱ χρόνοι,
κι ἔγιν' ἀγνώριστος. Κανεῖς δὲ στρέφει νὰ τὸν ὄσῃ.

Καὶ μόνον ἡ μανούλα του, σὰν πρόβαλε ἀπὸ πέρα,
«παιδί μου, καλῶς ὤρισες!» τοῦ φώναξε ἡ γριά.
Ἀκόμη πρὶν τὸν καλοδῇ τὸν γνώρισε ἡ μητέρα
γιατὶ τὸν εἶδ' ἡ ἀγάπη της, πὺν βλέπει μακριά.

Ὁ πόνος τῆς μάνας.

Ὅταν τῆς πῆραν τὴ φουλιὰ,
μὲ τὰ μικρά της τὰ πουλιά,
σὲ μαῦρο ἀρχίνησε κλαδὶ
πολὺ πικρὰ νὰ κλαδοῇ:
τιριτιτιό, τιριτιτιό,
κι ἀκούστηκε ὡς τὸ Θεῦ.

Φεύγει ὁ μικρὸς ὁ κυνηγὸς
καὶ τὰ πουλάκια τῆς κρατᾶ
μὰ ἔφτασεν ἄγγελος γοργός
ἐδῶ στὴ γῇ καὶ τὸν ζητᾶ:
τιριτιτιό, τιριτιτιό,
— Παιδάκι ἄσπλαγχο, ἔλα δῶ.

Καθὼς ἐπῆρες τὰ μικρά,
ἔτσι κι ἐγὼ θὲ νὰ σὲ πάρω.
Γιὰ στάσου νὰ σὲ πᾶω στὸ χάρο
νὰ κλάψῃ ἡ μάνα σου πικρά,
τιριτιτιό, τιριτιτιό,
τίνος παράπονο εἶν' αὐτό;

Τρέμει σὰ φύλλο τὸ παιδί
πέφτει στὰ γόνατα καὶ κλαίει:
«Τὴ μάνα μου λυπήσου», λέει.
Καὶ τὸ πουλάκι ἀπ' τὸ κλαδί:
τιριτιτιό, τιριτιτιό,
μάνα δὲν ἤμounα κι ἐγώ;

Ὁ ἄγγελος παίρνει τὰ μικρά,
καὶ μὲ τὴ θεία τοῦ καλωσύνη
σ' ὀλάνθιστο κλαδί τ' ἀφήνει
ἐκεῖ στὴ μάνα τους κοντά,
τιριτιτιό, τιριτιτιό,
κι ἐκεῖνη κελαδῇ στὸ Θεό:

Μιά χάρη, Θεέ μου, σοῦ ζητῶ
τῆς μάνας τοῦ νὰ μὴν πεθάνῃ
μὴν τὸ παιδέψῃς ἄλλο, φτάνει
καὶ ἄς μοῦκαμε πολὺ καχό.
τιριτιτιό, τιριτιτιό,
ζαίρω ἀπ' τῆς μάνας τὸν καημό.

Γ'.

Ἡ μάνα.

Σ' ἑνὸς παιδιοῦ προσκέφαλο μὴ μάνα παραστέκει
καὶ ξαγρυπνᾷ, ἀνήσυχη καὶ καταπικραμένη.
Τόχει μονάκριβο παιδί καὶ τρέμει μὴν τὸ χάσῃ.
Χλωρό τὸ προσωπάκι του τὰ μάτια του κλεισμένα.
Μὲ πόνο τὸ στηθάκι του ἀνεβοκατεβαίνει
κάθε πού παίρνει ἀναπνοή, λὲς στεναγμός καὶ βγαίνει.
Τὸ βλέπ' ἡ μάνα καὶ πονεῖ καὶ σγίζετ' ἡ καρδιά της.
Ἐκεῖ, στὴ θύρα της χτυποῦν: Ποῦδ' εἶναι; Ἕνας γέρος.

Κάτι στὴ ράχη του φορεῖ, σὰ ράσο, σὰ σεντόνι,
καὶ τὸ κρατεῖ σφιχτά, σφιχτά. Νὰ ζεσταθῇ γυρεῖει.
Χειμῶνας εἶναι, τὰ βουνὰ κι οἱ κάμποι χιονισμένοι,
ἔξω ἀπ' τὴ θύρα ὁ βοριάς μουγκρίζει παγωμένος,
κι ὁ γέρος στὸ κατώφλι της ἀπὸ τὸ κρύο τρέμει.
Ἡ μάνα ἀκύφτει στὸ παιδί, τὸ βλέπει κοιμισμένο,

στοιβάζει ξύλα στή φωτιά, τή θύρα μανταλώνει.
‘Ο γέρος πῆγε κάθισε κοντά κεῖ στο παιδί της,
κι ἡ μάνα ἀντίκρυ κάθεται καὶ βλέπει τ’ ἄρρωστό της
ὅπου ἀνάπνεε βαθιά καὶ σάλεψε τὰ χέρια.
«Πές, θὰ σωθῇ, ἢ ὁ Θεὸς θὰ μοῦ τὸ πάρη, γέρο;»

Τὸ κάτασπρο κεφάλι του ἐκούνησε ὁ γέρος
σὰ νὰ τῆς λέγῃ: θὰ σωθῇ καὶ σὰ νὰ λέγῃ: ὄχι.
“Εσκυψ’ ἡ μάνα, δάκρυα τὰ μάγουλά της βρέχουν
τὰ βλέφαρά της ἐκλείσαν. Τρεῖς μέρες καὶ τρεῖς νύχτες
ἔχει ἡ φτωχή νὰ κοιμηθῇ. ‘Ο ὕπνος τὴν ἐπῆρε.
‘Αποκοιμήθη μιὰ στιγμή. Μεμιᾶς ἀνατριχιάζει,
κρύος ἰδρώς τὴν περιχᾶ, ἐδῶ κι ἐκεῖ κοιτάζει,
δὲ βλέπει τὸ παιδάκι της, τὸ γέρο δὲν τὸν βλέπει....
‘Ο γέρο-Χάρος ἔφυγε καὶ πῆρε τὸ παιδί της!
Καὶ κεῖ, καὶ κεῖ πού δούλευε στήν κόχη τὸ ρολόγι
μεμιᾶς βουίζει καὶ βογγᾶ καὶ πέφτει τὸ βαρίδι.
‘Η ὥρα ἐσταμάτησε. ‘Η μάνα τρέχει ἔξω,
τρέχει φωνάζει δυνατά: Παιδάκι μου, παιδί μου!

Στὰ χιόνια ἔξω κάθεται μιὰ μαυροφορεμένη.
«Μὴν εἶδες γέρο νὰ περνᾶ, μὴν εἶδες τὸ παιδί μου;»
—«Εἶδα τὸ Χάρο κι ἔτρεχε κι ἐκράτα τὸ παιδί σου.
Τρέχει γοργά, τὸν ἄνεμο τὸν ξεπερνᾶ ὁ Χάρος,
κι ὅ,τι κι ἂν πάρη μιὰ φορά, δὲν τὸ γυρίζει πίσω».
—«Τί δρόμο πῆρε, δεῖξε μου τὸ δρόμο, νὰ τὸν φτάσω!»
—«Πές ὅλα τὰ τραγούδια σου, τὸ δρόμο νὰ σοῦ δείξω,
τὰ τραγουδάκια τὰ γλυκὰ πόλεγεες τοῦ παιδιοῦ σου.
Εἶμαι ἡ Νύχτα· σ’ ἔβλεπα νὰ κλαῖς καὶ νὰ τὰ λέγῃς».
—«Νύχτα μου ὅλα νὰ σ’ τὰ πῶ, μόν’ ἄφησέ με τώρα,
ὅπου τὸ Χάρο κυνηγῶ γιὰ νάβρω τὸ παιδί μου!»

Ἡ Νύχτα ἐσκουντούφλιασε τὸ δρόμο δὲν τῆς δείχνει.
Σφίγγει τὰ χέρια ἢ φτωχὴ καὶ τραγουδεῖ καὶ κλαίει:
δάκρυ τὸ δάκρυ ἀκολουθεῖ, τραγούδι τὸ τραγούδι.
Κι ἡ Νύχτα τὴ λυπήθηκε, τῆς ἔδειξε τὸ δρόμο.
«Στὸ δάσος πήγαινε, δεξιὰ. Ἐκεῖ στὰ μαῦρα πεῦκα
εἶδα τὸ Χάρο νὰ χωθῇ κι ἐκράτει τὸ παιδί σου».

Στὰ πεῦκα μέσα στὰ πουλιά, στὰ τόσα μονοπάτια
ἢ μάνα παραλόγιασε, δὲν ξαίρει ποῦ νὰ πάη.
Ἐκεῖ στοῦ δάσους τὰ πυκνὰ ἐφύτρων ἕνας βάτος.
Δὲν εἶχε φύλλα, οὔτ' ἀνθούς, ἀγκάθια εἶχε μόνο
κι ἀπ' τὰ κλαδιά του ἔσταζεν ἡ πᾶχνη παγωμένη.
«Τὸ εἶδες τὸ παιδάκι μου; Εἶδες τὸ Χάρο, βάτε;»
— «Εἶδα τὸ Χάρο νὰ περνᾷ κι ἐκράτει τὸ παιδί σου.
Ἀγκάλιασέ με, σφίξε με στὰ στήθη τὰ ζεστά σου,
τί τὰ κλαδιά μου πάγωσαν, κι ἀπὸ τὸ κρύο τρέμω,
κι ἂν μὲ ζεστάνης, θὰ σοῦ εἰπῶ τὸ δρόμο ποῦ ἐπῆραν».
Σφίγγει τὸ βάτο δυνατὰ στὰ στήθη τὰ ζεστά της
τῆς ξέσκισαν τὴ σάρκα της τ' ἀγκάθια· στάζει αἷμα....
Στὴ χειμωνιάτικη νυχτιά ὁ βάτος βγάζει ἄνθη,
στὰ παγωμένα του κλαδιά φύλλα χλωρὰ φυτρώνουν.
Τόση φωτιά ἔχ' ἡ καρδιά μάνας χαροκαμένης!

Κι ὁ βάτος τὴ λυπήθηκε, τῆς ἔδειξε τὸ δρόμο.
Κι ἐκεῖ ποῦ τρέχει, ἀπαντᾷ στὸ δρόμο της μιὰ λίμνη.
Εἶναι βαθιά, καὶ πέραμα δὲ βλέπει, οὔτε ξύλο
κι ἡ μάνα θέλει νὰ διαβῇ γιὰ νᾶβρη τὸ παιδί της.
«Θεέ μου, κάνε τὸ θάμα σου, νὰ καταπιῶ τὴ λίμνη!»
Καὶ πέφτει κάτω· στὰ νερὰ βουτᾷ τὸ μέτωπό της.
Καὶ εἶδ' ἡ λίμνη ἀπὸ βαθιά τὰ μάτια της νὰ λάμπουν.
«Μὲς στὸ βυθό μου ἔχω γὼ πολλὰ μαργαριτάρια,
μὰ σὰν τὰ μάτια σου τὰ δυὸ δὲν εἶδ' ἀκόμη ἄλλα.

Τὰ δικὰ μας καὶ τὰ παλιὰ χρόνια

“Αν θέλῃς δάκρυσέ μου τα νὰ πέσουν στὰ νερά μου,
κι ἐγὼ ἀντίκρυ σὲ περνῶ στοῦ Χάρου τὸ παλάτι.
Ἔχει τοὺς κήπους τοὺς λαμπροὺς μ’ ἄνθη μὲ δέντρα μύ-
τὸ κάθε δέντρο καὶ ζωή, ζωὴ τὸ κάθε ἄνθος». [ρια,
—«Νά, λίμνη, πάρ’ τὰ μάτια μου καὶ δός μου τὸ παιδί μου».
Ἡ μαύρη κλαίει καὶ θρηγεῖ, καὶ κλαίει καὶ δακρύζει,
ὥσπου τὰ μάτια τῆς τὰ δύο χυθίκανε στὴ λίμνη
καὶ στὸ βυθὸ τῆς λάμπανε σὰ δύο μαργαριτάρια.

Κι ἡ λίμνη τὴν ἐσέχωσε, τὴν πέρασεν ἀντίκρυ.
Ἐκεῖ ἦταν δάση καὶ σπηλιές, καὶ στῦλοι καὶ καμάρες
δὲν ἤξαιρες ἂν εἶν’ βουνό, ἢ κῆποι καὶ παλάτια.
“Ὅμως ἡ μάνα τίποτα δὲν ἔβλεπε ἢ καημένη,
τὰ δύο τῆς μάτια λάμπανε μὲς στὸ βυθὸ τῆς λίμνης.
«Ποῦ εἶν’ ὁ Χάρος, πῆτέ μου, ποῦ εἶναι τὸ παιδί μου;»
Τὴν ἄκουσ’ ἡ γερόντισσα ποὺ φύλαγε στὴ θύρα.
«Ὁ Χάρος διὰ τὸ γῦρο του δὲν ἦρθ’ ἀκόμα πίσω.
Πές μου ποιὸν εἶχες ὁδηγό; Ποιὸς σοῦ δώσε βράθεια;»
—«Ποῖον ἄλλο ἀπὸ τὸ Θεό! Ἐκεῖνος μὲ λυπήθη.
Καὶ σὺ γριά, λυπήσου με. Ποῦ θάβρω τὸ παιδί μου;»
—«Εγὼ δὲν ξαίρω τὸ παιδί, καὶ σὺ δὲν ἔχεις μάτια.
Δέντρα λουλούδια περισσὰ μαράθηκαν ἀπόψε,
κι ὁ Χάρος τώρα ποῦργεται θὰ τὰ ματαφυτέψῃ.
Κάθε δεντρί καὶ ἄνθρωπος, ζωὴ κάθε λουλούδι.
Μοιάζουν μὲ τ’ ἄλλα τὰ φυτὰ ποὺ καὶ στὴ γῇ φυτρώνουν,
ὅμως ἐδῶ ἔχουν καρδιές· κάθε καρδιὰ χτυπάει,
ἂν ἀπ’ τὸ χτύπο τῆς καρδιᾶς γνωρίσης τὸ παιδί σου.
ἐγὼ σοῦ δείχνω ποῦ νὰ πᾶς. Πέ μου τί θὰ μοῦ δώσης;»
—«Καὶ τί μοῦ μένει τῆς φτωχῆς; Τί ἔχω νὰ σοῦ δώσω;
Στὰ τετραπέρατα τῆς γῆς πηγαίνω, ἂν μὲ στείλῃς».
—«Δός μου τὰ μαῦρα σου μαλλιά τίς ὁμορφες πλεξοῦδες

καὶ πάρε τ' ἄσπρα μου μαλλιά, τὸ δρόμο νὰ σοῦ δείξω». Τῆς ἔδωσε τίς ὀμορφες τίς μαῦρες τῆς πλεξοῦδες. καὶ πῆρε τ' ἄσπρα τῆς μαλλιά καὶ τ' ἄσπρα τῆς τὰ φρύδια καὶ μπῆκε μέσα στὴν αὐλή, στοῦ παλατιοῦ τοῦ Χάρου ἐκεῖ ποὺ ἦταν τὰ φυτά, δέντρα λουλούδια μύρια. Ἦταν ἐκεῖ τριαντάφυλλα καὶ νάρκισσοι καὶ κρῖνοι, καὶ ὅλα τ' ἄνθη τοῦ βουνοῦ καὶ τῶν νερῶν λουλούδια, καὶ ποιοὶ ἀπὸ τ' ἄνθη ἦταν γεροὶ καὶ ποιοὶ ἀρρωστημένοι. Ἦταν ὀξιές καὶ φοινικιές καὶ πλάτανοι καὶ πεῦκα καὶ ρίγανη στὸν ἵσκιο τους καὶ ἀλισσαριά καὶ θρούμπι. Καὶ τὸ καθέν' ἀπ' τὰ φυτά ἔχει καὶ τὸνομά του· καθένα εἶναι μιὰ ζωὴ, καὶ οἱ ἄνθρωποι ἐζοῦσαν ἕνας ἐδῶ, ἄλλος ἐκεῖ, σ' ὅλες τῆς γῆς τίς ἄκρες, καὶ στὸ καθένα ἀπ' τὰ φυτά χτυποῦσε ἡ καρδιά του.

Κι ἡ μάνα ἡ βαριόμοιρη, ἡ πολυπικραμένη μες στὰ λουλούδια τὰ μικρὰ ψηλαφητὰ σκαλίζει, καὶ σκύφτει τὸ κεφάλι τῆς ν' ἀκούσῃ τὴν καρδιά τους. Στὰ χίλια μέσα γνώρισε τὸ χτύπο τοῦ παιδιοῦ τῆς. Ἦταν γαρούφαλο μικρό, χλωμό καὶ ἀρρωστημένο. «Τὸ βρῆκα! νὰ το!» ἔκραξε καὶ ἄπλωσε τὰ χέρια. — «Μὴ τὸ ἀγγίξῃς! πρόσμενε ὁ Χάρος νὰ γυρίσῃ!»

Ἐκεῖ μεμιᾶς ἐχύθηκεν ἕνας ψυχρὸς ἀέρας καὶ ἐνίωσε ἡ μάνα ἡ τυφλὴ πὼς ἔρχεται ὁ Χάρος. «Ἐδῶ πὼς ἦρθες; Τί ζητεῖς; Ποιὰ εἶσαι;» «Εἶμαι [μάνα!]

Καὶ τὸ γαρούφαλακι τῆς σκεπάζει μὲ τὰ χέρια. Φυσᾷ ὁ Χάρος. Πάγωσαν τὰ δάχτυλα τῆς μάνας. Βαριά, βαριά κρεμάστηκαν τὰ χέρια στὸ πλευρό τῆς. «Ὁ, τι κίψησέ μου! δὲν μπορεῖς τὸ Χάρος νὰ νικήσῃς».

«Ὁ Θεὸς βλέπει τὸν πόνο μου καὶ σὲν ἰκᾶ' Ἐκείνου».
«Καὶ τί ἄλλο κάνω γὼ παρὰ τίς προσταγές του;
Ἐμένα μ' ἔχει κηπουρὸ νὰ τοῦ ξαναφυτρῶνῶ
τὰ δέντρα του καὶ τάνθη του στὸν κῆπο τὸ δικό του,
πέρα σὲ τόπο μακρινὸ πού γυρισμὸ δὲν ἔχει.
Ἐκεῖ ἐγὼ τὰ παραιτῶ, καὶ τὰ φροντίζουν ἄλλοι».
«Ἄ! δός μου τὸ παιδάκι μου, δός τὸ παιδί μου, Χάρε!»

Πέφτει στὴ γῇ γονατιστή, παρακαλεῖ καὶ κλαίει.
Δὲν ὠφελοῦν τὰ κλάματα, οὔτε τὰ παρακάλια.
Μειμῆς τὰ χέρια στὰ τυφλὰ ἀπλώνει στὰ λουλούδια.
«Ἄν μ' ἀπελπίζης, ὅλα σου θὰ σοῦ τὰ ξεριζώσω».
«Μὴν τὰ ἀγγίξεις! Σὺ πονεῖς καὶ κλαίεις τὸ παιδί σου
καὶ θέλεις τώρα τὴν καρδιά νὰ κάψης κι ἄλλης μάνας».
Ἐτράβηξε τὰ χέρια τῆς καὶ γέρνει τὸ κεφάλι.
«Σοῦ ἔφερα τὰ μάτια σου. Τὰ ψάρεψα στὴ λίμνη.
Τὰ εἶδα κι ἔλαμπαν ἐκεῖ μὲς στὰ βαθιά νερά της.
Πάρε τα πίσω. Βλέπουνε καλότερ' ἀπὸ πρῶτα.
Πάρε τα κι ἔλα γιὰ νὰ δῇς τὰ δύο λουλουδάκια,
πού ἀπλωσες τὰ χέρια σου νὰ μοῦ τὰ ξεριζώσης».
Κεῖ στὸ πηγᾶδι τῆς ζωῆς ὁ Χάρος τὴν ἐπῆγε.
Ἐσκυψε μέσα γιὰ νὰ δῇ κι εἶδε τὰ δυὸ λουλούδια
κι εἶδε καθένα ἀπὸ τὰ δυὸ τί μοῖρα τὸ προσμένει.
Τιμὴ, ἀγάπη καὶ χαρὰ τὸ πρόσμενε τὸ ἓνα
καὶ τᾶλλο τὸ περίμενε ἡ συμφορὰ κι ἡ πίκρα.
«Μὲς τίνος εἶναι ἡ χαρὰ, ἡ πίκρα τίνος, Χάρε»;
«Γὼ δὲν μπορῶ νὰ σοῦ τὸ πῶ. Μόνο τοῦτα σοῦ λέγω:
Εἴν' τοῦ παιδιοῦ σου ἡ ζωὴ ἐν' ἀπ' αὐτὰ τάνθάκια,
κι ἐν' ἀπ' τὰ δύο ριζικά ἡ μοῖρα τοῦ παιδιοῦ σου».
«Γιὰ πέ μου, Χάροντα, ἀπ' τὰ δυὸ ποῖο εἶναι τὸ παιδί μου;
Ἄν εἶναι ἡ μοῖρα ἡ κακὴ δική του, πάρε μού το,
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

πάρ' το μαζί σου, μακριά στο περιβόλι πούπερ.
Πέφτει με μιὰς γονατιστή, τὰ χέρια της σταυρώνει:
«Τὰ τόσα μου τὰ δάκρυα τὰ τόσα παρηκάλια
συγχώρεσέ μου τα, Θεέ, καὶ κάμε ὅπως θέλεις».
Εἶπε ἡ μάνα καὶ μεμιᾶς σωριάστηκε στὸ χῶμα.
Κι ὁ χάρος πῆρε τὸ παιδὶ καβάλα στ' ἄλογό του.
Στὸν τόπο πᾶν τὸ μακρινὸ πού γυρισμὸ δὲν ἔχει.

Ὁ ἀέρας καὶ ὁ ἥλιος.

Ὁ ἀέρας θύμωσε
μὲ τὸν ἥλιο μάλωσε.
Ὁ ἀέρας ἔλεγε:
«εἶμαι δυνατώτερος!»
καὶ ὁ ἥλιος ἔλεγε:
«σὲ περνῶ στὴ δύναμη!»
Ἕνας γέρος ἄνθρωπος
μὲ τὴ μαύρη κάπα του
στὸ χωράφι πήγαινε.
Ὁ ἀέρας γάλησε:
«ὅποιος ἔχει δύναμη
παίρνει ἀπὸ τὸν γέροντα
τὴ χοντρή τὴν κάπα του!»
Φύσηξε, ξεφύσηξε,
ἔσκασε στὸ φύσημα.
Ἄδικοις ὁ κόπος του,
κρύωσεν ὁ γέροντας
καὶ διπλὰ τυλίχτηκε
στὴ χοντρή τὴν κάπα του.
Καὶ ὁ ἥλιος μίλησε:
«ὅποιος ἔχει δύναμη
παίρνει ἀπὸ τὸν γέροντα

τὴ χοντρή τὴν κάπα του!»
"Ἐφεξεν ὁλόλαμπρος,
καλοσύνη σκόρπισε,
κι ἔβγαλε ὁ γέροντας
τὴ χοντρή τὴν κάπα του.
Πάλι ξαναμίλησε:
«ἄκουσε καὶ μάθε τό,
σὲ περνῶ στὴ δύναμη
γιατὶ πᾶς μὲ τὸ κακὸ
κι ἐγὼ πᾶω μὲ τὸ καλόν».

Ὁ θάνατος τοῦ ἀμπελουργοῦ.

Ἀμπελουργὸς βαριαρρωστᾷ
καὶ πέφτει τοῦ θανάτου
καὶ γύρω του συνάζονται
τὰ πέντε τὰ παιδιὰ του,
καὶ δέρονται καὶ κλαῖνε
κι ἀπελπισμένα λένε:
«Πατέρα, πῶς θὰ ζήσωμε
ἐμεῖς χωρὶς ἐσένα.
ἔρημα κι ἀπροστάτευτα
φτωχὰ κι ὀρφανεμένα;»
Καὶ κεῖνος ἀποκρίθηκε:
«Κάπου βαθιὰ στ' ἀμπέλι
σᾶς ἔχω κρύψει θησαυρό.
Καὶ κεῖνος ποῦ τὸν θέλει
ἄς πάη νὰ φάξῃ νὰ τὸν βρῇ,
γιατὶ ἔτσι εἶν' ὅλοι οἱ θησαυροί.»
Πέθανε καὶ τὸν ἔθαψαν
κι ἀσχίνησαν νὰ σκάβουν

χωρίς στιγμή νά χάνουν.

Κι αφού δὲ βρῆκαν τίποτα,

εἶπαν: «Οἱ κόποι πᾶνε!

Μᾶς γέλασ' ὁ πατέρας μας

συχωρεμένος νᾶναι!»

Μὰ ὅταν ὁ τρύγος ἔφτασε

τ' ἀμπέλι ἀπάνω ὡς κάτω

ἐπ' τὸ πολὺ τὸ σκάψιμο

σταφύλια ἦταν γεμάτα.

Ὁ κόρακας.

Στολίστην' ἓνας κόρακας μὲ παγωνιοῦ φτερά

κι ὕστερα καθρεφτίστηκε στῆς λίμνης τὰ νερά.

Τόσο περηφανεύτηκε καὶ τόσο καμαρώνει,

πού πίστεψε πὼς ἔγινε ἀληθινὸ παγώνι.

Κι εἶπε: «Μὲ τόσα χρώματα μὲ τόση ὀμορφιά,

μὲ τὰ κοράκια εἶναι ντροπὴ νά κάνω συντροφιά».

Κι ἀφήνοντας τ' ἀδέρφια του, πού ζοῦσε τόσα χρόνια

ἐπῆγε κεῖ πού τριγυροῦν τὰ πλουμιστὰ παγώνια.

Μ' αὐτὰ σὰ νὰ μυρίστηκαν τὰ ξένα τὰ φτερά,

τοὺς κακοφάνηκε κι εὐθὺς τοῦ ρίχτηκαν γερά.

Κι αφού τὸν ἀπομάδησαν κι ἦταν κοράκι πάλι

τοῦ πλήγωσαν μὲ τίς τσιμπιές τὸ ἄστοχο κεφάλι.

Τότε μέσα στοὺς πόνους του στοχάστηκε ὁ φτωχὸς

πὼς δὲν μπορεῖ νά γιατρευτῇ νά ζήσει μοναχός.

Καὶ μὲ τὴ δόλια του καρδιά, σὰν τὰ φτερά του μαύρη,

εἰς ἄλλα κοράκια γύρισε παρηγοριὰ γιὰ νάβρῃ.

Αὐτὰ τὸν καλοδέχτηκαν πάλι σὰν ἀδερφό,
μὰ κάποιος γεροκόρακας, ποὺ ἦταν πουλὶ σοφό,
τοῦπει: «τώρα ποὺ φόρεσες τὴ φορεσιά τὴν ἴδια
σκέφου πὼς πέφτουν γρήγορα τὰ ξένα τὰ στολίδια».

Ὁ Μάρτης.

Στοὺς παλαιούς καιροὺς, ὁ Μάρτης ἦταν ὁ πρῶτος
μῆνας τοῦ χρόνου. Μὰ γιὰ νὰ μὴ φερθῇ τίμια στ' ἀ-
δέρφια του ἔχασε τὰ πρωτεῖα.

Κάποτε οἱ μῆνες φύτεψαν συντροφικὰ ἓνα ἀμπέλι.
Τὸν τρίτο χρόνο τ' ἀμπέλι ἔκαμε σταφύλια. Κι ὅταν
ἦρθε ὁ καιρὸς τοῦ τρύγου, τὸ τρύγησαν, τὸ πάτησαν καὶ
ἔβαλαν τὸ μοῦστο σ' ἓνα μεγάλο βαρέλι.

Ἄμα ψήθηκε ὁ μοῦστος κι ἔγινε κρασί, ὁ Μάρτης
ζήτησε νὰ πιῇ πρῶτος τὸ μερδικό του. Οἱ ἄλλοι μῆνες
χωρὶς νὰ βάλουν κακὸ στὸ νοῦ τους τὸν ἄφησαν. Τρό-
πησε ὁ πονηρὸς τὸ βαρέλι στὴν κάτω μεριά, κάθισε
καὶ τὸ ρούφηξε ὅλο τὸ κρασί.

Ὅταν θέλησαν κι οἱ ἄλλοι μῆνες νὰ πιοῦν, δὲν
βρῆκαν σταλαματιά. Τότε κατάλαβαν τὴν πονηριά
τοῦ Μάρτη καὶ θύμωσαν τόσο, ποὺ σκέφτηκαν νὰ τοῦ
πάρουν τὰ πρωτεῖα.

Μὰ ποιὸς νὰ πάρῃ τὴ θέσῃ τοῦ Μάρτη, ποὺ ὁ κα-
θένας τὴν ἤθελε δική του;

Γιὰ νὰ μὴ μαλώσουν συμφώνησαν νὰ ρίξουν κλῆ-
ρο. Ἔτσι κι ἔγινε. Πρῶτος βγῆκε ὁ κλῆρος τοῦ Γε-
νάρη καὶ ἀρχίζει ἀπ' αὐτὸν ὁ χρόνος. Δεύτερος βγῆκε
ὁ κλῆρος τοῦ Φλεβάρη, τρίτος τοῦ Μάρτη, κι ὕστερα
ἦρθαν οἱ ἄλλοι μὲ τὴ σειρά.

Ὁ Μάρτης, ὅταν θυμηθῇ πὼς γέλασε τ' ἀδέρφια

του καὶ τοὺς ἔπιδε τὸ κρασί, ξεκαρδίζεται στὰ γέλια. Μὰ ὅταν συλλογίζεται πῶς γι' αὐτὴ τὴν ἀφορμὴν ἔχασε τὰ πρωτεῖα καὶ τὶς δόξες του, κλαίει ἀπαρηγόρητα. Γι' αὐτὸ λένε πῶς ὁ Μάρτης πότε κλαίει καὶ πότε γελά.

Μιὰ φορὰ κι ἓναν καιρὸ ἦταν ἓνας βασιλιάς ποὺ τὸν ἔλεγαν Μίδα. Ἦταν ὁ πρὸ πλούσιος βασιλιάς τοῦ κόσμου. Ὡστόσο δὲν ἦταν εὐχαριστημένος ἀπὸ τὰ πλούτη του ἤθελε κι ἄλλα ν' ἀποκτήσῃ.

Ὅταν βασίλευε ὁ ἥλιος καὶ ἔβλεπε χρυσὰ τὰ σύννεφα στὸν οὐρανό, ἔλεγε:

«Ἄχ, καὶ νὰ ἦταν ὅλα ἐκεῖνα τὰ σύννεφα χρυσάφι, καὶ τὸ χρυσάφι νὰ ἦταν ὅλο δικό μου!»

Εἶχε καὶ μιὰν ἀκριβὴ θυγατέρα, ποὺ τὴν ἀγαποῦσε ὅσο καὶ τὸ χρυσάφι. Ἐκείνη ὅμως ἀγαποῦσε πολὺ τὰ λουλούδια. Κάθε τόσο ἔφτιανε ὁμορφα μπουκέτα καὶ τὰ ἔφερνε στὸν πατέρα της. Ἐκεῖνος ὅμως ἔναστέναζε βαθιὰ κι ἔλεγε:

«'Αν ἦταν χρυσὰ τὰ λουλούδια σου, πόσο ἄμορφο θὰ ἦταν καὶ πόσο περισσότερο θὰ ἄξιζαν».

Μιά μέρα καθόταν ὁ Μίδας στὴ σάλα τοῦ παλατιοῦ του, καὶ συλλογίζεταν πῶς θὰ μεγαλώσῃ τοὺς θησαυροὺς του. Ἐξάφνα βλέπει στὸ κατώφλι ἕναν ξένο, πού κοιτάζε με θαυμασμό. Τὸν ἀκουσε πού ἔλεγε:

«Τί πλούσια καὶ χρυσοστόλιστη σάλα! Κι αὐτὸς ὁ Δίας θὰ μπορούσε νὰ καθίσῃ ἐδῶ μέσα! Εὐτυχισμένη βασιλιά, πού τίποτα δὲ σοῦ λείπει.....»

—«Ἐχεις λάθος» εἶπε ἀναστενάζοντας ὁ Μίδας. «Ἐκεῖνο πού λαχταρᾷ ἡ καρδιά μου δὲν τὸ ἔχω».

—«Καὶ ποῦ εἶναι ἐκεῖνο πού τόσο λαχταρᾷ ἡ καρδιά σου;» ρωτᾷ ὁ ξένος.

—«Θέλω, ὅ,τι πιάνω στὰ χέρια μου νὰ γίνεται χρυσάφι!» ἀποκρίνεται ὁ βασιλιάς.

—«Δὲν πιστεύω νὰ τὸ λὲς μὲ τὰ σωστά σου» εἶπε ὁ ξένος. «Ἐγὼ εἶμαι ἕνας ἀπὸ τοὺς θεοὺς, πού πολὺ τοὺς ἔχεις εὐχριστήσῃ μὲ τὸ φέρεσίμῳ του. Ἦρθα λοιπὸν νὰ σοῦ κάμω ὅ,τι μοῦ γυρέψῃς. Πές, τί θέλεις ἀπὸ μένα;»

—«Θέλω ὅ,τι πιάνω μὲ τὰ χέρια μου νὰ γίνεται χρυσάφι» εἶπε ὁ Μίδας.

—«Ἄς γίνῃ τὸ θέλημά σου. Ἀπὸ αὔριο τὸ πρωί, ὅ,τι καὶ νὰ πιάνῃς μὲ τὰ χέρια σου θὰ γίνεται χρυσάφι».

Ὅλη τὴ νύχτα ὁ φιλόργυρος βασιλιάς δὲν ἐκλείπει μάτι.

Δὲν ἔβλεπε τὴν ὥρα πότε νὰ ζημερώσῃ γιὰ ν' ἀρχίσῃ τὸ θαῦμα. Καὶ μόλις εἶδε ἀπὸ τὸ παράθυρό του νὰ ροδίξῃ ἡ ἀνατολή, πετάχτηκε ἀπὸ τὸ κρεβάτι του.

Καὶ ἀληθινὰ τὸ θαῦμα ἄρχισε ἀμέσως. Καθετὶ ποῦ ἔπιανε στὰ χέρια του, γινόταν χρυσάφι.

Τρελὸς ἀπὸ τὴ χαρὰ του κατέβηκε στὸ περιβόλι λουλούδια, κλαριά, λαχανικά, καρποί, ὅτι κι αὐ ἄγγιζε, εὐθὺς γινόταν ὀλόχρυσο.

Ἀπὸ τὸ περιβόλι ὁ βασιλιάς ἀνέβηκε στὴν τραπέζα. Σὲ λίγο μπῆκε καὶ ἡ κόρη του· καθὼς εἶδε τὰ λουλούδια χρυσομένα εἶπε: «Ἄχ, τί ἄσχημα λουλούδια. Καὶ ἡ γλυκιὰ μυρούδιά τους πάει, χάθηκε!»

— «Δὲν ξαίρεις τί λές, μονάχα κάθισε νὰ φᾶμε» τῆς λέει ὁ πατέρας τῆς.

Μὰ πῶς μπορούσε νὰ φάη, ἀφοῦ τὸ καθετὶ ποῦ ἔπιανε γινόταν χρυσό; Τότε κατάλαβε τὸ κακὸ ποῦ ἔπαθε κι ἄρχισε νὰ φωνάζη:

«ὦ! δυστυχία μου! πῶς θὰ ζήσω τώρα;»

— «Τί ἔχεις πατέρα μου» τοῦ λέει τρομαγμένη ἡ θυγατέρα του καὶ τρέχει νὰ τὸν ἀγκαλιάσῃ. Ἀπλῶσε καὶ κεῖνος τὴν ἀγκαλιά του· μὰ μόλις τὴν ἄγγιξε, ἔγινε ἡ θυγατέρα του ὀλόχρυσο ἄγαλμα.

Ὁ Μίδας, καθὼς εἶδε ἔτσι τὴ θυγατέρα του, ἄρχισε νὰ κλαίη καὶ νὰ φωνάζη:

«Ἀκριβὴ μου θυγατέρα, ἐγὼ μὲ τὴν ἀχορτασιά μου σὲ σκότωσα. Ἄς ἦταν δυνατὸ νὰ σὲ ἰδῶ πάλι ζωντανή, ν' ἀκούσω τὴ γλυκιὰ φωνή σου, κι ἄς γίνω ὁ πιὸ φτωχὸς ἄνθρωπος τοῦ κόσμου».

Τότε παρουσιάστηκε πάλι ὁ ξένος καὶ τοῦ λέει: «Βλέπω πῶς ἡ καρδιά σου δὲν εἶναι παραδομένη ὀλόκληρη στὸ χρυσάφι, ἀφοῦ τόσο ἀγαπᾷς τὴ θυγατέρα σου. Θαρρῶ νὰ πιστεῖς τώρα, πῶς τὰ πλούτη δὲν εἶναι ἡ μεγαλύτερη εὐτυχία στὸν ἄνθρωπο. Πήγαινε στὸ ποτάμι νὰ φέρῃς νερὸ καὶ νὰ ραντίσῃς ὅσα πρά-

ματα θέλεις νά ξαναγίνουν ὅπως ἦταν πρωτότερα».

Ἐτρεξε κι ἔφερε νερό ὁ βασιλιάς καί πρῶτα πρῶτα ράντισε τή θυγατέρα του. Ἀναστήθηκε ἀμέσως ἐκείνη. Κατέβηκαν τότε μαζί στό περιβόλι καί ράντισαν τὰ λουλούδια, τὰ δέντρα, τοὺς καρποὺς καί τὴ καθετὶ πού εἶχε ἀγγίζει μὲ τὰ χέρια του ὁ φιλάργυρος βασιλιάς.

Ὅλα γύρισαν ὅπως ἦταν καί πρὶν.

Πέρασαν πολλὰ χρόνια καί ὁ Μίδας διηγόταν τὸ πάθημά του στὰ μικρὰ ἐγγονάκια του καί τοὺς ἔλεγε:

«Τὰ ξανθὰ σας μαλλιά, παιδάκια μου, ἀξίζουν περισσότερο κι ἀπὸ τὸ λαμπρότερο χρυσάφι».

Ο ΦΙΛΗΜΟΝΑΣ ΚΑΙ Η ΒΑΥΚΙΔΑ

Μιὰ μέρα ὁ Δίας εἶπε στὸ γιό του τὸν Ἑρμῆ:
«Παιδί μου, βγάλε τὸ φτερωτὸ σκοῦφο σου καί τὰ
φτερωτὰ σαντάλια σου. Σήμερα θὰ πάρωμε ἀνθρωπινή
μορφή, καί θὰ κατεβοῦμε στή γῆ, νά ἰδοῦμε πῶς θὰ
μᾶς δεχτοῦν οἱ ἄνθρωποι».

Τὸ εἶπαν καί τὸ ἔκαναν. Κατέβηκαν κοντὰ σέ μιὰ

μεγάλη πόλη κι ἄρχισαν στή σειρά νά χτυποῦν τίς πόρτες. Μά κανεῖς δέν τοὺς ἀνοίγε. Οἱ ἄνθρωποι εἶχαν γίνει σκληρόκαρδοι καὶ δέν τοὺς ἔμελε ποῦ θά περάσῃ τῇ νύχτα του ὁ ξένος. Χτύπησαν κάπου χίλιες πόρτες, κι ἄλλοῦ τοὺς ἐδιωχναν μέ βρισιές, κι ἄλλοῦ τοὺς ἄφηναν νά χτυποῦν ὥσπου νά βαρεθοῦν.

Ὅλο καὶ συνέφιαζε τὸ πρόσωπο τοῦ Δία· κι ὁ Ἑρμῆς ἀκόμη, ποὺ δέν ἔχανε εὐκολα τὸ κέφι του, ἄρχισε νά θυμώνῃ.

Πέρασαν ἔτσι ὅλα τὰ σπίτια καὶ δέν ἔμενε παρὰ μιὰ καλυβούλα χτισμένη ἀπὸ ξύλα καὶ σκεπασμένη μέ κλαμιές.

Ἐγερνε, λές καὶ δέν ἤξαιρε ποῦθε νά πέσῃ. Ἐκεῖ μέσα ζοῦσε ἓνα ἀντρώγυνο· ὁ γέρο-Φιλήμονας κι ἡ γριά Βαυκίδα, ἡ γυναῖκα του. Εἶχαν παραγεράσει κι ἦταν κάτασπρα τὰ μαλλιά τους καὶ τὸ πρόσωπό τους κατὰζαρωμένο. Παιδιά δέν εἶχαν, ὥστόσο ζοῦσαν εὐτυχισμένοι. Πῶς ἦταν φτωχοὶ δέν τὸ λογάριζαν καὶ πολὺ.

Ἐκεῖ ποὺ κάθονταν τὰ γεροντάκια, κι ἔλεγαν τὰ περασμένα τους, ἀκοῦν τὴν πόρτα νά χτυπᾷ. Ὅσο νά σηκωθοῦν ν' ἀνοίξουν, ἀνοίγει ἡ πόρτα μοναχὴ τῆς καὶ μπαίνουν μέσα ἓνας γέροντας κι ἓνα παλι-κάρι. Φοροῦσαν παλιόρουχα· ἦταν ὅμως ὁμορφοὶ καὶ ψηλοί, τόσο ποὺ ἔσκυψαν γιὰ νά μποῦνε στὸ καλυβάκι.

«Καλῶς ὠρίσατε» εἶπαν μέ χαρὰ τὰ γεροντάκια· «κοπιάστε. Ἀπὸ τὰ σαντάλια σας φαίνεστε πῶς κάμα-τε μεγάλο δρόμο».

Ἀμέσως ὁ Φιλήμονας τοὺς βάζει δυὸ καθίσματα

κι ἡ γερόντισσά του τὰ στρώνει μὲ χοντρά σκεπά-
σματα. Ὅσοι τὰ Βαυκίδα ἔσκυψε στὴ γωνιά καὶ
ἄρχισε νὰ σκαλίζει τὴ στάχτη, ὥσπου βρῆκε μερι-
κὲς σπίθες. Ρίχνει ἀπάνω φρύγανα κι ἀρχίζει νὰ φυσᾷ
δυνατά. Δάκρυσαν τὰ μάτια τῆς ἀπὸ τὸν καπνὸ καὶ
τὴν ἔπιασε βήχας. Σὲ λίγο ἡ φωτιά ἀναψε. Τότε
ἡ γριά ἔφερε ξύλα, τὰ ἔρριξε στὴ φωτιά, ἔβαλε τὴν
πυροστιά καὶ ἀπάνω σ' αὐτὴν ἓνα τσουκάλι μὲ νε-
ρό. Στὸ ἀναμεταξὺ ὁ Φιλήμονας πῆγε στὸν κήπο καὶ
ἔφερε τρυφερὰ λάχανα.

Τὴν ὥρα ποὺ ἡ γερόντισσα καθάριζε τὰ λάχανα
καὶ τὰ ἔρριχνε στὸ τσουκάλι, ὁ γέροντας κατέβασε
μ' ἓνα ραβδί καπνιστὸ κρέας, ποὺ ἦταν κρεμασμένο
ἀπάνω ἀπὸ τὴ φωτιά.

Ἐκοψε τὸ περισσότερο καὶ τὸ ἔρριξε στὰ λάχα-
να. Ἐπειτα ἡ Βαυκίδα ἔφερε μιὰ ξύλινη λεκάνη, τὴ
γέμισε νερὸ καὶ παρακάλεσε τοὺς ξένους νὰ πλυθοῦν,
γιά νὰ καθαριστοῦν καὶ νὰ ξεκουραστοῦν.

Οἱ θεοὶ κοίταζαν σιωπηλοὶ τίς ἐτοιμασίες καὶ
τὴν προθυμία ποὺ ἔδειχνε τὸ γεροντικὸ ζευγάρι, γιά
νὰ περιποιηθῇ τοὺς ξένους του. Ὁ Δίας μάλιστα
ποὺ ἦταν προστάτης τῆς φιλοξενίας, φainόταν πολὺ
εὐχαριστημένος.

Ἀφοῦ πλῦθηκαν οἱ θεοὶ ξαπλώθηκαν στὰ κρεβά-
τια, ποὺ ἦταν σκεπασμένα μὲ παλιὰ ὁμορφοκεντημένα
στρωσίδια.

Σκληρὰ ἦταν τὰ στρώματα, μὰ ἡ προθυμία καὶ ἡ
καλωσύνη τῶν γερόντων τὰ ἔκανε πούπουλένια. Στὸ
ἀναμεταξὺ ἔβρασε τὸ φαγί. Ἐσπρωξε ἡ γριά ἐμπρὸς
στὰ κρεβάτια ἓνα τραπέζι, κι ἐπειδὴ τὸ ἓνα του πόδι
ἦταν χοντό, ἔβαλε ἀπὸ κάτω ἓνα κομμάτι ξύλο.

Πρῶτα τοὺς ἔβαλε διάφορα χορταρικά ραπανάκια, κάρδαμο, τυρὶ κι αὐγά βραστά, μέσα σὲ χωματένιες γαβάθες, καὶ γλυκόπιστο κρασί σὲ κροντήρι ζωγραφισμένο. Τὰ ποτήρια ἦταν κέδρινα καὶ μοσχοβολοῦσαν. Ὁ Φιλήμονας ὅλο καὶ τοὺς κερνοῦσε καὶ τοὺς ἔλεγε νὰ πιοῦν. Ὑστερα τοὺς ἔβαλαν τὸ κρέας μὲ τὰ λάχανα καὶ στὸ τέλος καρύδια καὶ δαμάσκηνα καὶ γλυκὰ μῆλα.

Ἐξαφνα ὁ Φιλήμονας παρατήρησε πῶς τὸ κρασί δὲ λιγότευε. Ἐπιναν, ἔπιναν καὶ τὸ κροντήρι πάντα γεμάτο ἔμενε.

ὑποψιάστηκε πῶς οἱ ξένοι δὲν ἦταν συνηθισμένοι ἄνθρωποι καὶ τὸν ἔπιασε φόβος. Ἐκαμε νόημα στὴ γερόντισσά του καὶ οἱ δύο τους ἄρχισαν νὰ παρακαλοῦν τοὺς θεοὺς νὰ τοὺς συμπαθήσουν, ποὺ τόσο ἀπλὰ καὶ φτωχικὰ ἦταν τὰ φαγιά τους. Τί νὰ κάμουν; Ἦθελαν, μὰ δὲν εἶχαν τί νὰ τοὺς φιλέψουν περισσότερο.

Ἐξαφνα τὰ μάτια τοῦ Φιλήμονα ἔλαμψαν ἀπὸ χαρὰ. Ναί. Ἐξω στὸ κῆπο εἶχαν μιὰ χῆνα· μιὰ μονάκριβη χῆνα, ποὺ τὴν ἔτρεφαν γιὰ καμιὰ καλὴ μέρα. Τί καλύτερη περίσταση ἀπ' αὐτή; Τὸ λέει κρυφὰ στὴ Βαυκίδα· σύμφωνη καὶ κείνη.

Βγαίνουν ἀμέσως κι οἱ δύο στὸν κῆπο νὰ τὴν πιάσουν. Ἡ χῆνα ὅμως δὲν ἔχει τὰ γεράματά τους· τρέχει ἀποδῶ, πετᾷ ἀποκεῖ, μπαίνει τέλος στὸ καλύβι καὶ χώνεται στὰ πόδια τοῦ Δία, λὲς καὶ τοῦ ζητοῦσε προστασία. Ὁ Φιλήμονας ἦταν ἕτοιμος νὰ τὴν πιάσῃ καὶ κεῖ· μὰ τότε σηκώθηκαν οἱ δύο ξένοι καὶ ὁ Δίας εἶπε:

«Καλοὶ ἄνθρωποι, μὴν κοπιᾶτε περισσότερο, εἰ-
ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

μαστε ἀλήθεια θεοί. Κατεβήκαμε στὴ γῆ νὰ ἰδοῦμε ἂν οἱ ἄνθρωποι εἶναι φιλόξενοι. Ἀλλὰ καθὼς εἶδαμε, στὸν τόπο σας εἶναι ὅλοι ἄσπλαχνοι κι ἀφιλόξενοι· δὲ δίνουν οὔτε τ' ἀγγέλου τοὺς νερό. Μᾶς ἐδιώξαν ἀπὸ παντοῦ. Γιὰ τοῦτο θὰ τιμωρηθοῦν. Ἐσεῖς ποῦ δὲν τοὺς μοιάζετε ἐλάτε μαζί μας ὡς ἐκεῖνο κεῖ τὸ βουνό».

Τὸ γεροντάκια ἀκολούθησαν χωρὶς νὰ βγάλουν μιλιά. Ἀκουμπώντας στὰ ραβδιά τοὺς ἀνέβηκαν μὲ κόπο τὸ βουνό. Ὅταν ἔφτασαν στὴ κορυφή, οἱ θεοὶ τοὺς πρόσταξαν νὰ κοιτάξουν κάτω. Γυρίζουν καὶ βάζουν τὰ κλάματα. Ἐκεῖ ποῦ ἦταν πρὶν ἡ πόλη, τώρα μιὰ λίμνη ἀπλωνόταν μεγάλη, καὶ τὰ κύματά της ἔσπαζαν ἀφρισμένα ὀλόγυρα. Τίποτε δὲν εἶχε μείνει παρὰ τὸ καλυβάκι τοὺς.

Καὶ τώρα μπροστὰ στὰ μάτια τοὺς γινόταν ἄλλο θαῦμα. Τὸ καλυβάκι τοὺς μεγάλωσε σὲ πλάτος καὶ μάκρος καὶ ὕψος, ὥσπου ἔγινε λαμπρὸς ναός. Ἀπάνω στὶς μαρμαρένιες κολόνες τοῦ ἀπλωνόταν χρυσή σκεπή, καὶ τὸ πάτωμα καὶ τὰ σκαλοπάτια ἦταν ἀπὸ ἀστραφτερὸ κάτασπρο μάρμαρο.

Ὁ Δίας τότε γύρισε στὰ γεροντάκια, ποῦ ἔτρεμαν ἀπὸ τὸ φόβο τοὺς, καὶ τοὺς εἶπε μὲ καλωσύνη. «Τὸ καλυβάκι ποῦ δέχτηκε τοὺς Θεοὺς ἔπρεπε νὰ γίνη ναός. Ἐσεῖς πέστε μας τώρα τί θέλετε καὶ θὰ γίνη ἀμέσως».

Ὁ Φιλήμονας ἀφοῦ συνεννοήθηκε μὲ τὴ γυναῖκα του, γονάτισε καὶ εἶπε:

«Ἄν εἶναι δίκιο ἐκεῖνο ποῦ μᾶς λέει ἡ καρδιά μας, θέλομε νὰ μείνωμε στὸ ναό, νὰ δουλέψωμε ὥσπου

νά πεθάνουμε ἱερεῖς πιστοί. Μὰ ὅπως ζήσαμε μαζί ἀγαπημένοι, θέλομε καὶ μαζί νὰ κλείσωμε τὰ μάτια, γιὰ νὰ μὴ μείνη ὁ ἕνας νὰ νιώσῃ τὸν καημὸ τοῦ χωρισμοῦ».

— «Θὰ γίνῃ ὅπως θέλετε!» εἶπαν οἱ θεοὶ καὶ ἔγιναν ἄφαντοι.

Ἔτσι τ' ἀγαθὰ γεροντάκια ἔζησαν στὸ ναὸ ὡς τὸ τέλος τῆς ζωῆς τους.

Καὶ μιὰ μέρα, ἐκεῖ ποὺ ἔλεγαν πάλι τὰ περασμένα τους, βλέπει ἕνας τὸν ἄλλον νὰ χάνεται μέσα στὰ δέντρα. Τὰ σώματά τους ἔγιναν κορμοί, τὰ χέρια τους κλαδιὰ, καὶ τὰ πρόσωπά τους ἡ σκιερὴ κορυφὴ τῶν δέντρων. Ὁ Φιλήμονας ἔγινε, ψηλὴ βαλανιδιὰ καὶ ἡ Βαυκίδα χαριτωμένη φλαμουριά. Ἔτσι καὶ στὸ θάνατό τους ἔμειναν ἐνωμένοι, ὅπως ἦταν καὶ στὴ ζωὴ τους.

Ο ΠΕΡΣΕΑΣ ΚΑΙ Η ΑΝΔΡΟΜΕΔΑ

Σ' ἓνα νησί βασίλευαν ἐκεῖνο τὸν καιρὸ δύο ἀδέρφια. Ἐκεῖ ποὺ περπατοῦσαν μαζί στὴν ἀκροθαλασσιὰ, εἶδαν ἓνα παράξενο πρᾶμα, ποὺ δὲν ἔμοιαζε

μὲ κανένα πλοῖο. Ὅταν ἦρθε πρὸ κοντὰ πρόσταξαν τοὺς δούλους καὶ τὸ τράβηξαν ἔξω. Ἦταν μιὰ μεγάλη σκάφη, κλεισμένη ἀπ' ὅλες τὲς μεριές. Τὴν ἀνοίξαν καὶ βλέπουν μέσα μιὰ νέα καὶ ὁμορφὴ γυναῖκα, ποὺ κρατοῦσε στὴν ἀγκυλιά της ἓνα ἀγοράκι.

«Ποιὰ εἶσαι καὶ τί γυρεύεις;» τὴ ρώτησαν μὲ ἀπορία.

— «Δανάη μὲ λένει» ἀποκρίθηκε ἡ γυναῖκα μὲ δάκρυα στὰ μάτια· «ὁ πατέρας μου φοβήθηκε μὴν τοῦ πάρῃ τὸ θρόνο ὁ γιὸς μου, καὶ μᾶς ἔκλεισε σ' αὐτὴ τὴ σκάφη· οἱ δούλοι τοῦ μᾶς ἔρριξαν στὴ θάλασσα γιὰ νὰ χαθοῦμε».

Οἱ δύο ἄδερφοὶ πῆραν τὴ Δανάη καὶ τὸ παιδί της στὸ παλάτι τους. Ὁ μεγαλύτερος, ὅταν τὴν εἶδε πῶς ἦταν εὐγενικὰ καὶ ὡραία, ζήτησε νὰ τὴν πάρῃ γυναῖκα του.

«Δέχομαι, βασιλιά», εἶπε ἡ Δανάη, «νὰ γίνω γυναῖκα σου, ἂν μοῦ ὀρκιστῇς πῶς θ' ἀγαπᾷς τὸν Περσέα μου σὰν παιδί σου».

Ἐκεῖνος ὀρκίστηκε πρόθυμα. Ἔτσι πῆρε τὴ Δανάη γυναῖκα του.

Ὁ Περσέας, ὅσο μεγάλωνε, γινόταν ἀτρόμητο καὶ ἔξυπνο παλικάρι.

Μιὰ μέρα εἶπε στὴ μητέρα του καὶ στὸ μητριό του, τὸ βασιλεῖα:

«Δὲ μ' ἀρέσει νὰ κάθωμαι ἐδῶ χωρὶς νὰ κάνω τίποτα. Θέλω νὰ πάω μακριά, νὰ παλέψω, νὰ νικήσω καὶ νὰ δοξαστῶ».

Ὁ βασιλεὺς τοῦ διηγγήθηκε γιὰ κάποιους τόπους μακρινούς, ποὺ κατοικοῦσαν τέρατα τρομερά καὶ γί-

γαντες ἀνίκητοι αὐτοὶ τυραννοῦσαν τοὺς ἀνθρώπους καὶ ρήμαζαν τὶς πολιτεῖες.

Μὰ ὁ Περσέας τὰ ἔβλεπε ὅλα ἀσήμεντα.

«Τότε» λέει ὁ βασιλιάς, δὲ μένει παρὰ νὰ πᾶς νὰ βρῆς τὶς γοργόνες» καὶ τοῦ διηγήθηκε τί ἦταν οἱ γοργόνες.

«Ὅταν τὸ ἄκουσε ἡ Δανάη τρόμαξε καὶ ὁ βασιλιάς, πού ἔνωσε τῆς βασίλισσας τὸν τρόμο, ξαναεῖπε στὸν Περσέα:

«Ὅμως δὲ θὰ σ' ἀφήσω ποτὲ νὰ πᾶς, γιατί εἶναι τὰ πιὸ τρομερὰ τέρατα τοῦ κόσμου κανεῖς δὲν μπορεῖ νὰ τὰ βάλῃ μαζί τους».

— «Ἐκεῖ θὰ πάω, καὶ τὸ κεφάλι τῆς Μέδουσας θὰ τὸ κόψω!» φώναξε ἀποφασιστικά ὁ Περσέας.

Ὁ βασιλιάς, πού εἶδε τὴ λύπη τῆς βασίλισσας, θέλησε νὰ τὴν εὐχαριστήσῃ. Ἀμέσως πρόσταξε νὰ κλείσουν γύρω τὸ νησί καὶ νὰ μὴν ἀφήσουν νὰ περάσῃ κανένα πλοῖο.

Μιὰ μέρα ὁ Περσέας περπατοῦσε μοναχός του στὴ ἀχρογαλιά, καὶ συλλογιζόταν πῶς θὰ καταφέρῃ νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὸ μητριό του. Ἐκείνη τὴ στιγμή παρυσιάζεται μπροστά του ἓνα ὠραῖο παλικάρι, πού εἶχε φτερά στὰ πόδια, καὶ κρατοῦσε στὸ χέρι του χρυσὸ ραβδί.

«Εἶμαι ὁ Ἑρμῆς» εἶπε στὸν Περσέα πρὶν νὰ τὸν ρωτήσῃ. «Ὁ πατέρας μου ὁ Δίας, πού ἀγαπᾷ τοὺς πολλοὺς καὶ τοὺς γενναίους, μ' ἔστειλε νὰ σέ βοηθήσω. Θὰ σέ πάω νὰ βρῆς τὶς τρεῖς суχαμένες ἀδερφές, πού τίς λένε Γριές, γιατί τέτοιες γεννήθηκαν. Γιὰ νὰ βλέπουν ἔχουν καὶ οἱ τρεῖς ἓνα μόνο μάτι καὶ γιὰ νὰ τρῶν ἓνα μόνο δόντι.

»Όταν θά φτάσης ἐκεῖ, ὁ νοῦς σου θά σέ φωτίσῃ τί νά κάμῃς, γιά νά τίς ἀναγκάσῃς νά σοῦ δείξουν τὸ δρόμο πού πάει στίς Γοργόνες. Μὴν ξεχάσῃς νά τοὺς γυρέψῃς τὰ φτερωτὰ σαντάλια, τὸ πέτσινο σάκο καὶ τὴ μαγεμένη σκούφια». Ἐπίασε ὁ Ἑρμῆς ἀπὸ τὸ χέρι τὸν Περσέα καὶ πέταξαν μαζὶ στὰ μεσουράνια. Ἐτρεχαν σὰν δυὸ πουλιά, καὶ ὁ Περσέας ἐκλείσῃ τὰ μάτια του γιά νά μὴ ζαλίζεται. Κάποτε ἐνίωσε πὺς πάτησε στὴ γῆ, καὶ ἀνοίξε τὰ μάτια του. Κοιτάζει γιά τὸ σύντροφό του, τίποτα! Ὁ Ἑρμῆς εἶχε γίνει ἄφαντος.

Κατάλαβε τότε πὺς ἔφτασε στὸν τόπο πού κατοικοῦσαν οἱ Γριές, καὶ μπῆκε σὲ μιὰ σπηλιά.

Κάποτε εἶδε νὰ ἔρχονται οἱ Γριές. Κάθισαν κοντὰ στὴ σπηλιά, καὶ τὴ στιγμή πού ἡ μία ἔβγαλε τὸ μάτι καὶ τὸ δόντι γιά νά τὰ δώσῃ στίς ἄλλες, πετάχτηκε ὁ Περσεὺς καὶ τ' ἄρπαξε.

Ἄρχισαν τότε οἱ ἀδερφές νὰ φωνάζουν καὶ νὰ θορηνοῦν.

«Δὲν ὠφελοῦν τὰ δάκρυα» εἶπε ὁ Περσέας. «Ἄν θέλετε νὰ σᾶς ξαναδώσω τὰ πολῦτιμα αὐτὰ πράματά σας, πρέπει νά μοῦ δείξετε τὸ δρόμο πού πάει στίς Γοργόνες. Θά μοῦ δώσετε ἀκόμη τὰ φτερωτὰ σαντάλια, τὸν πέτσινο σάκο καὶ τὴ μαγεμένη σκούφια. Εἰδεμὴ θά μείνετε αἰώνια τυφλὲς καὶ νηστικές».

Ἐκεῖνες τὸ παραδέχτηκαν. Ἐδωσαν στὸν Περσέα τὰ φτερωτὰ σαντάλια, πού ὅποιος τὰ φοροῦσε πετοῦσε σὰν τὸ πουλί· τὸν πέτσινο σάκο, πού φαινόταν μικρὸς μὰ μποροῦσε νὰ χωρέσῃ ὅ,τι κι ἂν ᾔθελες καὶ τὴ μαγεμένη σκούφια, πού ὅποιος τὴν ἔβαζε στὸ κε-

φάλι, τὰ ἔβλεπε ὅλα χωρὶς νὰ τὸν βλέπῃ κανεὶς. Τοῦ ἔδειξαν ὕστερα τὸ δρόμο πού πάει στὶς Γοργόνες, καὶ πῆραν πίσω τὸ μάτι καὶ τὸ δόντι τους.

Ὁ Περσέας κάθισε τότε καὶ συλλογιζόταν πῶς θὰ πάῃ στὴ χώρα, πού κάθονται οἱ Γοργόνες, καὶ πῶς θὰ καταφέρῃ νὰ κόψῃ τὸ κεφάλι τῆς Μεδούσας.

Ἐκεῖνη τῇ στιγμῇ παρουσιάστηκε ἡ Θεὰ Ἀθηνᾶ καὶ τοῦ ἔδωσε μιὰ χαλκωματένια ἀσπίδα.

«Μοῦ ἀρέσουν τὰ γενναῖα παλικόρια» εἶπε· «σοῦ δίνω αὐτὴν τὴν ἀσπίδα, πού λάμπει σὰν καθρέφτης. Ὁ νοῦς σου θὰ σὲ φωτίσῃ πῶς πρέπει νὰ τὴν μεταχειριστῇς». Κι ἀμέσως χάθηκε.

Σὲ λίγο παρουσιάστηκε πάλι ὁ Ἑρμῆς, τοῦ ἔδωσε ἓνα σπαθὶ κροτερὸ καὶ γυριστὸ σὰν δρεπάνι, καὶ τοῦ εἶπε:

«Πάρε τοῦτο τὸ σπαθί, καὶ δεῖξε ἂν ἀξίζῃς νὰ σὲ προστατεύουν οἱ θεοί. Πέτα ἴσια κατὰ τὴ δύση, καὶ ἔταν φτάσῃς στὴν ἄκρῃ τοῦ μεγάλου ποταμοῦ, τοῦ Ὠκεανοῦ, θὰ βρῇς τὶς Γοργόνες. Ξαίρεις τί θὰ κάμῃς;»

— «Ναί» ἀποκρίθηκε ὁ Περσέας. «Δὲ θὰ τίς κοιτάξω σὲ πρόσωπο».

— «Καλὰ» εἶπε ὁ Ἑρμῆς κι ἔγινε ἄφαντος.

Πέταξε σὰν πουλὶ ὁ Περσέας ἀπάνω ἀπὸ βουνὰ καὶ θάλασσες, ἀπάνω ἀπὸ ποτάμια καὶ φαράγγια, καὶ ἔφτασε ἐκεῖ πού κατοικοῦσαν οἱ Γοργόνες. Ἦξαιρε πῶς ὅποιος τίς ἔβλεπε σὲ πρόσωπο μαρμάρωνε ἀμέσως. Γύρισε λοιπὸν τίς πλάτες, σήκωσε τὴν ἀσπίδα καὶ κοίταξε σὰ σὲ καθρέφτη. Τὶς εἶδε νὰ κοιμοῦνται πλάι πλάι κι οἱ τρεῖς τους. Γιὰ μαλλιά εἶχαν φίδια

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

κουλουριασμένα στο κεφάλι δόντια μακριά και σου-
βλερά σαν του άγριόχοιρου, χέρια χαλκωματένια

και χρυσές φτερούγες. Ἡ μία ἀπ' αὐτές, ἡ Μέδουσα,
ἦταν θνητή, κι οἱ ἄλλες δύο ἀθάνατες.

Ὁ Περσέας πλησίασε, περπατώντας πρὸς τὰ πίσω
Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Ἑκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

καὶ πάντα βλέποντας στήν ἀσπίδα, τίς φοβερὲς ἀδερ-
φές. Ἄτρομος στάθηκε ἀπὸ πάνω τους. Τὶς καίταξε
καλά, ἔπειτα ζύγιασε τὸ σπαθί του στὸ λαϊμὸ τῆς Μέ-
δουσας καὶ φράπ! τὸν ἔκοψε.

Μὲ τὸ ἴδιο χέρι, ποὺ κρατοῦσε τὸ σπαθί, ἄρπα-
ξε τὸ ματωμένο κεφάλι. τὸ ἔχωσε στὸν πέτσινο σά-
κο του καὶ ἔφυγε τρεχάτος.

Εὐπνήσαν οἱ ἄλλες δύο καὶ ἄρχισαν νὰ τὸν κυνη-
γοῦν. Πετοῦσε γοργὰ ὁ Περσέας μὰ πιὸ γοργὰ πε-
τοῦσαν οἱ Γοργόνες καὶ σὲ λίγο θὰ τὸν ἔφταναν. Φό-
ρεσε τότε τῇ μαγεμένη σκούφια καὶ χάθηκε ἀπὸ τὰ
μάτια τους.

Καθὼς περνοῦσε ἀπὸ βουνὰ καὶ θάλασσες, εἶδε
στήν ἀκρογιαλιά μιὰν ὁμορφὴ κόρη, δεμένη σ' ἓνα
βράχο. Πῆγε κοντά της καὶ τῇ ρώτησε μὲ καλοσύνη:
«Γιατί βρίσκεσαι αὐτοῦ δεμένη, ὦραία κόρη, καὶ γιατί
κλαῖς;»

— «Εἶμαι ἡ Ἀνδρομέδα, ἡ θυγατέρα τοῦ βασιλιᾶ
τῆς χώρας. Ἡ μητέρα μου καυχήθηκε πὼς εἶναι ὁ-
μορφότερη ἀπὸ τίς κόρες τοῦ θεοῦ τῆς θάλασσας, τοῦ
Ποσειδῶνα. Τὸν ἄκουσαν ἐκεῖνες καὶ παρεπονέθησαν
στὸν πατέρα τους. Ὁ Ποσειδῶνας ἔστειλε ἓνα θηρίο
τῆς θάλασσας, ποὺ βγαίνει στὴ στεριά καὶ ρημάζει
τὸν τόπο μας. Ρώτησε τοὺς μάντες ὁ πατέρας μου, τί
νὰ κάμῃ γιὰ νὰ γλιτώσῃ τῇ χώρα, καὶ κεῖνοι τοῦ
ἀποκρίθηκαν, πὼς ἔπρεπε νὰ δώσῃ στὸ θηρίο τὴ μο-
νάκριβη θυγατέρα του».

Τὴν ἴδια στιγμή ποὺ ἔλεγε αὐτὰ ἡ βασιλοπούλα
ἀκούστηκε δυνατὴ βοή στὸ πέλαγος. Τὰ κύματα φού-

σκώσαν και ἄφριζαν και σποῦσαν με μανία, λές κι ἡ θάλασσα ἔβραζε. Σὲ λίγο φάνηκε τὸ τρομερὸ θηρίο, με τίς μαῦρες του φτεροῦγες και τὴ σπαθωτὴ οὐρά του.

Ὅταν τὸ εἶδε ἡ Ἀνδρομέδα νὰ τρέχει καταπάνω της ἔβαλε τίς φωνές και ζητοῦσε βοήθεια ἀπὸ θεοὺς και ἀνθρώπους.

«Μὴ φοβᾶσαι, ὦραία βασιλοπούλα, ἐγὼ θὰ σὲ γλιτώσω» τῆς λέει ὁ Περσέας.

Χτύπησε τὰ πόδια του στὸ βράχο και πέταξε ψηλά. Στάθηκε σὰ σύννεφο ἀπάνω ἀπὸ τὸ θηρίο, κι ἐκεῖνο καθὼς τὸν εἶδε, ἄρχισε μανιασμένο νὰ μουγκρίζει και νὰ στριφογυρίζει, σὰ νὰ ἔνιωσε τὸν κίνδυνο.

Κατέβαινε ὁ Περσέας με ὁρμή, τὸ χτυποῦσε με τὸ σπαθί του και πάλι ἀνέβαινε. Χτυποῦσε ἐκεῖνο και ἀνατάραζε τὰ κύματα με τὴν οὐρά του και τὰ φτερά του· ἄγρια κροτάλιζε τὰ δόντια του, κι ἔκανε γύρω τὰ βουνὰ ν' ἀντιλαλοῦν ἀπὸ τὰ μουγκρητά του.

Ἔτσι πάλευαν ὥρες, ὥσπου τὸ σκότωσε τέλος ὁ ἥρωας, τὸ θηρίο. Ὅλη ἡ θάλασσα κοκκίνισε ἀπὸ τὸ αἷμα τοῦ θηρίου, και στὴ στιγμή ἔγινε γαλήνη.

Ὁ βασιλιάς, ἡ βασίλισσα και ὅλος ὁ λαὸς ποὺ ἦταν στὴν ἀκρογιαλιά κι ἔβλεπαν τὸ φοβερὸ τὸ πάλεμα, συντρώφεψαν τώρα χαρούμενοι τὸν Περσέα και τὴν Ἀνδρομέδα στὸ παλάτι.

Ὁ βασιλιάς γιὰ νὰ εὐχαριστήσῃ τὸν ἥρωα, ἀποφάσισε νὰ τὸν κάμῃ γαμπρό του.

Μὲ χαρά του δέχτηκε ὁ Περσέας, και τὴν ἡμέρα τοῦ γάμου ὅλο τὸ παλάτι ἀντιλαλοῦσε ἀπὸ τραγοῦδια και χαρές.

Ἐξάφνα ἀκούονται ἄγριες κραυγές, ποδοβολητὸ καὶ βαριά κλαγγὴ ὀπλῶν. Στὴν πόρτα τῆς μεγάλης σάλας παρουσιάζεται ἀγριεμένος ὁ ἀδερφὸς τοῦ βασιλιᾶ.

Ὅρμᾷ κατὰ τὸν Περσέα μὲ σηκωμένο τὸ κοντάρι καὶ τοῦ λέει:

«Νὰ φύγῃς ἀπὸ δῶ ἀμέσως! Ἡ Ἀνδρομέδα εἶναι ἀρραβωνιαστικιά μου».

Σηκώνεται τότε ὁ βασιλιάς καὶ λέει στὸν ἀδερφό του:

«Πῶς τολμᾷς νὰ μιλᾷς ἔτσι στὸ γενναῖο παλικᾶρι ποὺ ἔσωσε τὴ χώρα καὶ τὴ θυγατέρα μου; Μπορεῖ νὰ ἦταν ἀρραβωνιαστικιά σου ἡ Ἀνδρομέδα; μὰ τὴ στιγμὴ ποὺ κινδύνευε δὲν πῆγες νὰ τὴ σώσῃς. Τώρα ἡ Ἀνδρομέδα ἔγινε γυναῖκα τοῦ Περσέα. Τοῦ ἀξίζει, καὶ κανένας δὲν μπορεῖ νὰ τοῦ τὴν πάρῃ!»

Θύμωσε ὁ ἀδερφὸς τοῦ βασιλιᾶ καὶ ρίχνει τὸ κοντάρι του κατὰ τὸν Περσέα; μὰ δὲν τὸν πέτυχε. Παίρνει τότε τὸ ἴδιο τὸ κοντάρι ὁ ἥρωας καὶ τὸ ρίχνει στὸν ἀδερφό τοῦ βασιλιά. Πρόφτασε ἐκεῖνος καὶ κρύφτηκε πίσω σὲ μιὰ κολόνα, κι ἔτσι γλίτωσε.

Ὁρμησαν οἱ στρατιῶτες τοῦ κακοῦ ἀδερφοῦ κι ἄρχισαν νὰ χτυποῦν καὶ νὰ σκοτώνουν ὅποιον ἔβρισκαν ἐμπρὸς τους. Ἐγινε σωστὴ μάχη. Θρῆνοι κραυγές καὶ ἀναστεναγμοὶ γέμιζαν τὴ σάλα τοῦ παλατιοῦ, καὶ τὸ αἷμα ἔβαφε τὰ στρωσίδια.

Ὁ Περσέας σκότωσε πολλοὺς μὲ τὸ κοφτερὸ σπαθί του. Ὅταν ὅμως εἶδε πὼς οἱ ἐχθροὶ του ἦταν πολλοί, ἔχωσε τὸ χέρι του στὸν πέτσινο σάκο.

«Ὅποιος εἶναι φίλος μου, φώναξε, νὰ γυρίσῃ ἄλ-

λοῦ τὰ μάτια του» καὶ σήκωσε τὸ τρομερὸ κεφάλι τῆς Γοργόνας.

Στὴ στιγμὴ ὅλοι οἱ ἐχθροὶ τοῦ Περσέα μαρμάρωσαν. Μόνο ὁ ἀδερφὸς τοῦ βασιλιᾶ γλίτωσε, γιατί ἦταν ζαρωμένος σὲ μιὰ γωνιά καὶ δὲν εἶδε τὸ κεφάλι τῆς Μέδουσας.

Ἀπὸ κεῖ παρακαλοῦσε κλαίοντας τὸν Περσέα, νὰ τὸν λυπηθῇ καὶ νὰ τοῦ χαρίσῃ τὴ ζωή.

Ὁ Περσεὺς δὲν ἤθελε τίποτα ν' ἀκούσῃ τὸν ἄρπαξε ἀπὸ τὰ μαλλιά, τοῦ ἀνασέκωσε τὸ πρόσωπο, τοῦ παρουσίασε τὸ κεφάλι τῆς Γοργόνας καὶ τοῦ εἶπε:

«Θὰ σὲ κάνω ἀγαλμα ποὺ θὰ παρασταίνῃ τὴν κακία καὶ τὴ δειλία».

Κι ἔτσι ἔγινε.

Ἐκαμαν κι ἄλλες γιορτὲς καὶ πανηγύρια, καὶ ὕστερα ὁ Περσεὺς πῆρε τὴ γυναῖκα του τὴν Ἀνδρομέδα γι ἔφυγε γιὰ τὴν πατρίδα του. Ἐκαμε πολλὰ ἀκόμη κατορθώματα, πῆρε τὸ θρόνο κι ἔγινε βασιλιάς μεγάλος καὶ τρανός.

ΠΩΣ:Ο:ΣΟΦΟΣ:ΚΕΝΤΑΥΡΟΣ:ΑΝΕ-
ΘΡΕΨΕ:ΤΟΥΣ:ΗΡΩΕΣ

Στή Θεσσαλία είναι ένα καταπράσινο κι όμορφο βουνό, που τὸ λένε Πήλιο. Κάτω ἀπὸ τὸ βουνὸ αὐτὸ καὶ κοντὰ στὴ θάλασσα ἦταν, τὰ παλιὰ τὰ χρόνια, μιὰ μεγάλη πολιτεία, που τὴν ἔλεγαν Ἰωλκὸ.

Στὴν Ἰωλκὸ βασιλεύεε τότε ὁ Πελίας. Αὐτὸς ἄρπαξε τὸ θρόνο ἀπὸ τὸν ἀδερφό του Αἴσωνα, καὶ γιὰ νὰ μὴν πάθῃ τὰ ἴδια ἀπὸ τοὺς συγγενεῖς του, ἄλλους σκότωσε κι ἄλλους ἔκλεισε στὴ φυλακή.

Ὁ Αἴσωνας κατῴρθωσε νὰ ξεφύγῃ τὴ νύχτα μὲ τὸ παιδί του. Τράβηξε μέσα ἀπὸ τὴς ἐλιές καὶ τ' ἀμπέλια κι ἔφτασε στὴ ρίζα τοῦ βουνοῦ. Ἐκεῖ κάθισαν λίγο πατέρας καὶ γιός, νὰ ξεκουραστοῦν, καὶ ὅταν ἔφεξε κίνησαν γιὰ ν' ἀνεβοῦν τὸ βουνό.

Σὲ κάμποση ὥρα ἔφτασαν σ' ἓνα θεόρατο πλατάνι, που στὴ ρίζα του ἀνάβρυζε νερὸ σὰν κρύσταλλο.

Κάθισαν ἐκεῖ, ἔφαγαν λίγο ψωμί, καὶ ὕστερα πῆραν τὸ μονοπάτι κι ἀνέβηκαν στὴν κορυφὴ ἑνὸς τρομεροῦ γκρεμοῦ. Στάθηκε τότε ὁ Αἴσσοντας καὶ εἶπε στὸ παιδί του, δείχνοντας δεξιὰ:

«Βλέπεις, παιδί μου, ἐκεῖνα τὰ δέντρα; Ἐκεῖ εἶναι σπηλιὰ πού κάθεται ὁ σοφὸς Κένταυρος».

Σὲ λίγο πλησίασαν καὶ κοίταζαν μὲ θαυμασμό. Ἀπὸ τοὺς γκρεμοὺς δεξιὰ κι ἀριστερὰ κι ἀπάνω ἀπὸ τὸ φρύδι τῆς σπηλιάς, κρέμονταν κλήματα φορτωμένα μὲ σταφύλια.

Λίγο παρακάτω μιὰ πηγὴ ἔχυνε τὰ δροσερὰ νερά της σὲ βαθιὰ λαγκαδιά. Κάπου κάπου στὴ βοῇ τοῦ νεροῦ ἀκούονταν ἤχος λύρας καὶ γλυκὸ τραγούδι.

Εἶπε τότε ὁ Αἴσσοντας στὸ γιό του:

«Πήγαινε, παιδί μου, μέσα στὴ σπηλιὰ. Ἐκεῖ θὰ βρῇς ἕναν παράξενο ἄνθρωπο, μὰ δὲν πρέπει νὰ φοβηθῇς. Πήγαινε κοντά του, βάλε τὰ χέρια σου στὰ γόνατά του καὶ πές του: «Γιὰ τ' ὄνομα τοῦ μεγάλου Δία, ἀφιερώνω σὲ σένα τὸν ἑαυτό μου».

Ἄκουσε ὁ μικρὸς τὰ λόγια τοῦ πατέρα του, καὶ μὲ θάρρος μπῆκε στὴ σπηλιὰ. Ἐκεῖ εἶδε τὸ σοφὸ Κένταυρο ξαπλωμένο σὲ κλωνάρια δάφνης καὶ μυρτιάς. Ἦταν ἀλήθεια παράξενο πλάσμα ὁ Κένταυρος. Ἀπὸ τὸ κεφάλι ὡς τὴ μέση ἄνθρωπος, καὶ ἀπὸ τὴ μέση καὶ κάτω ἄλογο δυνατό.

Οἱ ἄσπρες τρίχες τοῦ κεφαλιοῦ του ἔπεφταν σὰν ἀφρισμένα κύματα στὶς πλάτες του, καὶ τὰ χιονόλευκα γένια του σκέπαζαν τὰ πλατιά του στήθη. Τὰ μάτια του ἦταν γεμάτα καλωσύνη καὶ περήφανο τὸ μέτωπό του.

Ξαπλωμένος άπάνω στο γλωρό στρώμα του έπαιζε τή χρυσή του λύρα και τραγουδοῦσε γλυκά.

Ο μικρός καθώς είδε τόν Κένταυρο και άκουσε τὸ μελωδικὸ τραγούδι του, ξέχασε ὅσα τοῦ εἶπε ὁ πατέρας του και κοιτάζε σαστισμένος.

Ο Κένταυρος φώναζε τὸ παιδί νά πάη κοντά του. "Αμα ὅμως θέλησε ἐκεῖνο νά βάλῃ τὰ χέρια του στα γόνατά του και νά τοῦ μιλήσῃ, καθὼς τὸ εἶχε συμβουλέψῃ ὁ πατέρας του, τοῦ εἶπε:

«Πήγαινε νά πῆς τοῦ πατέρα σου νά ἔρθῃ κι αὐτός ἐδῶ. ἐγὼ γνωρίζω καλά τὸν πατέρα σου και σένα».

Ο μικρός ἔτρεξε και φώναζε τὸν πατέρα του και ὅταν ἤρθαν στή σπηλιά, εἶπε ὁ Κένταυρος στὸν Αἴσωνα:

«Γιατί δὲν ἤρθες και σὺ μαζί, μόνο ἔστειλες τὸ γιό σου;»

—«Θέλησα νά τὸν δοκιμάσω, ἀποκρίθηκε ὁ Αἴσωνας, ἂν εἶναι ἄφοβος, ὅπως πρέπει νά εἶναι τῶν ἡρώων τὰ παιδιά. Μά για τ' ὄνομα τοῦ Δία, πάρε τὸ παιδί μου νά τὸ ἀναθρέψῃς με τ' ἄλλα ἡρώόπουλα και ὅταν μεγαλώσῃ, ἄς πάῃ στήν Ἰωλκὸ νά γυρέψῃ τὸ δίκιο του».

"Απλωσε με καλοσύνη ὁ Κένταυρος τὸ χέρι του στοῦ ξανθοῦ κεφάλι τοῦ μικροῦ και τοῦ εἶπε:

«Ἀκουσες τί λέει ὁ πατέρας σου; Θέλεις νά μείνῃς μαζί μου; Δὲ με φοβάσαι;»

—«Οχι, ἀποκρίθηκε ὁ μικρός. Τὸ θέλημα τοῦ πατέρα μου εἶναι και δικό μου. "Αχ, πῶς ἤθελα κι ἐγὼ νά ἤμουν Κένταυρος και νά εἶχα τὴν ἴδια γλυκιὰ φωνή!»

Ο Κένταυρος χαμογέλασε και εἶπε:

«Έλα λοιπόν, κάθισε κοντά μου. Όταν ο ήλιος βασιλέψη, θα γυρίσουν έδω και τ' άλλα τὰ παιδιὰ και θα γνωριστῆς μαζί τους».

Ύστερα γυρίζοντας στὸν πατέρα τοῦ παιδιοῦ εἶπε:

«Εσύ, Αἴσωνα, νὰ πᾶς στὴν εὐχή μου και νὰ κάμης ὑπομονή ὥς νὰ περάσουν τὰ δύσκολα τὰ χρόνια.

Ἐλπίζω πὼς ὁ γιός σου θὰ τιμήσῃ τὴ γενιά του».

Με τὰ δάκρυα στὰ μάτια φίλησε ὁ Αἴσωνας τὸ παιδί του, ἀποχαιρέτησε τὸν Κένταυρο κι ἔφυγε.

Κόντευε νὰ βασιλέψῃ ὁ ήλιος, ὅταν ἀκούστηκαν ἔξω φωνές και ποδοβολητά. Ἦταν τὰ ἡρωόπουλα, ποὺ γύριζαν ἀπὸ τὸ κυνήγι.

«Εβγα νὰ ιδῆς τὸ κυνήγι!» φώναζαν στὸν Κένταυρο ὁ Πηλέας και ὁ Ἡρακλῆς, ποὺ εἶχαν τρέξει μπροστὰ ἀπὸ τοὺς ἄλλους.

Ὁ Κένταυρος ἔτρεξε στὴν εἴσοδο τῆς σπηλιᾶς μετὰ τὸ νέο μαθητὴ του.

«Εγὼ σκότωσα μετὰ τὸ δοξάρι μου τὰ δυὸ λάφια» ἔλεγε ὁ Ἡρακλῆς.

—«Κι ἐγὼ τὰ δυὸ ζαρκάδια» εἶπε ὁ Πηλέας.

—«Εγὼ ἔπιασα ζωντανούς ἐκείνους τοὺς δυὸ ἀγριόγατους, ποὺ βλέπεις δεμένους στὰ θαμνόκλαδα!» πρόσθεσε ὁ Ἀγκαῖος. Ὁ Ὀρφέας εἶχε φέρει ζωντανὸ ἕνα ἀγριο τράγο· ὁ Κανέας δυὸ μικρὲς ἀρκαῦδες ποὺ μούγκριζαν και προσπαθοῦσαν νὰ τοῦ δαγκάσουν τὰ χέρια· ἐκεῖνος ὅμως γελοῦσε, γιατί ἤξαιρε πὼς οὔτε ἄνθρωπος οὔτε ἀγρίμι μποροῦσε νὰ τὸν πληγώσει.

Ὁ Κένταυρος χαῖδεψε κι ἐπαίνεσε τὸν καθένα γιὰ τὴ δύναμή του και τὴν παλιχαριά του.

Ἐκεῖνη τὴ στιγμή παρουσιάστηκε ἀπὸ ἕνα μονο-

πάτι καὶ ἄλλος μαθητής. Περιπατοῦσε ἀργὰ μὲ σκυμμένο τὸ κεφάλι, σὰ νὰ συλλογιζόταν κάτι σπουδαῖο, καὶ κρατοῦσε στὰ χέρια του διάφορα βοτάνια. Πῆγε κοντὰ στὸν Κένταυρο καὶ τοῦ εἶπε δείχνοντας ἓν βοτάνι:

«Γιατρεύει τοῦ φιδιοῦ τὸ δάγκαμα. Εἶδα μιὰ γίδα ποὺ τὴ δάγκασε φαρμακερὸ φίδι· ἔτρεξε στὴ βαθιὰ ρεματιά, ἔφαγε ἀπ' αὐτὸ τὸ βοτάνι καὶ γλίτωσε. Τοῦτο τὸ ἄλλο βοτάνι γιατρεύει τὶς ἀρρώστιες τῶν ἀνθρώπων. "Ἐνα βοσκὸ ποὺ ἦταν ἀρρώστος βαριά, τὸν ἐγιάτρεψα μὲ τοῦτο!»

"Ὅταν ἄκουσε τὰ λόγια τοῦ μαθητῆ του ὁ σοφὸς Κένταυρος εἶπε:

«Ὁ Ἀπόλλωνας καὶ ἡ Ἀθηνᾶ μοιράζουσι στὸν καθένα τὰ χαρίσματα. Σὲ σένα, Ἀσκληπιέ, χάρισαν τὸ πιὸ μεγάλο. Οἱ ἄλλοι γυμνάζονται στὴν τέχνη τοῦ πολέμου καὶ μαθαίνουν πῶς ὁ ἓνας νὰ σκοτώνῃ τοὺς ἄλλους. Ἐσὺ γυρεύεις τὰ γιατρικά, ποὺ θὰ γλιτώνῃς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὸ θάνατο».

"Ὑστερα τὰ ἡρώδπουλα πῆραν τὰ τσεκούρια καὶ ἀρχισαν νὰ σκίζουν ξύλα ν' ἀνάψουν φωτιά. Ἀφοῦ ἀναψαν τὴ φωτιά ἔβαλαν νὰ ψήσουν τὰ λάφια ποὺ σκότωσαν στὸ κυνήγι.

Στὸ μεταξύ πῆγαν καὶ λούστηκαν στὴν πηγή, καὶ ὕστερα κάθισαν καὶ δεῖπνησαν μὲ πολλὴ ὄρεξη.

"Ἀμα τελείωσε τὸ δεῖπνο, κουβέντιασαν μὲ τὸ σοφὸ δάσκαλό τους, καὶ ὕστερα ἐπαιξαν λύρα καὶ τραγούδησαν.

Ὁ Κένταυρος σηκώθηκε τότε ἀπὸ τὸ τραπέζι καὶ ἀνέβηκε στὴν κορυφὴ τοῦ ψηλοῦ βράχου. Ἀπὸ κεῖ

φαινόταν σάν άσημένια ή θάλασσα, καθώς τή φώτιζε τὸ φεγγάρι. Στάθηκε στὴν κορυφή, μὲ τὸ κεφάλι σηκωμένο κατὰ τὸν οὐρανὸ κι ἄρχισε νὰ παίζη τὴ λύρα του καὶ νὰ τραγουδῇ τὴ νύχτα μὲ τὰ λαμπρά της ἄστρα καὶ τὸ ἀργυρὸ φεγγάρι.

Τὰ παιδιὰ στέκονταν βουβά καὶ τὸν ἄκουαν. "Όταν κατέβηκε ἀπὸ τὴν κορυφή, ἔτρεξαν καὶ τοῦ φίλησαν τὰ χέρια. "Υστερα ὁ καθένας πῆγε καὶ πλάγιασε.

Ἀφοῦ κοιμήθηκαν τὰ παιδιὰ, κάθισε μόνος ὁ Κένταυρος ἔξω ἀπὸ τὴ σπηλιά· κοίταζε τοῦ φεγγαριοῦ τὸ δρόμο καὶ τὴ θέση ποῦ εἶχε κάθε ἀστέρι, καὶ τὴ σχεδίαζε σ' ἓνα μεγάλο ὄστρακο.

"Όταν πιά ἔφτασαν τὰ μεσάνυχτα, μπῆκε κι αὐτὸς μέσα στὴ σπηλιά καὶ πλάγιασε στὸ στρῶμα του, ποῦ ἦταν στρωμένο μὲ μυρτιές καὶ μὲ μαλλιαρὰ τομάρια ἀπὸ ἀρκοῦδες.

Στὸν Κένταυρο κοντὰ κοιμόταν τὸ παιδί τοῦ Αἴσωνα. Μιά ἀκτῖνα φεγγαριοῦ, ποῦ γλιστροῦσε μέσα στὴ σπηλιά, φώτιζε τὴ γελαστή μορφή τοῦ μικροῦ, ποῦ φαινόταν πὼς ἔβλεπε ὄνειρα γλυκά.

Μόλις γλυκοχάραζε ὁ Κένταυρος ξύπνησε.

Βγῆκε σιγὰ σιγὰ ἀπὸ τὴν σπηλιά καὶ κατέβηκε στὴν πηγὴ. Λούστηκε καλά, ἔκαμε τὴν προσευχή του στοὺς θεοὺς, καὶ ἀνέβηκε πάλι στὴ σπηλιά του.

Πῆρε τὴ σάλπιγγά του, πού ἦταν καμωμένη ἀπὸ κέρατο ταύρου, καὶ σάλπισε τρεῖς φορές.

Ἀμέσως πετάχτηκαν ἀπὸ τὸ στρῶμα τοὺς τὰ παιδιὰ καὶ ἔτρεξαν στὴν πηγὴ γιὰ νὰ λουστούν. "Υστερα σήκωσαν τὰ χέρια τοὺς στὸν οὐρανὸ καὶ εἶπαν:

Τὰ δικά μας καὶ τὰ παλιὰ χρόνια

«Βοηθήστε μας, θεοί, νά γίνουμε ὅμοιοι καί καλύτεροι ἀπὸ τοὺς προγόνους μας».

Ἄμα ξαναγύρισαν στὴ σπηλιά, τοὺς πῆρε ὁ Κένταυρος καὶ πῆγαν στὸ δάσος. Μπροστὰ πῆγαινε ὁ δάσκαλος καὶ πίσω ἀκολουθοῦσαν τὰ παιδιὰ, καὶ ἄκουαν μὲ προσοχὴ τὰ σοφὰ λόγια ποὺ τοὺς ἔλεγε.

Ὁ γιὸς τοῦ Αἴсона, σὰ μικρότερος ποὺ ἦταν, δὲν μποροῦσε νὰ τοὺς ἀκολουθήσῃ στὸν μακρινὸ περίπατο· ὁ ἀγαθὸς Κένταυρος τὸν ἐσήκωσε τότε στὸν ὦμο του καβάλα.

Ἔτσι περπατοῦσαν μέσα στὸ δάσος, ὥσπου βγῆκε καλὰ ὁ ἥλιος καὶ ἄρχισε νὰ χρυσώνει τὶς κορφές τῶν βουνῶν.

Γύρισαν τότε στὴ σπηλιά, ἔφαγαν ψωμί, μέλι καὶ φρέσκο βούτυρο, καὶ ἤπιαν γάλα.

Ἀφοῦ ἔφαγαν, πῆρε ὁ καθένας τὴ λύρα του καὶ γυμναζόταν στὸ μάθημα τῆς μουσικῆς. Ὁ Κένταυρος τοὺς πρόσεχε ὅλους, τοὺς διώρθωνε τὰ λάθη καὶ τοὺς ἔδειχνε πῶς νὰ χτυποῦν τὶς χορδές γιὰ νὰ βγάλουν ἦχους πιὸ γλυκοὺς.

Ὑστερα κάθισαν σὲ πέτρινους θρόνους ποὺ ἦταν ἀραδιασμένοι κάτω ἀπὸ τὸν ἴσκιό τῶν δέντρων, καὶ ἄκουαν προσεχτικὰ τὸν Κένταυρο ποὺ δίδασκε.

«Ὁ βασιλιάς, ἔλεγε ὁ σοφὸς Κένταυρος, πρέπει νὰ θυσιάσῃ τὸν ἑαυτό του καὶ ὅλα τ' ἀγαθὰ του γιὰ τὴν πατρίδα του. Μιὰ ἔννοια μονάχα πρέπει νὰ ἔχῃ ὁ βασιλιάς· πῶς νὰ κάμῃ εὐτυχισμένο τὸ λαό του, καὶ τὸ βασίλειό του δυνατὸ καὶ δοξασμένο». Τὸ δειλινὸ πῆγαν σὲ μιὰ καταπράσινη πλατωσιὰ. Ἐβγαλαν τὰ ροῦχα τους καὶ γυμνάστηκαν στὸ τρέξιμο, στὸ πά-

λεμα, στὸ πῆδημα καὶ στὸ λιθάρι. Ζωηρὰ κι εὐτυχι-
σμένα γυμνάζονταν τὰ ἡρώοπουλα, κι ἀπὸ τὶς φωνές
καὶ τὰ γέλια τοὺς ἀντιλαλοῦσαν γύρω τὰ βουνὰ καὶ τὰ
φαράγγια.

Ἄμα τελείωσαν τὴ γυμναστική, πιάστηκαν ὅλοι
ἀπὸ τὰ χέρια κι ἔστησαν χορό. Ὁ Κένταυρος ἔπαιζε
τὴ λύρα του καὶ τὰ παιδιὰ γύριζαν, πηδοῦσαν καὶ πῆ-
γαιναν πότε ἐμπρὸς καὶ πότε πίσω, σύμφωνα μὲ τὸ
σκοπὸ τῆς λύρας,

Ἔτσι χόρευαν ὥσπου ἔγειρε ὁ ἥλιος, καὶ καθὼς
ἦταν ὀλόγυμνοι, ἔμοιαζαν ζωντανὰ ἀγάλματα μέσα
στὸ βραδινὸ φῶς.

Μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους χόρευε χαρούμενο καὶ τὸ
παιδὶ τοῦ Αἴσονα· δὲ συλλογιζόταν πιά οὔτε τὴν
Ἰωλκὸ, οὔτε τοὺς φίλους του, οὔτε τὸν πατέρα του.
Δὲν πέρασε πολὺς καιρὸς κι ἔγινε ὥραϊος καὶ δυνατὸς
λεβέντης.

Ὁ Κένταυρος τὸν ἔμαθε ὅσα νόμιζε πὼς θὰ τοῦ
χρειαστοῦν γιὰ νὰ γίνη μιὰ μέρα πολεμιστὴς ἀνί-
κητος καὶ ξακουσμένος, κι ἐπειδὴ συχνὰ τὸν ἔπαιρνε
καβάλα στὴ ράχη του, τὸν ἔκαμε καὶ καλὸ καβαλάρη.
Κοντὰ σ' αὐτὰ τοῦ ἔδειξε πολλὰ μυστικὰ τῆς γιατρικῆς.
Καὶ γι' αὐτὸ τὸν ἔλεγαν Ἰάσονα γιὰτὶ ἤξιαιρε νὰ
γιατρεύῃ ἀρρώστιας, νὰ κάνῃ καλὰ πληγωμένους.

Περνοῦσε ὁ καιρὸς καὶ καθένα ἀπὸ τὰ ἡρώοπου-
λα τελείωνε τὶς σπουδές του κι ἔφευγε. Ὁ Ἀσκλη-
πιὸς πῆγε στὴν Πελοπόννησο καὶ γιάτρευε τοὺς ἀρ-
ρώστους.

Ἡ Ἡρακλῆς ἐτοιμαζόταν νὰ κάμῃ τὰ μεγάλα κα-
τορθώματα κι ὁ Πηλέας πῆγαινε στὴ Φθία, γιὰ νὰ
πάρῃ τὴ γυναῖκα του τὴ νεράϊδα τὴ Θέτιδα.

Πέρασαν κάμποσα χρόνια ακόμα. Μιά μέρα ὁ Ἰάσοντας ἀνέβηκε στὴν πιὸ ψηλὴ κορυφὴ τοῦ βουνοῦ καὶ κάθισε ὧρα πολλὴ συλλογισμένος.

Γυρίζοντας ἐδῶ κι ἐκεῖ τὰ μάτια του, εἶδε κατὰ τὴν ἀνατολὴ τὴν ἀπέραντη γαλάζια θάλασσα· λίγο παραδῶ, κάτω σχεδὸν ἀπὸ τὰ πόδια του, εἶδε τοὺς καρπεροὺς κάμπους τῆς πατρίδας του, κι ὕστερα τὴν Ἰωλκί.

Ἡ καρδιά του ἄρχισε νὰ χτυπᾷ δυνατὰ, κι ἕνας βαθὺς ἀναστεναγμὸς ἔφυγε ἀπὸ τὰ στήθη του.

Ἐκείνη τῇ στιγμῇ παρουσιάστηκε ὁ Κένταυρος, καὶ καθὼς τὸν εἶδε συλλογισμένο κι ἄκουσε τ' ἀναστενάγματά του τὸν ρώτησε:

«Τί ἔχεις παιδί μου;»

— «Ἦθελαν νὰ ξαίρω, εἶπε ὁ Ἰάσοντας, ἂν εἶναι ἀλήθεια πὼς εἶμαι ὁ κληρονόμος τῆς χώρας ποὺ ἀπλώνεται κάτω ἀπὸ τοῦτο τὸ βουνόν».

— «Ἀλήθεια εἶναι» εἶπε ὁ Κένταυρος. «Μὰ ὁ ἄδικος θεὸς σου δὲ θὰ θελήσῃ νὰ σοῦ δώσῃ τὸ δικό σου. Θὰ σὲ προστάξῃ νὰ κάμῃς πολλὰ ἐπικίνδυνα κατορθώματα, καὶ μόνον οἱ θεοὶ τὸ ξαίρουν, ἂν θὰ καταφέρῃς νὰ βασιλέψῃς μιὰ μέρα στὴν Ἰωλκί. Πρέπει ὅμως νὰ μὴ ξεχνᾷς πὼς οἱ θεοὶ βοηθοῦν πάντα τοὺς τολμηροὺς».

— «Τίποτε δὲ μὲ τρομάζει!» ἀποκρίθηκε ὁ Ἰάσοντας.

— «Νὰ πᾶς στὴν εὐχή μου. Μὰ ποτέ σου μὴν ξεχάσῃς αὐτὰ ποὺ θὰ σοῦ εἰπῶ: "Ὅποιον κι ἂν ἀπαντήσῃς στὸ δρόμο σου, ἄντρα ἢ γυναῖκα, νὰ τοῦ φερθῇς εὐγενικά. Ποτέ νὰ μὴ δίνῃς τὸ λόγο σου πρὶν συλ-

λογιστῆς καλὰ μιά ὅμως καὶ τὸν δώσης, νὰ τὸν κρα-
τήσης ὥσπου νὰ πεθάνῃς».

Ἔτσι χωρίστηκαν, καὶ ὁ Ἰάσωνας κατέβηκε στὴν
Ἰωλκί.

Ὅταν ὁ Ἰάσωνας ἔφτασε στὴν πατρίδα του, ὁ
Πελίας φοβήθηκε, καὶ γιὰ νὰ τὸν βγάλῃ ἀπὸ κοντά
του, τὸν πρόσταξε νὰ πάῃ νὰ φέρῃ τὸ χρυσόμαλλο
δέρας.

Ὁ Ἰάσωνας κάλεσε συντρόφους πολλὰ ἀπὸ τὰ
παιδιὰ πὺν γνῶρισε στὴ σπηλιά τοῦ Κενταύρου. Ἦταν
τὰ περισσότερα τώρα ἥρωες ξακουσμένοι. Μὲ συμβου-
λὴ τῆς Ἀθηνᾶς ἔκαμε ἓνα πλοῖο καὶ τ' ὠνόμασε Ἀργώ.
Μπῆκε στὸ πλοῖο μὲ τοὺς συντρόφους του, ἄπλωσε
τὰ πανιά καὶ ξεκίνησαν γιὰ τὴ Κολχίδα. Ἀρχισε
πιά νὰ γλυκοχαράζῃ ὅταν ἡ Ἀργώ ἀρμένιζε κάτω
ἀπὸ τὸν Πήλιο.

«Δὲ βγαίνομε» λέει ὁ Πηλέας, «νὰ δοῦμε τὸ
δάσκαλό μας καὶ νὰ πάρωμε τὴν εὐχὴ του; Ποιὸς
ξαίρει ἂν θὰ τὸν ξαναδοῦμε! Ἐπειτα ἐκεῖ ἀπάνω
εἶναι ὁ ἀκριβὸς μου ὁ Ἀχιλλέας, πὺν τόσο τὸν ἀνα-
ζητᾷ ἡ ψυχὴ μου».

Πρόθυμα δέχτηκαν ὅλοι τὰ λόγια του αὐτὰ καὶ
βγῆκαν στὸ βουνό.

Ὅταν ἔφτασαν στὴ σπηλιά, βρῆκαν τὸν Κένταυρο
ξαπλωμένο καὶ κοντά του τὸ μικρὸ Ἀχιλλέα νὰ παίζει
τὴ λύρα.

Μόλις τοὺς εἶδε ὁ Κένταυρος πετάχτηκε ἀπάνω
χαρούμενος, τοὺς ἀγκάλιασε ἓναν ἓνα, τοὺς φίλησε
καὶ τοὺς παρακάλεσε νὰ καθίσουν λίγο μαζί του. Ὁ
Ἀχιλλέας ἔτρεξε στὴν ἀγκαλιά τοῦ πατέρα του καὶ

ἀφοῦ τὸν ἐρίλησε, ἄρχισε νὰ παίξει μὲ τὴν πλούσια πανοπλία του.

«Δὲν κρατιέται» εἶπε ὁ Κένταυρος καὶ χაῖδεψε τὸν Ἀχιλλέα, ποὺ προσπαθοῦσε νὰ τραβήξῃ ἀπὸ τὸ θηκάρι τὸ σπαθὶ τοῦ πατέρα του.

Στὸ μεταξὺ ὁ Κένταυρος ἐτοίμασε τραπέζι μὲ τρυφερὰ κρέατα ἀπὸ ζαρκάδι καὶ μικρὰ ἀγριογούρουνα, κι εἶχε γεμίσει τὰ λαγῆνια μὲ κρασί παλιό.

Οἱ Ἀργοναῦτες κάθισαν κι ἔφαγαν μὲ ὄρεξη ὅταν ἄδειασαν τὰ λαγῆνια, παρακάλεσαν τὸν Ὀρφέα νὰ παίξῃ τὴ λύρα του καὶ νὰ τραγουδήσῃ.

Ὁ Ὀρφέας ἀπὸ σεβασμὸ στὸ δάσκαλο δὲν ἤθελε ν' ἀρχίσῃ, καὶ γι' αὐτὸ τραγούδησε πρῶτα ὁ Κένταυρος.

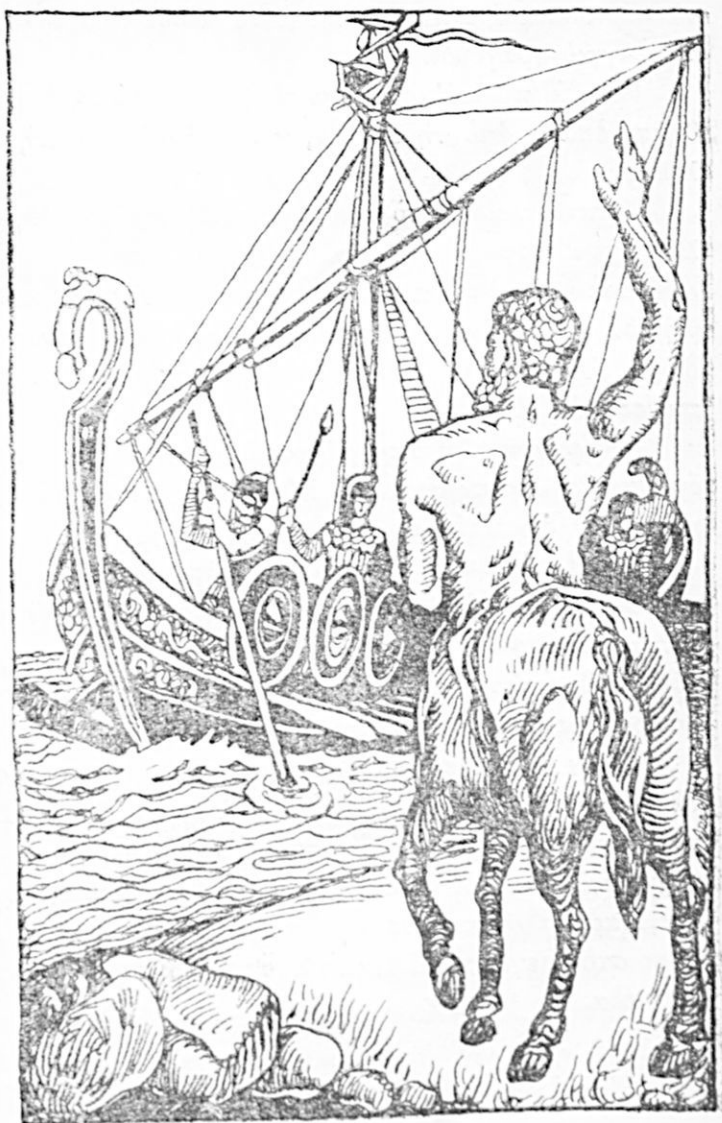
Ἀφοῦ τραγούδησε ὅπως πάντα γλυκά, γύρισε στὸν Ὀρφέα καὶ τοῦ εἶπε, δίνοντας τὴ λύρα του:

«Ἐγώ, παιδί μου, γέρασα πιά κι ἡ φωνή μου ἀδυνάτισε. Πάρε τὴ λύρα μου καὶ πές γιὰ χάρη μου τὸ τραγούδι τῆς θάλασσας».

Ὁ Ὀρφέας σηκώθηκε ἀπὸ τὸ τραπέζι κι ἀνέβηκε σὲ μιὰ ψηλὴ πέτρα. Ἀπὸ κεῖ ἄρχισε νὰ τραγουδῇ γιὰ τὴ θάλασσα τὴ γαλανή, ποὺ παίρνει τὰ καράβια καὶ τὰ πάει σὲ τόπους μακρινοὺς.

Ὅσο τραγουδοῦσε ὁ Ὀρφέας ἡ φωνή του ἀνέβαινε ἀπάνω, ἀπάνω ἀπὸ τοὺς γκρεμοὺς καὶ χυνόταν μαλακὴ καὶ γλυκιὰ γύρω. Τὰ δέντρα ἔσκυβαν τὶς κορυφές τους νὰ τὴν δεχτοῦν, καὶ τὴν ἀντηχοῦσαν κάτω οἱ πλαγιές καὶ τὰ φαράγγια.

Σταμάτησαν ξαφνισμένα τ' ἀγρίμια καὶ ἄρχισαν

νά σέρνονται ήμερωμένα κατὰ τὸ μέρος ποῦ ἐρχόταν τὸ μαγικὸ τραγούδι.

Καὶ τὰ πουλιά κράτησαν τὸ δρόμο τους καὶ στάθηκαν ἐπάνω ἀπὸ τὴ σπηλιά, γιὰ ν' ἀκούσουν τὴ μελωδία.

“Ὅταν τελείωσε τὸ τραγούδι, ὁ Κένταυρος ἀγκάλιασε τὸν Ὀρφέα, τὸν ἐφίλησε καὶ τοῦ εἶπε:

«Μὲ μάγεψες, παιδί μου. Ὁ Ἀπόλλωνας καὶ ἡ μητέρα σου ἡ Καλλιόπη, σοῦ χάρισαν τὰ πιὸ πλούσια δῶρα. Ἀμπότε νὰ σοῦ χάριση ὁ Δίας ὅλες τίς εὐτυχίες».

— «Εὐχαριστῶ» ἀποκρίθηκε ὁ Ὀρφέας μὰ ἀφοῦ ἔχασα τὴν ἀγαπημένη μου Εὐρυδίκη, καμμιά εὐτυχία γιὰ μένα δὲν ὑπάρχει».

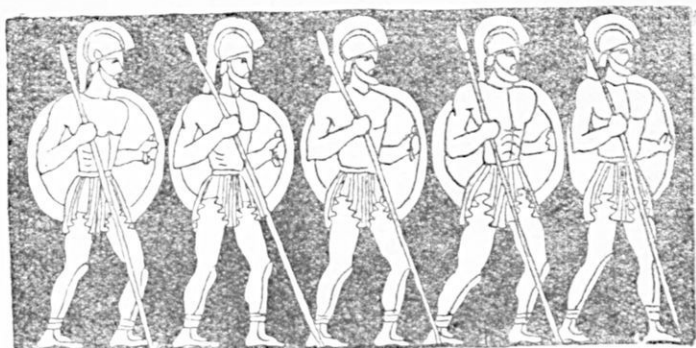
— «Ἡ πιὸ μεγάλη εὐτυχία, εἶπε ὁ σοφὸς Κένταυρος, εἶναι νὰ μπορῇ κανεὶς νὰ κάνη τοὺς ἄλλους εὐτυχισμένους».

Ἦρθε ἡ ὥρα νὰ φύγουν κι ὁ Κένταυρος τοὺς κατεβόδωσε ὡς τὴν ἀκροθαλασσιά.

“Ὅταν ξανοίχτηκε στὸ πέλαγος ἡ Ἀργώ, γύρισαν τὰ μάτια τους οἱ Ἀργοναῦτες κατὰ τὸ Πήλιο. Εἶδαν τότε στὴν κορυφή τὸν Κένταυρο, μὲ σηκωμένα τὰ χέρια στὸν οὐρανό, νὰ κάνη τὴν προσευχή του.

Παρακαλοῦσε τοὺς Θεοὺς νὰ βοηθήσουν τοὺς ἥρωες στὸ μεγάλο καὶ ἐπικίνδυνο ταξίδι τους γιὰ τὴν Κολχίδα.

Η ΘΥΣΙΑ ΤΗΣ ΙΦΙΓΕΝΕΙΑΣ

Όταν ό Πάρης έκλεψε τήν Έλένη από τό φιλόξενο παλάτι τοῦ Μενελάου, ἔλη ἡ Έλλάδα ἀναταράχτηκε. Όλοι οἱ Έλληνες τό πήραν γιά δική τους προσβολή καί ἀποφάσισαν νά ἐκδικηθοῦν. Σύναξαν τό στρατό τους καί μέ τά καράβια τους πήγαν στήν Αὐλίδα καί περίμεναν τόν καιρό γιά νά περάσουν στήν Ἀσία.

Ἀδिका ὅμως περίμεναν. Οἱ ἄνεμοι ἦταν κλεισμένοι στίς σπηλιές τους ἀπό τόν Αἴολο. Οὔτε φύλλο σάλευε, οὔτε πούπουλο. Ὁ στρατός ἄρχισε νά στενοχωριέται, νά μουνμουρίζη καί ν' ἀρρωσταίνει, γιὰ τό θυμόταν τήν πατρίδα καί τοὺς δικούς του. Οἱ βασιλίδες ρώτησαν τό γερο-Κάλχη τό μάντη, πού ἤξαιρε ὄχι μονάχα τά τωρινά, μὰ καί τά περασμένα καί τά μελλούμενα. Καί ὁ μάντης ἀπάντησε ἄφοβα:

«Δέ θ' ἀρμενίσῃ πανί, ἂν πρῶτα ὁ Ἀγαμέμνωνας δέ θυσιάσῃ τήν πρωτότοκῃ κόρῃ του στήν Ἀρτέμιδα. Ἡ θεά τό ζητεῖ εἶναι θυωμένη γιὰ τό ὅτι βασιλιάς τῆς σκότωσε στό κυνήγι τό ἱερό της ἐλάφι».

Καθὼς τὸ ἄκουσε ὁ Ἀγαμέμνωνας φώναζε: «Ἐγὼ
νὰ θυσιάσω τὴν κόρη μου; Ποτέ!»

Καὶ ἀμέσως πρόσταξε τὸν κάθε βασιλιά, νὰ πάρῃ
τοὺς δικούς του καὶ νὰ γυρίσῃ στὸν τόπο του.

Βούιξε τὸ στρατόπεδο ἀπὸ φωνές, θυμούς καὶ φοβε-
ρίσματα. Ὁ Μενέλαος τρέχει καὶ πέφτει στὰ πόδια του:

«Τί λές, ἀδερφέ μου» τοῦ λέει, «συλλογίστηκες
καλά;

Ὁ στρατὸς θύμωσε πολὺ..... Στείλῃ νὰ φέρῃς
τὴν κόρη σου καὶ ὥσπου νὰ ἔρθῃ θὰ βροῦμε τρόπο νὰ
τὴ γλιτώσωμε».

Ὁ Ἀγαμέμνωνας, θέλοντας καὶ μὴ, ἔγραψε στὴ
γυναῖκα του νὰ στείλῃ τὴν Ἰφιγένεια. Ἐπειδὴ ὅμως
ἤξαιρε, πὼς ἂν μάθαινε ἡ Κλυταιμνήστρα τὴν ἀλή-
θεια δὲ θὰ τὴν ἔστελνε, τῆς ἔγραψε πὼς θὰ τὴν παν-
τρέψῃ μὲ τὸν Ἀχιλλεύ.

Δὲν πέρασαν πολλὰς ἡμέρας καὶ νὰ σου φτάνει
στὸ στρατόπεδο ἡ Ἰφιγένεια μὲ τὴ μάνα τῆς καὶ τὸ
μικρὸ ἀδερφό τῆς, τὸν Ὀρέστη. Καθὼς τοὺς εἶδε ὁ
Ἀγαμέμνωνας ἀπελπίστηκε. Ὁ στρατὸς ὅμως, ὅταν
ἔμαθε τὸν ἐρχομό τῆς, τριγύρισε τὴ σικηνὴ τοῦ βα-
σιλιά καὶ βλέποντας τέτοια κάλλιπ θάύμαζε καὶ φώ-
ναζε:

«Τέτοια πρέπει θυσιά στὴ θεὰ τοῦ κυνηγιοῦ!»

Οἱ γυναῖκες, καθὼς ἄκουσαν ἔτσι, ταραχτήκαν.
Ἡ Κλυταιμνήστρα παραπονιόταν στὸν ἄντρα τῆς, πὼς
τὴ γέλασε καὶ ἔφερε τὴν κόρη τῆς στὸ στρατόπεδο·
ἡ Ἰφιγένεια ἀγκάλιαζε τὰ γόνατά του καὶ τὸν παρακα-
λοῦσε νὰ μὴν τῆς κόψῃ τὴ ζωὴ ἀπάνω στὸν ἄνθρ τῆς.

«Εἶναι γλυκιά, πατερούλη, ἡ ζωή», ἔλεγε κλαί-
οντας.

Ὁ Ἀγαμέμνωνας ἔστεκε μπροστά τους κρύος καὶ ἀσυγκίνητος σὰ μάρμαρο. Δὲν ἦταν πατέρας ἐκεῖνη

τῇ στιγμῇ ἦταν ὁ ἀρχηγὸς τοῦ στρατοῦ, ποῦ πῆγαινε νὰ πολεμήσῃ γιὰ τὴν τιμὴ τῆς Ἑλλάδας.

«Ἐχεις δίκιο, παιδί μου» εἶπε ἀργά. «Μεγάλο δί-

κιο ἔχεις, μὰ τί νὰ κάμω; Ἔτσι προστάζουν οἱ θεοί». Καὶ βγῆκε ἀπὸ τὴ σκηνὴ μὲ βῆμα ἀργὸ καὶ ἐπίσημο, μὲ χεῖλη σφιχτοκλεισμένα καὶ πρόσωπο ἀκίνητο, λὲς καὶ φοροῦσε προσωπίδα. Ἡ Ἰφιγένεια γύρισε τότε τ' ἀπελπισμένα μάτια τῆς στὸ Μενέλαο.

«Ἔτσι λοιπόν, θεῖε μου» εἶπε μὲ παράπονο, «ἐγὼ θὰ πληρώσω τὸ σφάλμα τῆς Ἑλένης;»

— «Ὁχι παιδί μου» ἀπάντησε ὁ Μενέλαος σφουγγίζοντας τὰ δάκρυά του «μὴν τὸ πιστεύεις πὼς θυσιάξῃς γιὰ τὴν Ἑλένη. Κοίταξε ἐκεῖ» πρόσθεσε σηκώνοντας ἓνα φύλλο τῆς σκηνῆς, πόσα καὶ πόσα παλικάρια πῆραν τὰ κοντάρια καὶ ἤρθαν μαζί μας. Ὡς καὶ ὁ βασιλιάς τῆς Πύλου, μὲ τὰ χιονάτα του μαλλιά καὶ τὴ φρόνιμη γιῶμη του ντύθηκε στ' ἄρματα. Νά, ὁ πονηρὸς Ὀδυσσεύς, ὁ βασιλιάς τῆς Ἰθάκης· νά, ὁ Αἴας καὶ ὁ φοβερὸς Διομήδης καὶ ὁ Ἰδομενέας ἀπὸ τὴν Κρήτη καὶ οἱ ἄλλοι. Μὴν τὸ πιστέψῃς πὼς παράτησαν τὰ καλὰ τους γιὰ τὴν Ἑλένη. Ἦρθαν γιὰ τὴν τιμὴ τῆ δικῆς μας! Καὶ πὼς μπορεῖ ὁ πατέρας σου νὰ τοὺς πῇ: «προτιμῶ τὴν ντροπὴ μου παρὰ νὰ χάσω τὴ θυγατέρα μου»; Καὶ πὼς ἐσὺ κόρη τῶν Ἀτρειδῶν θὰ καταδεχτῇς τέτοιον πρᾶμα, γιὰ νὰ σώσης μιὰ ζωὴ, ποὺ αὐριο μπορεῖ νὰ τὴν χάσῃς ἀπὸ τὴν παραμικρὴ αἰτία;»

Ἡ βασιλοπούλα σιγὰ σιγὰ λιγύστεψε τὰ δάκρυά της, σήκωσε τὸ κεφάλι της, ἔδωσε στὸ κορμί της βασιλικὴ στάση καὶ ἡ ματιά της ἔλαμψε μὲ ὅλη τὴ δύναμη τῆς νιότης καὶ τῆς ἀρχοντιᾶς. Ὄταν τελείωσε ὁ θεὸς της ἦταν δίδουλη ἀκόμη. Μὰ τὴν ἴδια στιγμὴ ἀκούστηκαν δυνατὰ πατήματα ἔξω καὶ χύθηκε στὴ σκηνὴ ὁ Ἀχιλλεύς ἀρματωμένος. Χαιρέτησε, ὥπως

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

συνήθιζαν τότε, ἀπλώνοντας τὸ χέρι στὴ Κλυταιμνήστρα, καὶ εἶπε μὲ θυμό:

«Σεβαστὴ βασιλίσσα, ἔρχομαι νὰ προστατέψω ὅσο μπορῶ τὴ θυγατέρα σου. Εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ τὸ κάμω, ἀφοῦ ὁ βασιλιάς μεταχειρίστηκε τ' ὄνομά μου γιὰ νὰ τὴ φέρῃ ἐδῶ. Ὁ στρατὸς θέλει νὰ θυσιάσῃ τὴν Ἰφιγένεια. Ὁ Ὀδυσσεύς ἔρχεται μὲ χίλια παλικάρια νὰ τὴν πάρῃ μὲ τὴ βία. Μὰ ὀρκίζομαι στοὺς Θεούς, πὼς δὲ θὰ τὴν πάρῃ ὅσο εἶμαι ζωντανός».

Ἡ Κλυταιμνήστρα ἀμέσως ἄπλωσε τὰ χέρια νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ. Ὁ μικρὸς Ὀρέστης ποὺ δὲν ἔπαυε νὰ κλαίῃ τὴν ἀδερφοῦλα του, ἔτρεξε κι ἀγκάλιασε τὰ γόνατά του. Ὁ Μενέλαος ἔστεκε σαστισμένος καὶ οἱ ἄλλοι ὅλοι ἔπесαν σὲ συλλογὴ: «Ποῦ θὰ καταντήσῃ τὸ κακό;» ρωτοῦσαν, «ἀφοῦ ὁ πιὸ γενναῖος ἀπὸ τοὺς βασιλιάδες μὲ τοὺς φοβεροὺς Μυρμιδόνες του, ἀποφάσισε νὰ σταθῇ ἀντίθετος ὅλου τοῦ ἄλλου στρατοῦ;» Τὴν ἴδια ὁμῶς στιγμὴ ἡ Ἰφιγένεια χῶρισε ἀπὸ τὴ μάνα της, στάθηκε στὴ μέση τῆς σκηνῆς καὶ μὲ φωνὴ ποὺ δὲν ἔτρεμε, εἶπε:

«Εὐχαριστῶ γιὰ τὴ θυσία σου, γιὰ τοῦ Πηλέα. Μὰ βάλε τὸ σπαθὶ στὸ θηκάρι του καὶ κράτα τὸ θυμὸ σου. Ποτέ δὲ θὰ δεχτῶ νὰ χυθῇ αἷμα ἐλληνικὸ γιὰ χάρη μου. Φυλάξετε ὅλοι τὴν παλικάριά σας γιὰ τοὺς Τρῳαδῖτες. Ἐγὼ θυσιάζομαι θεληματικὰ στὸ βωμὸ τῆς Ἀρτέμιδας».

— «Παιδί μου, τί λές;» φώναζε μὲ λαχτάρᾳ ἡ Κλυταιμνήστρα.

— «Τί κάνεις, ἀδερφοῦλα! φώναξε ὁ μικρὸς Ὀρέστης πρὸς τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, ὁποῦ φάνηκε τώρα στὴν πόρτα ἔτρεξε στὸν Ὀδυσσεύ, ποὺ φάνηκε τώρα στὴν πόρτα

τῆς σκηνῆς καὶ ἀπᾶμε!» τοῦ εἶπε βιαστικά. «Θὰ ἰδῇ-
τε πῶς πεθαίνει μιὰ κόρη τῶν Ἀτρειδῶν! Γιά τὴν πα-
τρίδα ὁ θάνατος, θάνατος δὲν εἶναι μάθετέ το ἀπὸ μένα».

Ὁ Ἀγαμέμνωνας ὅταν εἶδε τὴν κόρη του νὰ πη-
γαίνει στὴ θυσία δὲν μπόρεσε νὰ κρατηθῇ. «Ἀλίμο-
νο!» φώναξε βραχνά, καὶ γύρισε ἄλλοῦ τὸ πρόσωπο,
σκεπάζοντας μὲ μιὰ ἄκρη τῆς χλαμύδας του τὸ κε-
φάλι. Ἐκείνη ὅμως ἔτρεξε, ἔπεσε στὰ πόδια του,
ἀγκάλιασε τὰ γόνατά του καὶ φιλώντας τὸ χέρι του:

«Τὴν εὐχὴ σου, πατέρα μου!» φώναξε σπαραχτικά.
«Ὁρκίζομαι στὸ Δία, πὼς δὲ σοῦ κρατῶ κακία. Πεθαί-
νωμὲ θέλησέ μου. Ἔλα, πατέρα, εὐχῆσου με».

Ἄφωνος ἀνοιξε τὴν ἀγκυλιά του ὁ ἄτυχος πα-
τέρας καὶ ἔσφιξε μέσα τὴν ἐτοιμοθάνατη τὴ φίλησε,
τὴν εὐχήθηκε, καὶ πάλι ἄφωνος τὴν ἔρριξε στὰ χέρια
τοῦ μάντη. Ἐπειτα μπῆκε στὴ μέση τῶν ἄλλων καὶ
ἔφτασαν ὅλοι τους στὸ δάσος τῆς Ἀρτέμιδας. Στὴ
μέση ἦταν ὁ βοιωτὸς στεφανωμένος μὲ λουλούδια. Τρι-
γύρω στεκόταν ὁ στρατός. Ὁ Κάλχας στεφάνωσε
τὴν κόρη κι ἐτοιμάστηκε γιὰ τὴ θυσία.

«Καλὸ ταξίδι σ' ὅλους!» φώναξε ἡ βασιλοπούλα. «Γρή-
γορα νὰ γυρίσετε νικητὲς στὴ γλυκιά μας πατρίδα».

Ὁ Κάλχας κάνει τὴν προσευχὴ του στὴ θεὰ καὶ
παίρνει τὸ μαχαίρι. Ὅλοι τὴ βλέπουν τὴ λεπίδα νὰ
λάμπη ἀπάνω ἀπὸ τῆς κόρης τὸ λαιμό.

Ἀλλὰ τὴν ἴδια στιγμὴ ἓνα σύννεφο κυλιέται μὲ
ἀστραπόβροντο, κάθεται ἀπάνω καὶ πάλι σκιώνεται
καὶ φεύγει κατὰ τὸ βοριά.

«Ἄ!» βγαίνει ἀπὸ τὰ στόματα ὅλων. Ἀπάνω στὸ
βωμὸ ἓνα μεγάλο καὶ πανώριο λάφι σπαράζει καὶ χύ-
νεται τὸ αἷμα του. «Ἀτρεΐδες καὶ σεῖς οἱ ἄλλοι, χα-

εἴτε!» φωνάζει ὁ μάντης. Ἡ θεὰ δὲ θέλησε τῇ θυ-
σία τῆς βασιλοπούλας καὶ μᾶς ἔστειλε τὸ ἐλάφι. Μᾶς
ὑπόσχεται καλὸ ταξίδι. Σήμερα ὁ στόλος μπορεῖ ν' ἀ-
φήσῃ τὴν Αὐλίδαν!»

Ὁ Ἕκτορας καὶ ἡ Ἀνδρομάχη.

Κοντὰ στὴν πύλη ὁ Ἕκτορας θεωρεῖ τὴν Ἀνδρομάχη,
κι ἡ παραμύθια ἦταν ἐκεῖ κρατώντας στὴν ἀγκάλη
τὸ γιό τὸν Ἀστυάνακτα. Τοῦ λέγ' ἡ Ἀνδρομάχη
«Καημένε, τὸ φιλότιμο θεὸ νὰ σὲ καταλύσῃ.

Κοίταξετὸ βλαστάρι μας· κακὲ, δὲν τὸ λυπᾶσαι,
ποῦ θὰ τ' ἀφήσῃς ὀρφανὸ κι ἐμένα ἔρμη γῆρα;
τί δὲ θ' ἀργήσουν οἱ Ἀχαιοὶ καὶ σένα νὰ σκοτώσουν.
Ἄχ, κάλλιο τόχῳ ἢ δύστυχῳ νὰ μπῶ στὸ μαῦρο χῶμα
ἂν εἶναι νὰ σὲ στερηθῶ. Ἄλλον δὲν ἔχω ἢ δόλια.

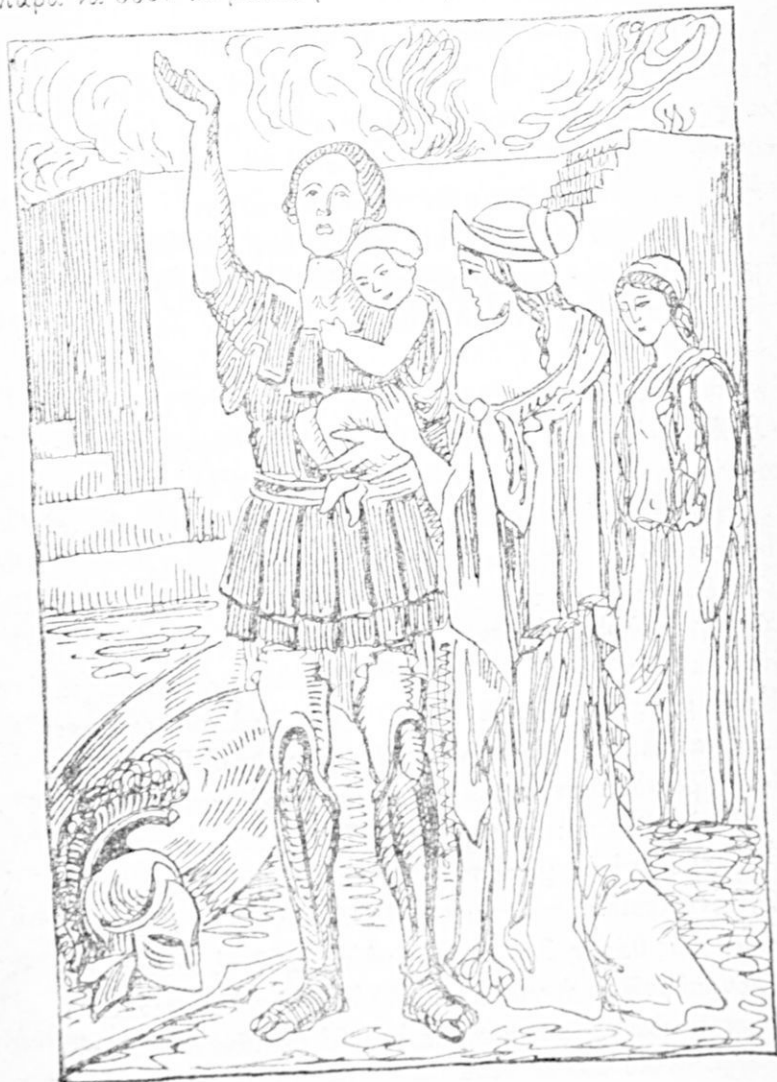
Ὁ Ἀχιλλέας μοῦ σκότωσε τ' ἀδέρφια, τὸν πατέρα,
κούρσεψε καὶ τὴ χώρα μας, πατρίδα πιά δὲν ἔχω,
κι ἡ δύστυχῳ ἡ μανούλα μου πέθαν' ἀπὸ τὸν καημὸ της.
Μονάχα σὺ μ' ἀπόμεινες ταίρι, πατέρα, μάννα,
κι ἀδέρφι καὶ πατρίδα μου. Λυπήσουμε τὴ μαύρη
καὶ μὴν πολυξανοίγεσαι μέσα στὸ κάστρο μεῖνε».

Στρέφει, τῆς λέγει ὁ Ἕκτορας τ' ἀντρίκεια τοῦτα λόγια:
«Καλὴ μου, λές πῶς δὲν πονῶ καὶ δὲν τὰ συλλογιέμαι;
Μὰ εἶναι ντροπὴ νὰ ποῦν ταχιά γιὰ σένα οἱ Τρωαδίτες
κι οἱ Τρωαδίτισσες μαζί, πῶς κρύφτηκ' ἀπὸ φόβο.

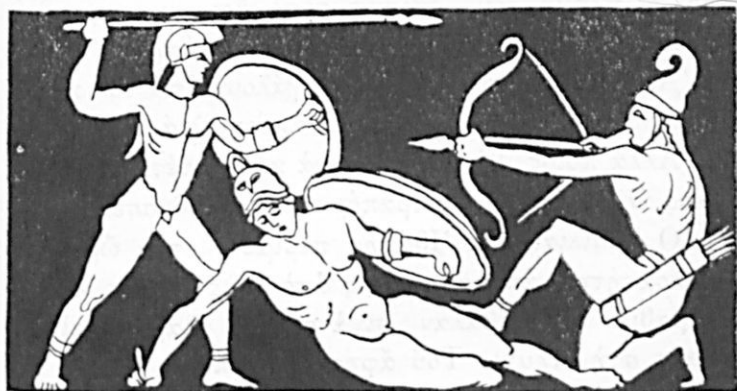
Μηδὲ τὸ θέλει ἡ καρδιά, γιὰτ' εἶμαι μαθημένος
νὰ πολεμῶ πάντα μπροστά, πάντα παλικαρία
γιὰ τῆς πατρίδας τὴν τιμή, γιὰ τοῦ γονιοῦ τὴ δόξα.

Ξαίρω πῶς θάρθῃ ἓνας καιρὸς νὰ πατηθῇ τὸ κάστρο,
νὰ κουρσευτῇ κι ἡ χώρα μας. Αὐτὰ δὲν λογαριάζω,
μόνο μὲ τρώει κρυφὸς καημὸς, ποῦ θὰ σὲ πᾶνε στ' Ἄργος
σκλάβαν νὰ κουβαλᾷς νερὸ μὲ τὸ σταμνὶ ἀπ' τὴ βρύση.

Κι όταν σέ βλέπουν νά περνᾷς στά δάκρυα βουτηγμένη
Θά λέν': «δὲς πῶς κατάντησε τοῦ "Ἐκτορα ἡ γυναῖκα.
"Αχ, κάλλιο νά με φάῃ ἡ γῆ, τῆς μαύρης γῆς τὸ χῶμα,
παρὰ νά δοῦν τὰ μάτια μου ποτέ μου τέτοια μέρα».

Ἔτσι εἶπε κεῖνος καὶ ἅπλωσε τὸ γιό του ν' ἀγκαλιάσῃ
 μὰ τὸ παιδί ἀντικρύζοντας τὸ κράνος καὶ τὴ φούντα,
 πὺ μὲ φοβέρες σάλεψε ἀπάνω στὴν κορφή του,
 στῆς παραμάνας κρύφτηκε τὸν κόρφο φοβισμένο.
 Χαμογελάσαν οἱ γονιοὶ καὶ ἀκούμπησε ὁ πατέρας
 τὸ κράνος του χάμω στὴ γῇ καὶ χόρεψε τὸ γιό του
 κι εὐχέθηκ' ἔτσι στοὺς θεοὺς καὶ πιότερο στὸ Δία:
 «Δῶσε νὰ γίνῃ ἓνα τρανὸ κι ἓνα ἄξιο παλικάρι,
 νὰ μοιάσῃ στὴν ἀντρεία μου, νὰ μάθῃ ὁ κόσμος ὅλος
 πὼς εἶναι ἄξιος βασιλιάς. Κι ἔτσι νὰ ποῦν μιὰ μέρα.
 πὺ θὰ γυρνᾷ μὲ λάφυρα καὶ δάφνες φορτωμένος:
 —«Πιὸ παλικάρι φάνηκε ὁ γιὸς ἀπ' τὸν πατέρα.
 Ν' ἀναγαλλιᾷζ' ἡ μάνα του καὶ νὰ τὸ καμαρώνῃ».
 Εἶπε καὶ καλοκάρδισε τὴν ὁμορφὴ Ἀνδρομάχῃ.
 κι ἔτρεξε εὐθὺς ὅπου ἡ τιμὴ τὸν ἔκαμε νὰ δράμῃ.

Ο:ΦΙΛΟΚΤΗΤΗΣ

Δέκα χρόνια πολεμοῦσαν στὴν Τροία οἱ Ἕλληνες.
 Σκοτώθηκε τὸ πιὸ ἀντρειωμένο παλικάρι τῶν Ἑλλή-
 νων, ὁ Ἀχιλλέας, καὶ τῆς Τροίας τὸ καμάρι, ὁ Ἐκτο-
 ρας. Ὅστοςο τὸ κάστρο δὲν ἔπεφτε Οἱ Ἕλληνες ρώ-
 τησαν τὸ μάντη Κάλχα καὶ αὐτὸς τοὺς ἀποκρίθηκε:

Τὰ δικά μας καὶ τὰ παλιὰ χρόνια

13

«Δὲ θὰ πέσῃ τὸ κάστρο, ἂν δὲ φέρετε τὸ παιδί τοῦ Ἀχιλλέου καὶ τὸ Φιλοκτήτη, ποῦ ἔχει τὰ βέλη τοῦ Ἡρακλεῖ».

Ἀμέσως ὁ Ὀδυσσεύς καὶ ὁ Διομήδης πῆγαν καὶ ἔφεραν τὸ Νεοπτόλεμο. Μὰ δύσκολο, πολὺ δύσκολο, νὰ φέρουν καὶ τὸ Φιλοκτήτη.

Γιατὶ οἱ Ἕλληνες εἶχαν φερθῇ πολὺ ἄσχημα στὸν ἥρωα, τὸν καιρὸ ποῦ πῆγαιναν στὴν Τροία.

Τὰ Ἑλληνικὰ καράβια γιὰ νὰ πάρουν νερὸ ἄραξαν σὲ κάποιο νησί κι ὁ Φιλοκτήτης βγῆκε ἔξω νὰ κυνηγήσῃ. Ἐκεῖ ἓνα φίδι φαρμακερὸ τὸν ἐδάγκασε στὸ πόδι.

Τὸν πῆραν οἱ σύντροφοί του καὶ τὸν ἔβαλαν στὸ καράβι. Μὰ ἡ πληγὴ του πονοῦσε τόσο πολὺ, ποῦ δὲν ἔπαυε νὰ βογκᾷ μέρα καὶ νύχτα. Καὶ τὸ πιὸ χειρότερο, ἡ πληγὴ του ἔβγαζε τόσο ἄσχημη μυρουδιά, ποῦ κανεὶς δὲν μπορούσε νὰ τὸν πλησιάσῃ.

Ἀποφάσισαν τότε νὰ τὸν βγάλουν ἀπὸ τὸ καράβι καὶ νὰ τὸν ἀφήσουν σὲ καμιὰ ἀκρογιαλιά.

Ἀλλὰ ποῖος θὰ τολμοῦσε νὰ κόμῃ τέτοιο πρᾶμα; Ποιὸς ἄλλος ἀπὸ τὸν τετραπέρατο τὸν Ὀδυσσεύς.

Ὁ βασιλιάς τῆς Ἰθάκης περίμενε τὴν ὥρα ποῦ ὁ Φιλοκτήτης, ἀποκαμωμένος ἀπὸ τοὺς πόνους κοιμόταν βαθιά. Τὸν ἔβαλαν σιγὰ σὲ μιὰ βάρκα καὶ τὸν ἔβγαλε στὴ Λῆμνο. Τοῦ ἄφησαν κάμποσα ροῦχα, ξύλα γιὰ ν' ἀνάβῃ φωτιά, τὰ ὄπλα του καὶ λίγες τροφές. Ἐπειτα γύρισαν πάλι στὸ στόλο. Ἡ Λῆμνος ἦταν τότε παντέρημη. Ἀνθρώποι δὲν κατοικοῦσαν, καὶ στὰ ξερὰ βουνά της δὲ φύτρωνε παρὰ λίγο χορτάρι καὶ κάπου κάπου κανένα χαμόκλαδο. Ὁ Φιλοκτήτης, ἅμα ζύπνησε κι εἶδε τὴ θέσῃ του, πῆγε νὰ τρελαθῇ ἀπὸ τὸ καχό του. Ἀλλὰ μὲ τὸν καιρὸ συνήθισε κοιμόταν σὲ

μιά σπηλιά κι έτρωγε άγριοπούλια, πού κυνηγοῦσε μέ τὰ βέλη του.

Μὰ ἡ πληγή του ἦταν ἀγιάτρευτη καὶ κανένα βοτάνι δὲ βρισκόταν νὰ τοῦ μαλακώσῃ τοὺς πόνους. Μέρα μέ τὴν ἡμέρα σάπιζε τὸ πόδι του, κι ὅσο πῆγαινε πιὸ δύσκολα περπατοῦσε.

Ποιὸς ἀπὸ τοὺς Ἑλλήνες θὰ τολμοῦσε νὰ βγῇ τώρᾳ στὴ Λῆμνο καὶ νὰ εἰπῇ στὸ Φιλοκτήτῃ νὰ πάῃ νὰ πολεμήσῃ μαζί τους; Ἀποφάσισαν πάλι νὰ στείλουν τὸν Ὀδυσσεά.

Ὁ βασιλιάς τῆς Ἰθάκης πρόθυμα δέχτηκε. Πῆρε μαζί του καὶ τὸ Νεοπτόλεμο, μπῆκε στὸ κηράβι καὶ δὲν ἄργησε ν' ἀράξῃ στὴν ἀκρογιαλιά τῆς Λήμνου.

«Ἐσὺ νὰ τραβήξῃς μπροστά» εἶπε στὸ γιό τοῦ Ἀχιλλέα «κι ἐγὼ θὰ ἔρθω ἀπὸ πίσω. Νὰ πᾶς σὲ κείνη τὴ σπηλιά».

Ὁ Νεοπτόλεμος τράβηξε καὶ μπῆκε μέσα στὴ σπηλιά μὰ πάλι ξαναγύρισε.

«Δὲν εἶναι μέσα;» τὸν ἐρώτησε ὁ Ὀδυσσεάς, κρυμμένος πίσω ἀπὸ μιὰ πέτρα.

— «Δὲν εἶναι» ἀπάντησε ὁ Νεοπτόλεμος. «Μόνο ἓνα κρεβάτι στρωμένο μὲ ξερὰ φύλλα, φανερώνει πὼς κάποιος κοιμήθηκε ἐκεῖ τὴ νύχτα».

— «Δὲν ἦταν τίποτ' ἄλλο;»

— «Ἐνὰ ξύλινο ποτήρι καὶ κάμποσα ξερὰ φύλλα, ἀπὸ κεῖνα πού βάζουν στὶς πληγές».

— «Ἐδῶ λοιπὸν βρίσκεται! Ἄ! νάτος ἔρχεται». εἶπε ὁ Ὀδυσσεάς. «Πρόσεξε νὰ κάμῃς ὥπως σοῦ εἶπα» καὶ στριμώχτηκε πάλι πίσω ἀπὸ τὴν πέτρα.

Γυρίζει τότε ὁ Νεοπτόλεμος νὰ πάῃ στὴ σπηλιά καὶ βλέπει τὸν ἥρωα ντυμένο μὲ κουρέλια. Τὸ πρόσωπό του ἦτο κηλοπνεύθηκε ἀπὸ τὸ ἴσχυρὸ τοῦτο ἑκπαιδευτικῆς πολιτικῆς ὁ-

τους, τὰ γένεια του ἄγρια καὶ μπερδεμένα, καὶ πιὸ ἄγρια
τὰ μαλλιά του.

Σάστισε ὁ Φιλοκτήτης ἅμα εἶδε ἄνθρωπο μὲ ροῦχα
ἐλληνικά.

«Ποιὸς εἶσαι, καλὸ μου παλικάρι;» ρώτησε μὲ κα-
λοσύνη τὸ Νεοπτόλεμο.

—«Ἕλληνας εἶμαι» ἀποκρίθηκε ἐκεῖνος.

—«ὦ, τί γλυκιὰ φωνή! Πόσον καιρὸ εἶχα νὰ τὴν
ἀκούσω!

Καὶ τίνος εἶσαι;»

—«Εἶμαι ὁ γιὸς τοῦ Ἀχιλλέου ὁ Νεοπτόλεμος».

—«Πῶς βρέθηκες ἐδῶ; Μὴν τάχα πᾶς γιὰ νὰ βοη-
θήσης τοὺς Ἕλληνες νὰ πάρουν τὸν Τροία;»

—«Ὁχι! Ἐρχομαι ἀπὸ τῆ Τροία καὶ γυρίζω στὴ
πατρίδα μου».

—«Γιατί;» ρώτησε μὲ περιέργεια ὁ Φιλοκτήτης.
«Τὴν πῆραν τὴν Τροία; Ἐρχονται καὶ τ' ἄλλα κα-
ράβια;»

—«Τίποτε δὲν ξαίρω. Ἐχω πολὺν καιρὸ ποὺ ἔφυ-
γα. Μάλωσα μὲ τοὺς Ἕλληνες, καὶ πιὸ πολὺ μὲ τὸν
πανοῦργο τὸν Ὀδυσσεύ. Ἀκοῦς νὰ μὴ θέλῃ νὰ μοῦ
δώσῃ τὰ ὅπλα τοῦ πατέρα μου!» πρόσθεσε μὲ θυμὸ.

—«Τὸν ἄθλιο!» φώναξε ὠργισμένος κι ὁ Φιλοκτή-
της. «Πολὺ θὰ σὲ παρακαλέσω, καλὸ μου παλικάρι,
νὰ μὲ πάρῃς καὶ μένα στὸ καράβι καὶ νὰ μὲ ξαναφέ-
ρῃς στὴν πατρίδα μου».

—«Μὲ μεγάλη μου εὐχαρίστηση» εἶπε ὁ Νεο-
πτόλεμος, «μὰ πές μου ποιὸς εἶσαι;»

—«Εἶμαι ὁ Φιλοκτήτης».

—«Ὁ Φιλοκτήτης!» κάνει ὁ Νεοπτόλεμος σὰ νὰ μὴ
τὸν ἤξαιρε. «Μὲ πιὸ μεγάλη μου χαρὰ τώρα θὰ σὲ πάρω
στὸ καράβι. Ἐρχομαι ἀπὸ τὴν Τροία καὶ γυρίζω στὴν πατρίδα μου».

— «Τί θέλεις;» ρώτησε ὁ Φιλοκτήτης.

— «Ἀκουσα πὼς ἔχεις τὸ τόξο καὶ τὰ βέλη τοῦ Ἡρακλῆ. Ἔχω μεγάλη ἐπιθυμία νὰ τὰ ἰδῶ. Δῶσε μού τα, καὶ σὺ ἐτοιμάσου νὰ φύγωμε».

Χωρὶς νὰ βάλῃ κακὸ στὸ νοῦ του ὁ Φιλοκτήτης ἔδωσε τὸ τόξο καὶ τὰ βέλη στὸ Νεοπτόλεμο. Ἐπει-
τα χαρούμενος πὼς θὰ γυρίσῃ στὴν πατρίδα του, πῆ-
γε νὰ ἐτοιμαστῇ.

«Ἐμπρός, πᾶμε, παιδί μου» εἶπε βγαίνοντας σὲ
λίγο ἀπὸ τὴ σπηλιά, ἕτοιμος γιὰ ταξίδι. Ὁ Νεοπτό-
λεμος συγκινήθηκε ἀπὸ τὴν τόση ἐμπιστοσύνη ποῦ
τοῦ ἔδειχνε ὁ Φιλοκτήτης.

«Θὰ ἤθελες νὰ πᾶμεμαζὶ στὴν Τροία;» τὸν ρωτᾷ.

— «Ποτέ!» φωνάζει ἄγρια κι ἀποφασιστικὰ ὁ Φι-
λοκτήτης.

— «Μὰ ξαίρεις, πὼς μόνο μὲ τὸ τόξο καὶ τὰ βέλη
σου θὰ παρθῇ. Θ' ἀποχτήσῃς δόξα ἀθάνατη».

— «Δὲ θέλω τέτοια δόξα» φώναξε πάλι ὁ Φιλο-
κτήτης.

— «Μὰ ἐγὼ πρέπει νὰ γυρίσω πάλι ἐκεῖ» λέει ὁ
Νεοπτόλεμος.

— «Ἔτσι, λοιπόν! μὲ γέλασες γιὰ νὰ μοῦ πάρῃς
τὰ βέλη;» λέει πικραμένος ὁ Φιλοκτήτης. «Κρῖμα σὲ
σένα. Ὁ Ἀχιλλέας, ποτὲ δὲ θὰ ἔκανε ἔτσι!»

Ντράπηκε ὁ Νεοπτόλεμος, ὅταν ἄκουσε τὰ λόγια
τοῦ Φιλοκτήτη, καὶ τοῦ λέει!

«Νά, πάρε πίσω τὰ βέλη σου! Δὲ θέλω μὲ τὴ βία
νὰ σὲ ἀναγκάσω νὰ πᾶμε στὴν Τροία. Ψεύτης ἐγὼ
ποτὲ δὲ θὰ γίνω!»

— «Θὰ τὸν ἀναγκάσω ἐγὼ!» φωνάζει ὁ Ὀδυσσεύς.
Καὶ πετιέται πίσω ἀπὸ τὴν πέτρα.

— «Ἀθλίε» βγάζει μιὰ φωνὴ ὁ Φιλοκτήτης. Κι ἄ-
ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τὸ Ἰνστιτούτο Εκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

μέσως βάζει στή χορδή του τόξου ένα φαρμακωμένο βέλος.

Ἐκείνη τῇ στιγμῇ ἓνα σύννεφο ἀστραφτερό ἔσκασε ἀνάμεσά τους καὶ φανερόνεται ὁ Ἡρακλῆς.

«Μῆ, φίλοι μου!» φωνάζει δυνατά. «Πρέπει νὰ ξαίρετε πὼς μετὶς φίλωνικίας σας φέρνετε καταστροφή στὴν πατρίδα σας. Εἶναι θέλημα τῶν θεῶν, Φιλοκτήτη, νὰ πᾶς στὴν Τροία, καὶ πρέπει νὰ πᾶς! Συλλογίσου πόσα καὶ πόσα τράβηξα ἐγὼ γιὰ ν' ἀποχτήσω τὴν ἀθανασία. Τὰ βέλη μου δὲν πρέπει νὰ γύσουν ἀδελφικὸ αἷμα, μὰ τὸ αἷμα ἐκείνου ποὺ ἔδωσε τὴν ἀφορμὴ νὰ γίνῃ ὁ τρομερὸς αὐτὸς πόλεμος. Θὰ σοῦ γιατρέψῃ τὴν πληγὴ ὁ ξακουσμένος γιατρός, ὁ Ποδαλείριος· θὰ νικήσῃς τοὺς Τρωαδῆτες καὶ θὰ γυρίσῃς στὴν πατρίδα σου δοξασμένος καὶ φορτωμένος μετὰ πλοῦσια λάφυρα».

Ὁ Φιλοκτήτης ἄκουσε τὸ θέλημα τῶν θεῶν. Σήκωσε τὰ χέρια του καὶ ἔκαμε τὴν προσευχὴ του.

Ὑστερα εἶπε στὸν Ὀδυσσεά καὶ στὸν Νεοπτόλεμο:

«Ἐμπρός! πᾶμε στὸ καράβι. Καιρὸς νὰ πάρωμε τὴν Τροία!»

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
1. "Ενα καλοκαίρι στὸ βουνὸ	3
2. Στὸ βουνὸ	5
3. Τὰ παιγνίδια μας	7
4. Ἡ παράσταση τοῦ Γιάννη τοῦ Ὑπναρᾶ	8
5. Τὸ βουνὸ μᾶς διώχνει Δ. Βουτυρᾶ.....	11
*6. Τὸ Φθινόπωρο, ποίημα	12
7. Ὁ τρύγος	15
8. Οἱ χωρικοὶ σπέρνουν	17
9. Τὰ πρωτοβρόχια στὴν πόλη Ν. Ἐλατου	18
*10. Ὁ βοριάς καὶ τὰ φύλλα, ποίημα Ι. Πολέμη	21
*11. Τὸ χωριό μου, ποίημα Ι. Πολέμη	22
12. Ἡ πηγὴ, ποίημα Ι. Πολέμη	23
13. Καράβι ἀνοίγει τὰ φτερά, ποίημα Ι. Πολέμη	23
*14. Πρῶτα ἢ δουλειὰ κι ὕστερα τὸ παιγνίδι, ποίημα Ι. Πολ.	24
15. Ὁ θαυματουργὸς γιατρὸς Ν. Ἐλατου.....	25
16. Ἐνα τράβηγμα αὐτιοῦ στὴν κατάλληλη στιγμή. Ν. Ἐλατου	31
17. Ὁ γερο-λοῦστρος. Δ. Βουτυρᾶ.....	36
18. Ἡ τυφλὴ γάτα. Δ. Βουτυρᾶ.....	40
19. Ὁ ψεύτης. Δ. Βουτυρᾶ.....	43
20. Τὸ πρῶτο χιόνι Ν. Ἐλατου.....	48
21. Ἱστορίες τοῦ φαναριοῦ Ν. Ἐλατου	51
22. Ἄν δὲν ἦταν ὁ μπαρμπα-Σπύρος. Ν. Ἐλατου.....	53
23. Τ' ἀπομεσήμερα καὶ τὰ βράδια τὸ χειμῶνα Ν. Ἐλατου	60
24. Ἡ ἀνοιξή, Ν. Ἐλατου.....	65
25. Ὁ κῆπος τὴν ἀνοιξή. Α. Καρκαβίτσα	68
26. Παίζομε τὸ γιατρό. Ν. Ἐλατου.....	70
27. Ὁ Πάνος εἶχε ἄλλοῦ τὸ νοῦ του. Ν. Ἐλατου	74
*28. Καλησπέρα, ποίημα Μ. Στασινοπούλου	76
*29. Καλησπέρα, ποίημα Μ. Στασινοπούλου	77
*30. Στ' ἄσπρο μαξιλάρι, ποίημα Μ. Στασινοπούλου	77
*31. Αὐγὴ, ποίημα Μ. Στασινοπούλου	78
*32. Τὸ παιδὶ καὶ τὸ λουλούδι, ποίημα Μ. Στασινοπούλου.	79
33. Ὁ ἀγγελιοφόρος τῆς εἰρήνης. Ν. Ἐλατου.....	80
34. Ἀνοιξιὰτικὴ βραδιά, ποίημα Ι. Πολέμη	84

35. Τὸ ἀηδόνι, ποίημα Α. Βλάχου	85
*36. Τὸ ἀγριολούλουδο, ποίημα κατὰ τὸν Γκαϊτε. I. Πολέμη	85
*37. Τὸ πουλάκι, τὰ λουλούδια καὶ τὸ νερό, ποίημα I. Πολέμη	86
*38. Παιδί καὶ πεταλούδα, ποίημα I. Πολέμη	87
*39. Ἡ μάνα τῶν πουλιῶν καὶ τὸ παιδί, ποίημα I. Πολέμη..	87
40. Ἡ Μυρτούλα, Ν. Ἐλατου	88
41. Ἡ ἀνατολή, Ν. Ἐλατου	94
42. Ὅταν πλησιάζῃ ὁ θέρος, Ν. Ἐλατου.....	97
43. Ὁ τυφλὸς κορφολόγος, Ν. Ἐλατου.....	100
44. Τὸ πάθημα τοῦ μπάρμπα-Γιαννάκη, Ν. Ἐλατου.....	103
45. Στὸ χωριὸ ὕστερα ἀπὸ τὸ θέρο. Ν. Ἐλατου.....	105
46. Τέσσερα ἀδέρφια, ποίημα Α. Πάλλη	107

Β'.

47. Ὁ φάρος, Ν. Ἐλατου.....	109
48. Ψάρεμα μὲ συρτή, Ν. Ἐλατου.....	116
49. Τὰ κάρβουνα καὶ ὁ ἀσβέστης, Α. Καρχαβίτσα.....	119
50. Ὁ τυφλοπόντικας καὶ οἱ φίλοι του, Α. Καρχαβίτσα	123
*51. Ἡ μάνα, ποίημα I. Πολέμη	141
52. Ὁ πόνος τῆς μάνας, ποίημα. Ζ. Παπαντωνίου	141

Γ'.

53. Ἡ μάνα, Ἀντερσεν μετάφραση I. Πολέμη	143
54. Ὁ ἀέρας καὶ ὁ ἥλιος, ποίημα Γ. Δροσίνη.....	149
*55. Ὁ θάνατος τοῦ ἀμπελουργοῦ, ποίημα I. Πολέμη	150
*56. Ὁ κόρακας, ποίημα I. Πολέμη.....	151
57. Ὁ Μάρτης, δημοτικὴ παράδοση.....	152
58. Ὁ Μίδας, Ν. Ἐλατου	153
59. Ὁ Φιλήμονας καὶ ἡ Βαυκίδα, Ν. Ἐλατου	156
60. Ὁ Περσέας καὶ ἡ Ἀνδρομέδα Ν. Ἐλάτου.....	161
61. Πῶς ὁ σοφὸς Κένταυρος ἀνάθρεψε τοὺς ἥρωες Ν. Ἐλατου	171
62. Ἡ θυσία τῆς Ἰφιγένειας, Α. Καρχαβίτσα.....	185
*63. Ὁ Ἐκτορας καὶ ἡ Ἀνδρομάχη, I. Πολέμη	191
64. Ὁ Φιλοκτήτης, Α. Καρχαβίτσα	193

* Τὰ ποιήματα τὰ σημειωμένα μὲ * καὶ τοὺς ἀριθμοὺς 6, 10, 11, 14, 28, 29, 30, 31, 32, 36, 37, 38, 39, 51, 55, 56, 63, εἶναι ἰδιοκτησία τοῦ κ. Ἐπ. Παπαμιχαήλ (Ν. Ἐλατου).

Ἐν Ἀθήναις τῇ 10/9/29

Ἀριθ.] Πρωτ. 44451
] Διεκπ.....

Πρὸς

τοὺς κ. κ. Ἐπ. Παπαμιχαήλ καὶ Δημ. Βουτυράν

Ἀνακοινοῦμεν ὑμῖν ὅτι δ' ἡμετέρας ταυταριθμοῦ ἀπο-
 ράσεως, ἐκδοθείσης τῇ 7ῃ Σ)βρίου 1929 καὶ αὐθημερόν
 καταχωρισθείσης ἐν τῷ ὑπ' ἀριθ. 99 (τεῦχος Β'.) φύλλῳ
 τῆς Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως, ἐνεκρίθη τὸ ὑφ' ὑμῶν
 συγγραφέν βιβλίον «ΤΑ ΔΙΚΑ ΜΑΣ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑ
 ΛΙΑ ΧΡΟΝΙΑ» Ἀναγνωστικὸν γιὰ τὴν Γ'. τάξ.
 σχολείου δημοτικοῦ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου
 3438 διὰ μίαν τριετίαν ἀρχομένην ἀπὸ τοῦ σχολικοῦ
 ἔτους 1929-30 ὑπὸ τὸν ὅρον, ὅπως κατὰ τὴν ἐκτύπω-
 σιν ἐκτελεσθῶσιν αἱ ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ὑποδειχθεῖσαι
 τροποποιήσεις αἱ διατυπωθεῖσαι ἐν τῇ σχετικῇ αἰτιο-
 λογικῇ ἐκθέσει αὐτῆς τῇ δημοσιευθείσῃ ἐν τῷ ὑπ'
 ἀριθ. 88 τῆς 31ης Ἰουλίου 1929 (Τεῦχος Β') φύλλῳ
 τῆς Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως.

Ὁ Ὑπουργός

Κ. ΓΟΝΤΙΚΑΣ

Τὰ διδακτικὰ βιβλία, τὰ πωλούμενα μακρὰν τοῦ τόπου τῆς
 ἐκδόσεώς των ἐπιτρέπεται νὰ πωλῶνται ἐπὶ τιμῇ ἀνωτέρα κατὰ
 εἴκοσι τοῖς ἑκατὸν τῆς κανονισθείσης πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς
 δαπάνης συσκευῆς καὶ τῶν ταχυδρομικῶν τελῶν. (Ἀρθρον 9 δια-
 τάγματος περὶ τοῦ τρόπου τῆς διατιμῆσεως διδακτικῶν βιβλίων
 καὶ χορηγίας ἀδείας κυκλοφορίας αὐτῶν, τῆς 26 Ἰουλίου 1929).

0020561276
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

